

Національний
банк України

Консолідована фінансова звітність та Консолідований звіт про управління

за рік, що закінчився
31 грудня 2023 року

Національний
банк України

Консолідований звіт про управління

за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року

Зміст

Частина 1. Природа діяльності.....	i
1.1. Загальні відомості про Національний банк України	i
1.2. Керівництво Національного банку України	iii
1.3. Організаційна структура. Зміни в організаційній структурі, що відбулися в 2023 році	iv
1.4. Структура та склад органів управління	v
1.5. Процесне та проектне управління	viii
1.6. Вплив економічної ситуації на фінансовий стан і результати діяльності Національного банку України	ix
1.7. Вплив на діяльність Національного банку України російської агресії	x
Частина 2. Цілі та стратегії.....	xii
2.1. Візія, місія, корпоративні цінності Національного банку	xii
2.2. Тренди та виклики сьогодення для Національного банку	xii
2.3. Стратегічні цілі Національного банку України	xiii
Частина 3. Ресурси, ризики та відносини.....	xv
3.1. Фінансові ресурси	xv
3.2. Людські ресурси	xvii
3.3. Виробничі ресурси	xviii
3.4. Інтелектуальні ресурси	xix
3.5. Соціально-репутаційні ресурси	xix
3.6. Природні ресурси	xxii
3.7. Відносини Національного банку України із зацікавленими сторонами	xxiii
3.8. Основні ризики	xxix
Частина 4. Огляд ключових показників.....	xxxі
4.1. Огляд ключових показників	xxxі
4.2. Огляд інших показників	xxxvii
Частина 5. Перспективи розвитку.....	liii

Частина 1. Природа діяльності

1.1. Загальні відомості про Національний банк України

Національний банк України (далі – Національний банк) є центральним банком України і здійснює свою діяльність відповідно до Конституції України, Закону України “Про Національний банк України” (далі – Закон про Національний банк) та законодавчих актів України.

Згідно із законодавством України основною функцією Національного банку є забезпечення стабільності грошової одиниці України. Під час виконання своєї основної функції Національний банк має виходити із пріоритетності досягнення та підтримки цінової стабільності в державі.

До організаційної структури Національного банку станом на 31 грудня 2023 та 2022 років входять структурні підрозділи центрального апарату Національного банку, відокремлений підрозділ [Банкотно-монетний двір Національного банку (далі – Банкотно-монетний двір)], що здійснюють діяльність у межах завдань і функцій Національного банку, установлених Законом про Національний банк.

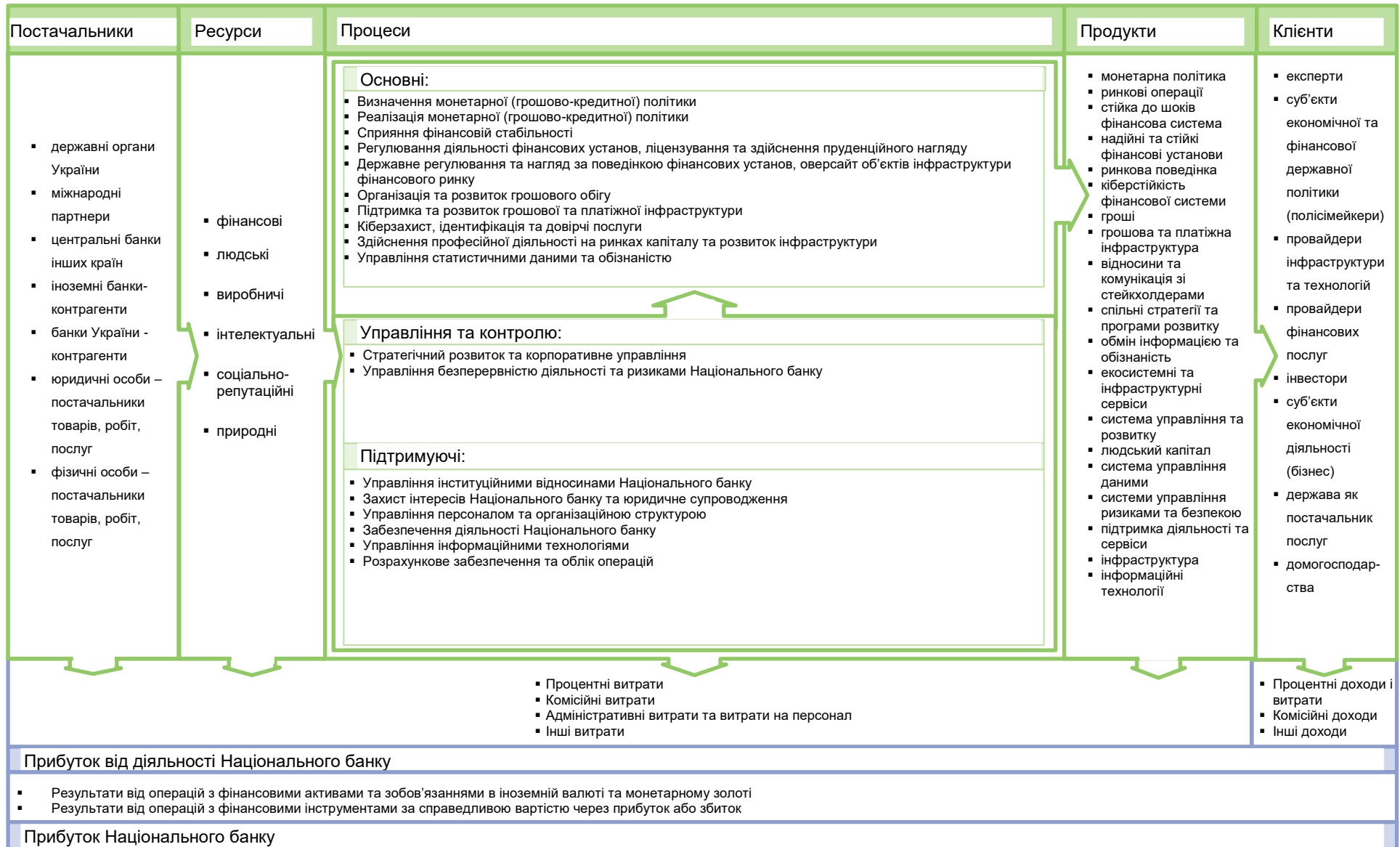
Дочірньою компанією Національного банку є ПАТ “РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР З ОБСЛУГОВУВАННЯ ДОГОВОРІВ НА ФІНАНСОВИХ РИНКАХ” (далі – Розрахунковий центр).

Розрахунковий центр відповідно до законодавства України здійснює професійну діяльність на ринках капіталу – клірингову діяльність із визначення зобов'язань та клірингову діяльність центрального контрагента.

Інвестиції Національного банку в асоційовану компанію станом на 31 грудня 2023 та 2022 років представлені Публічним акціонерним товариством “Національний депозитарій України”.

Детальну інформацію про функції, мету діяльності та частки участі Національного банку в дочірній та асоційованій компаніях зазначено в примітці 1 Консолідованої фінансової звітності Національного банку за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року (далі – Консолідована фінансова звітність Національного банку).

Схема 1. Модель діяльності Національного банку

1.2. Керівництво Національного банку України

1.2.1. Рада Національного банку

Відповідно до Конституції України основними завданнями Ради Національного банку є розроблення Основних засад грошово-кредитної політики та здійснення контролю за проведенням грошово-кредитної політики. Згідно із Законом про Національний банк завданням Ради Національного банку також є здійснення нагляду за системою внутрішнього контролю Національного банку.

До складу Ради Національного банку входять члени Ради Національного банку, призначені Верховною Радою України та Президентом України. Верховна Рада України призначає чотирьох членів Ради Національного банку шляхом прийняття відповідної постанови. Президент України призначає чотирьох членів Ради Національного банку шляхом видання відповідного указу. Голова Національного банку, який призначається на посаду Верховною Радою України за поданням Президента України, входить до складу Ради Національного банку за посадою.

Строк повноважень членів Ради Національного банку – сім років, крім Голови Національного банку, який входить до складу Ради Національного банку на строк здійснення ним повноважень за посадою.

Засідання Ради проводяться один раз на квартал. Рада Національного банку проводить позачергові засідання за потреби. Засідання Ради є правомочними за наявності не менше шести її членів. Рада організовує свою роботу згідно з річним планом роботи, що затверджується на засіданні Ради. Радою визначається регламент проведення її засідань. Прийняття рішень проводиться шляхом відкритого голосування. Кожний член Ради Національного банку має один голос.

Члени Ради Національного банку, призначені Верховною Радою України:

Анатолій Барсуков;
Василь Горбаль;
Олена Щербакова.

Члени Ради Національного банку, призначені Президентом України:

Ігор Веремій;
Василь Фурман;
Андрій Пишний – Голова Національного банку, член Ради Національного банку за посадою

1.2.2. Правління Національного банку

Функцією Правління Національного банку є управління діяльністю Національного банку, забезпечення реалізації грошово-кредитної політики та організація виконання інших функцій відповідно до Закону про Національний банк.

Правління Національного банку складається з семи осіб: Голови Національного банку, першого заступника та заступників Голови. Голова Національного банку призначається на посаду Верховною Радою України за поданням Президента України строком на сім років. Заступники Голови призначаються на посади та звільняються з посад Радою Національного банку за поданням Голови Національного банку. Засідання Правління Національного банку є правомочним, якщо на ньому присутні не менше чотирьох членів Правління Національного банку. Рішення Правління Національного банку приймаються на колегіальній основі простою більшістю голосів, Голова має право вирішального голосу.

Склад Правління Національного банку:

Андрій Пишний – Голова Національного банку. Голова Національного банку здійснює загальне керівництво діяльністю центрального банку, зокрема контролює діяльність самостійних підрозділів за такими напрямками, як управління персоналом, юридичне супроводження, система управління ризиками, сфера комунікацій, захист прав споживачів фінансових послуг, безпека, збереження державної таємниці, протидія та запобігання корупції;

Катерина Рожкова – перший заступник Голови Національного банку. До сфери управління належать питання фінансової стабільності, методології регулювання діяльності банків та небанківських фінансових установ;

Юрій Гелетій – заступник Голови Національного банку. До сфери повноважень належать управління такими напрямками, як регулювання грошово-кредитного та валютного ринків, проведення операцій з регулювання ліквідності банківської системи, надання кредитів банкам для підтримки ліквідності та Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, управління діяльністю депозитарію Національного банку та реалізацією прав Національного банку як акціонера під час корпоративного управління в компаніях;

Ярослав Матузка – заступник Голови Національного банку. До сфери повноважень належать управління такими напрямками, як бухгалтерський облік, фінансовий контроль, забезпечення діяльності Національного банку, закупівлі, операційна діяльність, робота з проблемними активами, управління діяльністю Корпоративного недержавного пенсійного фонду Національного банку, організація охорони праці, пожежної та екологічної безпеки;

Сергій Ніколайчук – заступник Голови Національного банку. До сфери повноважень належать питання монетарної політики та економічного аналізу, статистики та звітності, європейської інтеграції;

Дмитро Олійник – заступник Голови Національного банку. До сфери управління належать питання банківського нагляду, нагляду за ринком небанківських фінансових послуг, інспектування, ліцензування, фінансового моніторингу;

Олексій Шабан – заступник Голови Національного банку. До сфери повноважень належить управління такими напрямками, як розвиток і регулювання діяльності платіжних та розрахункових систем, управління системою готівкового обігу, інформаційних технологій.

1.3. Організаційна структура. Зміни в організаційній структурі, що відбулися в 2023 році

Інформацію про організаційну структуру Національного банку розміщено на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку за посиланням <https://bank.gov.ua/about/structure#orgchart>.

Протягом 2023 року в організаційній структурі Національного банку відбулися такі основні зміни, спрямовані на її вдосконалення:

- Офіс Правління Національного банку України реорганізовано в Офіс Правління Національного банку України та інституційних відносин, до якого передано функції, які виконував Офіс Правління Національного банку України. Метою реорганізації є підвищення ефективності та оптимізація виконання деяких функцій щодо взаємодії зі стейкхолдерами Національного банку та підтримки діяльності Правління Національного банку;
- Департамент банківського нагляду реорганізовано в Департамент інтегрованого нагляду за банками та Відділ моніторингу пов'язаних з банками осіб, до яких передано функції Департаменту банківського нагляду, а також доручено виконувати Департаменту інтегрованого нагляду за банками нові функції. Метою реорганізації є підвищення ефективності виконання функцій нагляду за банками та подальше впровадження функцій нагляду за надавачами платіжних послуг;
- Управління європейської інтеграції та міжнародних програм реорганізовано в Департамент міжнародного співробітництва, до якого передано всі функції Управління європейської інтеграції та

міжнародних програм, а також доручено виконувати нові функції. Метою реорганізації є підвищення ефективності виконання функцій щодо міжнародної діяльності Національного банку;

- зі структури Національного банку виключено Секретаріат Ради Національного банку України, а його функції передано до Офісу Правління Національного банку України та інституційних відносин. Метою реорганізації є підвищення ефективності виконання функцій щодо організаційного забезпечення діяльності Ради Національного банку, а також взаємодії Правління Національного банку з Радою Національного банку;
- створено Управління захисту критичної інфраструктури, до якого передано функції, які виконував Департамент безпеки щодо забезпечення формування та реалізації Національним банком державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури, а також доручено виконувати інші функції, покладені на Національний банк України відповідно до Закону України “Про критичну інфраструктуру”. Метою створення Управління захисту критичної інфраструктури є підвищення ефективності виконання функцій щодо забезпечення виконання Національним банком завдань і функцій суб'єкта національної системи захисту критичної інфраструктури, секторального органу у сфері захисту критичної інфраструктури та оператора критичної інфраструктури відповідно до Закону України “Про критичну інфраструктуру”.

1.4. Структура та склад органів управління

Станом на 31 грудня 2023 року в Національному банку функціонує дев'ять спеціалізованих комітетів Правління Національного банку. Структура системи комітетів охоплює всі основні функціональні напрями діяльності Національного банку, які потребують колегіальних рішень та поділяються на три основні групи, зазначені на схемі 2.

Схема 2. Структура та склад органів корпоративного управління

Мандат комітетів Правління Національного банку

Комітет з монетарної політики. Консультативний колегіальний орган, створений з метою обміну інформацією та поглядами, якісного і детального обговорення та опрацювання питань стосовно розроблення та впровадження грошово-кредитної (монетарної) політики для виконання цілей, визначених у статті 6 Закону про Національний банк, насамперед щодо цінової стабільності. Основними завданнями комітету є:

- формулювання принципів та реалізація монетарної політики для виконання цілей і завдань, визначених законодавством України, Стратегією монетарної політики та Основними засадами грошово-кредитної політики;
- формування проекту пропозицій щодо цілей та орієнтирів монетарної політики;
- застосування інструментів монетарної політики.

Комітет з фінансової стабільності. Консультативно-дорадчий колегіальний орган, який розробляє пропозиції

і рекомендації щодо формулювання принципів та реалізації макропруденційної політики з метою забезпечення фінансової стабільності. Основними завданнями комітету є:

- ідентифікація можливих системних ризиків, що загрожують фінансовій стабільності, та підготовка пропозицій з питань мінімізації їх негативного впливу;
- розроблення рекомендацій щодо застосування інструментів макропруденційної політики, їх узгодження із заходами монетарної та мікропруденційної політики, а також моніторинг результатів їх застосування;
- забезпечення взаємодії підрозділів Національного банку під час розроблення рекомендацій з питань фінансової стабільності.

Кредитний комітет. Консультативно-дорадчий колегіальний орган, створений для розгляду / опрацювання питань та надання рекомендацій Правлінню Національного банку щодо:

- надання кредитів банкам для підтримки ліквідності, крім операцій із застосуванням стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи, та Фонду гарантування вкладів фізичних осіб;
- формування (вивільнення) та використання резервів на покриття фінансових ризиків, пов'язаних зі зменшенням корисності (знеціненням) активів Національного банку (включаючи кредити, цінні папери), за винятком дебіторської заборгованості;
- роботи з повернення заборгованості банків, віднесених до категорії неплатоспроможних, за кредитами, отриманими ними від Національного банку;
- методології оцінки кредитного ризику (оцінки застави) за операціями Національного банку та управління ним.

Комітет з управління активами та пасивами.

Колегіальний орган, якому Правління Національного банку делегувало повноваження щодо прийняття рішень з питань управління активами і пасивами, у тому числі золотовалютними (міжнародними) резервами України, забезпечення моніторингу ризиків і фінансових результатів за операціями з активами та пасивами Національного банку. Основними завданнями комітету є:

- формування та реалізація політики ефективного управління активами та пасивами, у тому числі міжнародними резервами;
- визначення та реалізація інвестиційної стратегії Національного банку за операціями з розміщення міжнародних резервів;
- визначення дій на відкритих ринках;
- визначення та реалізація політики управління фінансовими ризиками міжнародних резервів і ринковими ризиками Національного банку;
- забезпечення моніторингу ринкових ризиків і фінансових результатів за операціями з активами та пасивами Національного банку.

Комітет з питань нагляду та регулювання діяльності банків, оверсайту платіжної інфраструктури.

Колегіальний орган, якому Правління Національного банку делегувало окремі повноваження щодо здійснення банківського регулювання і нагляду, валютного нагляду, державного регулювання і нагляду у сфері фінансового моніторингу, оверсайту платіжної інфраструктури. Основними завданнями комітету є:

- забезпечення стабільності й надійності банківської системи України, а також захист інтересів вкладників та інших кредиторів банків;
- вирішення пріоритетних питань нагляду за банками, їх відокремленими підрозділами та філіями іноземних банків і діяльності банківського сектору економіки України;
- визначення тенденцій розвитку банківської системи та в разі потреби надання відповідних пропозицій Правлінню Національного банку;

- забезпечення координації роботи структурних підрозділів Національного банку, що здійснюють нагляд за банками, включаючи питання вдосконалення потоків інформації, подальшого розвитку процедур своєчасного й ефективного прийняття рішень і реагування щодо діяльності банків;
- застосування заходів впливу / санкцій за порушення банківського, валютного законодавства України, законодавства України з питань фінансового моніторингу, нормативно-правових актів Національного банку, уключаючи нормативно-правові акти Національного банку, якими запроваджені обмеження щодо проведення операцій, які мають на меті / порушують, сприяють або можуть сприяти уникненню / порушенню обмежень, установлених персональними спеціальними економічними та іншими обмежувальними заходами (санкціями) (далі – санкційне законодавство), вимог Національного банку, установлених відповідно до статей 66, 67 Закону України “Про банки і банківську діяльність”, законодавства України з питань захисту критичної інфраструктури, кіберзахисту та інформаційної безпеки, про захист прав споживачів фінансових послуг, у тому числі вимог щодо взаємодії зі споживачами в разі врегулювання простроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки), законодавства, що регулює діяльність на платіжному ринку, та в разі недостатності заходів з управління ризиками, що вживаються для захисту інтересів споживачів платіжних послуг, або в разі здійснення банками ризикової діяльності, яка загрожує інтересам вкладників чи інших кредиторів банку, а також у разі застосування іноземними державами або міждержавними об'єднаннями, або міжнародними організаціями санкцій до банків чи власників істотної участі в банках, що становлять загрозу інтересам вкладників чи інших кредиторів банку та/або стабільності банківської системи;
- ужиття заходів щодо запобігання злочинності та правопорушенням у банківській системі;
- сприяння вдосконаленню законодавчого забезпечення здійснення банківського регулювання та нагляду, валютного нагляду, державного регулювання та нагляду у сфері фінансового моніторингу, нагляду за дотриманням санкційного законодавства, оверсайту платіжної інфраструктури шляхом ініціювання розроблення нових і внесення змін до наявних нормативно-правових актів Національного банку та законодавства України;
- погодження, відмова в погодженні на посаду керівника (крім голови правління) банку, філії іноземного банку, головного ризик-менеджера, головного комплаєнс-менеджера, керівника підрозділу внутрішнього аудиту (кандидатів на ці посади) банку, філії іноземного банку, відповідального за проведення фінансового моніторингу працівника банку, філії іноземного банку, прийняття рішень про відповідність або

невідповідність керівника (крім голови правління), головного ризик-менеджера, головного комплаєнс-менеджера, керівника підрозділу внутрішнього аудиту банку, філії іноземного банку, відповідального за проведення фінансового моніторингу працівника банку, який є членом правління банку, філії іноземного банку, кваліфікаційним вимогам, установленим законодавством України, нормативно-правовими актами Національного банку, щодо незалежного директора – та/або вимогам щодо незалежності, щодо члена наглядової ради державного банку – та/або вимогам статті 7 Закону України “Про банки і банківську діяльність”;

- забезпечення реалізації функцій Національного банку у сфері реєстрації та ліцензування банків, акредитації філій, представництва іноземних банків на території України, реєстрації платіжних систем.

Комітет з питань нагляду та регулювання діяльності ринків небанківських фінансових послуг.

Колегіальний орган, якому Правління Національного банку делегувало окремі повноваження в межах компетенції державного регулювання та нагляду на ринках небанківських фінансових послуг, включаючи застосування до учасників ринків небанківських фінансових послуг та колекторських компаній, заходів впливу, включаючи накладення штрафних санкцій (штрафів), передбачених законами України, у сфері захисту прав споживачів фінансових послуг, валютного нагляду, державного регулювання і нагляду у сфері фінансового моніторингу. Основними завданнями комітету є:

- забезпечення стабільності й надійності ринків небанківських фінансових послуг України;
- забезпечення захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг;
- вирішення питань нагляду та регулювання ринків небанківських фінансових послуг України, включаючи у сфері споживчого кредитування щодо колекторських компаній;
- визначення тенденцій розвитку ринків небанківських фінансових послуг і надання (за потреби) відповідних пропозицій Правлінню Національного банку;
- забезпечення координації роботи підрозділів нагляду за ринками небанківських фінансових послуг, удосконалення обміну інформацією між ними, подальшого розвитку процедур своєчасного й ефективного прийняття рішень і реагування щодо діяльності на ринках небанківських фінансових послуг, включаючи у сфері споживчого кредитування щодо колекторських компаній;
- застосування заходів впливу / штрафних санкцій за порушення законодавства у сфері небанківських фінансових послуг, захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг, валютного законодавства, законодавства з питань фінансового моніторингу, законодавства щодо забезпечення реалізації і моніторингу ефективності застосованих персональних спеціальних економічних та інших

обмежувальних заходів (санкцій), включаючи нормативно-правові акти Національного банку, такими об'єктами нагляду:

- юридичними / фізичними особами, які надають одну чи кілька фінансових послуг, а також інші послуги (операції), пов'язані з наданням фінансових послуг, крім банків та об'єктів нагляду (оверсайту) платіжних систем;
- колекторськими компаніями, небанківськими фінансовими установами, які є кредитодавцями, новими кредиторами;
- небанківськими фінансовими групами та установами, які визначені нормативно-правовими актами Національного банку з питань організації та здійснення нагляду у сфері фінансового моніторингу, валютного нагляду, нагляду з питань реалізації і моніторингу ефективності персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій);
- сприяння вдосконаленню законодавчого забезпечення для здійснення нагляду та регулювання діяльності ринків небанківських фінансових послуг, валютного нагляду, державного регулювання та нагляду у сфері фінансового моніторингу, захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг, надання рекомендацій щодо внесення змін до нормативно-правових та розпорядчих актів Національного банку;
- забезпечення реалізації функцій Національного банку у сфері реєстрації та ліцензування учасників ринків небанківських фінансових послуг;
- забезпечення реалізації функцій Національного банку у сфері захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг.

Комітет з управління змінами. Колегіальний консультативно-дорадчий орган Правління Національного банку, створений для управління проектною діяльністю Національного банку з метою забезпечення змін у напрямі розбудови сучасного, інституційно спроможного центрального банку та фінансового сектору, включаючи банківську систему України. Основними завданнями комітету є:

- управління реалізацією стратегічних ініціатив у межах стратегії Національного банку, стратегії фінансового сектору та функціональних стратегій, що відповідають критеріям та ознакам проектної діяльності, або таких, що реалізуються в межах змін до процесів Національного банку без відкриття відповідних проєктів;
- погодження впровадження нових інформаційних систем і технологій, програмних комплексів, що реалізуються в межах проектної діяльності;
- розгляд питань щодо впровадження інноваційних фінансових продуктів / послуг у Національному банку.

Комітет з управління операційними ризиками та безперервністю діяльності. Колегіальний

консультативно-дорадчий орган, створений з метою координації питань щодо управління операційними ризиками, організації системи керування неперервністю діяльності Національного банку, а також організації системи внутрішнього контролю та розвитку культури управління операційними ризиками в Національному банку. Основними завданнями комітету є розгляд і надання Правлінню Національного банку рекомендацій / пропозицій щодо управління операційними ризиками, керування неперервністю діяльності, організації системи внутрішнього контролю Національного банку.

Бюджетний комітет. Колегіальний консультативно-дорадчий орган, створений з метою забезпечення умов для професійного обговорення питань, пов'язаних із забезпеченням діяльності Національного банку, що сприятиме підвищенню якості прийняття управлінських рішень. Основними завданнями комітету є:

- сприяння формуванню та реалізації політики Національного банку, спрямованої на підвищення ефективності управління його фінансовими ресурсами;
- забезпечення процесу управління витратами, включаючи кошторисний процес та його інтеграції з процесом стратегічного планування для побудови цілісної системи управління діяльністю Національного банку;
- сприяння реалізації процесу управління витратами Національного банку для підвищення економічної обґрунтованості прийняття управлінських рішень у сфері фінансово-господарської діяльності Національного банку.

Водночас у 2023 році Комітет оверсайта індикаторів грошового та валютного ринків України реорганізовано в Раду оверсайту індикаторів грошового та валютного ринків України.

1.5. Процесне та проєктне управління

Рівень зрілості процесного управління в Національному банку

У Національному банку оцінка рівня зрілості процесного управління проводиться відповідно до моделі оцінки рівня зрілості процесного управління BPM (Business Process Maturity Model). Рівень зрілості процесів є одним із ключових показників ефективної діяльності Національного банку та важливим елементом його розвитку, адже ефективність діяльності залежить від того, наскільки процеси Національного банку відомі, погоджені, доведені до відома, зрозумілі, вимірювані та контрольовані.

Станом на 2023 рік рівень зрілості процесного управління в Національному банку становить 3,76 бала з п'яти можливих та згідно з моделлю BPM визначається як "Стандартизований" із наближенням до

Мандати комітетів Ради Національного банку

Відповідно до статті 9 Закону про Національний банк до повноважень Ради Національного банку, зокрема, належать створення та визначення складу та керівників Аудиторського комітету та інших робочих органів Ради Національного банку. Робочими органами Ради Національного банку, які зосереджені на основних завданнях Ради, є: Аудиторський комітет і Комітет із питань грошово-кредитної (монетарної) політики та фінансової стабільності.

Аудиторський комітет Ради Національного банку створений згідно із Законом про Національний банк. Основна мета його діяльності – оцінка надійності та результативності системи внутрішнього контролю в Національному банку, повноти та достовірності річної фінансової звітності Національного банку. Аудиторський комітет є консультативним робочим органом Ради Національного банку та діє на підставі положення, що затверджується Радою Національного банку.

До складу Аудиторського комітету, крім членів Ради Національного банку, можуть входити незалежні експерти. Кількість членів Аудиторського комітету не може бути більшою ніж п'ять осіб. Станом на 31 грудня 2023 року до складу Аудиторського комітету входять три члени Ради Національного банку та один незалежний експерт.

Іншим консультативним робочим органом Ради Національного банку є **Комітет із питань грошово-кредитної (монетарної) політики та фінансової стабільності Ради Національного банку**. Основні його завдання – розроблення та подання на розгляд Ради Національного банку проєктів рішень та інших матеріалів відповідно до вимог регламенту Ради Національного банку.

"Передбачуваного". Зазначений рівень зрілості Національного банку досягнуто завдяки послідовній та системній роботі над процесами всіх працівників Національного банку.

Національний банк системно та згідно з розробленим планом вдосконалення процесного підходу впроваджує заходи, які спрямовані на зростання рівня зрілості процесів, удосконалення процесів, досягнення запланованого рівня їх ефективності.

Розвиток проєктного управління

Протягом 2023 року управління проєктами Національного банку було зосереджено на забезпеченні ефективного як стратегічного (на рівні Комітету управління змінами) управління, так і оперативного [на рівні Steering Committee (Керуючих команд програм/проєктів, ККП)]

управління проектами та програмами. Таким чином, забезпечено задовільний показник стану реалізації портфеля на рівні 70% своєчасного виконання завдань у проектах, який порівняно сталий з початку розгортання повномасштабної війни та в умовах швидких змін і нових викликів.

Також проведена гармонізація проектів зі стратегічними документами (насамперед з операційними планами підрозділів) і вдосконалено процес планування та оцінки виконання стратегічних документів і проектів, які є частиною таких документів.

Наразі портфель проектів складається з чотирьох програм проектів та 31 проекту, зокрема у 2023 році відкрито вісім проектів та одна програма проектів, які спрямовані на виконання Стратегії Національного банку України до 2025 року в частині забезпечення фінансової стабільності, відновлення країни через роботу фінансової системи, розвитку сучасних фінансових послуг та удосконалення процесів наглядових функцій пруденційного блоку.

Щодо розвитку методології проектного управління слід зазначити, що в Національному банку як стандарт застосовується каскадований підхід (waterfall approach)

1.6. Вплив економічної ситуації на фінансовий стан і результати діяльності Національного банку України

У 2023 році тривало повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну. Попри збереження високих безпекових ризиків, подальші руйнування та втрати, спричинені російською агресією, відновилося зростання економіки України та доходів населення. Проте через значні видатки, передусім на забезпечення безпеки та оборони, і все ще слабку внутрішню ресурсну базу дефіцит зведеного бюджету у 2023 році сягнув рекорду. Основними джерелами фінансування бюджетних потреб залишалися міжнародна допомога та внутрішні запозичення.

За підсумками 2023 року зростання споживчих цін стрімко сповільнилося. Вагомим чинником цього була монетарна політика, зокрема, утримання облікової ставки на рівні 25% упродовж першого півріччя 2023 року. З огляду на поліпшення прогнозу інфляційного розвитку, сприятливу динаміку інфляційних очікувань та зниження інфляційних ризиків Національний банк розпочав цикл пом'якшення монетарної політики з липня 2023 року, знизивши облікову ставку до 15% до кінця 2023 року. У 2023 році ліквідність банківської системи і надалі збільшувалася – середньоденні за рік залишки коштів на коррахунках і в депозитних сертифікатах сягнули майже 635 мільярдів гривень порівняно з 279 мільярдами гривень у 2022 році. Для зв'язування ліквідності Національний банк із початку року розпочав цикл поетапного підвищення нормативів обов'язкових резерв, одночасно удосконаливши підходи до їх розрахунку. У III кварталі Національний банк урівняв нормативи обов'язкового резервування за коштами

до реалізації проектів, який вимагає чітко визначених очікуваних результатів, формування розширених вимог до продукту та детального планування реалізації. Слабкою стороною цього підходу є негнучкість до змін у проекті та занадто довгий строк реалізації. Однак під час реалізації деяких проектів Національного банку одночасно застосовується і гнучкий підхід (Agile/Scrum framework), який забезпечує ітераційну поставку продукту проекту. Такий підхід у чистому вигляді не впроваджено. Тож у 2023 році запроваджено пілотний проект щодо використання гнучкого підходу, мета якого налаштувати процес реалізації певних типів проектів із такими перевагами:

- планування та реалізація оперативно адаптуються до поточних потреб проекту (замовника), середовища;
- реалізація передбачає швидше отримання результату.

У разі отримання позитивного результату пілотного застосування гнучкого підходу Національний банк має на меті поширити його застосування та за потреби наявний портфель проектів також буде переглянутий в частині підходу до їх реалізації.

юридичних осіб за ознакою строковості. Зазначені заходи сприяли посиленню монетарної трансмісії та абсорбуванню надлишкової ліквідності банківської системи. Крім того, з метою посилення ринкових стимулів залучення банками строкових депозитів населення в національній валюті у квітні Національний банк [оновив операційний дизайн монетарної політики, параметри якого коригувались](#) у вересні та жовтні (скориговано підходи до розрахунку ліміту вкладень банків у тримісячні депозитні сертифікати).

З 03 жовтня 2023 року Національний банк перейшов до режиму керованої гнучкості обмінного курсу в межах реалізації [Стратегії пом'якшення валютних обмежень, переходу до більшої гнучкості обмінного курсу та повернення до інфляційного таргетування](#). За нового режиму зусилля Національного банку і надалі спрямовувалися на збереження курсової стійкості. Національний банк залишався ключовим гравцем на ринку, компенсуючи структурний дефіцит іноземної валюти та обмежуючи курсові коливання за допомогою валютних інтервенцій. Завдяки таким діям ситуація на валютному ринку і після зміни режиму залишалася контрольованою. Водночас після переходу до режиму керованої гнучкості суттєво збільшилися обсяги операцій банків без участі Національного банку. Це свідчить про збільшення глибини міжбанківського валютного ринку, і, відповідно, про посилення його стійкості до ситуативних чинників.

Детальну інформацію про вплив економічної ситуації на фінансовий стан і результати діяльності Національного банку наведено в частині 4 цього звіту

та зазначено в примітці 3 Консолідованої фінансової звітності Національного банку за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року.

1.7. Вплив на діяльність Національного банку України російської агресії

Упродовж 2023 року Національний банк здійснював управління системою процесів зосереджуючись на забезпеченні безперебійного функціонування Національного банку, банківської системи України, діяльності небанківських фінансових установ та інших осіб, регулювання та нагляд за діяльністю яких здійснює Національний банк, і на вдосконаленні підходів до управління критичністю процесів та ресурсів.

Під час дії воєнного стану одним із головних завдань Національного банку є забезпечення безперервного функціонування інформаційних систем Національного банку для безперебійної діяльності банківської системи України. З цією метою ІТ-команда Національного банку здійснювала заходи щодо підвищення обчислювальної потужності інформаційної інфраструктури Національного банку на всіх локаціях Національного банку, підвищення доступності, якості, захищеності інформаційних систем та інформаційних ресурсів Національного банку, удосконалення побудови та розвитку ІТ-архітектури.

З метою підвищення надійності, керованості, стійкості інформаційної інфраструктури Національного банку та забезпечення безперервності роботи програмно-технічних комплексів Національного банку проведено закупівлі обладнання для модернізації локальної обчислювальної мережі та резервних каналів доступу до мережі Інтернет, забезпечено підключення резервних виділених каналів для підключення банків та небанківських установ на резервних локаціях Національного банку, підключення банків до інформаційної мережі Національного банку з хмарних сервісів, модернізацію серверної інфраструктури, інфраструктури збереження даних, телекомунікаційного обладнання та проведені відповідні технічні роботи.

Для підтримання сталої роботи телефонної мережі Національного банку та Контактного центру Національного банку в межах забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг здійснено резервування підключення телефонної мережі Національного банку на локаціях Національного банку.

Протягом звітного року здійснено заходи щодо забезпечення катастрофо- та відмовостійкості корпоративної хмари Національного банку, віртуального середовища VDI, надійної та безперервної роботи віртуальних серверів / віртуальних робочих місць, які працюють 24/7.

Для підвищення рівня забезпеченості доступності та безперервного функціонування платіжних інструментів і систем автоматизації банківської діяльності в разі настання надзвичайної ситуації під час дії воєнного стану

в Україні забезпечено закупівлю електронних комунікаційних послуг з доступу до мережі Інтернет за супутниковою технологією.

З огляду на потребу проведення нарад у режимі відеоконференцій з обміном повідомленнями і передаванням контенту в режимі реального часу проведено закупівлю обладнання для відеоконференцій та його сервісної підтримки.

У межах заходів щодо побудови, розвитку та забезпечення функціонування сучасної інформаційної інфраструктури Національного банку, запровадження новітніх інформаційних технологій, забезпечення працівників, які працюють віддалено, необхідними технічними засобами та доступом до інформаційних ресурсів протягом 2023 року здійснені організаційні заходи для проведення 91 процедури закупівлі у сфері інформаційних технологій.

У межах загального плану забезпечення неперервності діяльності в Національному банку розроблені та постійно актуалізуються плани дій щодо відновлення роботи після збоїв всіх інформаційних ресурсів, віднесених до об'єктів критичної інформаційної інфраструктури, а також інших інформаційних ресурсів 1 рівня критичності (DRP), їх тестування здійснюється не рідше ніж один раз на рік, у тому числі й на резервних локаціях.

Національний банк проводив аналіз впливу негативних факторів на діяльність та неперервну роботу його підрозділів в умовах воєнного стану, у тому числі в частині визначення критичних інформаційних ресурсів, показників їх RTO, RPO та можливості резервування на резервних локаціях.

У межах схваленої у 2023 році Концепції управління ризиками інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у Національному банку проведено оцінювання ризиків ІКТ у пілотному режимі та затверджено План заходів із виконання рекомендацій щодо реагування на ризики ІКТ із залишковим рівнем впливу "Значний".

Вимогами Стратегії Національного банку передбачено підвищення мобільності робочих місць працівників, а саме в 2023 році досягти показника забезпеченості мобільними робочими місцями 65% працівників Національного банку.

Станом на початок 2023 року показник мобільності становив 55,6% – це відношення наявних у використанні портативних комп'ютерів зі строком використання менше п'яти років до кількості працівників Національного банку. Завдяки своєчасно проведеної закупівлі портативних

комп'ютерів на кінець 2023 року показник мобільності 65% досягнуто.

Ураховуючи продовження дії воєнного стану в Україні через російську агресію, Національний банк і надалі здійснює заходи щодо підтримання енергозабезпечення критичної інфраструктури об'єктів Національного банку. Для мінімізації впливу російської агресії на діяльність Національного банку та з метою підтримання безперервної роботи інженерного обладнання і систем протягом 2023 року додатково закуплено та встановлено елементи систем гарантованого електропостачання на об'єктах у місті Києві та регіонах. Упродовж 2023 року здійснено належне технічне обслуговування та ремонт обладнання, що забезпечує роботу критичної інфраструктури Національного банку, організовано постачання та зберігання додаткових запасів палива для роботи альтернативних джерел електроживлення (дизельних електростанцій об'єктів).

Для забезпечення сталого функціонування готівкового обігу в умовах дії воєнного стану протягом 2023 року Національний банк продовжив дію комплексних заходів, упроваджених після початку широкомасштабного вторгнення для забезпечення стійкості банківської системи. Так, зокрема, упродовж 2023 року Національний банк здійснював підкріплення банків готівкою без обмежень для забезпечення безперервності процесів у сфері готівкового обігу. Для забезпечення збереження запасів готівки Національного банку та мінімізації ризиків їх втрати здійснювалася подальша децентралізація зберігання резервних фондів Національного банку. Також упродовж звітного року діяла норма про видачу готівки в гривнях із рахунку клієнта в сумі, що не перевищує 100 тисяч гривень на день, крім деяких виключень (виплата заробітної плати, деякі соціальні виплати тощо), що сприяло уникненню різких коливань попиту на готівку насамперед з боку населення.

Також Національний банк має затверджений план дій із забезпечення безперервної діяльності банківської системи як важливого сегмента критичної інфраструктури на випадок тривалих перебоїв енергопостачання в разі пошкодження об'єктів енергетичної сфери.

Слід зазначити, що Національний банк зосереджується на впровадженні комплексних заходів для забезпечення відновлення та довгострокового економічного розвитку. З цією метою упродовж 2023 року Національний банк значно активізував роботу щодо підвищення якості готівки в обігу, зокрема збільшено обсяги оброблення Національним банком готівки на автоматизованих системах оброблення банкнот, що дало змогу збільшити кількість вилучених з обігу зношених банкнот.

З метою підвищення ефективності управління готівкою впродовж 2023 року також доопрацьовувалася нормативно-правова база, що регулює готівковий обіг. Так, до нормативно-правових актів Національного банку

у сфері готівкового обігу внесено низку змін, зокрема щодо:

- упровадження додаткових механізмів контролю під час унесення готівки за допомогою програмно-технічного комплексу самообслуговування для її зарахування на рахунок, що має на меті підвищення прозорості операцій в платіжній інфраструктурі;
- комплексної оптимізації діяльності уповноважених банків та вдосконалення їх роботи з готівкою, зокрема, внаслідок упорядкування норм стосовно тарифної політики уповноважених банків;
- здійснення операцій з тестовими банкнотами за участю уповноважених банків, що сприятиме поліпшенню якості готівки, повторно випущеної уповноваженими банками в обіг після її сортування на власному обладнанні з автоматизованого оброблення банкнот;
- роботи з пам'ятними та інвестиційними монетами України, сувенірною та супутньою продукцією в особливий період.

Наприкінці листопада 2023 року Національний банк разом із Національним банком Польщі завершив важливий проект із повернення в Україну готівкової гривні на загальну суму майже 970 мільйонів гривень, яка була обміняна протягом 2022 року 10 європейськими центральними банками (Польща, Німеччина, Бельгія, Нідерланди, Італія, Мальта, Литва, Латвія, Швеція та Швейцарія) для українських громадян за кордоном.

У 2023 році особлива увага приділялася корпоративному волонтерству, основним напрямом якого залишається допомога колегам-захисникам завдяки донатам працівників Національного банку. За 2023 рік працівники Національного банку, які наразі перебувають у лавах Збройних Сил України, отримали допомогу на суму 1,4 мільйона гривень.

Загалом за рік працівники Національного банку задонатили на благодійний рахунок 2,3 мільйона гривень.

У межах роботи з проблемними активами Національного банку широкомасштабна збройна агресія і надалі впливає та призводить до зниження попиту під час продажу власного, набутого у власність майна або активів (майна), переданих у заставу Національному банку, збільшення строків розгляду судових справ та виконання судових рішень, а також коригування Національним банком прогнозного плану погашення портфеля непрацюючих кредитів у бік зменшення.

Крім того, і надалі зберігається істотний ризик зниження вартості активів (майна), заставлених Національному банку або ж набутих ним у власність, з огляду на вірогідність їх пошкодження, знищення або ж у зв'язку з їх розташуванням на територіях, на яких ведуться бойові дії або які окуповані російською федерацією, та втратою предметів застави у зв'язку з протиправними діями російських військових.

Частина 2. Цілі та стратегії

2.1. Візія, місія, корпоративні цінності Національного банку

Візія та місія Національного банку уточнені у 2023 році, щоб відповідати викликам воєнної агресії російської федерації проти України.

Візія

Національний банк – сучасний, інноваційний, відкритий і незалежний центральний банк, спроможний реалізувати свій мандат за будь-яких умов, який є лідером розвитку фінансової екосистеми, дбає про користувачів фінансових послуг, інтегрований до європейської спільноти центробанків, має довіру суспільства та міжнародних партнерів.

Місія

Забезпечення цінової та фінансової стабільності, сприяння сталому економічному розвитку для зміцнення потенціалу України як на її шляху до Перемоги, так і під час повоєнного відновлення.

Корпоративні цінності

До вже звичних п'яти цінностей додано нову, що зосереджує діяльність Національного банку на наближенні Перемоги.

Цінності, якими керується Національний банк у своїй роботі:

патріотизм – Національний банк діє в інтересах громадян та держави;

прозорість – Національний банк відкритий, послідовний та логічний в прийнятті рішень;

порядність – Національний банк чесний та відповідальний, завжди дотримується стандартів ділової етики;

професійність – Національний банк ефективний, прагне досконалості, створює сприятливе середовище для інновацій, розвитку та поширення нових ідей;

партнерство – Національний банк підтримує діалог та партнерські відносини, поважає різноманітність ідей та позицій, має спільне бачення та довіру, працює разом для реалізації Місії Національного банку;

підтримка – Національний банк підтримує захисників України, створює передумови для інклюзивного відновлення та стійкого розвитку національної економіки.

2.2. Тренди та виклики сьогодення для Національного банку

Прогнози розвитку світової економіки відображають значні геополітичні ризики і декларують помірний рівень середньорічного зростання. Світ зіткнувся з викликом зростання кіберзлочинності та необхідністю посилення захисту даних користувачів фінансових послуг. Штучний інтелект набув значної популярності у світі. Він отримує все ширше використання у вирішенні прикладних завдань бізнес-процесів, що змінюватиме маркетинг, електронну комерцію і потребуватиме чіткого юридичного регулювання. Світові фінансові інституції поступово формулюють своє ставлення до віртуальних активів і можливостей їх використання.

Війна з росією зумовлює значну невизначеність, в умовах якої може проявлятися вплив на макроекономічне середовище, стабільність фінансової системи України, Національний банк. Зберігаються ризики тривалої реінтеграції тимчасово окупованих територій, а також виснаження економіки України (зростання безробіття, непрогнозоване зростання дефіциту бюджету, платіжного балансу). Кадровий дефіцит починає суттєвіше впливати на потенціал відновлення українського бізнесу навіть за високого рівня безробіття. Ризик зниження динаміки військової та економічної допомоги має вплив на стійкість української економіки і здатність забезпечувати відновлення територіальної цілісності. Виклик фінансовій системі України – забезпечення її безперебійної роботи в умовах бойових дій та блекаутів (кібербезпеки, доступу до готівки, швидке відновлення доступу до фінансових послуг на деокупованих територіях). Війна стимулює попит та розвиток технологій для надання фінансових послуг у режимі онлайн. Позитивним напрямом для України є євроінтеграція. Вхід України до ЄС пройшло знакову віху у 2023 році: початок переговорів про членство України в ЄС, проте попереду багаторічна робота.

З огляду на воєнно-політичний фактор, а також швидкі технологічні та соціальні зміни Національний банк діє в умовах різного роду загроз для реалізації власної Візії та Місії.

“Зелені” фінанси

Сьогодні проблеми збереження екології турбують усіх сучасних фінансових регуляторів. З огляду на значний вплив фінансового ринку на всі галузі господарства центральні банки прагнуть бути лідерами у впровадженні прогресивних підходів та на своєму рівні сприяти поліпшенню екологічного стану.

Саме тому і Національний банк визначив для себе впровадження регуляторних заходів, спрямованих на значне зменшення екологічних та соціальних ризиків для

економічної системи як одне з актуальних завдань на нинішньому етапі.

У 2023 році Національний банк зосередив свої зусилля на оновленні Політики з розвитку сталого фінансування відповідно до нового статусу України як кандидата на вступ до Європейського Союзу. Оновлення документа здійснюється разом зі Світовим банком та спрямоване на формування майбутнього ландшафту сталого фінансування в Україні відповідно до кращої європейської практики і стандартів.

2.3. Стратегічні цілі Національного банку України

У 2023 році Національний банк оновив Стратегію Національного банку (далі – Стратегія).

Потреба зміни Стратегії Національного банку до 2025 року після дворічного її впровадження зумовлена повномасштабним військовим вторгненням росії.

Тому Національний банк першим серед державних установ розробив нову інституційну Стратегію, сфокусовану на спротив російській агресії та відновлення країни.

У новій Стратегії Національний банк врахував фактори впливу вторгнення росії на умови функціонування фінансової системи.

Для реалізації в наявних умовах візії та місії Національного банку, а також для задоволення очікувань клієнтів стратегічні завдання Національного банку враховують виклики, що виникають, у двох векторах: спротив російській агресії та відновлення країни.

Значна невизначеність та волатильність середовища, які спостерігаються сьогодні, вимагають гнучкості в плануванні та використанні інструментів реалізації для швидшого та ефективнішого реагування на зміни. У цій невизначеності Національний банк запланував зону визначеності та заздалегідь формує альтернативні плани дій за будь-якого розвитку подій.

Стратегічні цілі зосереджені на основних функціях – забезпеченні цінової та фінансової стабільності й підтриманні країни на шляху до Перемоги.

У Стратегії визначено п'ять стратегічних цілей розвитку, за якими вона реалізовується. Перші чотири спрямовані назовні на задоволення потреб учасників фінансової екосистеми. П'ята ціль – “Ефективний центральний банк” – спрямована на поліпшення реалізації місії та візії Національного банку шляхом внутрішньої трансформації.

Стратегічні цілі деталізуються у 25 стратегічних ініціативах, на досягненні яких центральний банк зосереджує свої зусилля.

I. Сійка гривня	II. Фінансова стабільність	III. Фінансова система працює на відновлення країни	IV. Сучасні фінансові послуги	V. Ефективний центральний банк
Цінова стабільність і курсова сійкість	Збалансоване регулювання та нагляд, спрямовані на розвиток	Відповідальний фінансовий ринок	Фінансовий ринок – цифрова фортеця	Голос НБУ
	Сійка та спроможна банківська система	Розвинений кредитний ринок	Віртуальні активи та цифрові гроші НБУ – чітке регулювання для забезпечення монетарного суверенітету	Розвиток інституційних відносин зі стейкхолдерами
	Страховий ринок очищений і готовий підтримувати відновлення	Розвинений ринок страхових послуг	Цифрові фінпослуги – частина цифрової країни	Міжнародна співпраця та обмін досвідом
	Небанківський фінансовий та платіжний ринок – прозорий та технологічний	Розвинена інфраструктура ринків капіталу	Технологічний розвиток фінансового ринку	Європейська інтеграція фінансового сектору
	Надійна та сійка інфраструктура фінансового ринку	Фінансово грамотне населення та підприємці	Сійкість, ефективність та клієнтоорієнтованість готівкового обігу	Ефективна операційна діяльність
		Безбар'ерна фінансова система	Power banking 2.0	Цифрова трансформація
				Людський капітал – основний актив
1 ініціатива	5 ініціатив	6 ініціатив	6 ініціатив	7 ініціатив

■ Фокус 1. Спротив ■ Фокус 2. Відновлення та розвиток

Нова Стратегія має такі фокуси:

“Фокус спротиву” – короткострокові заходи, спрямовані на забезпечення стабільності та недопущення погіршення ситуації у фінансовій системі та економіці загалом,

включаючи застосування інструментів для контролю за інфляцією та курсом національної валюти, підтримання банківської системи тощо;

“Фокус відновлення” – середньострокові заходи для впровадження змін, що стануть основою майбутньої відбудови та зростання економіки, наприклад, зниження бюрократичних бар’єрів, підвищення прозорості та конкурентності середовища, залучення інвестицій тощо.

Обидва фокуси передбачають середньострокові комплексні заходи, спрямовані на забезпечення

стабільності та подальшого відновлення і розвитку, частина ключових результатів за якими буде впроваджена в короткостроковій перспективі.

Своєю діяльністю Національний банк вкотре доводить, що здатний працювати за будь-яких умов, об’єднує учасників фінансової екосистеми для забезпечення фінансової оборони країни, зміцнює потенціал України на шляху до Перемоги, забезпечує цінову та фінансову стабільність під час війни та всебічно сприяє відновленню країни.

Частина 3. Ресурси, ризики та відносини

Ресурси

З метою провадження своєї діяльності для створення продуктів / ціннісної пропозиції для своїх клієнтів та досягнення цілей згідно зі своїм мандатом Національний банк використовує такі типи ресурсів:

- фінансові;
- людські;
- виробничі;
- інтелектуальні;
- соціально-репутаційні;
- природні.

3.1. Фінансові ресурси

Фінансові ресурси включають наявні засоби, які Національний банк використовує для виконання своїх функцій, надання послуг та які надходять через фінансування або створюються в результаті операцій або інвестицій.

Національний банк використовує такі види фінансових ресурсів: залучені кошти, власний капітал, а саме вкладений та зароблений капітал.

Залучені кошти, у тому числі кошти, отримані від МВФ, зокрема зобов'язання зі сплати внесків за квотою, зобов'язання за купівлею спеціальних прав запозичення (далі – СПЗ) (отримані кредити), зобов'язання за розподілом СПЗ.

Залучені кошти представлені в Консолідованому звіті про фінансовий стан Національного банку як зобов'язання та призводять до витрат, що визнаються у Консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід.

Вкладений капітал – це статутний капітал, що є державною власністю, розмір його становить 100 мільйонів гривень. Джерелами формування статутного капіталу є частина прибутку до розподілу, а за потреби – Державний бюджет України.

Зароблений капітал уключає нерозподілений прибуток та резерви, що створюються за рахунок прибутку. Національний банк створює:

- загальні резерви, які використовуються на покриття його збитків та формуються щорічно за рахунок розподілу частини прибутку, що зароблений протягом року;
- резерви переоцінки, які створюються на покриття нереалізованих витрат від переоцінки фінансових інструментів, монетарного золота та банківських металів.

Власний капітал Національного банку представлений у відповідному розділі Консолідованого звіту про фінансовий стан.

Загальні резерви формуються шляхом розподілу частини прибутку поточного року. Резерви переоцінки формуються шляхом накопичення результатів переоцінки фінансових інструментів, що здійснюється протягом року та визнається в Консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід Національного банку.

Детальна інформація щодо управління капіталом Національного банку міститься в примітці 28 до Консолідованої фінансової звітності Національного банку.

3.1.1. Прогноз прибутку до розподілу

Національний банк згідно з вимогами Закону про Національний банк визначає прибуток до розподілу та у визначених Законом про Національний банк частинах розподіляє його до власного капіталу і державного бюджету. Тому можливість прогнозувати ці показники є важливою як з точки зору оцінювання майбутнього фінансового стану, розміру власного капіталу, так і в межах участі в середньостроковому бюджетному плануванні.

У Національному банку впроваджено процес фінансового прогнозування. У межах цього процесу прогнозується фінансовий стан (активи, зобов'язання, власний капітал), доходи та витрати Національного банку, що дає змогу прогнозувати прибуток до розподілу та його розподіл. Прогнозування може здійснюватися:

- на середньостроковому горизонті (тобто на три роки), що, зокрема, здійснюється для повідомлення органів влади про прогнозні перерахування до Державного бюджету України від Національного банку;
- на поточний рік – для отримання оперативнішої інформації про фінансовий стан на кінець року та прибуток до розподілу за його підсумками.

Базою для прогнозу прибутку до розподілу є макроекономічний прогноз (далі – макропрогноз), який затверджується Правлінням Національного банку в межах прийняття рішень з монетарної політики.

Макропрогноз містить інформацію про прогнозні очікування Національного банку щодо показників монетарної бази, обсягу міжнародних резервів та прогнозні операції з ними, курсу гривні до іноземних валют, облікової ставки та індексу споживчих цін. Крім того, вхідними параметрами для прогнозу прибутку до розподілу є прогноз операцій на відкритому ринку, зокрема дохідність інструментів в іноземній валюті, прогноз обсягу боргових зобов'язань перед МВФ, прогнозні обсяги комісійних та інших доходів і витрат, включаючи адміністративні витрати, прогнозні очікування погашення простроченої заборгованості за кредитами банкам та формування / розформування резервів за ними тощо.

Усі вхідні параметри інтегруються до фінансової прогнозної моделі та обробляються в ній. Крім того, відбувається розрахунок низки показників згідно з алгоритмами, закладеними в моделі. Важливим елементом прогнозування є використання експертних припущень, які в умовах невизначеності дають змогу прогнозувати майбутні показники. Додатково може здійснюватися сценарне моделювання для представлення різних сценаріїв розвитку подій залежно від варіювання вхідних параметрів та експертних припущень.

3.1.2. Планування та контроль за адміністративними витратами

Національний банк для забезпечення своєї діяльності складає кошторис адміністративних витрат на плановий рік, який затверджується Радою Національного банку до 15 листопада поточного року.

Кошторис адміністративних витрат включає:

- витрати на утримання персоналу;
- адміністративно-господарські та інші витрати;
- амортизаційні відрахування;
- інвестиції, що спрямовуються на забезпечення діяльності.

Планування фінансових ресурсів здійснюється з метою виконання завдань та досягнення стратегічних цілей Національного банку відповідно до потреб підрозділів Національного банку та Ради Національного банку на плановий рік.

Дотримуючись принципів прозорості та ефективності витрат, що здійснює Національний банк, на законодавчому рівні впроваджено нагляд за витратами:

- відповідно до Закону про Національний банк річна фінансова звітність розкриває витрати Національного банку;
- звітність перевіряється аудиторською фірмою, що визначається за результатами проведення процедур закупівлі згідно із Законом України "Про публічні закупівлі";

- незалежна Рада Національного банку, якій підзвітний Національний банк, затверджує кошторис адміністративних витрат, до якого входять витрати на забезпечення діяльності Національного банку, та контролює хід його виконання протягом року;
- перевірка стану виконання кошторису адміністративних витрат Національного банку та зобов'язань з перерахування коштів до Державного бюджету України здійснюється Рахунковою палатою. Інформацію про результати перевірки Рахункова палата надсилає Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України, Президентів України.

Звіт про планові та фактичні витрати, здійснені Національним банком за звітний період, щомісяця розглядає Бюджетний комітет Національного банку, щокварталу – Правління Національного банку та двічі на рік (за результатами першого півріччя та року) – Рада Національного банку.

Затвердження та використання кошторису адміністративних витрат Національного банку контролюються системою внутрішнього аудиту Національного банку, а закупівлі здійснюються публічно на конкурентних засадах.

У Національному банку діє система внутрішнього контролю витрат. Усі витрати контролюються щодо обґрунтованості, економічної доцільності, відповідності цін та належної якості товарів, робіт, послуг.

У Національному банку діє система з управління витратами Національного банку, яка, зокрема, полягає у визначенні загальних витрат, що виникають у результаті діяльності підрозділів Національного банку з метою досягнення стратегічних цілей, здійсненні обліку та аналізу витрат, оцінюванні ефективності використання ресурсів і пошуку резервів економії витрат.

Одним з інструментів процесу управління витратами Національного банку є алокація витрат, яка здійснюється в Національному банку з 2019 року.

Алокація витрат полягає в розподілі витрат кошторису адміністративних витрат центрального апарату Національного банку за трьома об'єктами алокації витрат: структурними підрозділами, процесами другого рівня та визначеними функціями Національного банку.

За результатами алокації витрат регулярно формується звітність, яка містить інформацію (на звітну дату та в динаміці) щодо вартості структурних підрозділів, процесів другого рівня та визначених функцій Національного банку. Інформація, надана в такій звітності, використовується під час оцінювання ефективності підрозділів, процесів другого рівня та виявлення шляхів оптимізації витрат, прийняття рішень у межах управління витратами та діяльністю Національного банку.

3.2. Людські ресурси

Людські ресурси включають працівників Національного банку, їх компетенції, здібності, досвід та мотивацію до діяльності з метою виконання Національним банком його функцій, надання послуг та досягнення цілей.

Національний банк використовує під час провадження своєї діяльності людські ресурси, якими є його працівники:

- фахівцями, діяльність яких спрямована на виконання Національним банком його функцій як центрального банку;
- робітниками – обслуговуючим персоналом, який забезпечує функції господарського забезпечення (водії, прибиральники, працівники комплексу харчування тощо).

Людські ресурси не визнаються в Консолідованому звіті про фінансовий стан, оскільки для цього виду ресурсу не виконуються критерії визнання – Національний банк не має контролю. Однак у Консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід за цим видом ресурсу визнаються витрати на утримання працівників та інші витрати, витрати на формування резерву під забезпечення під зобов'язання на оплату щорічних відпусток та здійснення інших компенсаційних виплат працівникам.

Кадрова політика

У 2023 році одним з основних напрямів роботи з персоналом було своєчасне та якісне укомплектування штату підрозділів Національного банку кваліфікованими і вмотивованими працівниками для забезпечення безперервності процесів і виконання кожним підрозділом і Національним банком загалом основних завдань та функцій. Пошук та відбір працівників здійснювався на принципах прозорості й етичності під час усіх етапів пошуку та відбору, зокрема під час визначення переможців відбору та призначення кандидатів на посади в Національному банку. Упродовж 2023 року на роботу до Національного банку прийнято 252 працівники, звільнено – 278. Працевлаштування нових працівників, звільнення працівників із роботи здійснювалось відповідно до вимог трудового законодавства України, розпорядчих актів Національного банку.

Забезпечувалася безперебійна та безпечна робота працівників Національного банку в період дії воєнного стану на території України. На період дії на території України воєнного стану запроваджено дистанційну роботу для працівників Національного банку як форму організації праці, за якої робота виконується працівником поза робочими приміщеннями чи територією Національного банку в будь-якому місці за вибором працівника на території України та з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Політика оплати праці

У 2023 році Національний банк забезпечував стабільну виплату заробітної плати.

Як роботодавець Національний банк вибудовує політику оплати праці на принципі внутрішньої та зовнішньої справедливості. Внутрішня справедливість – принцип визначення винагороди працівникам відповідно до грейдуння посад у Національному банку, згідно з яким посади, вплив та функції яких є більш важливими для досягнення цілей Національного банку, мають вищий грейд і, відповідно, вищий рівень винагороди порівняно з іншими посадами, які належать до інших грейдів. Посади, що мають схожі функції за рівнем складності та цінності для Національного банку, мають подібний рівень винагороди. Принцип внутрішньої справедливості ґрунтується на аналізі різних функцій усередині Національного банку та порівнянні функцій за посадами в Національному банку. Зовнішня справедливість – принцип визначення винагороди відповідно до політики оплати праці в Національному банку, згідно з яким рівень винагороди за схожими посадами в Національному банку є не нижчим, ніж на ринку оплати праці і відповідає визначеній позиції Національного банку як роботодавця на ринку праці порівняно з іншими установами / організаціями, що мають схожі сфери та масштаб діяльності. Принцип зовнішньої справедливості ґрунтується на аналізі функціоналу Національного банку.

Політика оплати праці та її складові залишилися без змін до попереднього року, зокрема:

- базова частина винагороди – основна заробітна плата, яка встановлюється у вигляді посадових окладів (тарифних ставок) у межах затверджених мінімальних та максимальних значень для кожного грейду посади;
- змінна частина винагороди – додаткова заробітна плата, яка встановлюється у вигляді надбавок, доплат, премій.

Інші виплати – матеріальна допомога на лікування працівників та членів їхніх сімей, компенсаційні виплати в разі виходу на пенсію, компенсаційні та одноразові виплати в разі звільнення працівника з Національного банку.

Національний банк і надалі підтримує працівників, надає програми матеріальної та психологічної підтримки. Діє програма допомоги працівникам, житло яких зазнало пошкоджень унаслідок бойових дій, надається матеріальна допомога на лікування працівників Національного банку та членів їхніх сімей, пенсіонерів Національного банку, на поховання працівників / пенсіонерів Національного банку. Також здійснюються компенсаційні виплати працівникам у разі їхнього звільнення з Національного банку. Водночас

наявні інші виплати (відрахування), зокрема відрахування Національним банком пенсійних внесків на користь працівників Національного банку до Корпоративного недержавного пенсійного фонду Національного банку, сплата страхових платежів за договором добровільного

медичного страхування, відрахування внесків Національного банку до Первинної профспівкової організації працівників Національного банку на оздоровлення.

3.3. Виробничі ресурси

Виробничі ресурси включають виробничі (а не природні) фізичні об'єкти, які використовуються Національним банком під час виконання своїх функцій та надання послуг.

До виробничих ресурсів Національного банку належать:

- основні засоби (будівлі та споруди, транспортні засоби, машини та обладнання, інструменти, прилади та інвентар, капітальні вкладення в основні засоби);
- інвестиційна нерухомість;
- запаси матеріальних цінностей;
- інші подібні активи.

Виробничі ресурси представлені в Консолідованому звіті про фінансовий стан Національного банку як активи та призводять до витрат, що визнаються в Консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід.

Управління державним нерухомим майном

Відповідно до Закону про Національний банк майно Національного банку є об'єктом права державної власності та закріплене за Національним банком на праві господарського відання.

Об'єктами управління є:

- власне нерухоме майно Національного банку;
- нерухоме майно, набуто Національним банком у власність у рахунок часткового погашення заборгованості за наданими кредитами рефінансування.

На виконання заходів Функціональної стратегії Національного банку "Стратегія розвитку інфраструктури та корпоративного забезпечення діяльності на 2021–2024 роки" та для забезпечення ефективного управління нерухомим майном, оптимізації портфеля нерухомого майна Національного банку, визначення раціональності функціонального використання наявних адміністративних та господарських площ, а також розроблення заходів щодо їх оптимізації, опрацювання та визначення доцільності реалізації проєктів, розроблених у попередні роки, затверджено перелік нерухомого майна Національного банку.

У 2023 році адміністративні будівлі Національного банку та частини таких будівель у регіонах, що не використовувалися для здійснення основних функцій, передавалися в оренду переважно державним установам

відповідно до вимог Закону України "Про оренду державного та комунального майна", а саме: 22 об'єкти нерухомого майна (загальною площею 9 522,05 кв. м) під розміщення держаних органів та інших суб'єктів господарювання: Регіональне відділення Фонду державного майна України по Харківській області, Регіональне відділення Фонду державного майна України по Донецькій та Луганській областях, Другий апеляційний адміністративний суд, Центрально-Західне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Хмельницький), Західне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України та інші.

Станом на 31 грудня 2023 року до сфери управління Національного банку належало та внесено до Єдиного реєстру об'єктів державної власності 351 об'єкт власного нерухомого майна.

Політика управління набутих заставленим майном

Національний банк надавав банкам кредити під забезпечення у вигляді цінних паперів, нерухомого та рухомого майна, майнових прав за кредитними договорами, інших видів застави.

Детальнішу інформацію щодо видів забезпечення та покриття ними кредитів, наданих банкам, наведено в примітці 10 до Консолідованої фінансової звітності Національного банку.

Згідно з договорами застави заставлене майно залишається в управлінні та зберігається в заставодавця до часу звернення на нього стягнення з метою погашення заборгованості за кредитним договором, якщо є порушення зобов'язання.

Погашення заборгованості за непрацюючими кредитами, наданими банкам, здійснювалося шляхом погашення за рахунок коштів, отриманих від застави, зокрема продажу, а також за рахунок набуття заставного майна у власність Національного банку.

Національний банк відповідно до Закону про Національний банк з метою покриття заборгованості Національного банку здійснює набуття будь-яких прав та активів за умови їх відчуження в найкоротший строк.

Частина друга статті 73 Закону про Національний банк передбачає, що Національний банк здійснює відчуження майна, набутого у власність у рахунок погашення боргу за наданими банкам кредитами для підтримки ліквідності у

визначеному ним порядку, без погодження з іншими органами державної влади.

У балансі Національного банку станом на 31 грудня 2023 року обліковувалося п'ять об'єктів нерухомого майна загальною площею 42,6 тис. кв. м та 143 земельні ділянки загальною площею 751,9 га загальною балансовою вартістю 457,7 мільйона гривень, набуті Національним банком у власність у рахунок часткового погашення заборгованості за наданими кредитами рефінансування, з метою їх подальшого продажу за найвищою ціною в найкоротший строк.

У 2023 році Національний банк набув п'ять земельних ділянок загальною балансовою вартістю 15,2 мільйона гривень, а продав два об'єкти набутого майна на загальну суму 13,8 мільйона гривень (без урахування ПДВ).

Варто зауважити, що окремі земельні ділянки розташовані в місцевості, де велись активні військові дії,

3.4. Інтелектуальні ресурси

Інтелектуальні ресурси включають нематеріальні активи, що ґрунтуються на знаннях.

Національний банк використовує такі види інтелектуальних ресурсів:

- нематеріальні активи (програмне забезпечення як придбане, так і самостійно розроблене, ліцензії, сайти, інформація та бази даних, авторські права, права користування тощо);
- організаційні ресурси – знання, дослідження та бази знань, накопичені в Національному банку, системи, процеси та процедури.

Нематеріальні активи Національного банку, визнані та представлені в Консолідованому звіті про фінансовий стан як активи, включають переважно програмне забезпечення зовнішніх розробників та ліцензії на право користування програмними продуктами, які мають кінцевий термін використання та призводять до витрат,

3.5. Соціально-репутаційні ресурси

Соціально-репутаційні ресурси включають інститути та відносини в межах спільнот і між групами зацікавлених сторін та іншими групами, здатність ділитися інформацією з метою збільшення індивідуального та колективного достатку.

Національний банк використовує такі види соціально-репутаційних ресурсів:

- цінності Національного банку, Кодекс етики працівника Національного банку України (далі –

а отже можуть бути забруднені вибухонебезпечними предметами, що також має негативний вплив на зацікавленість потенційних покупців у їх придбанні.

Також з метою підвищення обороноздатності України та забезпечення потреб держави у відсічі збройної агресії російської федерації, за участі Національного банку при розробці законодавчих пропозицій Верховною Радою України прийнято проєкт закону, яким Національному банку надається право безоплатно передавати у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку до сфери управління Міністерства оборони України майно, набуте Національним банком у власність у рахунок погашення боргу за наданими банкам кредитами для підтримки ліквідності.

Інформацію про відчуження Національним банком у рахунок погашення заборгованості за кредитами та набуття у власність такого виду майна наведено в частині 4 цього звіту.

що визнаються в Консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід переважно як адміністративно-господарські та інші витрати.

Програмне забезпечення власного розроблення, розроблена Національним банком офіційна сторінка, бази даних, права користування земельними ділянками державної власності не задовольняють критеріям їх визнання як активів, а тому не визнаються в Консолідованому звіті про фінансовий стан. Однак для їх розроблення та супроводження Національний банк несе витрати, які визнаються в Консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід.

Детальну інформацію про розвиток досліджень у Національному банку, модернізацію систем звітності та розвиток відкритих даних, розвиток ІТ-технологій, безпеку інформації та кіберзахист наведено в частині 4 цього звіту.

Кодекс етики) та норми поведінки, у тому числі антикорупційні;

- взаємовідносини зі стейкхолдерами (зацікавленими сторонами);
- нематеріальні активи, пов'язані з репутацією та брендом;
- соціальні ліцензії на роботу – законодавчо надані права на виконання основних функцій Національного банку.

Соціально-репутаційні ресурси не визнаються в Консолідованому звіті про фінансовий стан, оскільки не

задовольняють критеріїв їх визнання як об'єктів фінансових звітів. Однак для їх розроблення та супроводження Національний банк несе витрати, які визнаються в Консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід переважно як адміністративно-господарські та інші витрати.

Колективний договір

Однією зі складових соціально-репутаційних ресурсів є сприяння регулюванню трудових відносин та соціально-економічних інтересів працівників і роботодавця. У 2023 році для узгодження інтересів працівників та Національного банку як роботодавця велися колективні переговори щодо укладення нового Колективного договору між керівництвом (адміністрацією) і трудовим колективом центрального апарату Національного банку України на 2024 – 2028 роки (далі – Колективний договір). Під час підготовки проєкту проаналізовано та враховано зміни в трудовому законодавстві України, розпорядчі акти Національного банку, що регулюють трудові відносини.

Предметом Колективного договору є регулювання виробничих, трудових і соціально-економічних відносин, узгодження інтересів працівників і адміністрації щодо питань організації та оплати праці, гарантій і пільг стосовно житлово-побутового, соціального, медичного обслуговування, організації оздоровлення і відпочинку працівників Національного банку.

Проєкт Колективного договору схвалено на конференції трудового колективу Національного банку та підписано сторонами в січні 2024 року. Частка працівників, охоплених колективними договорами, становить 100%.

Кодекс етики

Одним із головних завдань Національного банку є створення середовища, що характеризується етичною і відповідальною поведінкою, яка ґрунтується на цінностях Національного банку.

Норми і правила етичної та ділової поведінки, що стосуються працівників, зведені в Кодексі етики.

У 2023 році й надалі працювали над унесенням змін до Кодексу етики для приведення його у відповідність до Стратегії, законодавства України та розпорядчих актів Національного банку.

Антикорупційна політика

Політика Національного банку щодо запобігання та протидії корупції ґрунтується на принципах доброчесності на публічній службі, формуванні “нульової толерантності” до будь-яких проявів корупції, невідворотності покарання за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, прозорості та відкритості діяльності.

У 2023 році робота щодо запобігання корупції здійснювалася відповідно до вимог антикорупційного законодавства та Антикорупційної програми Національного банку України на 2022–2023 роки, затвердженої рішенням Правління Національного банку (далі – Антикорупційна програма).

Національний банк постійно здійснює заходи, спрямовані на запобігання, виявлення, усунення та протидію корупції:

- застосування принципу колегіальності під час прийняття рішень;
- регламентація процесів діяльності підрозділів Національного банку;
- проведення серед працівників Національного банку роз'яснювальної роботи щодо положень антикорупційного законодавства, надання методичної та консультаційної допомоги з питань додержання законодавства щодо запобігання корупції;
- контроль за дотриманням працівниками Національного банку антикорупційних обмежень, вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інших вимог законодавства у сфері запобігання корупції;
- проведення антикорупційної експертизи проєктів нормативно-правових актів Національного банку та антикорупційної оцінки проєктів розпорядчих актів Національного банку;
- перевірка відомостей стосовно осіб, які претендують на зайняття посад посадових (службових) осіб Національного банку;
- розгляд повідомлень викривачів, звернень про порушення працівниками Національного банку вимог Закону України “Про запобігання корупції”;
- формування в працівників Національного банку культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень, надання методичної допомоги та консультацій щодо здійснення таких повідомлень;
- здійснення інших заходів, визначених вимогами антикорупційного законодавства та Антикорупційною програмою.

За результатами сертифікаційного аудиту в 2023 році систему управління щодо протидії корупції Національного банку визнано такою, що відповідає вимогам міжнародного стандарту ISO 37001:2016.

Організація охорони праці

Основним пріоритетом діяльності Національного банку в галузі охорони праці є створення в кожному структурному підрозділі умов праці відповідно до нормативно-правових актів, а також забезпечення додержання вимог законодавства щодо прав працівників у цій галузі, а саме:

- створення безпечних умов праці на кожному робочому місці;

- на робочих місцях, де зафіксовано перевищення граничних меж небезпечних та шкідливих виробничих факторів, застосування дієвих заходів щодо зменшення їх впливу на здоров'я працівників;
  - надання працівникам пільг та компенсацій за важкі та шкідливі умови праці;
  - забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального та колективного захисту;
  - забезпечення ефективності функціонування системи управління охороною праці шляхом проведення контролю за станом охорони праці силами профільних відділів з організації охорони праці;
  - дотримання зобов'язань роботодавця зафіксованих колективним договором і реалізація комплексних заходів для досягнення встановлених нормативів та підвищення наявного рівня охорони праці;
  - забезпечення належного утримання будівель і споруд, виробничого обладнання та устаткування, моніторинг за їх технічним станом;
  - забезпечення протипожежного стану на об'єктах та транспортних засобах;
  - забезпечення цілодобового функціонування систем протипожежного захисту та оповіщення про пожежу;
  - здійснення профілактичних заходів, розроблених за результатами розслідування нещасних випадків, профзахворювань та аварій для запобігання виникненню подібних випадків у майбутньому;
  - організація лабораторних досліджень умов праці, оцінка технічного стану виробничого обладнання та устаткування, атестація робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці;
  - розроблення і затвердження положень, інструкцій, інших актів з охорони праці, що діють у межах організації.
- постійно здійснюється контроль за станом охорони праці, пожежної та екологічної безпеки в підрозділах центрального апарату Національного банку.

Банкотно-монетний двір Національного банку з урахуванням специфіки виробничих процесів управдає та застосовує:

- внутрішнє спеціальне навчання з питань охорони праці за тематичними програмами для працівників підрозділів Банкотно-монетного двору Національного банку, які виконують роботи підвищеної небезпеки;
- інструктажі з питань охорони праці для працівників відповідно до затверджених у Банкотно-монетному дворі Національного банку інструкцій з охорони праці;
- перелік робіт підвищеної небезпеки, які виконуються за нарядами-допусками;
- норми безоплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту;
- контроль за станом здоров'я працівників шляхом проведення попередніх та періодичних медоглядів.

Корпоративний недержавний пенсійний фонд Національного банку

Національний банк як відповідальний роботодавець дає можливість своїм працівникам після досягнення пенсійного віку отримувати додаткові пенсійні виплати з Корпоративного недержавного пенсійного фонду Національного банку.

Корпоративний недержавний пенсійний фонд Національного банку створено з метою надання додаткового соціального захисту працівникам після їх виходу на пенсію, що дає змогу роботодавцю залучати кращих висококваліфікованих працівників та зменшити плінність кадрів у Національному банку.

Діяльність Корпоративного недержавного пенсійного фонду Національного банку передбачає виключно накопичення коштів на користь учасників Корпоративного недержавного пенсійного фонду Національного банку, управління активами та як результат забезпечення гідними пенсійними виплатами учасників Корпоративного недержавного пенсійного фонду Національного банку.

Детальну інформацію про відносини Національного банку з Корпоративним недержавним пенсійним фондом Національного банку зазначено в примітці 1 Консолідованої фінансової звітності Національного банку за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року.

Система добровільного медичного страхування та турбота про здоров'я

Для додаткової мотивації та з турботою про здоров'я працівників Національний банк дає можливість кожному

Створення безпечних умов праці в Національному банку:

- розроблений та затверджений Комплексний план заходів для досягнення встановлених нормативів та підвищення існуючого рівня охорони праці в центральному апараті Національного банку на 2022–2025 роки;
- працівники підрозділів центрального апарату Національного банку, які виконують функціональні обов'язки, пов'язані зі шкідливими та небезпечними умовами праці, з виконанням робіт, пов'язаних із забрудненням або з тими, що здійснюються в несприятливих метеорологічних умовах, забезпечені сучасними сертифікованими засобами індивідуального захисту, спецодягом та спецвзуттям;
- організовано проведення спеціального навчання з питань охорони праці для працівників підрозділів центрального апарату Національного банку, які виконують роботи підвищеної небезпеки (у тому числі підвищеної пожежної небезпеки);
- запроваджується ризик-орієнтований підхід для запобігання травматизму та професійним захворюванням;

працівнику мати поліс добровільного медичного страхування для підвищення добробуту та отримання вчасної і якісної медичної допомоги. У 2023 році впроваджено однаковий вид полісу для всіх категорій працівників Національного банку.

Для підтримання ментального здоров'я працівників постійно проводилися різноманітні заходи, а саме: лекції від профільних лікарів, тренінги з інформаційної гігієни для дітей працівників, відеопоради від психологів тощо.

Додатковим заходом підтримки працівників було продовження роботи дитячих кімнат на всіх локаціях Національного банку.

Інформацію про показники, пов'язані з турботою про здоров'я працівників, наведено в частині 4 цього звіту.

Первинна профспілкова організація працівників Національного банку (далі – Профспілка)

Соціальними ініціативами Профспілки є:

- періодична підтримка членів Профспілки, які вступили до лав Збройних Сил України;
- підтримка членів Профспілки, житло яких постраждало у зв'язку з веденням активних бойових дій (у регіоні проживання);
- захист прав та інтересів членів Профспілки, запобігання нещасним випадкам;

3.6. Природні ресурси

Національний банк докладає максимум зусиль для мінімізації використання природних ресурсів та використовує у своїй діяльності природні ресурси загальнодержавного значення, а саме: атмосферне повітря, підземні води, та місцевого значення – земельні ресурси. Використання інших природних ресурсів здійснюється опосередковано.

Національний банк використовує природні ресурси з дотриманням обов'язкових екологічних вимог, а тому отримує передбачені законодавством України дозволи на використання природних ресурсів, сплачує ресурсні податки та обов'язкові платежі за землю, за водні об'єкти, за викиди в атмосферне повітря тощо.

Національний банк дотримується національних законодавчих норм у сфері захисту навколишнього природного середовища, систематично оцінює та прагне постійного вдосконалення внутрішньої системи управління охороною навколишнього природного середовища, де реалізуються такі основні принципи:

- у межах діяльності з відходами Національний банк класифікує утворені відходи та передає їх суб'єктам господарювання у сфері управління відходами. З метою збереження ієрархії управління відходами, ресурсоцінні відходи (макулатура, брухт)

- співпраця з адміністрацією Національного банку для пом'якшення несприятливих наслідків звільнень, турбота про здоров'я працівників – членів Профспілки.

Бренд Національного банку як роботодавця

У 2023 році продовжували роботу з розвитку та просування бренду роботодавця. Особлива увага приділялася роботі з молоддю. Реалізація заходів здійснювалася шляхом організації співпраці з закладами вищої освіти України, стажування та практики студентів, проведення тематичних зустрічей, лекцій, участі в ярмарках вакансій з метою пошуку інтелектуально і творчо обдарованої молоді, здатної ефективно працювати в Національному банку.

Упродовж року організовано стажування та практику для 71 студента, п'ять з яких після успішного стажування були погоджені для працевлаштування в Національному банку.

У 2023 році результатом роботи над посиленням бренду роботодавця стали перемоги Національного банку в двох рейтингах: "Найкращий роботодавець 2023 року" (ТОП-3 компанії банківської сфери) за версією студентів України; "ТОП-25 роботодавців, відкритих для талантів до 25 років" за версією STUD-POINT.

реалізуються (продаються) для повторного використання;

- у сфері захисту атмосферного повітря Національний банк дотримується обов'язкових норм, правил і вимог щодо забезпечення екологічної безпеки, здійснює безпечну експлуатацію стаціонарних джерел викидів та дотримується вимог щодо нормативів гранично допустимих викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
- у частині охорони водних ресурсів Національний банк вживає заходів для контролю та раціонального використання водних ресурсів.

Крім того, Національний банк підвищує екологічну свідомість своїх працівників шляхом внутрішніх та зовнішніх навчань.

Національний банк спричиняє порівняно незначний вплив на навколишнє середовище. Водночас до структури Національного банку входить відокремлений підрозділ – виробниче підприємство Банкнотно-монетний двір, для якого питання охорони навколишнього середовища потребує більшої уваги.

Банкнотно-монетний двір керується та дотримується в природоохоронній діяльності вимог та положень Політики

Банкотно-монетного двору у сфері охорони праці та навколишнього середовища (далі – Політика).

Діюча на Банкотно-монетному дворі система екологічного управління відповідає вимогам стандарту ДСТУ ISO 14001:2015, планується, реалізується, аналізується й удосконалюється на підставі ризик-орієнтовного мислення як сукупність взаємопов'язаних процесів, спрямованих на підвищення ефективності виробництва, раціональне використання природних ресурсів, зниження навантаження на навколишнє середовище в зоні можливого впливу підприємства.

Політика спрямована на реалізацію діяльності Банкотно-монетного двору – виробництво конкурентоспроможної продукції – банкнот, монет, державних нагород, цінних паперів та іншої продукції, що задовольняє потреби замовників і партнерів Банкотно-монетного двору з гарантованою стабільною якістю, яка відповідає вимогам державних і міжнародних стандартів.

Шляхи реалізації та досягнення цілей щодо підвищення енергоефективності підприємства і забезпечення мінімального негативного впливу на навколишнє середовище у сфері охорони навколишнього середовища передбачені Політикою, а саме:

- технічне переоснащення виробничого комплексу шляхом впровадження прогресивних технологій, високопродуктивного обладнання та оснащення, інноваційних матеріалів, енергоефективних і ресурсозберігаючих технологій, маловідходних, безвідходних та екологічно безпечних технологічних процесів, що забезпечують мінімізацію негативного впливу на навколишнє середовище, здоров'я людини та задовольняє безпечні умови праці;
- управління істотними екологічними аспектами, що впливають або можуть впливати на стан навколишнього середовища;
- постійний аналіз та вдосконалення діючої системи екологічного управління;
- проведення навчання, підвищення кваліфікації, консультації та залучення працівників до розроблення, упровадження та вдосконалення системи управління охороною навколишнього середовища.

Національний банк визнає в Консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід витрати на сплату податків і діяльність, пов'язану з охороною навколишнього середовища, переважно як адміністративно-господарські та інші витрати, а доходи від реалізації відходів (вторсировини) – в інших доходах.

3.7. Відносини Національного банку України із зацікавленими сторонами

Клієнти Національного банку та ідея накопичення цінності

Національний банк для реалізації своєї місії працює над створенням максимальної цінності для клієнтів.

Клієнти Національного банку – це визначені Національним банком вісім груп учасників фінансової екосистеми, об'єднані відповідно до ідентичності їх потреб та природи їх діяльності, сфери інтересів, ролі групи у фінансовій екосистемі та поточних змін, що відбуваються під впливом глобальних і локальних трендів:

- експерти;
- суб'єкти економічної та фінансової державної політики (полісімейкери);
- провайдери інфраструктури та технологій;

- провайдери фінансових послуг;
- інвестори;
- суб'єкти економічної діяльності (бізнес);
- держава як постачальник послуг;
- домогосподарства.

У межах своєї ролі в екосистемі кожен учасник екосистеми виконує деякі функції, пропонуючи іншим учасникам певну цінність, яку він створює самостійно або разом із Національним банком чи іншими учасниками екосистеми. Фундаментом логіки клієнтського ряду є ідея накопичення цінності: кожен клієнт створює цінність, яка накопичується, водночас максимальні блага отримує кінцевий споживач, тобто користувачі фінансових послуг (держава, бізнес, домогосподарства).

Накопичення цінності груп клієнтів Національного банку відображено на схемі 3.

Схема 3. Накопичення цінності груп клієнтів Національного банку

Взаємодія з міжнародними партнерами

Двостороннє міжнародне співробітництво Національного банку з іноземними партнерами у 2023 році відповідало викликам військового часу.

Зокрема, під час проведення двосторонніх зустрічей та консультацій з партнерами (Європейський центральний банк, Нідерландський банк, Хорватський народний банк, Національний банк Бельгії, Банк Швеції, Національний банк Польщі, Федеральний банк Німеччини, Федеральна резервна система США, Сенатори США, міністерства фінансів Нідерландів, Німеччини та США, а також інші) увага зосереджувалася на питаннях залучення міжнародної підтримки та посилення тиску на росію як через розширення санкцій, так і шляхом пошуку можливостей використання заморожених російських активів на користь України.

Для сприяння відновленню активності бізнес-середовища на територіях, звільнених від російських окупантів, Національний банк контактував із міжнародними банківськими та страховими групами, а також з їх дочірніми установами стосовно зняття блокування транскордонних платежів на користь вітчизняних підприємств, зареєстрованих на не- та/або деокупованих територіях Херсонської, Запорізької, Донецької та Луганської областей.

Протягом року тривав діалог з дипломатичними представництвами іноземних держав в Україні, у межах якого обговорювалися важливі питання розвитку двосторонньої взаємодії, макроекономічної та фінансової стабільності, напрями поступової валютної лібералізації та отримання Україною необхідної їй підтримки як у

протистоянні ворогу під час війни, так і в післявоєнній відбудові.

З метою підтримки рівня інвестиційної привабливості України, її іміджу як країни, яка продовжує успішно долати виклики війни, представники Національного банку взяли участь у низці міжнародних заходів, провели декілька зустрічей з представниками міжнародних рейтингових агентств, під час яких інформували щодо поточної економічної ситуації в Україні, прогнозів розвитку, запланованих кроків регулятора для утримання фінансової стабільності в умовах війни.

У звітному році Національний банк здійснював активну діяльність щодо посилення довірливих відносин з іноземними центральними банками. Досягнуто прогресу в узгодженні положень майбутніх меморандумів у сфері боротьби з відмиванням коштів і фінансуванням тероризму та у сфері регулювання і нагляду з Угорським національним банком, а також Меморандуму про взаєморозуміння, співпрацю та обмін інформацією у сфері регулювання і нагляду за банками та небанківськими фінансовими установами з Національним банком Грузії. Із Центральним банком Мальти та Банком Швеції укладено угоди про роботу з готівковою гривнею, якими врегульовуються питання повернення в Україну готівкової гривні, викупленої в межах упровадженого в 2022 році механізму обміну гривні на іншу валюту для українських громадян, змушених через війну покинути Україну.

У березні 2023 року продовжено ще на один рік Договір між центробанками України та Польщі про валютний спов гривня / долар США, укладений в перші дні війни для підтримання фінансового сектору України.

Основним завданням міжнародного технічного партнерства Національного банку у 2023 році було посилення інституційної спроможності Національного банку, підтримання та вдосконалення фінансового сектору України шляхом залучення найкращої світової практики та впровадження європейських стандартів, а також встановлення та розширення міжнародних зв'язків та видимості Національного банку на міжнародній професійній арені.

Проактивна позиція Національного банку в посиленні міжнародних зв'язків, зокрема залученні технічної допомоги, найкращого міжнародного досвіду та спеціалізованих знань, дала змогу в 2023 році збільшити на 11,5% порівняно з 2022 роком кількість проведених заходів із міжнародного технічного співробітництва (443), що майже відповідає довоєнному рівню активності (470 заходів у 2021 році – найбільший показник за останні сім років).

Найактуальнішими напрямками міжнародного технічного співробітництва стали: забезпечення макрофінансової стійкості і стабільності під час воєнного стану та післявоєнне відновлення, впровадження монетарної політики, включаючи модель середньострокового прогнозування DSGE, забезпечення курсової стійкості валютної лібералізації, регулювання та нагляд за банківським сектором та небанківськими фінансовими установами, впровадження інновацій та поліпшення роботи платіжних систем, включаючи можливості інтеграції українських банків до платіжної інфраструктури Єдиної зони платежів в євро (SEPA), приведення Системи BankID у відповідність до вимог eIDAS до схем електронної ідентифікації із середнім рівнем довіри, поліпшення комунікацій, у тому числі з монетарної політики, режиму обмеженої гнучкості курсу, розвитку бренду Національного банку, підвищення рівня фінансової грамотності та підтримання відповідних інформаційних кампаній, вдосконалення рівня захисту прав споживачів фінансових послуг, страхування воєнно-політичних ризиків тощо.

Основними міжнародними партнерами Національного банку, які сприяли розвитку його інституційної спроможності, збереженню стійкості фінансової системи України, досягненню стратегічних, євроінтеграційних цілей та пошуку унікального досвіду для вирішення викликів сьогодення, незмінно були МВФ, Група Світового банку, ЄС, Європейський банк реконструкції та розвитку, Агентство з міжнародного розвитку США (USAID), Європейський центральний банк, а також центральні банки та регулятори фінансових ринків країн – партнерів України, а саме: Англії, Німеччини, Італії, Польщі, Франції, Швеції, Туреччини, Нідерландів, Латвії, Литви, а також Європейський центральний банк. Також завдяки проведеній роботі поновлено або розпочато співробітництво з центральними банками Австрії, Аргентини, Данії, Кіпру, Румунії, Македонії, Японії, Фінляндії, Хорватії та Греції.

Попри військову агресію, у 2023 році Національний банк продовжив традицію проведення масштабних щорічних заходів щодо міжнародного технічного та експертного співробітництва, зокрема проведено:

- VII Щорічну дослідницьку конференцію на тему “Економічна політика під час війни та в період післявоєнної відбудови” (116 учасників з України та з-за кордону);
- V міжнародний круглий стіл на тему “Стратегічне планування фінансового сектору та визначення зон стабільності в умовах нестабільного зовнішнього середовища” (70 учасників з України та з-за кордону);
- практичний семінар на тему “Монетарна політика в країнах з ринками, що розвиваються: розуміння причин та наслідків нової хвилі інфляції” (117 учасників з України та з-за кордону).

Крім того, працівники Національного банку активно брали участь у міжнародних конференціях, круглих столах, форумах на запрошення міжнародних партнерів із розвитку та центральних банків інших країн-партнерів. Попит на експертну думку Національного банку збільшився вдвічі порівняно з 2022 роком, у зв'язку з чим проведено 31 захід. Це найбільший показник за останні сім років.

Основні теми заходів міжнародного технічного та експертного співробітництва у 2023 році – регулювання діяльності НБФУ, впровадження SEPA, управління готівкою під час війни, монетарна політика, кібербезпека, платіжні системи, фінансова стабільність, банківський нагляд, фінансова інклюзія, захист прав споживачів тощо.

Також протягом 2022 та 2023 років спостерігався постійний інтерес країн ЄС та країн з розвинутою економікою до експертних та унікальних знань Національного банку щодо підтримки безперервності функціонування фінансової системи в умовах невизначеності / нестабільності. Зокрема, у 2023 році Національний банк поділився досвідом з таких питань:

- оверсайту та готовності до екстремальних криз у сфері платіжних систем – із Банком Естонії;
- підтримання працездатності платіжних систем до та під час російського вторгнення – із Банком Швеції;
- проведення платіжно-розрахункових операцій та стійкості – з Банком Англії;
- функціонування проекту Національного банку Power Banking – із центральними банками Швеції та Англії;
- регулювання використання хмарних технологій для зменшення ризиків – із Банком Естонії;
- здійснення кризових комунікацій – із Банком Латвії;
- проведення внутрішнього аудиту в центральному банку – з ЄЦБ;
- управління працівниками під час воєнного стану – із Банком Швеції;
- МСФЗ у межах місії технічної допомоги МВФ – для Банку Албанії.

Інституційні відносини з українськими стейкхолдерами

Вступ України до ЄС, імплементація європейських норм у банківське та небанківське регулювання, продовження забезпечення безперервності роботи банківської системи, пошук рішень для збільшення рівня привабливості інвестицій в українську економіку, а також можливі шляхи післявоєнного відновлення стали важливими векторами взаємодії Національного банку з істейкхолдерами в 2023 році.

На початку року було відновлено проведення щомісячних зустрічей членів Правління Національного банку з керівниками 30 найбільших банків. Регулярна комунікація Національного банку з представниками найбільших банків дала змогу налагодити продуктивний та ефективний діалог і сформувані в банків релевантні очікування від дій регулятора. Серед тем, що обговорювалися на таких зустрічах, – взаємодія з Міжнародним валютним фондом, облікова ставка, послаблення валютних обмежень, відновлення кредитування та впровадження відповідального кредитування, пошук внутрішнього боргового ринку, зміни в підходах фінансового моніторингу, а також посилення забезпечення безперервності роботи банків. Також за запитами банків було проведено зустрічі на окремі теми. Загалом за рік відбулося 66 зустрічей з представниками банківської спільноти.

У 2023 році започатковано щоквартальні зустрічі з представниками найбільших страхових компаній. Найважливіше питання, що обговорювалося, – перехід до застосування нового законодавства у сфері страхування.

Забезпечення взаємодії з представниками небанківських фінансових установ постійно було пріоритетним завданням і здійснювалося на всіх рівнях.

Протягом трьох місяців регулярно проводилися зустрічі з представниками небанківських фінансових установ щодо питання приймання та обміну зношеної іноземної валюти.

Загалом протягом року відбулося 25 зустрічей різного формату за участю керівництва Національного банку з представниками небанківських фінансових установ.

Національний банк постійно підтримує діалог із представниками бізнесу. Протягом року відбулося декілька зустрічей членів Правління Національного банку з керівництвом та компаніями – членами Американської торгової палати Європейської Бізнес Асоціації, Спільноти українських підприємців, під час проведення яких обговорювалися питання пом'якшення валютних обмежень та кредитування бізнесу. У 2023 році проведено 25 заходів за участю бізнес-спільноти. У лютому Голова Національного банку Андрій Пишний виступив на заході Європейської Бізнес Асоціації, основою темою якого було післявоєнне відновлення, розвиток та майбутнє України після Перемоги, а також

сприятливий інвестиційний клімат. А в листопаді на Щорічних зборах Європейської Бізнес Асоціації він окреслив орієнтири для бізнесу на 2024 рік у діях та рішеннях Національного банку.

У взаємодії з бізнес-спільнотою Національний банк дотримується позиції відкритої, прозорої, послідовної та прогнозованої у своїх діях інституції. У грудні Голова Національного банку поспілкувався з представниками австрійських та німецьких бізнесів в Україні за підтримки посольств обох країн та Європейської Бізнес Асоціації. На зустрічі обговорювалися монетарна політика регулятора, а також можливості пом'якшення валютних обмежень у 2024 році.

У взаємодії з державними органами для Національного банку головними пріоритетами залишається співпраця з Урядом України з метою забезпечення монетарної стабільності, ефективної роботи банківської системи, у тому числі з метою підтримання вітчизняного бізнесу, а також взаємодія з Верховною Радою України для продовження реалізації законодавчих змін у фінансовому секторі. Ключовими аспектами законопроектів, розгляд яких у парламенті підтримувався Національним банком протягом року, були рішення, спрямовані на мінімізацію ризиків, пов'язаних із військовою агресією, а також продовження реалізації євроінтеграційних змін у фінансовій сфері. Окремою складовою такої співпраці стало супроводження законодавчого забезпечення виконання міжнародних зобов'язань України в межах програм фінансової підтримки.

Результатом активної співпраці з Верховною Радою України стало ухвалення важливих для фінансового сектору законів, які, зокрема, розроблялися безпосередньо Національним банком або за його активної участі чи враховують пропозиції Національного банку.

Протягом 2023 року представники Національного банку взяли участь у 23 засіданнях комітетів Верховної Ради України, а також у більш ніж в 100 робочих зустрічах та нарадах, які проводились у межах законотворчої роботи парламенту.

Одним із важливих форматів інституційної взаємодії з державними органами стало укладання низки документів щодо співпраці.

У травні 2023 року Національний банк підписав Меморандум про взаємодію і співробітництво під час здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України з Фондом державного майна України. Меморандум спрямований на посилення співробітництва у сфері професійної оціночної діяльності, а саме щодо проведення рецензування звітів про оцінку ринкової (справедливої) вартості майна, складених суб'єктами оціночної діяльності під час оцінки стійкості банків і банківської системи України.

У жовтні Національний банк підписав Меморандум про взаємодію з Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку та Державною установою “Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю”. Меморандум спрямований на координацію зусиль та спільної діяльності для забезпечення взаємодії між установами для реалізації положень Закону України “Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність”.

Також актуалізовано та розширено Угоду про інформаційне співробітництво між Державною податковою службою України та Національним банком для забезпечення поліпшення координації та взаємодії між установами.

Взаємодія з МВФ та іншими міжнародними фінансовими організаціями

Співпраця з МВФ залишалася пріоритетом. Успішне виконання Моніторингової програми із залученням Ради директорів сприяло започаткуванню роботи над новою програмою фінансування для України, а 31 березня 2023 року Виконавча рада МВФ затвердила нову чотирирічну програму для України “Механізм розширеного фінансування”. Обсяг цієї програми становить близько 15,6 мільярда доларів США (11,6 мільярда СПЗ). Україна підтвердила спроможність

виконувати взяті на себе зобов'язання (були виконані як структурні маяки, так і інші важливі завдання, визначені в програмних документах) та протягом 2023 року успішно пройшла два перегляди цієї програми. Завдяки цьому Україна отримала три транші за цією програмою в загальному обсязі майже 4,5 мільярда доларів США, які було спрямовано на поповнення загального фонду Державного бюджету України.

У відносинах України з МВФ Національний банк безпосередньо є отримувачем коштів від МВФ як за розподілом СПЗ, так і за купівлею СПЗ (отримує кредити від МВФ), а також виконує функції банку-депозитарію.

Кінцевий отримувач коштів від імені України за окремими траншами програм кредитування МВФ або за розподілом СПЗ визначається МВФ під час кожного надходження коштів (Уряд України або Національний банк). Сторона, яка отримує кошти, бере на себе відповідні зобов'язання щодо погашення основної суми та платежів за обслуговування такого боргу (сплату процентів, комісій та інших платежів).

Нижче наведена інформація щодо основної суми боргу за зобов'язаннями України перед МВФ у розрізі Національного банку та Уряду України.

	2023 рік			2022 рік		
	від імені Національного банку	від імені Уряду	Усього	від імені Національного банку	від імені Уряду	Усього
	(у мільйонах гривень)					
Зобов'язання за основною сумою боргу перед МВФ за купівлею СПЗ	80 928	379 913	460 841	136 201	234 073	370 274
Зобов'язання за основною сумою боргу перед МВФ за розподілом СПЗ	4 150	160 841	164 991	3 964	153 604	157 568
Зобов'язання перед МВФ	85 078	540 754	625 832	140 165	387 677	527 842
	(у мільйонах СПЗ)					
Зобов'язання за основною сумою боргу перед МВФ за купівлею СПЗ	1 588	7 455	9 043	2 798	4 810	7 608
Зобов'язання за основною сумою боргу перед МВФ за розподілом СПЗ	82	3 156	3 238	82	3 156	3 238
Зобов'язання перед МВФ	1 670	10 611	12 281	2 880	7 966	10 846

Детальна інформація щодо зобов'язань Національного банку перед МВФ (з урахуванням процентів, комісій та інших платежів) міститься в примітці 8.3 розділу II.11 “Фінансові активи та зобов'язання” Консолідованої фінансової звітності Національного банку.

Національний банк також брав активну участь у межах проектної співпраці Уряду України з організаціями групи Світового банку щодо системних проектів, кошти яких

спрямовуються на підтримку державного бюджету та реалізацію в Україні інвестиційних проектів з метою розвитку фінансового сектору. Зокрема, 29 червня

2023 року Світовий банк схвалив проєкт “Позика на підтримку політики розвитку та відновлення України” та виділення Україні фінансування в розмірі 1,5 мільярда доларів США. Ця позика була надана під гарантії Уряду Японії в межах Цільового фонду з надання Україні необхідної кредитної підтримки. Позика спрямована на підтримку ключових сфер урядових реформ для пом'якшення наслідків російського вторгнення. Попередні заходи проєкту передбачали виконання заходів у фінансовому секторі. Зокрема, Національний банк затвердив Технічне завдання з оцінки стійкості банківського сектору.

Європейська інтеграція

У 2023 році Україна, попри війну, цілеспрямовано продовжила свій шлях до ЄС. Прогрес у реформах та успішне виконання рекомендацій Європейської комісії сприяли прийняттю 14 грудня 2023 року Європейською Радою історичного рішення про початок переговорів з Україною про вступ до ЄС.

Національний банк як центральний банк країни-кандидата протягом 2023 року був активним учасником євроінтеграційних процесів у державі. Слід звернути увагу, що у Звіті про прогрес України в межах Пакета розширення Європейська комісія відзначила прогрес України у сфері фінансових послуг і позитивно оцінила дії Національного банку з підтримки фінансової стабільності та зміцнення довіри до національної валюти. Також Національний банк взяв участь у розробленні Урядового плану заходів з виконання рекомендацій Європейської комісії, представлених у вищезазначеному Звіті.

Одним з основних напрямів роботи Національного банку у сфері європейської інтеграції у 2023 році було продовження виконання зобов'язань відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС стосовно фінансових послуг, платіжних систем, боротьби з відмиванням грошей та фінансування тероризму, захисту прав споживачів тощо з метою досягнення відповідності національної системи регулювання та нагляду у сфері фінансових послуг європейським нормам і стандартам. Представники Національного банку також брали участь у роботі двосторонніх органів асоціації між Україною та ЄС для обговорення досягнутого прогресу у фінансовій сфері та долучалися до підготовки, проведення та виконання завдань за результатами засідань двосторонніх органів високого рівня: Саміту Україна – ЄС та Ради асоціації Україна – ЄС.

Також протягом 2023 року продовжувалась активна співпраця Національного банку з Європейським центральним банком (ЄЦБ), Європейським органом банківського нагляду (ЕВА) та Європейським органом страхування і пенсійного забезпечення (ЕІОПА), Представництвом ЄС в Україні, Європейською комісією.

Національний банк активно залучався до проведення первинної оцінки стану імплементації актів права ЄС

(селф-скринінгу), ініційованої Кабінетом Міністрів України, та забезпечив координацію за переговорними розділами 4 “Свобода руху капіталу” та 9 “Фінансові послуги”, а також за такими двома сферами кожного з переговорних розділів, як 6 “Корпоративне право” та 17 “Економічна та монетарна політика”. Національний банк також залучався до аналізу окремих актів у восьми інших переговорних розділах.

Національний банк опрацював понад 2 000 актів права ЄС за результатами проведення селф-скринінгу щодо потреби в імплементації, поточного стану наближення та необхідних законодавчих змін для забезпечення повної відповідності, а також запропонував для включення до Національної програми адаптації законодавства більше 200 актів права ЄС щодо компетенції Національного банку.

Навесні 2023 року Національний банк забезпечив підготовку інформації про прогрес / відповіді на питання ЄС у межах проведення щорічної оцінки прогресу в межах кандидатства України в ЄС та пакета розширення ЄС.

У 2023 році успішно завершено реалізацію двох проєктів технічної допомоги, спрямованих на впровадження євроінтеграційних завдань, що фінансувалися коштами ЄС: “Посилення регулювання та нагляду за небанківським фінансовим ринком” (Проєкт EU-FINREG) та “Посилення інституційної та регуляторної спроможності Національного банку з метою імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС” (Проєкт Twinning).

Тривала активна співпраця в межах проєкту “Впровадження практики ЄС із бухгалтерського обліку, фінансової звітності та аудиту в Україні” (Проєкт EU-FAAR) щодо розроблення української таксономії XBRL МСФЗ 2022. У грудні 2023 року проведено засідання Комітету з управління Системою фінансової звітності, на якому прийнято рішення схвалити Таксономію UA XBRL МСФЗ 2022 (v 1.0) для оприлюднення та подальшого використання суб'єктами звітування під час складання фінансової звітності в електронному форматі за 2022 рік та проміжної фінансової звітності у 2023 році. Також вирішено продовжити термін реалізації Проєкту EU-FAAR до лютого 2025 року.

Протягом 2023 року ЄС продовжив надавати нашій країні фінансову допомогу. Так, у 2023 році Національний банк забезпечив виконання заходів для отримання Україною 18 мільярдів євро макрофінансової допомоги ЄС для підтримки фінансової стабільності України та активно залучався до роботи з підготовки проєкту Плану України з реалізації пропозиції Європейської Комісії щодо Регламенту Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу про створення Українського фонду (Ukraine Facility). Зазначена ініціатива ЄС має на меті прискорення економічного відновлення України через пільгові кредити, гранти та технічну допомогу в розмірі 50 мільярдів євро впродовж 2024–2027 років.

3.8. Основні ризики

Профіль ризиків Національного банку

Профіль ризиків Національного банку формують фінансові та нефінансові ризики.

До **фінансових ризиків** належать ризики Національного банку, що виникають у зв'язку з фінансовими інструментами. Фінансові ризики Національного банку поділяються на такі групи:

- фінансові ризики, пов'язані з політикою, що визначає та здійснює Національний банк (далі – фінансові ризики політики Національного банку), що виникають у зв'язку з фінансовими інструментами, визнання яких на балансі або поза балансом Національного банку пов'язане з виконанням Національним банком своєї основної функції та інших функцій відповідно до статей 6, 7 Закону про Національний банк, за винятком пункту 15 статті 7;
- фінансові ризики міжнародних (золотовалютних) резервів України;
- інші фінансові ризики.

Кожна група фінансових ризиків уключає кілька видів ризиків, що визначаються залежно від чинників, що призводять до прояву відповідних ризиків. Зокрема, Національний банк виділяє ризик ліквідності, кредитні та ринкові ризики.

Фінансові ризики		
Імовірність виникнення збитків або додаткових втрат за фінансовими інструментами, або недоотримання доходів від фінансових інструментів, або невиконання зобов'язань за фінансовими інструментами внаслідок впливу негативних внутрішніх та зовнішніх факторів		
Групи фінансових ризиків	Фінансові інструменти та операції з ними	Процеси і рівня
Фінансові ризики політики	<ul style="list-style-type: none"> • Операції зі зберігання готівки • Валютні інтервенції • Похідні фінансові інструменти • Екстрена підтримка ліквідності банків • Операції з регулювання ліквідності: <ul style="list-style-type: none"> - операції з рефінансування (кредити); - операції прямого репо; - депозитні сертифікати; - операції з державними облигаціями 	<ul style="list-style-type: none"> • Організація та розвиток грошового обігу • Реалізація монетарної (грошово-кредитної) політики • Сприяння фінансовій стабільності
Фінансові ризики міжнародних резервів	<ul style="list-style-type: none"> • Резервні фінансові активи 	<ul style="list-style-type: none"> • Реалізація монетарної (грошово-кредитної) політики
Інші фінансові ризики	<ul style="list-style-type: none"> • Інші фінансові активи та зобов'язання • Фінансові інвестиції Національного банку • Пенсійні активи Корпоративного недержавного пенсійного фонду Національного банку України 	<ul style="list-style-type: none"> • Здійснення професійної діяльності на ринках капіталу та розвитку інфраструктури • Забезпечення діяльності Національного банку

До **нефінансових ризиків** належать ризики Національного банку, що виникають у зв'язку з факторами ризиків нефінансового походження.

Нефінансові ризики Національного банку включають такі види ризиків:

- операційний ризик – потенційна загроза прямих або опосередкованих втрат, що виникає внаслідок невідповідності або невиконання процесів, неправильних дій працівників Національного банку або внутрішніх систем, або через зовнішні події;

- комплаєнс-ризик – ризик застосування до Національного банку санкцій, отримання фінансових збитків або втрат репутації внаслідок невиконання Національним банком, його працівниками вимог законодавства України, нормативно-правових актів, розпорядчих актів Національного банку, зокрема правил етичної поведінки, правил запобігання та врегулювання конфлікту інтересів;
- стратегічний ризик – імовірність недосягнення стратегічних цілей або неефективного виконання функцій Національного банку внаслідок неправильних стратегічних управлінських рішень та неадекватного реагування на зміни в зовнішньому середовищі Національного банку.

Національний банк ураховує потенційний вплив реалізації фінансових та нефінансових ризиків на свою репутацію під час управління цими ризиками, але не виділяє окремо ризик репутації.

Політику управління окремими видами ризиків Національного банку, рівень толерантності до них та ризик-апетит визначено в розпорядчих актах Національного банку з питань управління ризиками. Діяльність підрозділів Національного банку здійснюється в межах визначеного ризик-апетиту.

Процес управління ризиками

Правління Національного банку забезпечує організацію процесу і системи управління ризиками таким чином, щоб вони відповідали функціям, особливостям, ролі Національного банку як центрального банку України та особливого центрального органу державного управління, що визначає грошово-кредитну політику України.

Система управління ризиками Національного банку спрямована на підтримку його інституційної спроможності та незалежності шляхом захисту активів, капіталу та репутації Національного банку, а також на підтримці рівня довіри до Національного банку та до політики, яку він визначає та здійснює.

Система управління ризиками Національного банку ґрунтується на комплексному управлінні ризиками Національного банку як систематичному та безперервному процесі, що здійснюється Правлінням та працівниками Національного банку, починаючи з розроблення стратегії Національного банку, та охоплює всю його діяльність.

Процес управління ризиками Національного банку є безперервним та становить складову частину управління Національним банком на всіх організаційних рівнях, вбудовану в корпоративну культуру і щоденну діяльність Національного банку. Цей процес спрямований на виявлення подій, що можуть негативно вплинути на діяльність Національного банку, управління ризиками,

пов'язаними з цими подіями, в межах установленого ризик-апетиту для забезпечення виконання Національним банком його функцій та досягнення поставлених перед ним цілей.

Водночас у зв'язку з воєнною агресією росії проти України в окремих підрозділах Національного банку змінено процеси, запроваджено вимушені обмеження, зокрема затверджено Тимчасову інвестиційну декларацію міжнародних (золотовалютних) резервів України на час воєнного стану чи особливого періоду (від 27 лютого 2022 року).

Процес управління ризиками Національного банку включає такі взаємопов'язані складові:

- внутрішнє середовище та культура управління ризиками;
- обставини (контекст) управління ризиками;
- виявлення подій, що можуть негативно вплинути на діяльність Національного банку;
- оцінка ризиків;
- заходи у відповідь на ризики (реагування на ризики);
- контрольна діяльність;
- інформація, комунікації та звітування;
- моніторинг і перегляд системи управління ризиками.

Політика управління фінансовими ризиками Національного банку поширюється на всі активи та зобов'язання Національного банку (як балансові, так і позабалансові).

Інформація про етапи процесів управління фінансовими ризиками, заходи, яких Національний банк уживає у відповідь на фінансові ризики, та їх детальну оцінку наведено в примітках 22–27 Консолідованої фінансової звітності Національного банку.

Політика управління операційними ризиками впроваджена з метою визначення підходів та єдиної методології управління операційними ризиками Національного банку, забезпечення стабільності та безперервності його діяльності, взаємодії підрозділів Національного банку на всіх організаційних рівнях та впровадження корпоративної культури щодо управління операційними ризиками.

Процес управління операційними ризиками включає такі етапи:

- попередження операційних ризиків;
- ідентифікація операційних ризиків;
- оцінювання (вимірювання) та аналіз операційних ризиків;
- моніторинг операційних ризиків та звітність;
- розроблення заходів управління операційними ризиками;
- реалізація (застосування) розроблених заходів щодо управління операційними ризиками;

- оцінка результатів реалізації (застосування) та контроль за розробленими заходами з управління операційними ризиками.

Система внутрішнього контролю

У Національному банку впроваджено єдиний та структурований підхід і вимоги щодо здійснення внутрішнього контролю з метою забезпечення ефективного виконання функцій Національного банку, стабільної та безперервної його діяльності, взаємодії підрозділів Національного банку на всіх організаційних рівнях і впровадження корпоративної культури щодо організації та розвитку системи внутрішнього контролю Національного банку.

Система внутрішнього контролю та система управління ризиками Національного банку є взаємопов'язаними та взаємодоповнюючими системами, що мають узгоджені цілі та ґрунтуються на **концепції “трьох ліній захисту”**.

Підрозділи Національного банку, що виконують функції **“першої лінії захисту”**, є власниками всіх ризиків, що виникають у сфері їх компетентності, відповідають за виявлення, оцінювання, вжиття управлінських заходів та звітування щодо таких ризиків, а також за розроблення, впровадження, дотримання та вдосконалення процедур контролю під час виконання своїх функцій / завдань.

Підрозділи **“другої лінії захисту”** надають підтримку з управління ризиками та організації процедур контролю в межах своєї компетенції та мають право надавати пропозиції / рекомендації іншим структурним підрозділам щодо вдосконалення контрольної діяльності за результатами виконання процедур контролю.

Департамент внутрішнього аудиту виконує функції **“третьої лінії захисту”**.

Управління безперервністю діяльності

З метою управління безперервністю діяльності Національний банк вживає заходів для забезпечення належного реагування на загрози, що виникають для його діяльності, та забезпечення його неперервної роботи, а саме:

- проводить аналіз впливу негативних факторів на діяльність Національного банку та неперервну роботу його підрозділів;
- впроваджує заходи щодо організації резервних робочих місць;
- розробляє та підтримує в актуальному стані плани та протоколи дій на випадок порушення неперервності діяльності;
- розробляє та проводить тестування Планів відновлення ІТ-ресурсів після збоїв.

Частина 4. Огляд ключових показників

4.1. Огляд ключових показників

Національний банк складає фінансову звітність із використанням принципів та підходів Міжнародних стандартів фінансової звітності, затверджених Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (далі – МСФЗ), з 1998 року, а в повній відповідності до МСФЗ – починаючи з 2012 року.

Фінансова звітність Національного банку – консолідована фінансова звітність Національного банку, складена відповідно до МСФЗ, Закону про Національний банк та Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” щодо складання фінансової звітності.

Станом на кінець 2023 року валюта балансу Національного банку зросла на 22,16% та сягнула майже 2 393 мільярди гривень.

Протягом 2023 року Національний банк продовжував виконувати свої функції як центрального банку країни, що формує відповідний профіль активів, зобов’язань та власного капіталу.

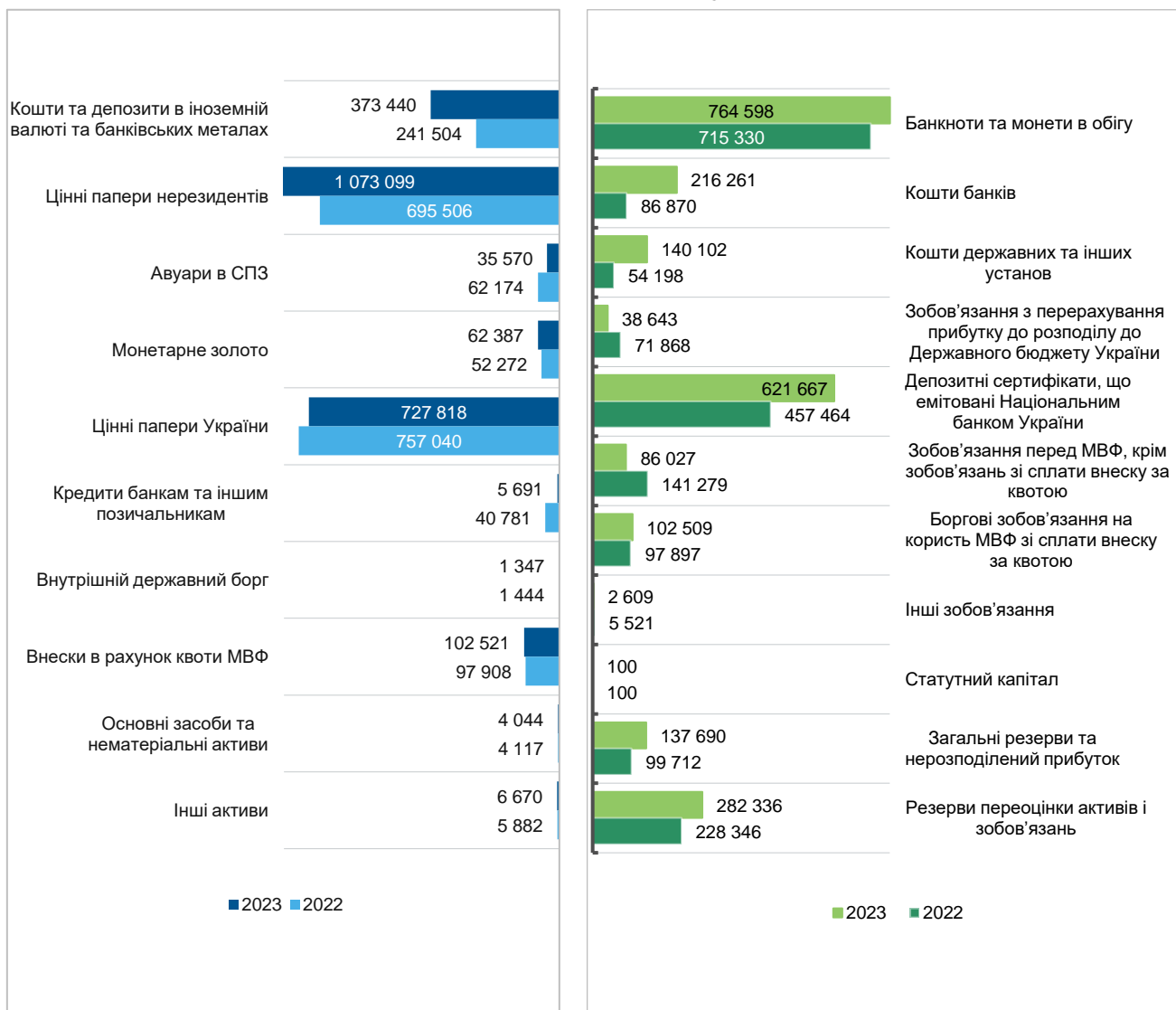
Основними статтями активів Національного банку є:

- цінні папери нерезидентів;
- цінні папери України;
- кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах.

Основними статтями зобов’язань Національного банку є:

- банкноти та монети в обігу;
- депозитні сертифікати, емітовані Національним банком;
- зобов’язання перед МВФ.

Графік 1. Склад та динаміка активів і пасивів Національного банку в 2022–2023 роках, млн грн

У 2023 році міжнародні резерви збільшилися на 42% – з 28,5 мільярда доларів США на кінець 2022 року до 40,5 мільярда доларів США на кінець 2023 року.

Основними чинниками збільшення міжнародних резервів були надходження на користь уряду в сумі 47,2 мільярда доларів США, в тому числі за рахунок фінансової допомоги від міжнародних партнерів у сумі 38,2 мільярда доларів США, розміщення ОВДП у сумі 4,5 мільярда доларів США, отримання трансів від МВФ у межах програми Механізму розширеного фінансування (EFF) обсягом 4,5 мільярда доларів США.

Зменшення міжнародних резервів було спричинене від'ємним сальдо валютних інтервенцій Національного банку на валютному ринку України в сумі 28,6 мільярдів доларів США, виплатами уряду за зовнішніми та внутрішніми зобов'язаннями на суму 5,6 мільярда доларів США, виплатами на користь МВФ на суму 3,4 мільярда доларів США.

Основними інструментами в процесі управління міжнародними резервами були цінні папери нерезидентів та короткострокові депозити в іноземних банках.

Основна стаття активів Національного банку, номінованих у національній валюті, – цінні папери України, портфель яких у 2023 році зменшився на 29,2 мільярда гривень, або на 3,9%, та становив 728 мільярдів гривень. У зв'язку з цим, а також з огляду на зростання обсягів активів, що формують міжнародні резерви, частка цінних паперів України у валюті балансу зменшилася та становила 30,4% у 2023 році порівняно з 38,7% у 2022 році. 99,9% усіх цінних паперів України становлять цінні папери, що утримуються з метою отримання грошових потоків згідно з умовами випуску та обліковуються за амортизованою собівартістю.

Кредитний портфель Національного банку зменшився всемеро, переважно за рахунок зменшення обсягів (погашення) довгострокових кредитів, наданих банкам шляхом проведення тендерів Національним банком. Так, валова балансова вартість кредитів (власне, заборгованість) зменшилася на 36 мільярдів гривень – до 40 мільярдів гривень (з них майже 2,5 мільярда гривень – довгострокові кредити). Водночас 93% заборгованості, що залишилася непогашеною станом на кінець 2023 року, є проблемною та пов'язана з банками, що виводяться з ринку. Однак триває поступове погашення заборгованості за такими кредитами – зокрема, протягом 2023 року погашено 0,9 мільярда гривень, а сума очікуваних кредитних збитків (сформованих резервів) зменшилася на 1,5 мільярда гривень.

Основні зміни в зобов'язаннях Національного банку, крім зобов'язань перед МВФ, відбулися за такими статтями:

- збільшення банкнот та монет в обігу – на 6,9%;
- збільшення депозитних сертифікатів, що емітовані Національним банком – на 35,9%;
- зменшення зобов'язань з перерахування прибутку до бюджету – на 46%;
- збільшення коштів банків та коштів державних та інших установ – у 2,5 та 2,6 раза відповідно.

Фінансові результати

Основним чинником впливу на прибуток Національного банку традиційно є процентні доходи.

Сума процентних доходів, основним джерелом яких є цінні папери України та кредити, надані банкам, порівняно з 2022 роком збільшилася та становила 126 мільярдів гривень за одночасного зменшення обсягу цінних паперів України та зменшення середньозважених процентних ставок.

Графік 2. Склад та динаміка фінансових результатів Національного банку в 2022–2023 роках, млн грн

Сума процентних витрат збільшилася в 2,1 раза та становила в 2023 році 98,9 мільярда гривень передусім за рахунок збільшення витрат за депозитними сертифікатами Національного банку, що пов'язано зі збільшенням обсягів операцій при зменшенні середньозважених процентних ставок з 23% станом на кінець 2022 року до 16,40% станом на кінець 2023 року. Водночас відбулося збільшення витрат за зобов'язаннями перед МВФ, за якими сплачуються проценти.

У 2023 році резерви Національного банку під знецінення кредитів, наданих банкам, зменшились. Загалом сума доходів (позитивний результат) у зв'язку з відновленням корисності за процентними фінансовими активами становила 926 мільйонів гривень (у 2022 році результат був негативний – 1 204 мільйони гривень).

В цілому сума чистих процентних доходів (з урахуванням відновлення корисності) становила в 2023 році

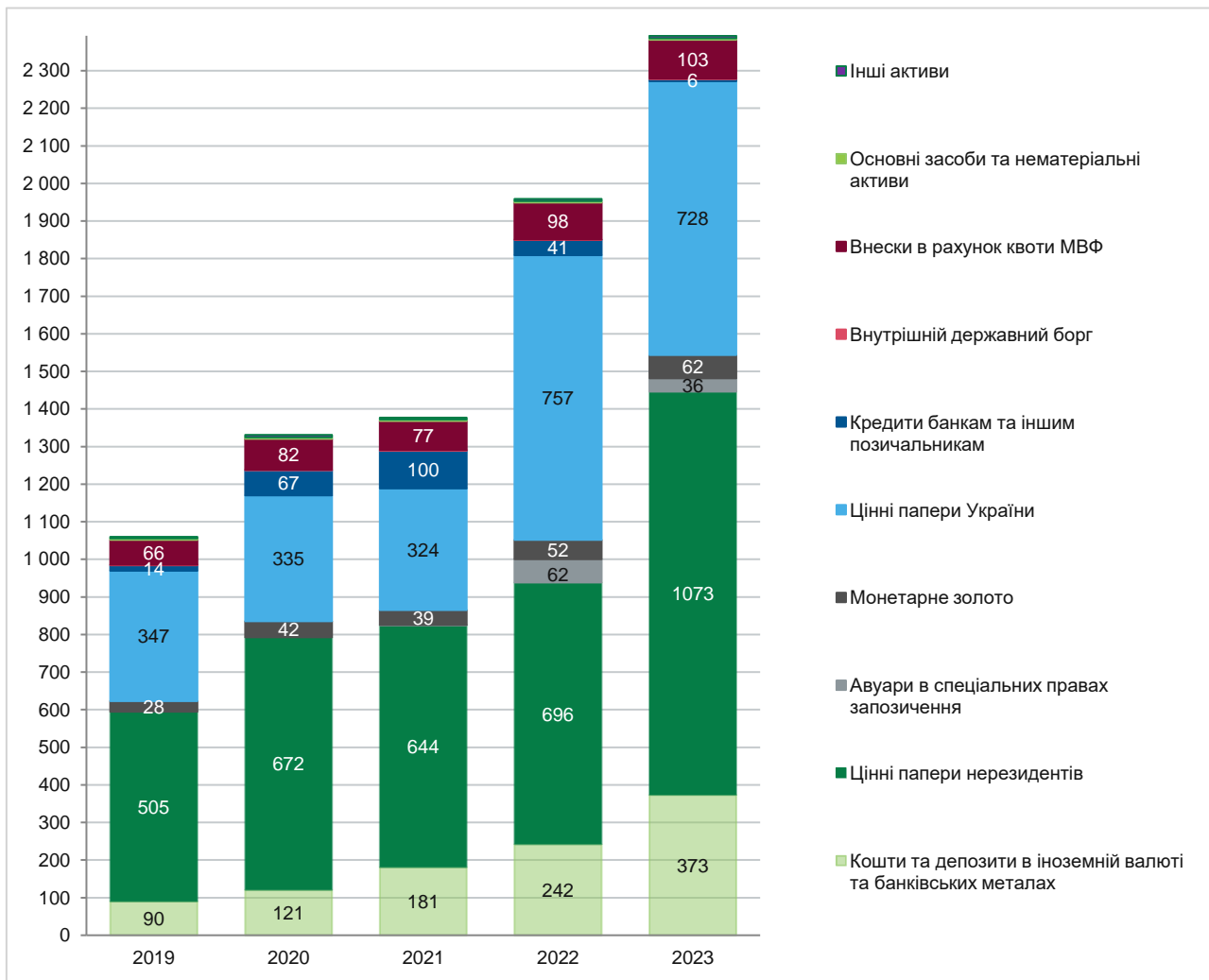
28 мільярдів гривень, що в 2,2 раза нижче, ніж у 2022 році.

Зміни валютних курсів суттєво впливають на результати діяльності Національного банку та спричиняють значну волатильність як відповідної статті, так і фінансового результату Національного банку. Так, у 2023 році результат від зміни валютних курсів був позитивним та становив 63,5 мільярда гривень (у 2022 році – 175,6 мільярда гривень).

Детальна інформація щодо встановлення валютних курсів міститься в примітці 4 до Консолідованої фінансової звітності Національного банку.

Адміністративні та інші витрати Національного банку збільшилися на 5% – з 6 698 мільйонів гривень у 2022 році до 7 015 мільйонів гривень у 2023 році. Забезпечення за судовими позовами у 2023 та 2022 роках не формувалося.

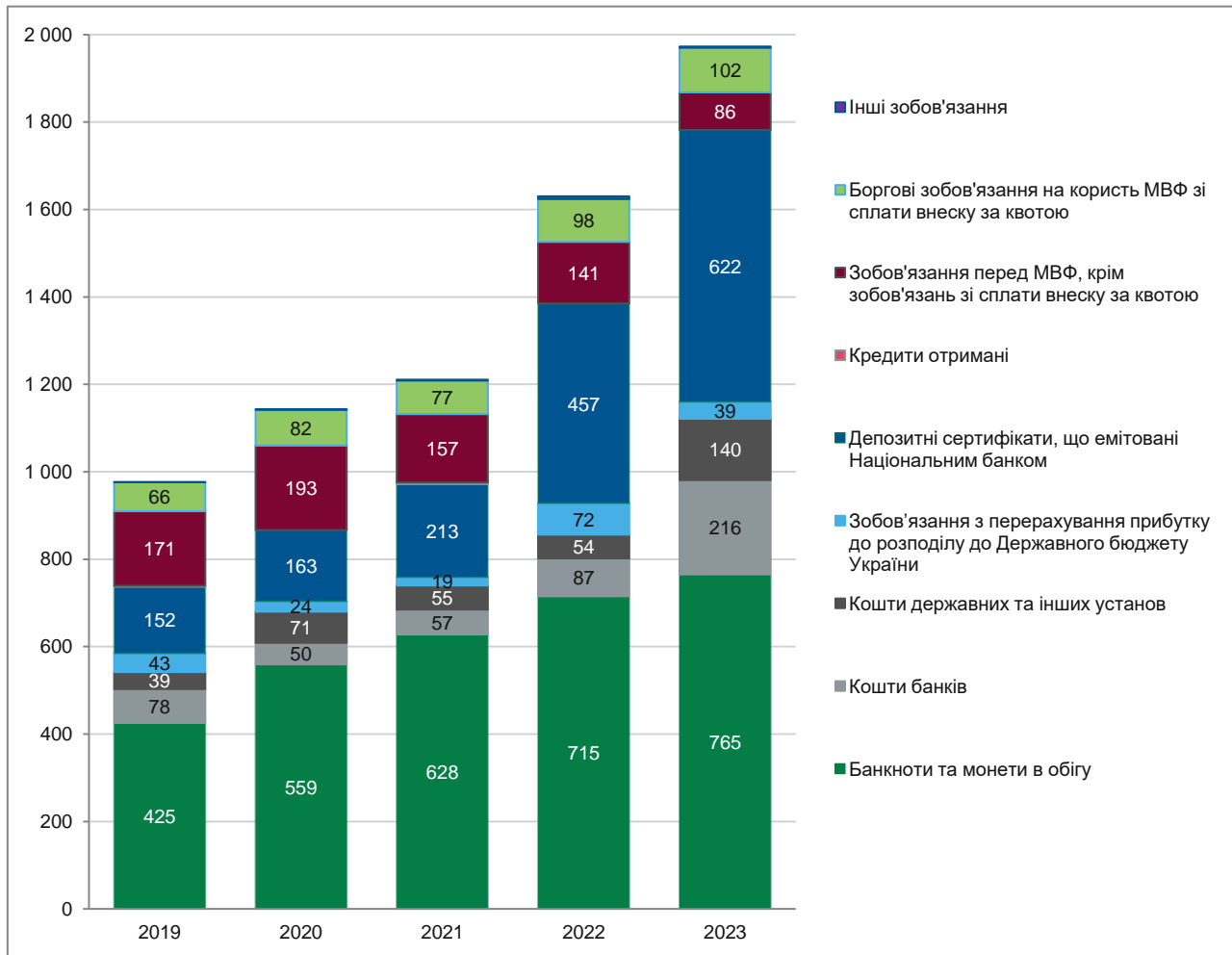
Графік 3. Структура та динаміка активів Національного банку за 2019–2023 роки, млрд грн

Загалом структура активів за останні п'ять років змінювалася в бік нарощення складових міжнародних резервів.

Детальна інформація щодо цінних паперів України міститься в примітці 9 до Консолідованої фінансової звітності Національного банку.

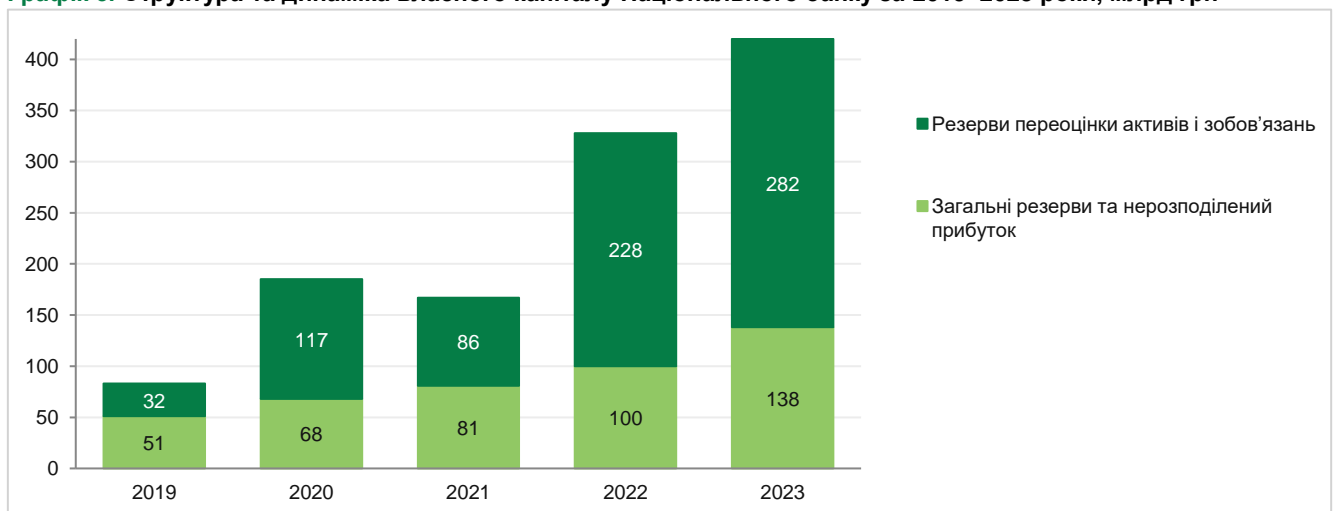
Графік 4. Структура та динаміка зобов'язань Національного банку за 2019–2023 роки, млрд грн

Загалом структура зобов'язань за останні п'ять років майже не змінювалася (крім банкнот та монет в обігу і депозитних сертифікатів, емітованих Національним банком, балансова вартість яких протягом п'яти років збільшувалася).

Суттєву частину зобов'язань Національного банку становлять банкноти та монети в обігу, зобов'язання перед МВФ та депозитні сертифікати, емітовані Національним банком.

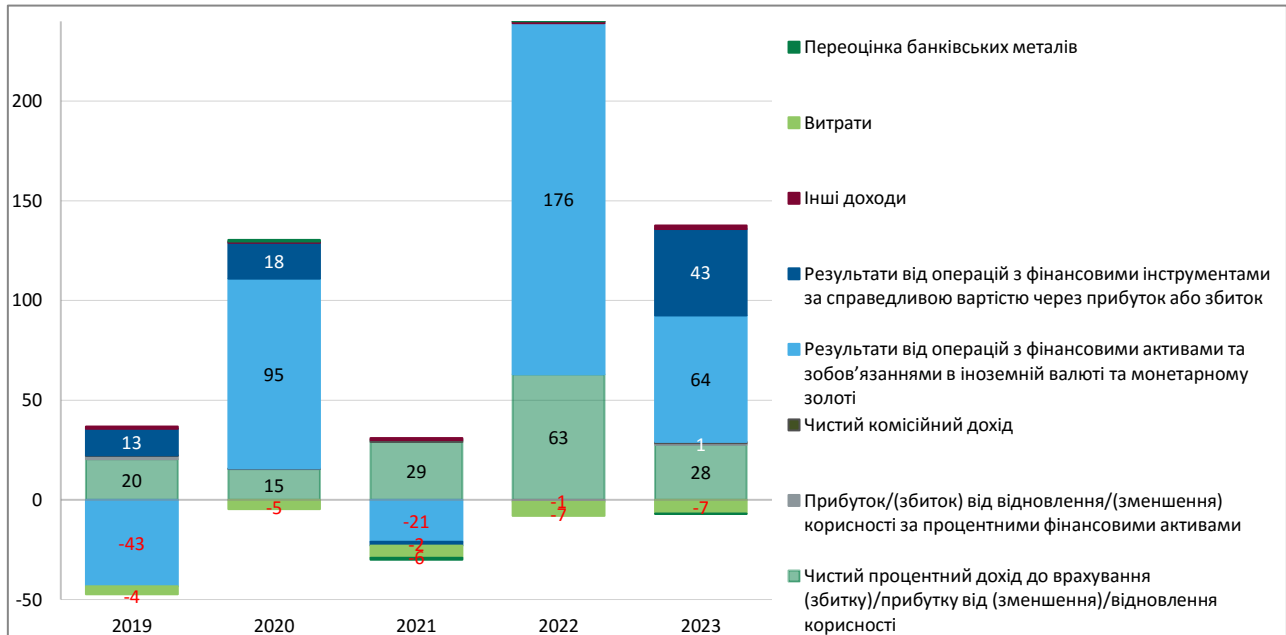
Графік 5. Структура та динаміка власного капіталу Національного банку за 2019–2023 роки, млрд грн

Власний капітал Національного банку, що становить залишкову вартість активів після вирахування всіх зобов'язань, формується переважно не за рахунок внесків держави. Він складається з відкладених нереалізованих результатів переоцінки активів і

зобов'язань Національного банку, в тому числі в результаті змін валютного курсу, та частини прибутку, залишеної в Національному банку відповідно до законодавства України як загальні резерви.

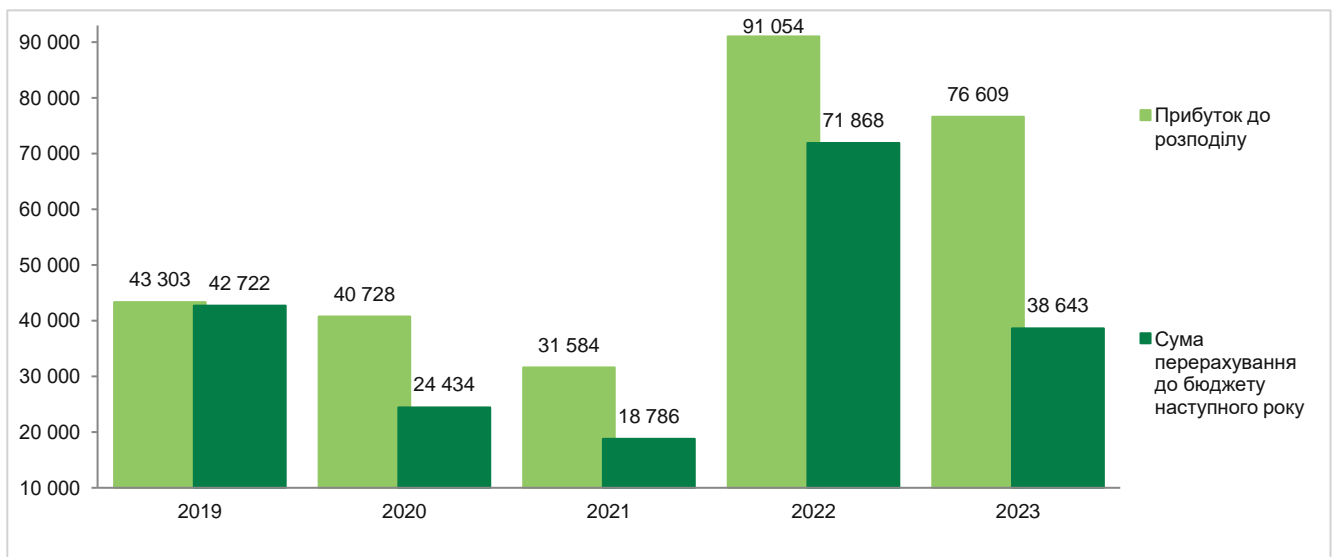
Графік 6. Структура та динаміка доходів і витрат Національного банку за 2019–2023 роки, млрд грн

У структурі фінансових результатів Національного банку традиційно ключовою статтею є чистий процентний дохід. Суттєвий вплив на фінансовий результат чинить також

результат зміни валютних курсів у зв'язку зі значною часткою валютних статей у балансі Національного банку.

Графік 7. Перерахування Національним банком коштів до Державного бюджету України за 2019–2023 роки, млн грн

Розрахунки з Державним бюджетом України

У 2023 році сума перерахувань до Державного бюджету України становила 71,9 мільярда гривень, а станом на 31 грудня 2023 року визнане зобов'язання зі сплати

частини прибутку до Державного бюджету України за 2023 рік у сумі 38,7 мільярда гривень.

Решта прибутку Національного банку за 2023 рік, що передбачена для розподілу, в сумі 38 мільярдів гривень

спрямовуватиметься на формування загальних резервів Національного банку.

Детальна інформація щодо визначення прибутку до розподілу, зобов'язань з перерахування прибутку до

розподілу до Державного бюджету України та формування загальних резервів Національного банку – в примітці 29 до Консолідованої фінансової звітності Національного банку.

4.2. Огляд інших показників

4.2.1. Фінансові ресурси

Адміністративні витрати Національного банку

Національний банк здійснює свою діяльність у межах кошторису адміністративних витрат, який складається на плановий рік та затверджується Радою Національного банку.

Дані щодо основних статей кошторису адміністративних витрат на 2023 рік та планові дані на 2024 рік наведені в таблиці.

Адміністративні витрати Національного банку (з урахуванням витрат Розрахункового центру) на 2023–2024 роки

	План на 2023 рік (переглянутий)	Фактичне виконання у 2023 році	Відсоток виконання плану в 2023 році	План на 2024 рік
(у мільйонах гривень)				
Витрати на утримання персоналу	3 509	3 284	94%	3 974
Адміністративно-господарські та інші витрати	957	694	73%	1 184
Амортизаційні відрахування	317	266	84%	294
Усього адміністративних витрат	4 783	4 244	89%	5 452
Інвестиції у створення та розвиток матеріально-технічної бази для забезпечення діяльності банку	567	371	65%	498

Наведені дані свідчать про те, що Національний банк працює в межах запланованих адміністративних витрат, забезпечуючи економію ресурсів. Це відповідає меті Національного банку з ощадливого та ефективного використання державних ресурсів.

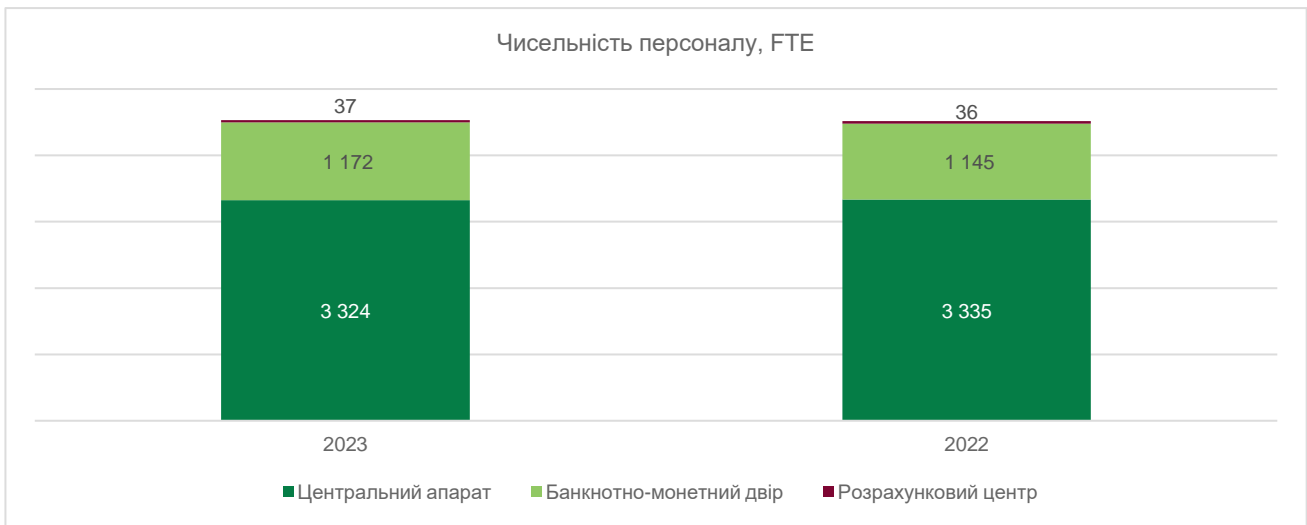
Так, за результатами 2023 року адміністративні витрати в середньому на 11% менші від запланованих витрат.

Також у 2023 році залишилася невикористаною значна частина коштів, запланованих на розвиток матеріально-технічної бази Національного банку (близько 35% від запланованої суми). Це переважно пов'язано з перенесенням строків виконання робіт, постачання обладнання, проведення закупівель, економією за результатами публічних закупівель та укладанням договорів, а також призупиненням реалізації проєктів / заходів, не пов'язаних із забезпеченням критичних потреб.

4.2.2. Людські ресурси

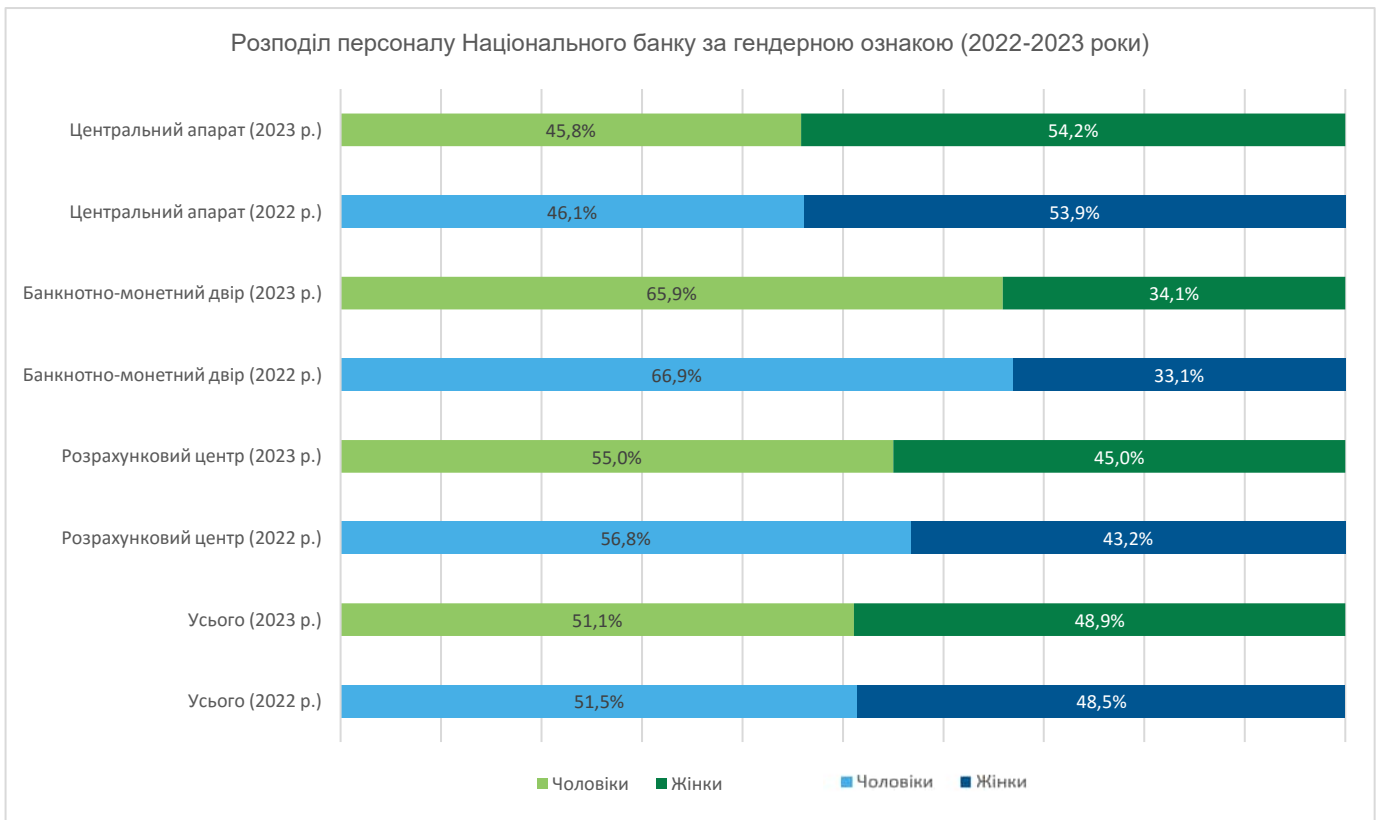
Чисельність працівників станом на 31 грудня 2023 року збільшилася на 0,36% порівняно з попереднім роком і становить 4 532 FTE (фактично працюючий персонал), станом на 31 грудня 2022 року – 4 516 FTE.

Станом на 31 грудня 2023 року середній вік працівників Національного банку становив 47 років, середній стаж роботи в Національному банку – 13 років. Розподіл персоналу Національного банку за гендерною ознакою

такий: у центральному апараті Національного банку – 54,2% жінок, 45,8% чоловіків; на Банкотно-монетному дворі – 34,1% жінок, 65,9% чоловіків; у Розрахунковому центрі – 45,0% жінок, 55,0% чоловіків.

Структуру персоналу Національного банку за гендерною ознакою станом на 31 грудня 2022–2023 років подано так:

Структуру персоналу Національного банку за класифікацією професій станом на 31 грудня 2022–2023 років подано так:

Інформація про витрати на оплату праці працівників Національного банку у 2023 році наведено в примітці 34 Консолідованої фінансової звітності Національного банку.

У 2023 році середній розмір основної заробітної плати (або базової частини винагороди) у центральному апараті Національного банку становив 42 337 гривень, Банкотно-монетному дворі – 21 132 гривні, Розрахунковому центрі – 41 924 гривень.

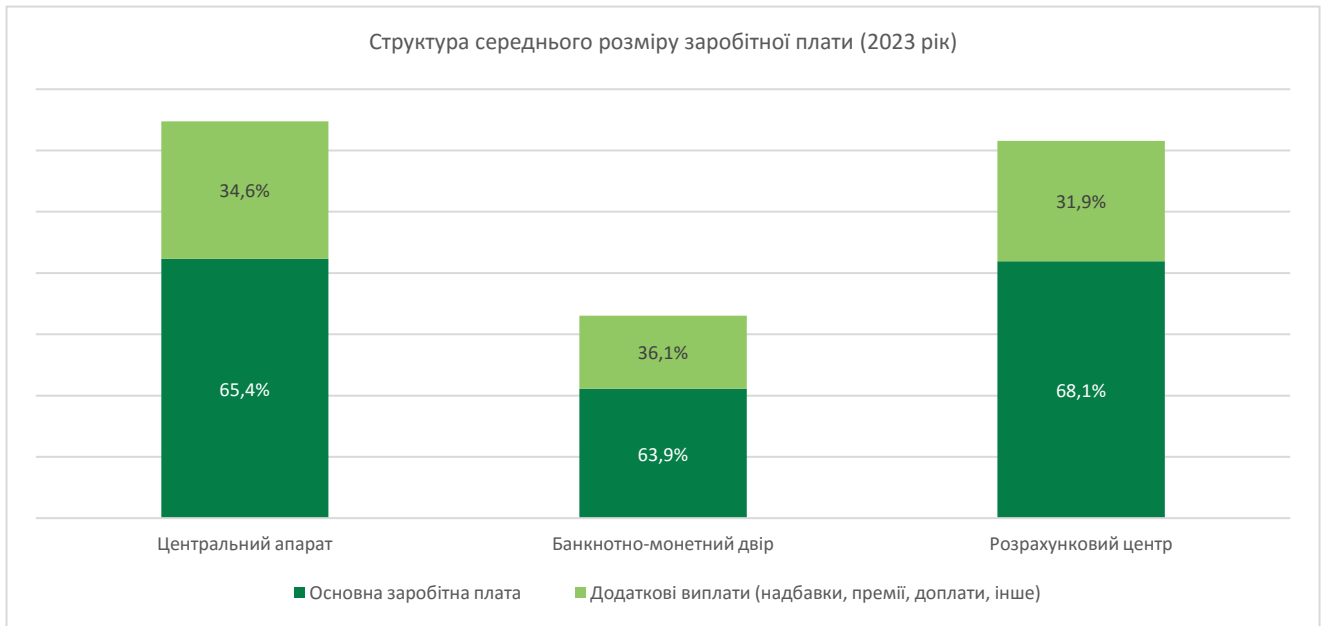
Середній розмір заробітної плати, включаючи додаткові виплати (надбавки, премії, доплати тощо), у центральному апараті Національного банку становив 64 751 гривня, Банкотно-монетному дворі – 33 050 гривень, Розрахунковому центрі – 61 578 гривень.

Загальна кількість проведених навчальних заходів за 2023 рік становила 654, що на 32,4% більше, ніж у 2022 році. Кількість учасників перевищила 9 700 слухачів. Витрати на навчання у 2023 році становили 4,3 мільйона гривень.

Як і в попередніх роках, збереглася тенденція переважання навчальних заходів “hard skills”, порівняно з “soft skills” навчанням – 394 та 230 заходів відповідно за підсумками 2023 року. Вагому частину навчальних заходів “soft skills” провели внутрішні тренери Національного банку.

Розширено навчальний напрям – “peer-to-peer”, коли працівники підрозділів діляться своїми фаховими знаннями. Колеги з різних підрозділів провели 25 навчальних заходів, які відвідали 2 656 працівників Національного банку. Також розширилася тематика та кількість навчання у форматі клубних заходів. Загалом проведено 17 навчальних заходів у форматі клубних заходів з найактуальніших для працівників Національного банку тем: “Мистецтво комунікацій”, “Життєстійкість” та “Клуб переговорів”.

Тривало розроблення нових електронних курсів. Загальна кількість користувачів, які успішно пройшли дистанційне навчання, становила 11 167 слухачів, що на понад 10% більше, ніж у 2022 році.

4.2.3. Виробничі ресурси

Управління державним майном

Станом на 01 січня 2024 року до сфери управління Національного банку належить та внесено до Єдиного реєстру об'єктів державної власності 351 об'єкт власного нерухомого майна: 51 земельна ділянка, 300 будівель та інженерних споруд. За класифікатором нерухомого майна обліковується 149 будівель, серед яких житлових – 4, нежитлових – 125, інших – 20, а також 151 інженерна споруда. Серед них 71 об'єкт розташований на тимчасово окупованій території, а саме:

- Донецька область: земельні ділянки – 4 од., будівлі та споруди – 8 од.;
- Луганська область: земельні ділянки – 3 од., будівлі та споруди – 18 од.;
- АР Крим: земельні ділянки – 4 од., будівлі та споруди – 7 од.;
- м. Севастополь: земельні ділянки – 4 од., будівлі та споруди – 23 од.

На виконання “Стратегії розвитку інфраструктури та корпоративного забезпечення діяльності на 2021–2024 роки” затверджено перелік нерухомого майна Національного банку, згрупованого в чотири базові сегменти, у тому числі – що планується до вибуття шляхом безоплатного передавання та припинення права користування на земельні ділянки. У 2023 році відбулося вибуття трьох об'єктів державної власності (1 об'єкт нерухомого майна передано до сфери управління іншому органу, уповноваженому управляти майном, припинено право користування однією земельною ділянкою та приватизовано один об'єкт нерухомого майна).

Детальну інформацію про будівлі та споруди Національного банку зазначено в примітці 30 Консолідованої фінансової звітності Національного банку.

Управління заставленим майном

Національний банк у 2023 році отримав на погашення заборгованості за кредитами рефінансування неплатоспроможних банків 0,9 мільярда гривень (у 2022 році – 1,1 мільярда гривень).

У 2023 році найбільше коштів надійшло від реалізації заставлених неплатоспроможними банками майнових прав за кредитними договорами – 480,7 мільйона гривень.

Заборгованість за наданими Національним банком кредитами рефінансування неплатоспроможних банків також частково погашена за рахунок:

- звернення стягнення на нерухоме та рухоме майно майнового поручителя неплатоспроможного банку в позасудовому порядку шляхом його продажу – 298,6 мільйона гривень;
- реалізації в межах виконавчого провадження або процедури банкрутства заставленого нерухомого майна поручителів неплатоспроможних банків або набуття у власність Національного банку непроданого майна – 93,1 мільйона гривень;
- інших джерел погашення заборгованості – 65,9 мільйона гривень.

	2023 рік			2022 рік		
	Через ФГВФО	Через третіх осіб	Усього	Через ФГВФО	Через третіх осіб	Усього
(у мільйонах гривень)						
Погашення коштами за рахунок продажу застави:						
нерухомого майна	–	377	377	–	28	28
майнових прав за заставленими кредитами	481	–	481	–	–	–
Усього погашення коштами за рахунок продажу застави	481	377	858	–	28	28
Погашення шляхом набуття у власність Національного банку нерухомого майна	–	15	15	43	55	98
Позачергове погашення кредиторських вимог	–	–	–	945	–	945
За рахунок інших джерел	66	–	66	–	–	–
Усього	547	392	939	988	83	1 071

На кінець 2023 року в судах різних інстанцій за позовами Національного банку тривав розгляд шести справ до майнових поручителів про звернення стягнення на майно, 13 справ про банкрутство майнових поручителів, вісім справ до фінансових поручителів та п'ять цивільних позовів у межах кримінальних справ.

4.2.4. Інтелектуальні ресурси

Інтелектуальні ресурси Національного банку, зокрема нематеріальні активи, складаються переважно з програмного забезпечення та ліцензій на право користування ним.

Удосконалення системи звітності та комунікацій

Для забезпечення доступу широкого кола користувачів до статистичної інформації у 2023 році продовжувалася робота з розміщення її у відкритому доступі на сторінках офіційного Інтернет-представництва Національного банку. Розширено перелік показників, що оприлюднюються у форматі відкритих даних (API) в частині деталізованої інформації щодо опитувань, що проводяться Національним банком.

Протягом року поширювалася практика використання новітніх інструментів для відображення даних на базі BI-платформи компанії MicroStrategy Inc. У зв'язку з цим кількість візуалізацій статистичних даних зросла на 13,5% від кількості усіх звітів.

Відповідно до укладених угод з державними установами та міжнародними організаціями, а також з метою інформаційного забезпечення потреб внутрішніх користувачів протягом 2023 року на підставі отриманої статистичної звітності банків підготовлено та надано майже 20,7 тисяч регулярних статистичних звітів, у тому числі до Офісу Президента України, Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Державної служби статистики України,

Відповідно до судових рішень щодо фінансових та майнових поручителів наразі Національний банк уживає заходів щодо їх примусового виконання.

Державної податкової служби України, для інформування Міжнародного валютного фонду.

Також опрацьовано та підготовлено відповіді на звернення громадян, ухвали судів України, запити Національної поліції України, Комітетів Верховної Ради України, Антимонопольного комітету України.

Дослідження та розробки

У 2023 році Національний банк здійснював активну дослідницьку роботу відповідно до [пріоритетних напрямів досліджень](#). Дослідження Національного банку спрямовані на вивчення питань, пов'язаних з роботою центрального банку у сфері монетарної політики, фінансової стабільності, економічного відновлення, а також цифрових ринків з урахуванням коротко- та довгострокових наслідків війни росії проти України.

У 2023 році дослідники Національного банку публікували робочі матеріали та статті в наукових журналах, присвячені широкому спектру актуальних тем. Серед них:

- [Прогнозування в умовах війни](#) (робочий матеріал Національного банку);
- [Між російськими вторгненнями: трансмісійний механізм монетарної політики в Україні у 2015–2021 роках](#) (робочий матеріал Національного банку);
- [Динаміка цін на сільськогосподарські товари: результати BVAR-моделей](#) (робочий матеріал Національного банку);

- [Довіра до Національного банку у формуванні інфляційних очікувань підприємств](#) (робочий матеріал Національного банку);
- [Роль засобів масової інформації в процесі формування інфляційних очікувань](#) (“Вісник Національного банку України”);
- [Теплова карта для моніторингу системних ризиків фінансової стабільності в Україні](#) (“Вісник Національного банку України”).

Також дослідники Національного банку [опублікували](#) три статті в міжнародних рецензованих виданнях та три робочі матеріали за [Програмою двосторонньої допомоги та посилення інституційної спроможності центральних банків](#).

У 2023 році Національний банк провів усі заходи з переліку своїх традиційних дослідницьких заходів.

Основною науковою подією Національного банку стала [Щорічна дослідницька конференція “Економічна політика під час війни та в період післявоєнної відбудови”](#), організована спільно з Національним банком Польщі за сприяння Міжнародного валютного фонду. Вперше з 2019 року конференція відбулася в живому форматі в Кракові.

Крім того, Національний банк провів традиційний практичний семінар [“Монетарна політика в країнах з ринками, що розвиваються”](#). Подія відбулася в онлайн-форматі за підтримки Експертної платформи з питань бізнес-циклу зони євро (EABCN). Семінар було присвячено причинам та наслідкам нової хвилі інфляції, яка сколихнула світ спочатку через постпандемічне відновлення економіки, а далі – внаслідок повномасштабного вторгнення росії в Україну, геоекономічної фрагментації та порушення глобальних ланцюгів постачання.

Національний банк також провів [12 традиційних відкритих дослідницьких семінарів](#). Під час цих заходів фахівці Національного банку та запрошені провідні дослідники презентували свої напрацювання за напрямками, актуальними для роботи Національного банку.

Вшосте проведено Конференцію для студентів та молодих дослідників [“Банківський сектор та монетарна політика: перспективи розвитку”](#).

Також проведено п'ятий студентський чемпіонат [“Монетарна політика: виклик Національного банку університетам”](#). До змагання долучилися 24 команди студентів із 22 українських університетів.

Інформаційні технології

Незважаючи на умови воєнного стану, Національний банк постійно вживає всіх необхідних заходів для забезпечення надійного функціонування інформаційної інфраструктури як Національного банку, так і фінансового

сектору України, безперебійної роботи всіх інформаційних систем, що належать до об'єктів критичної інформаційної інфраструктури Національного банку та банківської системи України.

Забезпечено не тільки безперебійне функціонування загальнодержавної платіжної системи – Системи електронних платежів Національного банку (далі – СЕП), а й упровадження з 01 квітня 2023 року нового покоління СЕП на базі міжнародного стандарту ISO 20022 з режимом роботи 24/7.

Затверджено зміни до Положення про порядок дій щодо забезпечення здійснення безготівкових розрахунків, якщо немає засобів для виконання міжбанківських платіжних операцій у національній валюті. Унормовано порядок обміну інформацією між банками, Державною казначейською службою України та Національним банком у формі файлів на змінних носіях інформації для випадку, коли система автоматизації банку учасника СЕП працездатна, може сформулювати фінансові повідомлення, але немає фізичної можливості використовувати штатні та резервні засоби телекомунікаційного зв'язку, передбачені для обміну інформацією з Національним банком. Це дасть змогу уникнути необхідності ручного оброблення платежів у випадку блекауту.

За 2023 рік через СЕП проведено 423 мільйони платежів (тобто середньоденне завантаження СЕП становило 1,24 мільйона платежів) на загальну суму понад майже 210 трильйонів гривень. Отже, у 2023 році кількість платежів, виконаних СЕП, збільшилася на 17% порівняно з 2022 роком, а їх сума – на 57%.

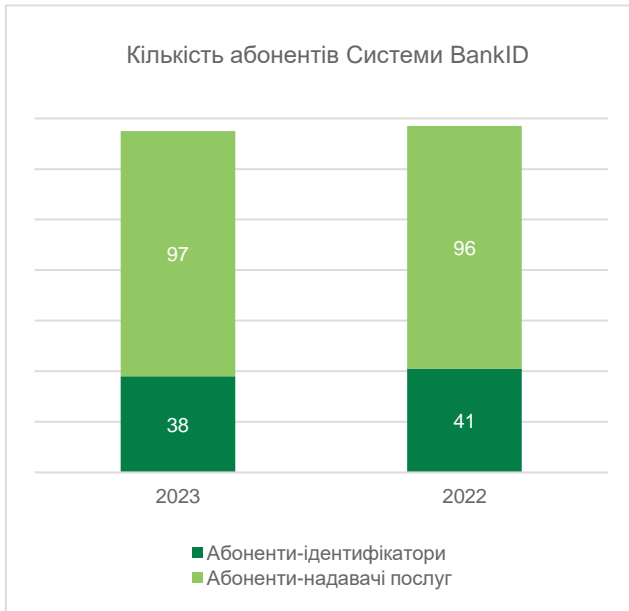
Національний банк і надалі працює над упровадженням функціоналу миттєвих платежів у СЕП версії 4.1, яка є логічним продовженням розвитку СЕП. У 2023 році учасниками СЕП розпочато тестування функціоналу миттєвих платежів у версії СЕП 4.1 на стенді Національного банку. Наразі Національний банк працює над складовими успішного запровадження миттєвих платежів СЕП, створенням документів СЕП версії 4.1 і технологічною їх реалізацією.

Національний банк як власник Національної системи електронної дистанційної ідентифікації (далі – Система BankID) з метою розвитку та поширення дистанційних послуг, а також для забезпечення доступу громадян до них протягом 2023 року в межах діяльності Системи BankID підключив до цієї системи 21 нового абонента-надавача послуг (із них 18 – комерційні установи та 3 – некомерційні). Станом на кінець 2023 року загальна кількість підключених до Системи BankID учасників становила 135, із них:

- 38 абонентів-ідентифікаторів (банки України, що забезпечують доступ до системи 99,9% фізичним особам, що мають рахунки в українських банках);
- 97 абонентів – надавачів послуг (у тому числі небанківські фінансові установи, страхові компанії,

мобільні оператори, постачальники комунальних послуг, державні установи).

Система BankID, як і раніше, застосовується як один з основних інструментів автентифікації громадян у мобільному застосунку “Дія” та Інтегрованій системі електронної ідентифікації ID.GOV.UA.

Стабільна та надійна робота Системи BankID відіграє важливу роль для розвитку дистанційних сервісів в Україні, особливо в умовах воєнного стану. Адже система залишається затребуваним способом віддаленої ідентифікації та верифікації громадян для отримання фінансових та державних послуг дистанційно. За 2023 рік у Системі BankID здійснено 42,9 мільйона успішних електронних ідентифікацій. Це перевищило минулорічний показник на 31% (збільшення на 10,1 мільйона електронних ідентифікацій).

Також у 2023 році до Системи BankID підключено онлайн-сервіс Кредитний реєстр Національного банку. Це надало змогу користувачам із використанням системи отримувати в електронній формі інформацію про свої кредити в банках України.

З метою забезпечення ефективного розвитку Системи BankID у 2023 році впроваджено стандартизовані набори даних та диференційованих міжабонентських тарифів, а також уточнено вимоги до здійснення абонентами-ідентифікаторами багатофакторної автентифікації користувача.

Для забезпечення надійного джерела інформації про роботу Національного банку та банківської системи України протягом року здійснювалася підтримка роботи та удосконалення офіційного Інтернет-представництва (вебсайту) Національного банку, зокрема:

- розширено новими наборами даних сервіс експорту інформації для data.gov.ua;
- регуляторні акти – плани підготовки проєктів регуляторних актів та інформація про здійснення регуляторної діяльності Національного банку;
- інформація з Реєстру пунктів обміну іноземної валюти – розроблено елемент інтерфейсу (віджет) відображення інформації Реєстру пунктів обміну іноземної валюти (<https://bank.gov.ua/ua/supervision/ree-pov>);
- розроблено форму зворотного зв'язку для Єдиного договору банківського обслуговування (ЄДБО) та сервіс надсилання статистики за цією формою в розрізі [за місяць] і [за тиждень];
- доопрацьовано функціонал управління колекторськими договорами – реалізовано “правило другої руки” під час виконання дій з опублікування / зняття з публікації інформації про договори;
- розроблено сервіс синхронізації кореневих сертифікатів КНДЕП, що необхідно для забезпечення безперервної роботи сервісів головного вебсайту, що працюють з КЕП;
- розроблено інструмент для здійснення пошуку інформації про керівників банків (з можливістю експорту вибірки до “.xlsx” файла);
- продовжується робота над розробленням пошукової системи для Реєстру платіжної інфраструктури.

З метою поглиблення фінансової інклюзії для сайту з фінансової грамотності розроблено модуль, що дає змогу генерувати, розсилати та перевіряти сертифікати щодо проходження слухачами тих чи інших курсів.

У межах виконання заходів Стратегії Національного банку забезпечено активний розвиток та вдосконалення інших інформаційних систем Національного банку.

Для забезпечення виконання вимог Закону України “Про платіжні послуги” протягом 2023 року здійснювалося доопрацювання та вдосконалення програмного забезпечення інформаційної системи “Реєстр платіжної інфраструктури”. Зокрема, створено новий розділ реєстру – “Оверсайт”.

З жовтня 2023 року Національний банк запровадив онлайн-сервіс з надання інформації з Кредитного реєстру Національного банку. За допомогою цього сервісу фізичні особи мають змогу отримати інформацію про свої кредити в банках у розмірі від 100 мінімальних заробітних плат. Відповідно до чинного законодавства України послуга надається фізичним особам безкоштовно. Сервіс доступний на офіційному Інтернет-представництві Національного банку у форматі 24/7. За допомогою вебресурсу Кредитного реєстру Національного банку користувач також може отримати інформацію з Реєстру запитів /заяв, які були оброблені згідно з його даними в Кредитному реєстрі Національного банку.

З метою підвищення якості даних Кредитного реєстру в 2023 році розроблене та впроваджене програмне забезпечення для додаткових контролів вхідної інформації. У базі даних Кредитного реєстру зберігається інформація про понад 193 тисячі кредитних угод, укладених з майже 55 тисячами клієнтів (з них понад 29 тисяч юридичних і 25 тисяч фізичних осіб). Протягом 2023 року за допомогою функції пошуку банками в цій системі було успішно здійснено близько 600 тисяч пошукових запитів. Доступ до пошукової системи надається на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку.

Для Систем автоматизації інструментів монетарної політики (далі – САІМП):

- протягом року виконано низку доопрацювань системи обслуговування обігу державних облігацій України та облігацій місцевих позик “Депозитарій НБУ”;
- виконано доопрацювання системи депозитарного обліку депозитарної установи Національного банку України “Депозитарна установа НБУ”;
- з січня 2023 року впроваджено в дослідно-промислову експлуатацію програмне забезпечення системи ведення електронної форми Державного реєстру банків ВЕБ-АІС “Електронна форма Державного реєстру банків”, реалізованого як вебзастосунок на платформі САІМП;
- з березня 2023 року відповідно до змін в законодавстві України для системи проведення операцій з рефінансування банків “КредЛайн” упроваджено додатковий контроль щодо відсторонення пов'язаних з державою-агресором банків від операцій з рефінансування, а з липня 2023 року – додаткові обмеження на виведення забезпечення з пулу для таких банків;
- з квітня 2023 року в системі обслуговування обігу депозитних сертифікатів Національного банку “СертЛайн” забезпечено можливість проведення операцій з розміщення лімітованих депозитних сертифікатів Національного банку, а з листопада 2023 року в цій системі впроваджено можливість розміщення лімітованих депозитних сертифікатів Національного банку з урахуванням заборгованості банків щодо довгострокового рефінансування;
- з червня 2023 року в системі проведення операцій з розміщення облігацій внутрішніх державних позик “ОВДП-online2” забезпечено можливість оперативної перевірки аукціонів з розміщення ОВДП, що проводяться засобами електронних торговельних систем (далі – ЕТС) Bloomberg, Refinitiv або інших компаній, з якими підписано договір про надання відповідних послуг, а з жовтня 2023 року з метою резервування проведення аукціонів з розміщення ОВДП засобами ЕТС цю систему доповнено новими клієнтськими модулями, виконаними в архітектурі з використанням вебтехнологій;
- розроблено низку нових звітних та аналітичних форм, у тому числі для забезпечення аналізу та контролю

дотримання вимог законодавства України щодо виплати доходу за ОВДП іноземним інвесторам / нерезидентам, для надання інформації Міжнародному валютному фонду, для розміщення на офіційному Інтернет-представництві Національного банку, для оптимізації процесу здійснення аналізу ОВДП та депозитних сертифікатів Національного банку тощо.

Система автоматизації готівкового обігу (далі – САГО) – централізована система для здійснення ефективного управління готівкою в запасах готівки та резервних фондах Національного банку та іншими цінностями, яка автоматизує їх облік та операції, включаючи операції з питань передавання запасів готівки Національного банку на зберігання до уповноважених банків. Протягом 2023 року, зокрема:

- введено в промислову експлуатацію функціонал для впровадження інтернет-магазину з реалізацією нумізматичної продукції;
- введено в промислову експлуатацію Систему обліку операцій з купівлі та приймання пошкоджених інвестиційних монет для оцінки;
- розроблено функціонал автоматизації переміщення запасів готівки Національного банку на зберігання між уповноваженими банками;
- досліджено можливості застосування методів машинного навчання для створення моделей класифікації та регресії (створено модель для визначення виду нової нумізматичної продукції).

Постійно розвивається та вдосконалюється автоматизована банківська система “БАРС Millennium” (далі – АБС “БАРС Millennium”) – головна бухгалтерська книга Національного банку.

З 01 квітня 2023 року впроваджено оновлену версію АБС “БАРС Millennium” для обміну повідомленнями в форматі ISO 20022 під час взаємодії з СЕП та для підтримки кросплатформеного режиму.

Удосконалюються аналітична система “Звітність” та Сховище даних Національного банку.

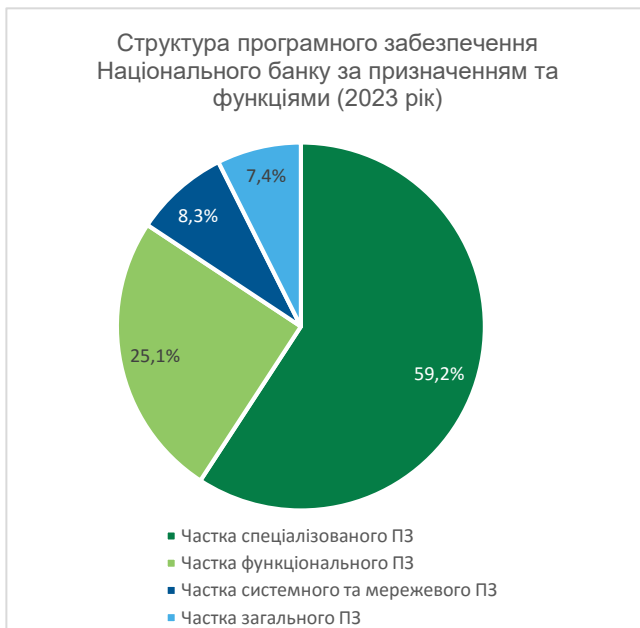
Постійно вдосконалюється та розвивається система автоматизації процесів банківської та фінансово-господарської діяльності Національного банку – САП НБУ, реалізована на базі SAP-систем.

Забезпеченню безперебійного функціонування інформаційних систем Національного банку сприяє також постійна підтримка користувачів за допомогою системи Omnitracker, яка також розвивається і вдосконалюється, охоплюючи все більше аспектів забезпечення діяльності працівників Національного банку.

Для оптимізації управління операційними ризиками Національного банку розроблена та впроваджена в дослідно-промислову експлуатацію інформаційна

система “OPRISK”, за допомогою якої в 2023 році проведено самостійне оцінювання операційних ризиків та засобів контролю в самостійних підрозділах центрального апарату Національного банку.

З метою оптимізації процесу управління нематеріальними активами Національного банку забезпечується ведення Реєстру програмного забезпечення, що використовується в Національному банку (на кінець звітного року – 363 одиниці).

Удосконалено та актуалізовано норми забезпечення комп'ютерною технікою загального призначення та засобами зв'язку в Національному банку для ефективного забезпечення працівників структурних підрозділів центрального апарату Національного банку та членів Ради Національного банку комп'ютерною технікою загального призначення і засобами зв'язку. Оновлено також Правила користування комп'ютерною технікою загального призначення для забезпечення її ефективної роботи.

Здійснювались заходи щодо списання повністю амортизованого, морально застарілого, не придатного для подальшого використання комп'ютерного устаткування, нематеріальних активів.

Постійно проводяться роботи з передавання комп'ютерної техніки, яка вже виведена з експлуатації в Національному банку як морально застаріла, але ще залишається працездатною, до тих організацій, які потребують допомоги з технічним оснащенням і звернулися з цим проханням до Національного банку. Протягом 2023 року відібрано, перевірено на працездатність та передано:

- Міністерству оборони України та іншим військовим формуванням – 188 одиниць;

- Міністерству освіти і науки України та Національній академії медичних наук – 604 одиниці.

Упродовж 2023 року зусилля Національної платіжної системи “Український платіжний простір” (далі – НПС “ПРОСТІР”) першочергово спрямовувалися на підтримку учасників системи, забезпечення надійної та стійкої інфраструктури фінансового ринку та реалізацію заходів щодо розширення використання НПС “ПРОСТІР”.

Рівень приймання платіжних карток НПС “ПРОСТІР” у платіжній інфраструктурі на території України на кінець 2023 року становить майже 100% у торговельних платіжних терміналах та 94% в банкоматах.

Протягом 2023 року забезпечено приймання платіжних карток НПС “ПРОСТІР”:

- у мережах платіжних пристроїв двох учасників-еквайрів (ТОВ “Нова Пей” та АТ АКБ “Львів”);
- надавачем платіжних послуг ТОВ ФК “ЕВО”, що обслуговував на кінець року більше ніж 9 тисяч магазинів електронної комерції.

На кінець 2023 року випуск платіжних карток НПС “ПРОСТІР” здійснювали 17 учасників системи. Загальна кількість платіжних карток НПС “ПРОСТІР”, емітованих банками – учасниками системи становила 460 тисяч штук, із них активних платіжних карток – 254 тисячі штук.

Сума міжбанківських операцій, оброблених Центральним маршрутизатором НПС “ПРОСТІР”, у 2023 році збільшилися порівняно з 2022 роком на 12% та становила 3 377 мільйонів гривень.

Також зберігається позитивний тренд щодо використання карток НПС “ПРОСТІР” для здійснення безготівкових операцій, про що свідчить зростання їх частки з 76% до 79% у загальній кількості операцій НПС “ПРОСТІР” та зростання на 20% кількості розрахунків у мережі Інтернет.

Протягом 2023 року НПС “ПРОСТІР” разом із банками та процесинговими центрами здійснювали активну роботу з підключення учасників до PROSTIR e-Secure, що забезпечило учасникам можливість здійснювати власну діяльність відповідно до вимог Закону України “Про платіжні послуги” та Положення про автентифікацію та застосування посиленої автентифікації на платіжному ринку в частині посиленої автентифікації користувачів платіжних послуг – держателів платіжних карток НПС “ПРОСТІР” за операціями без фізичної присутності цих платіжних карток.

Національний банк продовжує роботу в напрямі визначення необхідності широкомасштабного випуску в Україні цифрових грошей – е-гривні. У зв'язку з цим однією зі стратегічних цілей Національного банку є проведення пілотного проєкту з випуску та тестування е-гривні та прийняття відповідного рішення.

У 2023 році Національний банк розпочав етап підготовки до пілотного проекту е-гривні та планує здійснити тестування е-гривні у відкритому середовищі, тобто з групою реальних користувачів, надавачів платіжних послуг.

Безпека інформації та кіберзахист

У складних умовах продовження збройної агресії РФ Національний банк продовжує працювати над забезпеченням сталої роботи банків та небанківських установ України, захисту критичної інфраструктури в банківській системі України, посиленні її кібербезпеки та кіберзахисту.

Для забезпечення сталої роботи інформаційних ресурсів Національного банку та банківської системи України, своєчасного реагування на виклики та загрози, які виникають в умовах війни, та оперативного прийняття відповідних управлінських рішень у Національному банку створені та функціонують:

- Центр кіберзахисту Національного банку та команда реагування на кіберінциденти в банківській системі України (CSIRT-NBU);
- Група реагування на кіберінциденти та кібератаки в Національному банку України.

Центр кіберзахисту Національного банку та Команда реагування на кіберінциденти в банківській системі України (CSIRT-NBU) здійснювали постійний моніторинг ризиків та кіберзагроз для інформаційних ресурсів Національного банку та банківської системи України, забезпечили вжиття своєчасних та адекватних заходів реагування та протидії.

У 2023 році спостерігалось суттєве зростання кількості кібератак, спрямованих на суб'єктів фінансового сектору України, зокрема Національний банк та інші банки, а також значне збільшення проявів актів кібершахрайства та кіберзлочинності.

CSIRT-NBU виявив та провів аналіз близько 15 тисяч (у 2022 році – близько 11 тисяч) зразків шкідливого програмного забезпечення та своєчасно інформував банки України про виявлені інциденти кібербезпеки й зафіксовані спроби вчинення кібератак. До платформи обміну інформацією про актуальні кіберзагрози “Malware Information Sharing Platform & Threat Sharing” (MISP-NBU), якою активно користуються банки, було надіслано понад 100 повідомлень про кіберінциденти та індикатори кіберзагроз.

Національний банк також активно протидіяв значному зростанню проявів кібершахрайства та кіберзлочинності, здебільшого пов'язаних із програмами надання державної та міжнародної фінансової допомоги громадянам України. Шляхом застосування фішингових ресурсів, ошукаючи громадян, зловмисники намагались отримати доступ до персональних даних населення

України, даних про їхні платіжні інструменти та грошей на рахунках.

Завдяки безперервному моніторингу кіберпростору в 2023 році CSIRT-NBU виявив та ініціював блокування близько 41,5 тисячі фішингових ресурсів, пов'язаних із фінансовим шахрайством та стилізованих під урядові портали Кабінету Міністрів України, “Дія”, “єДопомога”, (ЄПільга, ЄВиплата), Портал гуманітарної допомоги, Укрпошта, OLX, Нова пошта), з використанням айдентики і логотипів українських банків і платіжних сервісів. Для поширення фішингових повідомлень зловмисниками активно використовувалися соціальні мережі та месенджери, їхні канали, боти, групи. За результатами аналізу трендових шахрайських кампаній на порталі Центру кіберзахисту Національного банку в розділі “Кібершахрайство” опубліковано 45 матеріалів, що описують відповідні схеми.

У 2023 році система фільтрації фішингових доменів (Protective DNS) зафіксувала майже 18,5 мільйона переходів за фішинговими посиланнями та забезпечила переведення на безпечну лендінгову сторінку близько двох мільйонів запитів громадян України на вказані шахрайські ресурси. Реалізовані у 2023 році заходи вдосконалення та автоматизації системи фільтрації фішингових доменів (DNS) дали змогу забезпечити блокування виявлених фішингових доменів за 2–5 хвилин з моменту їх виявлення.

Щоб посилити протидію фішингу та нагадати українцям базові правила безпеки здійснення безготівкових та онлайн-платежів, у 2023 році Національний банк вкотре провів Всеукраїнську інформаційну кампанію з платіжної безпеки ШахрайГудбай. Цю кампанію реалізовано разом із Департаментом кіберполіції Національної поліції України, а також за підтримки проєкту USAID “Реформування фінансового сектору”.

Також упродовж 2023 року здійснювалась активна співпраця з європейськими та американськими інституціями, які працюють у сфері забезпечення кібербезпеки. Це дало змогу:

- отримати допомогу в питаннях організації кібербезпеки та кіберзахисту банківського й фінансового секторів України під час війни;
- вдосконалити роботу Центру кіберзахисту та CSIRT-NBU в умовах невідомо зростаючої кількості та складності актуальних кіберзагроз;
- адаптувати та удосконалити інструменти реагування та протидії на кіберінциденти.

Розширюючи коло та обсяги міжнародного співробітництва в сфері кібербезпеки та кіберзахисту, у 2023 році Національний банк уклав Меморандум про взаєморозуміння (в сфері забезпечення кібербезпеки та кіберзахисту) з Фондом цивільних досліджень та розвитку Сполучених Штатів Америки (CRDF Global).

Національний банк продовжив роботу щодо вжиття відповідних заходів децентралізації, територіального розподілення та дублювання (резервування) технологічних платформ інформаційних ресурсів та систем Національного банку для забезпечення їх цілісності і стійкості не тільки стосовно кіберагресії (кіберзагроз), а й інших можливих ризиків та загроз з боку країни-агресора.

На виконання вимог Закону України “Про платіжні послуги” та з метою встановлення чітких і зрозумілих правил для боротьби з шахрайством Національний банк розробив Положення про автентифікацію та застосування посиленої автентифікації на платіжному ринку. Цей документ встановлює вимоги до надавачів платіжних послуг щодо автентифікації та застосування посиленої автентифікації користувачів. Зокрема, передбачено використання як мінімум двох елементів захисту з різних категорій, які підтверджують, що операцію здійснює не шахрай, а користувач, який має на це право. Також визначено чіткий перелік винятків, коли посилена автентифікація може не застосовуватись.

У межах пілотного проекту на ринку фінансових послуг Національний банк розробив модель вимог та звітності з питань інформаційної безпеки та кіберзахисту, що відповідає міжнародним стандартам безпеки для учасників ринку небанківських фінансових послуг, та провів опитування учасників ринку шляхом заповнення інтерактивної анкети. За результатами опитування визначено стан інформаційної безпеки та кіберзахисту на ринку фінансових послуг відповідно до міжнародних стандартів NIST CSF v1.1 та ДСТУ ISO/IEC 27002, що надалі забезпечить можливість врегулювання питань інформаційної безпеки та кіберзахисту згідно з кращою міжнародною практикою.

Крім того, у 2023 році проведено зовнішній аудит щодо відповідності локальної інфраструктури SWIFT Національного банку положенням Концепції забезпечення безпеки користувачів SWIFT “Customer Security Controls Framework” v.2023. Результати аудиту засвідчили забезпечення надійного захисту даних та інформації в локальному середовищі SWIFT Національного банку, що мінімізує кіберризик під час використання сучасних інформаційних технологій та підвищує контроль за безпекою інформації в Національному банку.

Потягом року Національний банк здійснив низку заходів щодо удосконалення системи управління інформаційною безпекою Національного банку та підвищення рівня її зрілості, також продовжувалася підготовка до сертифікації на відповідність національному стандарту України ДСТУ ISO/IEC 27001:2023 “Інформаційна безпека, кібербезпека та захист конфіденційності. Системи керування інформаційною безпекою. Вимоги” (ISO/IEC 27001:2022, IDT).

З 01 квітня 2023 року запрацювало нове покоління Системи електронних платежів Національного банку (СЕП) на базі стандарту ISO 20022 в цілодобовому режимі. Однією з важливих передумов успішного впровадження було розроблення нової системи захисту інформації, в тому числі системи криптографічного захисту, у складі оновленої СЕП.

З метою подальшого розвитку безпаперових технологій під час надання фінансових і платіжних послуг, а також розвитку методів дистанційного підписання договорів Національний банк розробив нове Положення про використання електронного підпису та електронної печатки. Це Положення визначає єдиний порядок використання електронного підпису та електронної печатки не тільки в банківській системі України та під час надання платіжних послуг, а також на ринках небанківських фінансових послуг, державне регулювання та нагляд за діяльністю яких здійснює Національний банк.

У 2023 році Національний банк продовжив роботу в напрямі сприяння розвитку систем дистанційного обслуговування клієнтів банків, зокрема шляхом поширення електронних довірчих послуг у банківській системі та на ринках небанківських фінансових послуг. Протягом 2023 року статусу кваліфікованих надавачів електронних довірчих послуг на підставі рішення засвідчувального центру набули ще два банки.

Станом на кінець 2023 року кваліфікованими надавачами електронних довірчих послуг є Національний банк та 10 українських банків, які у 2023 році сформували вже 8,22 мільйона чинних сертифікатів кваліфікованого електронного підпису. Це на 700 тисяч більше порівняно з 2022 роком. Водночас кількість створених клієнтами банків електронних підписів у 2023 році порівняно з минулим роком подвоїлася і становила 2,95 мільярда (1,47 мільярда у 2022 році).

4.2.5. Соціально-репутаційні ресурси

Охорона праці

З метою створення та підтримання безпечних умов праці Національний банк у 2023 році реалізував Комплексний план заходів для досягнення встановлених нормативів та підвищення існуючого рівня охорони праці в центральному апараті Національного банку. Відповідно до вимог Закону України “Про охорону праці” витрати на охорону праці мають становити не менше 0,5 відсотка від фонду оплати праці за попередній рік. Витрати на охорону праці Національного банку у 2023 році становили 39 мільйонів гривень, у тому числі на:

- забезпечення працівників підрозділів центрального апарату спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту відповідно до діючих норм;

- організацію проведення лабораторних досліджень умов праці на робочих місцях та атестації робочих місць;
- послуги з проведення експертизи та аудиту стану охорони праці;
- послуги з комплексного прибирання будівель і споруд;
- послуги з благоустрою територій;
- послуги з дезінсекції та дератизації;
- забезпечення дотримання санітарних норм мікроклімату на робочих місцях;
- перевірку (чищення) вентиляційних систем (коробів) на об'єктах підрозділів центрального апарату Національного банку;
- проведення зовнішнього спеціального навчання з охорони праці та пожежної безпеки для працівників структурних підрозділів центрального апарату Національного банку;
- придбання журналів реєстрації інструктажів з охорони праці та пожежної безпеки;
- придбання знаків безпеки для облаштування об'єктів підрозділів центрального апарату Національного банку;
- проведення обов'язкового медичного огляду працівників центрального апарату Національного банку;
- придбання аптечок першої медичної допомоги для облаштування об'єктів підрозділів центрального апарату Національного банку;
- придбання медичних матеріалів для комплектування аптечок першої медичної допомоги;
- забезпечення системами пожежного спостереження об'єктів підрозділів центрального апарату Національного банку;
- технічне обслуговування СПЗ на об'єктах підрозділів центрального апарату Національного банку;
- установлення кондиціонерів з метою забезпечення дотримання санітарних норм мікроклімату на робочих місцях;
- купівлю вогнегасників та пожежних рукавів.

Витрати на охорону праці Національного банку у 2023 році відповідають вимогам законодавства України.

У 2022–2023 роках проведено комплекс навчань з охорони праці та пожежної безпеки:

	2023		2022	
	Кількість заходів	Кількість слухачів	Кількість заходів	Кількість слухачів
Охорона праці та пожежна безпека	40	310	23	578
Дистанційне навчання з охорони праці та пожежної безпеки (внутрішнє)	19	1 676	11	1 051
Усього	59	1 986	34	1 629

Діяльність Корпоративного недержавного пенсійного фонду Національного банку України (далі – Фонд)

Станом на 31 грудня 2023 року учасниками Фонду є 12 778 осіб (станом на 31 грудня 2022 року – 12 750 осіб), з яких 3 405 осіб отримують пенсійні виплати на визначений строк (станом на 31 грудня 2022 року – 3 416 осіб). Балансова вартість активів Фонду станом на 31 грудня 2023 року становила 2 089 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2022 року – 1 779 мільйонів гривень). Внесок засновника до Фонду за 2023 рік становить 77 мільйонів гривень (за 2022 рік – 76 мільйонів гривень).

Добровільне медичне страхування

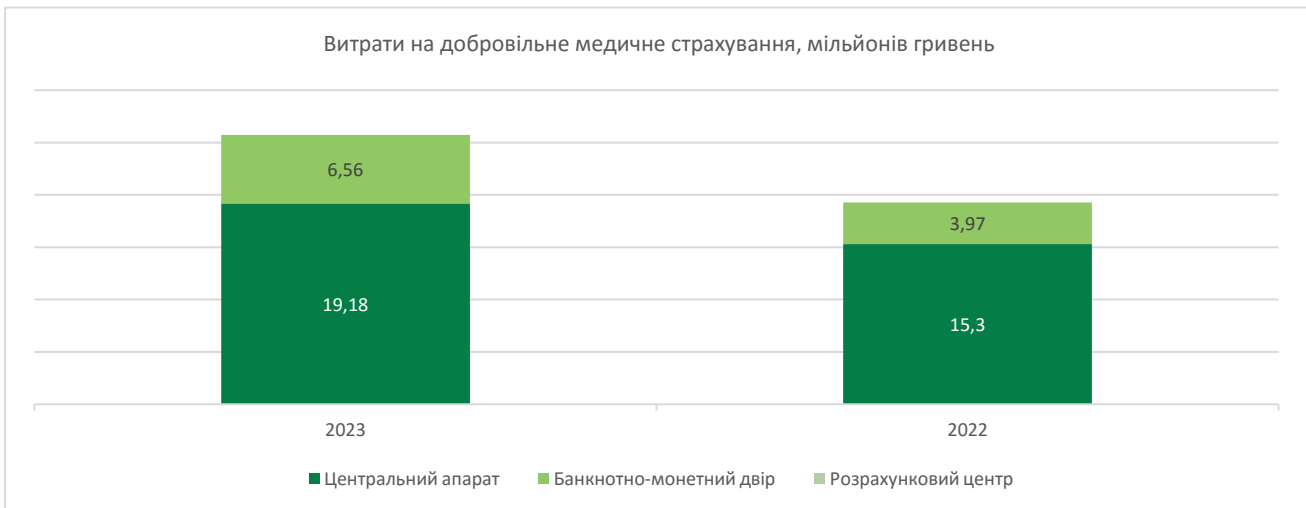
Кількість застрахованих у 2023 році становила 3 767 працівників, зокрема 2 770 – працівників центрального апарату Національного банку та 997 – працівників Банкнотно-монетного двору (у 2022 році кількість застрахованих становила 3 615 працівників,

зокрема 2 857 працівників центрального апарату Національного банку та 758 працівників Банкнотно-монетного двору).

Витрати на ДМС за 2023 рік становили 25,74 мільйона гривень, у тому числі на працівників центрального апарату Національного банку 19,18 мільйона гривень, Банкнотно-монетного двору – 6,56 мільйона гривень (у 2022 році витрати на ДМС становили 19,27 мільйона гривень, у тому числі на працівників центрального апарату Національного банку 15,3 мільйона гривень, Банкнотно-монетного двору – 3,97 мільйона гривень).

У Розрахунковому центрі система ДМС не запроваджена.

Загальні витрати Національного банку на матеріальну допомогу та інші компенсаційні витрати за 2023 рік становлять 19,34 мільйона гривень, зокрема на працівників центрального апарату Національного банку 15,17 мільйона гривень, Банкнотно-монетного двору – 4,17 мільйона гривень.

Діяльність Первинної профспілкової організації працівників Національного банку (далі – Профспілка)

У 2023 році Профспілка Національного банку:

- компенсувала частину вартості абонементів до спортивних клубів для членів Профспілки та їх дітей до 18 років включно;
- надавала:
  - допомогу членам Профспілки при народженні дитини, на поховання родичів першого ступеня споріднення, на лікування;
  - одноразові виплати працівникам Національного банку, які виховують трьох і більше дітей та дітей з інвалідністю;
  - допомогу членам Профспілки, основне житло яких постраждало у зв'язку з веденням у регіоні проживання активних бойових дій;
  - періодичну допомогу працівникам Національного банку, які долучилися до лав Збройних Сил України;
- організувала навчання з надання домедичної допомоги;
- у межах благодійних ініціатив:
  - надала допомогу Херсонській військовій адміністрації, Благодійній організації “Лікарняна каса столичної поліції” (для облаштування операційної та офтальмологічного кабінету);
  - адресно допомагала пораненим з лікуванням та реабілітацією;
- забезпечила укриття Національного банку в місті Києві та регіонах часом та печивом для комфортного перебування працівників під час тривалих повітряних тривог;
- організувала відпочинок та оздоровлення 238 дітей членів Профспілки (у тому числі за кордоном);
- забезпечила членів Профспілки в межах визначеного ліміту додатковими опціями програми добровільного медичного страхування.

Кількість працівників, які вступили до Профспілки протягом 2023 року, становила 240 осіб (у 2022 році – 208).

Фінансова грамотність

У цьому році Національний банк провів велику роботу з розвитку проєктів з фінансової грамотності:

- запустив освітній сайт з фінансової грамотності “Гаразд”. За чотири місяці повноцінної роботи в цьому році сайт “Гаразд” відвідали близько 45 000 унікальних користувачів. Освітній сайт “Гаразд” створений Національним банком за підтримки Міжнародної фінансової корпорації (IFC) у межах чотирирічної Програми технічної допомоги “Фінансова інклюзія задля економічного зростання”, яка реалізується в партнерстві з Державним секретаріатом Швейцарії з економічних питань (SECO) та Фондом ефективного врядування Уряду Великої Британії в Україні (GGF). Допомогу в реалізації проєкту надав Проєкт технічної допомоги Європейського Союзу “Посилення регулювання та нагляду за небанківським фінансовим ринком (EU-FINREG)”;
- разом із Департаментом кіберполіції Національної поліції України успішно провів інформаційну кампанію з протидії здійсненню платіжного шахрайства #ШахрайГудбай. Разом з більш ніж 70 партнерами за сім місяців вдалося досягти гарних результатів. Так, згідно з даними загальнонаціонального дослідження з платіжної безпеки 71% користувачів фінансових послуг стикалися з інформацією про платіжну безпеку протягом останнього року. В тому числі 20% бачили рекламу / публікації інформаційної кампанії #ШахрайГудбай або чули про цю кампанію. Кампанія проводилася за підтримки Проєкту USAID “Реформування фінансового сектору” та проєкту технічної допомоги Європейського Союзу “Посилення регулювання та нагляду за небанківським фінансовим ринком” (EU-FINREG);
- почав видавати безкоштовну соціальну газету “Фінансова мудрість”, створену з метою поліпшення фінансової обізнаності людей старшого віку. У жовтні Національний банк у партнерстві з АБ КБ

“ПриватБанк” та БО “БФ “Життєлюб” випустили перший вищезазначений інформаційний бюлетень (газету “Фінансова мудрість”). Газети поширювалися в сервісних центрах Пенсійного фонду по всій Україні (крім тимчасово окупованих територій та територій зі складною безпековою ситуацією). Випуск першого номера газети мав наклад 500 000 примірників;

- проводив активну роботу з педагогами, дітьми та молоддю. Брав участь у розробленні Рамки фінансових компетентностей дітей та молоді, над якою працював разом із Фондом гарантування вкладів фізичних осіб, Міністерством освіти і науки України, а також Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку. Розробив модельну навчальну програму, яка в листопаді отримала гриф “Рекомендовано Міністерством освіти і науки України”. Весною провів другий набір до Школи фінансових знань “Талан”, випускниками якої стали близько 600 вчителів. Також цей рік Національний банк наповнив різноманітними заходами для педагогів, дітей та молоді. Серед них: “День гривні” (більше 2,5 тисячі учасників), “Тиждень заощаджень” (до заходів доєдналося більше 10 тисяч осіб), освітній марафон “Фінансова оборона. Професія банкір” (майже 500 амбасадорів фінансової грамотності – працівники банків та педагоги провели заходи для більше ніж 15 тисяч учасників);
- провів інформаційну кампанію з фінансової обізнаності Global Money Week. Протягом двох тижнів тривали освітні заходи з фінансової грамотності для дошкільнят, учнів та студентів. Ключова тема цьогорічної кампанії – “Плануйте свої гроші, плануйте своє майбутнє”. До проведення заходів в Україні долучилися 655 організацій та закладів. Це майже в 2,5 рази більше порівняно з 2021 роком (у 2022 році кампанія в Україні не проводилася через початок повномасштабного вторгнення росії). Кількість учасників заходів зросла втричі і становила понад 119 тисяч осіб. Також у заходах Global Money Week 2023 взяли участь понад 3 900 педагогів, які підтримали кампанію в своїх навчальних закладах;
- створив безкоштовний курс підвищення кваліфікації для педагогів “Фінансова грамотність для освітян” на освітній платформі Prometheus. Курс складається з 5 модулів та 23 відеолекцій. Темі відеолекцій є базовими у сфері управління особистими фінансами. Курс створено за підтримки Міжнародної фінансової корпорації (IFC) в партнерстві з Державним секретаріатом з економічних справ Швейцарії (SECO) та Фондом ефективного врядування Великої Британії (GGF);
- відкрив для відвідування Музей грошей Національного банку. В жовтні цього року Національний банк відновив екскурсії до Музею грошей, які були припинені через повномасштабне вторгнення. За жовтень – грудень Національний банк провів 57 оглядових екскурсій та прийняв більш ніж 2 тисячі відвідувачів. Всього за рік Музей грошей

Національного банку провів 259 заходів (із них 188 віртуальних екскурсій з реальним гідом), в яких взяли участь близько 23 тисяч осіб. Школярі та студенти становлять 50% від загальної кількості відвідувачів. Ще 8 439 відвідувачів переглянули 3D-тур самостійно на сайті Музею грошей.

Благодійні ініціативи працівників

Протягом року разом із Київським міським центром крові було проведено 6 акцій “День донора” в будівлях Національного банку. Зібрані 164 л крові були використані для поранених бійців, а також в пологових будинках, онкологічних центрах.

Спільно з благодійними фондами реалізували проєкт з підтримки сімей, які через війну опинилися в скрутному життєвому становищі, здійснивши передноворічні мрії 59 дітей з різних регіонів України.

Важливим напрямом роботи для Національного банку залишається проведення благодійних ініціатив. Адже культура благодійності є складовою частиною фінансової культури, над розвитком якої працює Національний банк у межах законодавчого мандата. В цьому році проведено дві великі благодійні акції та зібрано більше 16 мільйонів гривень на допомогу Збройним Силам України.

Благодійна акція “#лютийдонат”. Цю акцію ініціювали Національний банк разом з фандрайзинговою платформою United24 в партнерстві з ПриватБанком. Вона проходила з 24 лютого до 5 березня 2023 року. Мета ініціативи – зібрати кошти на 10 безпілотних комплексів “ЧАКЛУН” для Збройних Сил України. Для учасників цієї акції Національний банк передбачив 24 ексклюзивних подарунки. Кожен, хто донатив щонайменше 300 грн, отримував шанс виграти один із подарунків: набори пам’ятних монет “Державні символи України” з підписами Президента Володимира Зеленського, Прем’єр-міністра Дениса Шмигала та Голови Верховної Ради Руслана Стефанчука; срібні пам’ятні монети “Архистратиг Михаїл” із підписами командувачів Збройних Сил України, банкноти номіналом 100 гривень з підписом Голови Національного банку Андрія Пишого та унікальними номерами. В результаті акції було зібрано 11,8 мільйона гривень (на 11 безпілотних комплексів “ЧАКЛУН”).

Благодійна акція “Смілива гривня”. Восени Національний банк провів другу хвилю благодійної акції “Смілива гривня”. Це благодійна ініціатива зі збору монет, мета якої об’єднати зусилля українців та зібрати кошти для допомоги українській армії. Основними учасниками акції стали діти та молодь. В акції взяли участь більше 2,5 тисячі навчальних закладів з усіх куточків України, навіть з окупованих територій. Благодійні збори коштів також відбувалися серед жителів громад та в робочих колективах. Завдяки акції учасники збрали 4,3 мільйона гривень монетами на допомогу Збройним Силам України.

4.2.6. Природні ресурси

Захист навколишнього середовища, скорочення негативного впливу на довкілля – одна з цілей Національного банку навіть під час воєнного стану в Україні.

Національний банк запровадив управління у сфері охорони навколишнього природного середовища. Управління процесами, спрямоване на виконання законодавства та мінімізації впливу негативних чинників на довкілля.

Для мінімізації впливу негативних чинників на довкілля проводиться роздільний збір відходів.

Усі процеси, що відбуваються в Національному банку, проводяться з додержанням вимог, визначених законодавством у сфері охорони навколишнього природного середовища, що включає сплату ресурсних податків та обов'язкових платежів, таких як земельний податок, платежі за використання водних об'єктів, викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря та інші. Крім того, Національний банк займається підвищенням екологічної свідомості своїх працівників. Організовано дистанційне навчання "Екологічна обізнаність", де надана вся потрібна інформація та знання для того, щоб дії працівників не завдавали шкоди навколишньому середовищу.

Збір та продаж ресурсоцінних відходів для повторного використання:

	2023		2022	
	Вага, кг	Сума, тис. грн	Вага, кг	Сума, тис. грн
Макулатура на переробку	52 232	121,92	117 814	278,41
Пет-тара (пляшки пластикові)	308	1,90	–	–
Відходи поліетилену змішаного (несортовані)	3 420	1,95	3 850	1,6
Батареї свинцеві зіпсовані або відпрацьовані	864	12,96	10 937	164,07
Брухт монет	43 228	4 271,79	70 375	3 270,00
Металобрухт (брухт чорних металів)	9 872	74,04	–	–
Відходи побутової та комп'ютерної техніки	16 968	127,26	–	–
Усього		4 611,82		3 714,08

Водоспоживання

Принцип управління водними ресурсами в Національному банку — економне та раціональне використання. Для забезпечення оптимального водоспоживання підприємства використовують як оборотні системи водопостачання, так і повторне використання вод.

Національний банк щоквартально здійснює контроль за якістю стічних вод, упроваджуються заходи щодо зменшення концентрації миючих та небезпечних речовин у зворотних водах. Промислові об'єкти Національного банку оснащені власними очисними спорудами та промислово-санітарними лабораторіями.

Забір води Національним банком за 2023 та 2022 рік:

	2023				2022			
	Центральний апарат	Банкотно-монетний двір	Розрахунковий центр	Усього	Центральний апарат	Банкотно-монетний двір	Розрахунковий центр	Усього
Поверхневі води	–	243,5	–	243,5	–	214,7	–	214,7
Інші джерела	–	49,9	–	49,9	–	45,6	–	45,6
Вода, яку постачають комунальні господарства	39,3	9,8	0,828	49,928	30,2	–	0,672	30,872
Підземні води	–	52,129	–	52,129	–	55,455	–	55,455
Усього, тис. м куб.	39,3	355,329	0,828	395,457	30,2	315,755	0,672	346,627
Чисельність персоналу, осіб (FTE)	3 323,5	1 172	36,69	4 532,19	3 335,25	1 145	35,75	4 516
Використання води в розрахунку на 1 особу, м куб.	11,82	303,18	22,57	87,26	9,05	275,77	18,80	76,75

Відповідальне споживання

Споживання електричної енергії та природного газу Національним банком у 2022–2023 роках:

	2023			2022		
	Обсяг, тис.од.	Чисельність персоналу, осіб (FTE)	Споживання в розрахунку на 1 особу, тис.од.	Обсяг, тис.од.	Чисельність персоналу, осіб (FTE)	Споживання в розрахунку на 1 особу, тис.од.
Споживання електричної енергії Національним банком за рік, тис.кВт*год						
Центральним апаратом Національного банку	7 487,862	3 323,5	2,253	7 665,643	3 335,25	2,298
Банкотно-монетним двором	23 475,683	1 172	20,030	22 285,327	1 145	19,463
Розрахунковим центром	353,936	36,69	9,647	311,460	35,75	8,712
Усього	31 317,481	4 532,19	6,910	30 262,430	4 516	6,701
Споживання природного газу Національним банком за рік, тис.м куб.						
Центральним апаратом Національного банку	315,256	3 323,5	0,095	348,890	3 335,25	0,105
Банкотно-монетним двором	3 220,567	1 172	2,748	3 067,982	1 145	2,679
Розрахунковим центром	18,969	36,69	0,517	17,763	35,75	0,497
Усього	3 554,792	4 532,19	0,784	3 434,635	4 516	0,760

Викиди забруднюючих речовин

Відповідно до вимог природоохоронного законодавства Національний банк здійснює моніторинг впливу на довкілля. Створено систему контролю, що охоплює весь виробничий цикл:

- здійснення лабораторних досліджень викидів та скидів підприємств;

- оцінювання місць видалення відходів у частині впливу на ґрунт, ґрунтові води й повітря;
- відбирання для контролю якості атмосферного повітря та підземних вод на межі санітарно-захисної зони підприємств;
- перевірка технічного стану природоохоронних об'єктів та очисного обладнання.

	2023			2022		
	Викиди двоокису вуглецю, CO ₂ , пов'язані зі споживанням природного газу, тонн	Споживання природного газу Національним банком за рік, тис.м куб.	Викиди в розрахунку на 1 тис.м куб. газу, тонн	Викиди двоокису вуглецю, CO ₂ , пов'язані зі споживанням природного газу, тонн	Споживання природного газу Національним банком за рік, тис.м куб.	Викиди в розрахунку на 1 тис.м куб. газу, тонн
Центральним апаратом Національного банку	594,608	315,256	1,886	661,636	348,890	1,896
Банкотно-монетним двором	6 139,878	3 220,567	1,906	5 513,827	3 067,982	1,797
Розрахунковим центром	40,509	18,969	2,135	31,970	17,763	1,800
Усього	6 774,995	3 554,792	1,906	6 207,433	3 434,635	1,807

Дані моніторингу дають змогу визначати ступінь впливу виробництва на стан довкілля та своєчасно приймати

управлінські рішення, спрямовані на запобігання та зменшення впливу на навколишнє природне середовище

Частина 5. Перспективи розвитку

Стратегію Національного банку до 2025 року замінено новою Стратегією Національного банку "Фінансова фортеця України" у зв'язку з повномасштабним військовим вторгненням росії.

29 серпня Національний банк, інші регулятори фінансового сектору України та ФГВФО презентували нову Стратегію розвитку фінансового сектору України. Вона погоджена Радою з фінансової стабільності та встановлює спільні пріоритети для регуляторів, які дадуть змогу скоординувати дії для забезпечення фінансової стійкості країни, розширення фінансової інклюзії, доступності та безбар'єрності фінансових послуг.

Обидві стратегії спрямовані на спротив російській агресії та відновлення країни, зосереджують роботу регуляторів на стратегічних цілях із забезпечення макроекономічної та фінансової стабільності, розвитку сучасних фінансових послуг, створення необхідних умов для участі фінансового сектору в повоєнному відновленні країни, а також підтриманні інституційної спроможності регуляторів.

За неповний рік вдалося повністю реалізувати 8% (8 із 105 стратегічних заходів) Стратегії Національного банку "Фінансова фортеця України", що становить 16% від запланованих заходів Фокусу спротиву, 5% Фокусу

відновлення та 3% заходів, що включені до обох Фокусів. Найбільший показник виконання зафіксовано за ціллю 4 "Сучасні фінансові послуги" – 13% (повністю реалізовано 3 заходи з 23) та ціллю 2 "Фінансова стабільність" – 11% (повністю реалізовано 3 заходи з 27). План реалізації інституційної Стратегії у 2023 році виконано на 99%.

В умовах невизначеності та підвищених ризиків до Стратегії Національного банку включені індикатори стратегічних цілей на кінець "фокусу спротиву", оскільки досягнення стратегічних цілей залежить від настання відповідних макроекономічних та інших передумов, строки яких не можуть бути надійно спрогнозовані. 46% цільових значень даних індикаторів досягнуто (12 з 26 індикаторів). За більшістю інших значень спостерігається позитивна динаміка.

Реалізація Стратегії Національного банку та Стратегії розвитку фінансового сектору України закладе основу для подальшого розвитку фінансового сектору України, його конкурентоспроможності в умовах європейської інтеграції та інтеграції у світовий фінансовий простір, створить умови для зміцнення потенціалу України на її шляху до Перемоги, сприятиме запуску перетворень задля відбудови та зростання національної економіки як під час, так і після повномасштабної війни.

Схвалено Правлінням Національного банку України 10 квітня 2024 року.

Підписано 11 квітня 2024 року.

Голова

Андрій ПИШНИЙ

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Людмила СНИГУРСЬКА

Національний
банк України

Консолідована фінансова звітність

за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року

Зміст

ЗВІТ НЕЗАЛЕЖНОГО АУДИТОРА

КОНСОЛІДОВАНА ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ:

Консолідований звіт про фінансовий стан	1
Консолідований звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід	2
Консолідований звіт про зміни у власному капіталі	3
Консолідований звіт про рух грошових коштів	4
Примітки до консолідованої фінансової звітності	5
Розділ I. Основа складання фінансової звітності.....	5
1. Основна діяльність	5
2. Основи облікової політики та складання звітності	7
3. Вплив економічної ситуації на фінансовий стан і результати діяльності Національного банку	9
Розділ II.I. Фінансові інструменти	11
4. Облікова політика. Подання фінансових інструментів за категоріями оцінки	11
5. Основні оцінки та судження під час застосування принципів бухгалтерського обліку фінансових інструментів	17
Розділ II.II. Фінансові активи та зобов'язання.....	20
6. Кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах	20
7. Цінні папери нерезидентів	21
8. Операції з МВФ	25
8.1. Авуари в СПЗ	26
8.2. Внески в рахунок квоти МВФ	27
8.3. Зобов'язання перед МВФ	27
9. Цінні папери України	28
10. Кредити банкам та іншим позичальникам	30
11. Інші фінансові активи	38
12. Кошти банків	39
13. Кошти державних та інших установ	40
14. Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	41
15. Інші фінансові зобов'язання	42
16. Грошові кошти та їх еквіваленти	43
Розділ II.III. Фінансові результати за фінансовими інструментами.....	44
17. Процентні доходи та витрати	45
18. Результати від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	45
19. Результати від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	46
20. Прибутки/(збитки) від відновлення/(зменшення) корисності фінансових та нефінансових активів	47
Розділ II.IV. Справедлива вартість фінансових активів та зобов'язань	48
21. Справедлива вартість фінансових активів та зобов'язань	48

Розділ III. Управління ризиками.....	52
22. Управління фінансовими ризиками	52
23. Аналіз фінансових активів і зобов'язань у розрізі концентрації географічного ризику	55
24. Кредитний ризик	57
25. Валютний ризик	61
26. Процентний ризик	63
27. Ризик ліквідності	66
Розділ IV. Управління капіталом	70
28. Управління капіталом	70
29. Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до Державного бюджету України	71
Розділ V.I. Нефінансові активи та зобов'язання	73
30. Основні засоби та нематеріальні активи	73
31. Інші нефінансові активи	75
32. Інші нефінансові зобов'язання	76
Розділ V.II. Інші доходи і витрати (крім фінансових результатів за фінансовими інструментами).....	77
33. Інші доходи	77
34. Витрати на утримання персоналу	78
35. Адміністративно-господарські та інші витрати	78
Розділ VI. Інші примітки.....	79
36. Операції з пов'язаними сторонами	79
37. Поточні та непоточні активи і зобов'язання	82
38. Події після звітної дати	83
39. Уведення нових та змінених стандартів і тлумачень фінансової звітності	84

Звіт незалежного аудитора

Раді та Правлінню Національного банку України

Звіт щодо аудиту консолідованої фінансової звітності

Думка із застереженням

Ми провели аудит консолідованої фінансової звітності Національного банку України та його дочірньої компанії (далі – «Національний банк»), представленої на сторінках 1–84, що складається з консолідованого звіту про фінансовий стан на 31 грудня 2023 року, та консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід, консолідованого звіту про зміни у власному капіталі та консолідованого звіту про рух грошових коштів за рік, що закінчився зазначеною датою, та приміток до консолідованої фінансової звітності, включаючи суттєву інформацію щодо облікової політики.

На нашу думку, за винятком впливу питання, описаного в розділі «Основа для думки із застереженням» нашого звіту, консолідована фінансова звітність, що додається, відображає достовірно, в усіх суттєвих аспектах консолідований фінансовий стан Національного банку на 31 грудня 2023 року, та його консолідовані фінансові результати і консолідовані грошові потоки за рік, що закінчився зазначеною датою, відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності («МСФЗ») та відповідає вимогам Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996-XIV щодо складання фінансової звітності.

Основа для думки із застереженням

Балансова вартість цінних паперів України (боргові цінні папери за амортизованою вартістю) складала 727 089 мільйони гривень та 756 580 мільйонів гривень станом на 31 грудня 2023 та 2022 років, відповідно. Як зазначено у Примітках 5 та 9 до консолідованої фінансової звітності за такими цінними паперами не було визнано резерву під очікувані кредитні збитки. Також, як зазначено у Примітці 5, Національним банком було побудовано ряд сценаріїв, за якими результат оцінки ймовірних збитків був відмінний від нуля та визначено діапазон таких збитків станом на 31 грудня 2023 та 2022 років. На нашу думку, відповідно до вимог МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» резерв під очікувані кредитні збитки за цінними паперами України мав бути визнаний. Враховуючи наявність кількох можливих сценаріїв та невизначеність щодо їх ймовірності, ми не змогли визначити негативний вплив зазначеного питання на консолідований фінансовий стан Національного банку на 31 грудня 2023 та 2022 років, а також на прибуток за роки, що закінчилися зазначеними датами.

Ми провели аудит відповідно до Міжнародних стандартів аудиту («МСА»). Нашу відповідальність згідно з цими стандартами викладено в розділі «Відповідальність аудитора за аудит консолідованої фінансової звітності» нашого звіту. Ми є незалежними по відношенню до Національного банку згідно з прийнятим Радою з міжнародних стандартів етики аудиторів («МСЕБ») Міжнародним кодексом етики професійних бухгалтерів (включаючи Міжнародні стандарти незалежності) («Кодекс РМСЕБ») та етичними вимогами

Building a better
working world

застосовними в Україні до нашого аудиту консолідованої фінансової звітності, а також виконали інші обов'язки з етики відповідно до цих вимог та Кодексу РМСЕБ. Ми вважаємо, що отримані нами аудиторські докази є достатніми і прийнятними для використання їх як основи для нашої думки із застереженням.

Пояснювальний параграф

Ми звертаємо увагу на Примітку 3 до консолідованої фінансової звітності, що описує економічні умови в Україні за триваючої військової агресії Російської Федерації, та їх вплив на діяльність Національного банку України. Обставини, про які йдеться у Примітці 3, можуть негативно вплинути на фінансовий стан і результати діяльності Національного банку України у такий спосіб і такою мірою, що наразі не можуть бути визначені. Нашу думку не було модифіковано щодо цього питання.

Ключові питання аудиту, що охоплюють найбільш значущі ризики суттєвих викривлень, включно з оціненими ризиками суттєвих викривлень внаслідок шахрайства

Ключові питання аудиту - це питання, які на наше професійне судження, були найбільш значущими під час нашого аудиту консолідованої фінансової звітності за поточний період. Додатково до питання, описаного в розділі «Основа для думки із застереженням», ми визначили, що описане нижче питання є ключовим питанням аудиту, яке слід відобразити в нашому звіті. Це питання розглядалося в контексті нашого аудиту консолідованої фінансової звітності в цілому та враховувалось при формуванні думки щодо неї, при цьому ми не висловлюємо окремої думки щодо цього питання. Щодо питання, описаного нижче, наш опис того, як відповідне питання розглядалось під час нашого аудиту, наведено в цьому контексті.

Ми виконали обов'язки, що описані в розділі «Відповідальність аудитора за аудит консолідованої фінансової звітності» нашого звіту, в тому числі щодо цих питань. Відповідно, наш аудит включав виконання процедур, розроблених у відповідь на нашу оцінку ризиків суттєвого викривлення консолідованої фінансової звітності. Результати наших аудиторських процедур, в тому числі процедур, що були виконані під час розгляду зазначеного нижче питання, служать основою для висловлення нашої аудиторської думки щодо консолідованої фінансової звітності, що додається.

Building a better
working world

Ключове питання аудиту

Оцінка боргових цінних паперів за справедливою вартістю через прибутки чи збитки

Станом на 31 грудня 2023 року, портфель цінних паперів нерезидентів Національного банку включав боргові цінні папери балансовою вартістю 1 072 423 мільйонів гривень, які оцінюються за справедливою вартістю через прибутки чи збитки та складають 45% консолідованих загальних активів (Примітка 7). Ці цінні папери було класифіковано за Рівнями 1, 2 та 3 ієрархії справедливої вартості.

Боргові цінні папери за справедливою вартістю через прибутки чи збитки було оцінено виходячи з котирувань на активному ринку (вхідні дані Рівня 1) або, у випадку коригувань, за скоригованими котируваннями (вхідні дані Рівня 2), або, за відсутності котирувань на активному ринку, із застосуванням моделей оцінки (Рівень 3) (Примітка 21). Судження щодо використання вхідних даних можуть призводити до різної класифікації за рівнями ієрархії справедливої вартості та сум справедливої вартості.

Ми визначили оцінку боргових цінних паперів за справедливою вартістю через прибутки чи збитки як ключове питання аудиту внаслідок застосованих суджень щодо оцінки справедливої вартості, а також внаслідок значущості таких активів для консолідованої фінансової звітності та впливу зміни в оцінці на прибутки та збитки.

Інша інформація, що включена до Консолідованого звіту про управління Національного банку за 2023 рік

Інша інформація, що включена до Консолідованого звіту про управління Національного банку за 2023 рік

Електронний підпис
ОЛЕКСАНДР
МИХАЙЛОВИЧ
ЄДРПОУ/ІПН
33306921

Електронна печатка
ТОВ "ЕРНСТ
ЕНД ЯНГ
АУДИТОРСЬКІ
ПОСЛУГИ"
ЄДРПОУ/ІПН
33306921

Як відповідне ключове питання було розглянуто під час нашого аудиту

Наші аудиторські процедури, виконані щодо оцінки боргових цінних паперів за справедливою вартістю через прибутки чи збитки як ключового питання аудиту, серед іншого, включали:

- Отримання розуміння процесу оцінки справедливої вартості, ключових джерел вхідних даних та припущень застосованих Національним банком;
- Залучення наших спеціалістів з оцінки для оцінки правильності методології та ключових припущень, що було використано керівництвом при оцінці справедливої вартості боргових цінних паперів;
- Здійснення незалежної оцінки боргових цінних паперів нашими внутрішніми спеціалістами з оцінки на основі загальнодоступних ринкових даних та порівняння нашої оцінки з оцінкою Національного банку;
- Тестування ключових вхідних даних (ставок дисконтування, грошових потоків) та перерахунок сум справедливої вартості вибірки боргових цінних паперів класифікованих за Рівнем 3;
- Аналіз розкриттів щодо боргових цінних паперів за справедливою вартістю через прибутки чи збитки, що представлені у примітках до консолідованої фінансової звітності.

Інша інформація складається з інформації, яка міститься в Консолідованому звіті про управління Національного банку за 2023 рік, але не містить консолідованої фінансової звітності та нашого звіту аудитора щодо неї, який ми отримали до дати цього звіту аудитора. Управлінський персонал несе відповідальність за іншу інформацію.

Наша думка щодо консолідованої фінансової звітності не поширюється на іншу інформацію та ми не робимо висновок з будь-яким рівнем впевненості щодо цієї іншої інформації.

У зв'язку з нашим аудитом консолідованої фінансової звітності нашою відповідальністю є ознайомитися з іншою інформацією та при цьому розглянути, чи існує суттєва невідповідність між іншою інформацією та консолідованою фінансовою звітністю або нашими знаннями, отриманими під час аудиту, або чи ця інша інформація виглядає такою, що містить суттєве викривлення.

Якщо, на основі проведеної нами роботи, ми доходимо висновку, що існує суттєве викривлення іншої інформації, ми зобов'язані повідомити про цей факт. Як описано вище у розділі «Основа для думки із застереженням», Національний банк мав визнати резерв під очікувані кредитні збитки за цінними паперами України, але, враховуючи наявність кількох можливих сценаріїв та невизначеність щодо їх ймовірності, ми не змогли визначити негативний вплив цього питання на консолідований фінансовий стан Національного банку на 31 грудня 2023 та 2022 років, а також на прибуток за роки, що закінчилися зазначеними датами. Ми дійшли висновку, що інша інформація суттєво викривлена з тієї самої причини стосовно сум чи інших статей в Консолідованому звіті про управління Національного банку за 2023 рік, на які впливає невизнання резерву під очікувані кредитні збитки за державними цінними паперами України за амортизованою вартістю.

Відповідальність управлінського персоналу та Ради Національного банку України за консолідовану фінансову звітність

Управлінський персонал несе відповідальність за складання і достовірне подання консолідованої фінансової звітності відповідно до МСФЗ та за таку систему внутрішнього контролю, яку управлінський персонал визначає потрібною для того, щоб забезпечити складання консолідованої фінансової звітності, що не містить суттєвих викривлень внаслідок шахрайства або помилки.

При складанні консолідованої фінансової звітності управлінський персонал несе відповідальність за оцінку здатності Національного банку продовжувати свою діяльність на безперервній основі, розкриваючи, де це застосовно, питання, що стосуються безперервності діяльності, та використовуючи припущення про безперервність діяльності як основи для бухгалтерського обліку, окрім випадків, коли управлінський персонал має намір ліквідувати Національний банк чи припинити діяльність, або не має інших реальних альтернатив цьому.

Рада Національного банку України несе відповідальність за нагляд за процесом фінансової звітності Національного банку.

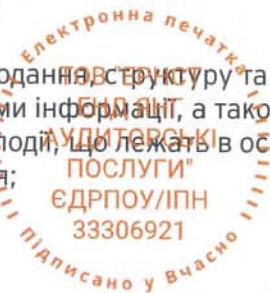
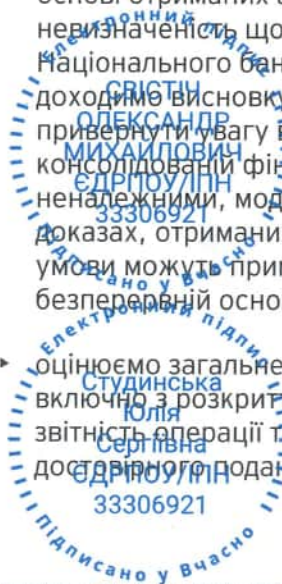
Building a better
working world

Відповідальність аудитора за аудит консолідованої фінансової звітності

Нашими цілями є отримання обґрунтованої впевненості, що консолідована фінансова звітність в цілому не містить суттєвого викривлення внаслідок шахрайства або помилки, та випуск звіту аудитора, що містить нашу думку. Обґрунтована впевненість є високим рівнем впевненості, проте не гарантує, що аудит, проведений відповідно до МСА, завжди виявить суттєве викривлення, коли воно існує. Викривлення можуть бути результатом шахрайства або помилки; вони вважаються суттєвими, якщо окремо або в сукупності, як обґрунтовано очікується, вони можуть впливати на економічні рішення користувачів, що приймаються на основі цієї консолідованої фінансової звітності.

Виконуючи аудит відповідно до вимог МСА, ми використовуємо професійне судження та професійний скептицизм протягом всього завдання з аудиту. Крім того, ми:

- ▶ ідентифікуємо та оцінюємо ризики суттєвого викривлення консолідованої фінансової звітності внаслідок шахрайства чи помилки, розробляємо та виконуємо аудиторські процедури у відповідь на ці ризики, та отримуємо аудиторські докази, що є достатніми та прийнятними для використання їх як основи для нашої думки. Ризик невиявлення суттєвого викривлення внаслідок шахрайства є вищим, ніж для викривлення внаслідок помилки, оскільки шахрайство може включати змову, підробку, навмисні пропуски, невірні твердження або нехтування заходами внутрішнього контролю;
- ▶ отримуємо розуміння заходів внутрішнього контролю, що стосуються аудиту, для розробки аудиторських процедур, які б відповідали обставинам, а не для висловлення думки щодо ефективності системи внутрішнього контролю Національного банку;
- ▶ оцінюємо прийнятність застосованих облікових політик та обґрунтованість облікових оцінок і відповідних розкриттів інформації, зроблених управлінським персоналом;
- ▶ доходимо висновку щодо прийнятності використання управлінським персоналом припущення про безперервність діяльності як основи для бухгалтерського обліку та, на основі отриманих аудиторських доказів, доходимо висновку, чи існує суттєва невизначеність щодо подій або умов, що може поставити під значний сумнів здатність Національного банку продовжувати свою діяльність на безперервній основі. Якщо ми доходимо висновку щодо існування такої суттєвої невизначеності, ми повинні привертати увагу в нашому звіті аудитора до відповідних розкриттів інформації у консолідованій фінансовій звітності або, якщо такі розкриття інформації є неналежащими, модифікувати свою думку. Наші висновки ґрунтуються на аудиторських доказах, отриманих до дати нашого звіту аудитора. Тим не менш, майбутні події або умови можуть примусити Національний банк припинити свою діяльність на безперервній основі;
- ▶ оцінюємо загальне подання структури та зміст консолідованої фінансової звітності, включно з розкриттями інформації, а також те, чи показує консолідована фінансова звітність операції та події, що лежать в основі її складання, так, щоб досягти достатнього подання;

Building a better
working world

- ▶ отримуємо прийнятні аудиторські докази в достатньому обсязі щодо фінансової інформації суб'єктів господарювання або господарської діяльності Національного банку та його дочірньої компанії для висловлення думки щодо консолідованої фінансової звітності. Ми несемо відповідальність за керування, нагляд та виконання аудиту Національного банку та його дочірньої компанії. Ми несемо відповідальність за висловлення нами аудиторської думки.

Ми повідомляємо Аудиторському комітету Ради Національного банку разом з іншими питаннями інформацію про запланований обсяг та час проведення аудиту та суттєві аудиторські результати, включаючи будь-які суттєві недоліки системи внутрішнього контролю, виявлені нами під час аудиту.

Ми також надаємо Аудиторському комітету Ради Національного банку твердження, що ми виконали відповідні етичні вимоги щодо незалежності, та повідомляємо їм про всі стосунки й інші питання, які могли б обґрунтовано вважатись такими, що впливають на нашу незалежність, а також, де це застосовно, щодо дій, вжитих для усунення загроз, або запроваджених застережних заходів.

З переліку всіх питань, інформація щодо яких надавалась Аудиторському комітету Ради Національного банку ми визначили ті, що були найбільш значущими під час аудиту консолідованої фінансової звітності поточного періоду, тобто ті, які є ключовими питаннями аудиту.

Звіт щодо вимог інших законодавчих і нормативних актів

Додатково до вимог Міжнародних стандартів аудиту, у звіті незалежного аудитора ми надаємо також інформацію відповідно до ч. 4 ст. 14 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» № 2258-VIII («Закон № 2258-VIII»):

Призначення аудитора та загальна тривалість продовження повноважень

22 жовтня 2019 року нас було вперше призначено Радою Національного банку в якості незалежних аудиторів для проведення обов'язкового аудиту консолідованої фінансової звітності Національного банку строком на п'ять років. Загальна тривалість безперервного виконання наших повноважень із проведення обов'язкового аудиту Національного банку становить п'ять років.

Щодо узгодження звіту незалежного аудитора з додатковим звітом для аудиторського комітету

Ми підтверджуємо, що наш звіт незалежного аудитора узгоджується з додатковим звітом для Аудиторського комітету Ради Національного банку, який ми випустили 10 квітня 2024 року відповідно до вимог ст. 35 Закону № 2258-VIII.

Судинська
Юлія
Сергіївна
ЄДРПОУ/ІПН
33306921

ЕНД ЯНГ
АУДИТОРСЬКІ
ПОСЛУГИ*
ЄДРПОУ/ІПН
33306921

Надання неаудиторських послуг

Ми заявляємо, що неаудиторські послуги, на які встановлено обмеження у ч. 4 ст. 6 Закону № 2258-VIII, нами не надавались. Також, ми не надавали Національному банку жодних неаудиторських послуг, окрім тих, що розкриті в консолідованій фінансовій звітності або консолідованому звіті про управління.

Партнером завдання з аудиту, результатом якого є цей звіт незалежного аудитора, є Студинська Ю.С.

Від імені ТОВ «Ернст енд Янг Аудиторські послуги»:

Свістич О.М.
Генеральний директор

Студинська Ю.С.
Партнер

Номер запису в Реєстрі аудиторів та
суб'єктів аудиторської діяльності 101250

Номер запису в Реєстрі аудиторів та
суб'єктів аудиторської діяльності 101256

м. Київ, Україна

12 квітня 2024 року

ТОВ «Ернст енд Янг Аудиторські послуги» включено до Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, який веде Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю. Номер реєстрації у Реєстрі: 3516.

Документ підписано у сервісі Вчасно (продовження)
Звіт незалежного аудитора НБУ КФЗ 2023.pdf

Документ відправлено: 11:57 12.04.2024

Власник документу

Електронний підпис

11:57 12.04.2024
ЄДРПОУ/ІПН: 33306921
Юр. назва: ТОВ "ЕРНСТ ЕНД ЯНГ АУДИТОРСЬКІ ПОСЛУГИ"
Власник ключа: Студинська Юлія Сергіївна
Час перевірки КЕП/ЕЦП: 11:57 12.04.2024
Статус перевірки сертифікату: Сертифікат діє
Серійний номер: 3ВВВС90700000000000000000000000000001
Тип підпису: удосконалений

Електронний підпис

13:52 12.04.2024
ЄДРПОУ/ІПН: 33306921
Юр. назва: ТОВ "ЕРНСТ ЕНД ЯНГ АУДИТОРСЬКІ ПОСЛУГИ"
Генеральний директор: СВИСТІЧ ОЛЕКСАНДР МИХАЙЛОВИЧ
Час перевірки КЕП/ЕЦП: 13:52 12.04.2024
Статус перевірки сертифікату: Сертифікат діє
Серійний номер: 13СА93070000000000000000000000000001
Тип підпису: удосконалений

Електронна печатка

13:52 12.04.2024
ЄДРПОУ/ІПН: 33306921
Юр. назва: ТОВ "ЕРНСТ ЕНД ЯНГ АУДИТОРСЬКІ ПОСЛУГИ"
Власник ключа: ТОВ "ЕРНСТ ЕНД ЯНГ АУДИТОРСЬКІ ПОСЛУГИ"
Час перевірки КЕП/ЕЦП: 13:52 12.04.2024
Статус перевірки сертифікату: Сертифікат діє
Серійний номер: 60В29307000000000000000000000000001
Тип підпису: удосконалений

Консолідований звіт про фінансовий стан
на 31 грудня 2023 року

	Примітки	2023	2022
(у мільйонах гривень)			
Активи			
Кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах	6	373 440	241 504
Цінні папери нерезидентів	7	1 073 099	695 506
Авуари в СПЗ	8.1	35 570	62 174
Монетарне золото		62 387	52 272
Цінні папери України	9	727 818	757 040
Кредити банкам та іншим позичальникам	10	5 691	40 781
Внутрішній державний борг		1 347	1 444
Внески в рахунок квоти МВФ	8.2	102 521	97 908
Основні засоби та нематеріальні активи	30	4 044	4 117
Інші активи	11, 31	6 670	5 882
Усього активів		2 392 587	1 958 628
Зобов'язання			
Банкноти та монети в обігу		764 598	715 330
Кошти банків	12	216 261	86 870
Кошти державних та інших установ	13	140 102	54 198
Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до Державного бюджету України	29	38 643	71 868
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком України	14	621 667	457 464
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	8.3	86 027	141 279
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	8.3	102 509	97 897
Інші зобов'язання	15, 32	2 609	5 521
Усього зобов'язань		1 972 416	1 630 427
Власний капітал			
Статутний капітал	28	100	100
Загальні резерви та нерозподілений прибуток	28	137 690	99 712
Резерви переоцінки активів і зобов'язань	28	282 336	228 346
Усього власного капіталу		420 126	328 158
Неконтрольована частка		45	43
Усього капіталу		420 171	328 201
Усього пасивів		2 392 587	1 958 628

Схвалено Правлінням Національного банку України 10 квітня 2024 року.

Підписано 11 квітня 2024 року.

Голова

Андрій ПИШНИЙ

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Людмила СНИГУРСЬКА

Примітки, подані на сторінках 5–84, є невід'ємною частиною цієї консолідованої фінансової звітності.

Консолідований звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід
за 2023 рік

	Примітка	2023	2022
(у мільйонах гривень)			
Процентні доходи	17	126 483	109 854
Процентні витрати	17	(98 930)	(46 609)
Чистий процентний дохід до врахування прибутку/(збитку) від відновлення/(зменшення) корисності		27 553	63 245
Прибуток/(збиток) від відновлення/(зменшення) корисності за процентними фінансовими активами	20	926	(1 204)
Чистий процентний дохід після врахування прибутку/(збитку) від відновлення/(зменшення) корисності		28 479	62 041
Комісійні доходи		575	487
Комісійні витрати		(48)	(210)
Чистий комісійний дохід		527	277
Результати від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	18	63 522	175 556
Результати від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	19	43 252	17
Інші доходи	33	1 773	997
Усього чистих доходів		137 553	238 888
Витрати на утримання персоналу	34	(3 284)	(3 256)
Витрати, пов'язані з виготовленням банкнот, монет, сувенірної та іншої продукції		(1 985)	(1 920)
Адміністративно-господарські та інші витрати	35	(1 742)	(1 521)
Вивільнення забезпечення під імовірні зобов'язання	32	95	129
Прибуток/(збиток) від відновлення/(зменшення) корисності за іншими активами	20	10	(22)
Прибуток до оподаткування		130 647	232 298
Витрати з податку на прибуток дочірньої компанії		(4)	(1)
Прибуток за рік		130 643	232 297
Інші сукупні доходи, які не підлягають перекласифікації як складові прибутків або збитків у наступних періодах:			
переоцінка банківських металів		(13)	851
Інші сукупні доходи/(витрати) за рік		(13)	851
Разом сукупні доходи за рік		130 630	233 148
Прибуток/(збиток) за рік, який належить:			
Національному банку України		130 641	232 298
неконтрольованій частці участі		2	(1)
		130 643	232 297
Разом сукупні доходи, які належать:			
Національному банку України		130 628	233 149
неконтрольованій частці участі		2	(1)
		130 630	233 148

Схвалено Правлінням Національного банку України 10 квітня 2024 року.

Підписано 11 квітня 2024 року.

Голова

 Андрій ПИШНИЙ

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

 Людмила ШИГУРСЬКА

Примітки, подані на сторінках 5–84, є невід'ємною частиною цієї консолідованої фінансової звітності.

Консолідований звіт про зміни у власному капіталі
за 2023 рік

	Примітка	Статутний капітал	Загальні резерви та нерозподілений прибуток	Резерв переоцінки активів і зобов'язань	Усього власного капіталу	Неконтрольована частка участі	Усього капіталу
(у мільйонах гривень)							
Залишок на 01 січня 2022 року		100	80 530	86 247	166 877	44	166 921
Усього сукупних доходів за 2022 рік		–	232 298	851	233 149	(1)	233 148
Реалізований результат переоцінки за банківськими металами, що вибули	29	–	56	(56)	–	–	–
Реалізований результат переоцінки за цінними паперами та деривативами, що вибули	29	–	883	(883)	–	–	–
Спрямування до резерву переоцінки нереалізованих результатів від переоцінки фінансових інструментів	19	–	(2 592)	2 592	–	–	–
Спрямування до резерву переоцінки нереалізованих результатів від переоцінки фінансових активів і зобов'язань в іноземній валюті та монетарному золоті	18	–	(139 595)	139 595	–	–	–
Частина прибутку до розподілу за 2022 рік, що підлягає перерахуванню до Державного бюджету України	29	–	(71 868)	–	(71 868)	–	(71 868)
Залишок на 31 грудня 2022 року		100	99 712	228 346	328 158	43	328 201
Усього сукупних доходів за 2023 рік		–	130 641	(13)	130 628	2	130 630
Результат від передавання активів	30	–	(17)	–	(17)	–	(17)
Реалізований результат переоцінки за банківськими металами, що вибули	29	–	65	(65)	–	–	–
Реалізований результат переоцінки за цінними паперами та деривативами, що вибули	29	–	2 982	(2 982)	–	–	–
Спрямування до резерву переоцінки нереалізованих результатів від переоцінки фінансових інструментів	19	–	(19 321)	19 321	–	–	–
Спрямування до резерву переоцінки нереалізованих результатів від переоцінки фінансових активів і зобов'язань в іноземній валюті та монетарному золоті	18	–	(37 729)	37 729	–	–	–
Частина прибутку до розподілу за 2023 рік, що підлягає перерахуванню до Державного бюджету України	29	–	(38 643)	–	(38 643)	–	(38 643)
Залишок на 31 грудня 2023 року		100	137 690	282 336	420 126	45	420 171

Схвалено Правлінням Національного банку України 10 квітня 2024 року.

Підписано 11 квітня 2024 року.

Голова

Андрій ПИШНИЙ

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Людмила ШИГУРСЬКА

Примітки, подані на сторінках 5–84, є невід'ємною частиною цієї консолідованої фінансової звітності.

Консолідований звіт про рух грошових коштів
за 2023 рік

	Примітка	2023	2022
(у мільйонах гривень)			
Операційна діяльність			
Проценти отримані		140 841	66 753
Комісії отримані		575	487
Інші доходи		1 771	998
Проценти сплачені		(93 564)	(45 536)
Комісії сплачені		(48)	(47)
Інші витрати		(4 582)	(6 064)
Сплачені податки, збори і платежі		(1 206)	(1 198)
Перерахування коштів до Державного бюджету України	29	(71 868)	(18 786)
Зменшення кредитів банкам та іншим позичальникам		36 651	55 279
Погашення внутрішнього державного боргу		132	132
Збільшення коштів банків		129 291	25 307
Збільшення/(зменшення) коштів державних та інших установ		82 229	(4 496)
(Збільшення)/зменшення інших активів		(760)	1 138
Зменшення інших зобов'язань		(1 681)	(1 452)
Інший рух коштів		(1 142)	628
Чиста зміна грошових коштів від операційної діяльності		216 639	73 143
Інвестиційна діяльність			
Збільшення розміщених строкових депозитів у золоті		(53)	(173)
Чисте (збільшення)/зменшення цінних паперів нерезидентів		(294 761)	90 059
Придбання монетарного золота		–	(61)
Чисте зменшення/(збільшення) цінних паперів України		14 563	(388 531)
Дивіденди від асоційованої компанії		2	2
Придбання основних засобів та нематеріальних активів		(364)	(215)
Чиста зміна грошових коштів від інвестиційної діяльності		(280 613)	(298 919)
Фінансова діяльність			
Випуск банкнот та монет в обіг	16	49 268	87 511
Погашення зобов'язань перед МВФ	16	(59 107)	(53 316)
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком України	16	158 636	244 089
Інші кредити погашені	16	–	(2 925)
Чиста зміна грошових коштів від фінансової діяльності		148 797	275 359
Вплив зміни валютних курсів		19 646	70 791
Чистий рух грошових коштів та їх еквівалентів		104 469	120 374
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок звітного року		298 461	178 087
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець звітного року	16	402 930	298 461

Схвалено Правлінням Національного банку України 10 квітня 2024 року.

Підписано 11 квітня 2024 року.

Голова

Андрій ПИШНИЙ

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Людмила СНИГУРСЬКА

Примітки, подані на сторінках 5–84, є невід'ємною частиною цієї консолідованої фінансової звітності.

Примітки до консолідованої фінансової звітності

Розділ I. Основа складання фінансової звітності

1. Основна діяльність

Національний банк України (далі – Національний банк) є центральним банком України і здійснює свою діяльність відповідно до Конституції України, Закону України “Про Національний банк України” та інших законодавчих актів України. Згідно із законодавством України основною функцією Національного банку є забезпечення стабільності грошової одиниці України. Під час виконання своєї основної функції Національний банк має виходити із пріоритетності досягнення та підтримання цінової стабільності в державі. Національний банк сприяє дотриманню стабільності банківської системи, а також додержанню сталих темпів економічного зростання та підтримує економічну політику Кабінету Міністрів України за умови, якщо це не перешкоджає досягненню цінової стабільності.

Національний банк не має на меті отримання прибутку. Фінансові результати діяльності Національного банку, а також структура його активів, зобов'язань і капіталу визначаються функціями Національного банку як особливого центрального органу державного управління.

Відповідно до Закону України “Про Національний банк України” Національний банк виконує такі основні функції:

визначає та проводить грошово-кредитну політику відповідно до Основних засад грошово-кредитної політики, розроблених Радою Національного банку;

монополює здійснює емісію національної валюти України та організовує готівковий грошовий обіг;

забезпечує накопичення та зберігання міжнародних (золотовалютних) резервів України (далі – міжнародні резерви) і здійснення операцій із золотовалютним резервом та банківськими металами;

виступає кредитором останньої інстанції для банків і організує систему рефінансування;

здійснює банківське регулювання та нагляд на індивідуальній та консолідованій основі;

здійснює державне регулювання та нагляд на індивідуальній та консолідованій основі на ринках небанківських фінансових послуг за діяльністю небанківських фінансових установ та інших осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги в межах, визначених Законом України “Про фінансові послуги та фінансові компанії” та іншими законами України;

представляє інтереси України в центральних банках інших держав, міжнародних банках та інших кредитних установах, де співробітництво здійснюється на рівні центральних банків;

здійснює валютне регулювання, визначає порядок виконання операцій в іноземній валюті, організовує і здійснює валютний нагляд за уповноваженими установами;

організовує та здійснює перевезення валютних та інших цінностей, у визначеному Національним банком порядку видає юридичним особам ліцензії на здійснення операцій з готівкою, зупиняє, поновлює та відкликає такі ліцензії;

визначає особливості функціонування банківської системи України в разі введення воєнного стану чи особливого періоду, здійснює мобілізаційну підготовку системи Національного банку;

здійснює захист прав споживачів фінансових послуг, що надаються банками, а також іншими фінансовими установами та особами, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, державне регулювання та нагляд за діяльністю яких здійснює Національний банк;

організовує роботу та здійснює заходи з підвищення рівня фінансової грамотності населення;

здійснює інші функції у фінансово-кредитній сфері в межах компетенції, визначеної Законом України “Про Національний банк України”.

Згідно із Законом України “Про Національний банк України” Національний банк надає кредити банкам для підтримки ліквідності, купує та продає на відкритому ринку цінні папери, валютні цінності, дорогоцінні метали, продає пам'ятні монети з дорогоцінних і недорогоцінних металів на внутрішньому і зовнішньому ринках, виконує операції з обслуговування державного боргу, пов'язані з розміщенням державних цінних паперів, їх погашенням і виплатою доходу за ними, веде рахунки Державної казначейської служби України, рахунки міжнародних організацій та здійснює інші операції, необхідні для забезпечення виконання своїх функцій.

Національний банк також виконує функції депозитарію державних цінних паперів України.

Статутний капітал Національного банку є державною власністю.

До структури Національного банку станом на 31 грудня 2023 та 2022 років входять центральний апарат та відокремлений підрозділ (Банкотно-монетний двір), які здійснюють діяльність виключно в межах завдань і функцій Національного банку, установлених Законом України “Про Національний банк України”.

Дочірньою компанією Національного банку є ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО “РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР З ОБСЛУГОВУВАННЯ ДОГОВОРІВ НА ФІНАНСОВИХ РИНКАХ” (далі – Розрахунковий центр).

Частка Національного банку в капіталі Розрахункового центру становить 83,55% станом на 31 грудня 2023 року (станом на 31 грудня 2022 року – 83,55%).

Статутний капітал Розрахункового центру на 31 грудня 2023 та 2022 років становить 206,7 мільйона гривень, який складається з простих іменних акцій номінальною вартістю 1 000 гривень кожна.

Розрахунковий центр відповідно до законодавства України здійснює професійну діяльність на ринках капіталу – клірингову діяльність із визначення зобов'язань та клірингову діяльність центрального контрагента.

До функцій Розрахункового центру належать, зокрема:

здійснення/забезпечення грошових розрахунків за укладеними деривативними контрактами та правочинами щодо інструментів грошового ринку, активів, допущених до торгів на організованому товарному ринку, за умови проведення розрахунків за принципом “поставка проти оплати” та за правочинами щодо цінних паперів за умови проведення розрахунків за принципом “поставка цінних паперів проти оплати”;

реалізація прав (у тому числі отримання доходів) за активами, які внесені на відповідні рахунки Розрахункового центру для здійснення/забезпечення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо фінансових інструментів, інших активів; пред'явлення вимог за гарантіями банків;

вчинення правочинів щодо деривативних контрактів, фінансових інструментів, інших активів з метою забезпечення виконання зобов'язань.

Національний банк є засновником Корпоративного недержавного пенсійного фонду Національного банку (далі – КНПФ).

Національний банк здійснює адміністрування, управління активами та зберігання активів КНПФ.

Національний банк проаналізував наявність контролю, необхідного для консолідації відповідно до Міжнародного стандарту фінансової звітності (далі – МСФЗ) 10 “Консолідована фінансова звітність” стосовно КНПФ. Національний банк є засновником, проте не зазнає ризиків та не має права щодо змінних результатів його діяльності. Відповідно до МСФЗ 10 “Консолідована фінансова звітність” Національний банк не має контролю за КНПФ та відповідно КНПФ не було консолідовано під час складання цієї консолідованої фінансової звітності.

Інвестиції Національного банку в асоційовану компанію станом на 31 грудня 2023 та 2022 років були представлені інвестиціями в статутний капітал ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА “НАЦІОНАЛЬНИЙ ДЕПОЗИТАРІЙ УКРАЇНИ” (далі – Національний депозитарій).

Національний банк, Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку та інші учасники фондового ринку є акціонерами Національного депозитарію. Згідно зі статутом Національний депозитарій провадить діяльність із депозитарного обліку та обслуговування обліку цінних паперів і корпоративних операцій емітента на рахунках у цінних паперах клієнтів.

Станом на 31 грудня 2023 та 2022 років Національний банк володів 2 580 простими іменними акціями Національного депозитарію номінальною вартістю 10 000 гривень кожна, загальною номінальною вартістю 25,8 мільйона гривень. Частка участі Національного банку в статутному капіталі Національного депозитарію на 31 грудня 2023 року становить 25% (на 31 грудня 2022 року – 25%).

Затвердження консолідованої фінансової звітності належить до повноважень Ради Національного банку.

2. Основи облікової політики та складання звітності

Цей розділ містить суттєву інформацію про облікову політику Національного банку, що стосується фінансової звітності в цілому. Якщо облікова політика може бути застосована до конкретної примітки цієї фінансової звітності, то суттєва інформація про облікову політику і відповідні розкриття надаються у відповідній примітці.

Консолідована фінансова звітність Національного банку складена відповідно до МСФЗ, затверджених Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, та вимог Законів України “Про Національний банк України”, “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” щодо складання фінансової звітності.

Ця консолідована фінансова звітність підготовлена на основі припущення, що Національний банк є організацією, здатною продовжувати свою діяльність на безперервній основі. Керівництво Національного банку провело оцінку подій та обставин, які описано в примітці 3, та дійшло висновку, що внаслідок особливого статусу та функцій Національного банку як центрального банку країни, а також організації роботи, яка забезпечує безперервність діяльності навіть під час дії воєнного стану, немає суттєвої невизначеності щодо подальшого виконання Національним банком його функцій, визначених Законом України “Про Національний банк України”, а отже, припущення щодо продовження діяльності на безперервній основі є належним.

Ця консолідована фінансова звітність подана в національній валюті України – гривні, що є функціональною валютою та валютою подання консолідованої фінансової звітності. Консолідована фінансова звітність Національного банку складається в мільйонах гривень.

Основа консолідації

Консолідована фінансова звітність складається з фінансової звітності Національного банку та його дочірньої компанії станом на 31 грудня 2023 року.

Дочірньою компанією, яку контролює Національний банк, є Розрахунковий центр.

У разі вибуття дочірньої компанії шляхом передавання контролю державі в особі Кабінету Міністрів України чи інших державних органів та установ результат такої операції відображається в капіталі.

Національний банк і його дочірня компанія застосовують єдину облікову політику для складання консолідованої фінансової звітності. Фінансову звітність дочірньої

компанії складено за той самий звітний період, що і консолідовану фінансову звітність Національного банку.

Інвестиції в асоційовану компанію

Національний депозитарій – асоційована компанія, на діяльність якої Національний банк має суттєвий вплив.

Інвестиції в асоційовану компанію відображаються за методом участі в капіталі з урахуванням визнаного зменшення корисності та включаються до статті “Інші активи”. Частка Національного банку в прибутках або збитках асоційованої компанії з часу здійснення інвестицій визнається в складі інших доходів або витрат, сума визнаного зменшення корисності асоційованої компанії – в складі збитків від зменшення корисності за іншими активами консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід.

Інформацію про введення нових та змінених стандартів і тлумачень фінансової звітності наведено в примітці 39.

Зміна формату подання

Під час складання цієї консолідованої фінансової звітності Національний банк з метою підвищення доречності та зрозумілості інформації змінив представлення:

депозитів овернайт, що розміщені з ініціативи банку-кореспондента, включивши їх до статті “Кошти на вимогу в іноземній валюті” примітки 6 “Кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах”. У консолідованій фінансовій звітності за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року, такі депозити овернайт наведено в зазначеній примітці в окремій статті. Для забезпечення послідовного представлення інформації за 2022 рік відповідні депозити овернайт на суму 113 833 мільйони гривень включено до статті “Кошти на вимогу в іноземній валюті” цієї примітки. Відповідна зміна представлення застосована у примітці 16;

коштів, що обліковуються на спеціальному рахунку, відкритому в Національному банку для залучення коштів на підтримку Збройних Сил України (далі – кошти на підтримку ЗСУ), включивши їх до статті “Кошти державних та інших установ”. У консолідованому звіті про фінансовий стан Консолідованої фінансової звітності за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року, кошти на підтримку ЗСУ включено до статті “Інші зобов’язання”. Для забезпечення послідовного представлення інформації за 2022 рік кошти на підтримку ЗСУ в сумі 1 174 мільйони гривень виділено зі статті “Інші зобов’язання” до статті “Кошти державних та інших установ” консолідованого звіту про фінансовий стан. Відповідна зміна представлення застосована у консолідованому звіті про рух грошових коштів та в примітках 13, 15, 23, 25, 26, 27, 36 та 37.

Ефект, який зміна формату подання справила на порівняльну інформацію в консолідованому звіті про фінансовий стан і консолідованому звіті про рух грошових коштів, представлено в нижченаведених таблицях.

У консолідованому звіті про фінансовий стан:

	Як представлено у фінансовій звітності станом на 31 грудня 2022 року	Рекласифікації	Як представлено змінні порівняльні дані станом на 31 грудня 2022 року (у мільйонах гривень)
Зобов'язання			
Кошти державних та інших установ	53 024	1 174	54 198
Інші зобов'язання	6 695	(1 174)	5 521

у консолідованому звіті про рух грошових коштів:

	Як представлено у фінансовій звітності станом на 31 грудня 2022 року	Рекласифікації	Як представлено змінні порівняльні дані станом на 31 грудня 2022 року (у мільйонах гривень)
Операційна діяльність			
Зменшення коштів державних та інших установ	(5 192)	696	(4 496)
Зменшення інших зобов'язань	(756)	(696)	(1 452)

Основні оцінки та судження під час застосування принципів бухгалтерського обліку

Національний банк використовує оцінки, припущення і професійні судження, які впливають на суми активів і зобов'язань, що відображені в консолідованій фінансовій звітності. Оцінки та судження регулярно переглядаються

й ґрунтуються на досвіді керівництва Національного банку та інших факторах, включаючи майбутні події, очікування яких за наявних умов є обґрунтованими. Основні оцінки та судження наведені в примітках 5, 30, 32, 36.

3. Вплив економічної ситуації на фінансовий стан і результати діяльності Національного банку

У 2023 році тривало повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну. Попри збереження високих безпекових ризиків, подальші руйнування та втрати, спричинені російською агресією, зростання економіки України відновилося: реальний ВВП зріс на 5,3% після найглибшого спаду в історії України (так, у 2022 році через наслідки повномасштабного вторгнення росії реальний ВВП скоротився на 28,8% – <http://ukrstat.gov.ua>). Економіка зростала завдяки високій адаптивності бізнесу та населення до воєнних умов. Зростання відновилося за переважною більшістю видів економічної діяльності. Воно підтримувалося поліпшенням ділових очікувань підприємств та споживчих настроїв домогосподарств, вищими, ніж торік, урожаями основних культур завдяки надсприятливим погодним умовам, стабільною ситуацією в енергетиці, розбудовою експортних шляхів. Значний внесок у зростання економіки мала м'яка фіскальна політика, що підживлювала внутрішній споживчий та інвестиційний попит.

Пожвавлення економічної активності супроводжувалося відновленням ринку праці. Завдяки збільшенню попиту на робочу силу зростала зайнятість та поступово скорочувався рівень безробіття. Проте ситуація на ринку праці залишалася складною: відновлення відбувалося нерівномірно в різних секторах та регіонах через зміну структури економіки та значну внутрішню і зовнішню міграцію. Станом на кінець 2023 року поза межами України перебувало 6,3 мільйона осіб (за оцінками ООН), а кількість внутрішньо переміщених осіб становила 3,7 мільйона (за оцінками Міжнародної організації з міграції).

Доходи населення поступово зростали завдяки поживленню економіки та бюджетним витратам, зокрема на оплату праці, грошове забезпечення військовослужбовців і соціальний захист. Водночас відновилося зростання трудових доходів і в приватному секторі.

Дефіцит зведеного бюджету у 2023 році сягнув рекорду – понад 1 327 мільярдів гривень та 1 761 мільярд гривень без урахування грантів у доходах. Такий дефіцит став наслідком насамперед високих витрат на безпеку та оборону (60% усіх видатків) попри зміцнення власної ресурсної бази завдяки поживленню економічної діяльності, кращому адмініструванню та поверненню оподаткування, що діяло до лютого 2022 року.

Основним джерелом фінансування бюджетних потреб залишалася міжнародна допомога. Обсяг прямої бюджетної підтримки у 2023 році становив 42,5 мільярда доларів США, з якої в IV кварталі – майже 10 мільярдів доларів США. Водночас ринковий попит на облігації внутрішньої державної позики (далі – ОВДП) залишався високим – у IV кварталі обсяги розміщення були найбільшими за рік, передусім за рахунок випуску

гривневих паперів. Загалом у 2023 році внутрішні залучення вдвічі перевищили минулорічні обсяги. Цьому сприяли запровадження бенчмарк-ОВДП, вкладення в які враховувалися банкам у покриття нормативів обов'язкових резервів, та приваблива дохідність, що наприкінці року мала провідну роль. Через значні обсяги боргового фінансування дефіциту бюджету державний та гарантований державою борг сягнув близько 85% від ВВП станом на кінець грудня 2023 року.

У 2023 році поточний рахунок зведено з дефіцитом 9,8 мільярда доларів США (порівняно з профіцитом 8 мільярдів доларів США у 2022 році) передусім через суттєве розширення від'ємного сальдо торгівлі товарами (до 28,8 мільярда доларів США з 14,7 мільярда доларів США у 2022 році). Скорочення експорту продукції гірничо-металургійної промисловості, зумовлене логістичними проблемами, руйнуванням виробничих потужностей та слабким попитом на європейському ринку, було ключовим чинником подальшого падіння експорту товарів (на 15,7%). Крім того, припинення роботи “зернового коридору” в III кварталі та обмеження поставок окремих продовольчих товарів з боку ЄС призвело до скорочення експорту продовольства. Натомість імпорт товарів зріс (на 13,9%) через швидке відновлення внутрішнього попиту. Насамперед зріс попит на продукцію машинобудування, що, зокрема, зумовлено значними потребами оборонного сектору. Значним залишався і дефіцит торгівлі послугами (8,9 мільярда доларів США), хоча він і скоротився порівняно з 2022 роком (11,1 мільярда доларів США). Водночас подальше збільшення дефіциту поточного рахунку стримувалося значними обсягами міжнародної допомоги у формі грантів та стійкими грошовими переказами. Останні, попри незначне скорочення, залишалися важливим джерелом припливу іноземної валюти.

Фінансова підтримка міжнародних партнерів у формі позикових коштів забезпечила значний приплив капіталу до державного сектору (25,9 мільярда доларів США). Також суттєво скоротився відплив капіталу з приватного сектору (6,8 мільярда доларів США порівняно з 24,2 мільярда доларів США у 2022 році). Насамперед цьому сприяло зменшення відпливу капіталу за торговими кредитами на тлі поліпшення логістики та курсових очікувань, а також більші обсяги реінвестування доходів підприємствами з іноземним капіталом в умовах відновлення економічної активності. Сформований чистий приплив капіталу (19,1 мільярда доларів США) перевищив дефіцит поточного рахунку, у результаті платіжний баланс було зведено зі значним профіцитом (9,5 мільярда доларів США). Це разом з отриманими коштами від МВФ дало змогу наростити міжнародні резерви до 40,5 мільярда доларів США станом на кінець року.

За підсумками 2023 року зростання споживчих цін стрімко сповільнилося – до 5,1% у грудні (порівняно з 26,6% у річному вимірі у грудні 2022 року). Сповільненню інфляції значною мірою сприяли високі врожаї, зокрема зернових, олійних культур, овочів та фруктів. Інфляцію також стримували ефекти від фіксації окремих тарифів на житлово-комунальні послуги. Вагому роль відіграли заходи Національного банку з підтримання курсової стійкості та привабливості гривневих активів, що стримували зростання цін, передусім завдяки поліпшенню інфляційних і курсових очікувань громадян та бізнесу. Додатковим чинником послаблення цінового тиску було зниження світових цін на енергоносії. Водночас похвалення споживчого попиту, а також більші витрати бізнесу на оплату праці тиснули на ціни в бік зростання.

Підтримувала тенденцію до сповільнення інфляції й послідовна монетарна політика Національного банку, зокрема заходи із забезпечення курсової стійкості та привабливості гривневих активів. У результаті попит на гривневі інструменти зростав, а на іноземну валюту – скоротився. Стрімке сповільнення інфляції та стійка ситуація на валютному ринку дали змогу розпочати цикл зниження облікової ставки: на 3 в. п. до 22% у липні та на 2 в. п. до 20% у вересні. У жовтні Національний банк встановив облікову ставку на рівні 16%, зрівнявши її зі ставкою за депозитними сертифікатами овернайт, а в грудні – продовжив цикл зниження, встановивши облікову ставку на рівні 15%.

У 2023 році ліквідність банківської системи далі зростала – середньоденні за рік залишки коштів на коррахунках і в депозитних сертифікатах сягнули майже 635 мільярдів гривень порівняно із 279 мільярдами гривень у 2022 році. Для зв'язування ліквідності Національний банк з початку року розпочав цикл поетапного підвищення нормативів обов'язкових резервів, одночасно удосконаливши підходи до їх розрахунку. У III кварталі Національний банк зрівняв нормативи обов'язкового резервування за коштами юридичних осіб за ознакою строковості. Зазначені заходи сприяли посиленню монетарної трансмісії та абсорбуванню надлишкової ліквідності банківської системи. Крім того, з метою посилення ринкових стимулів до залучення банками строкових депозитів населення в національній валюті у квітні Національний банк оновив операційний дизайн монетарної політики, параметри якого коригувались у вересні та жовтні (скориговано

підходи до розрахунку ліміту вкладень банків у тримісячні депозитні сертифікати).

З 03 жовтня 2023 року Національний банк перейшов до режиму керованої гнучкості обмінного курсу в межах реалізації Стратегії пом'якшення валютних обмежень, переходу до більшої гнучкості обмінного курсу та повернення до інфляційного таргетування. За нового режиму зусилля Національного банку і надалі спрямовувалися на збереження курсової стійкості. Національний банк залишався ключовим гравцем на ринку, компенсуючи структурний дефіцит іноземної валюти та обмежуючи курсові коливання за допомогою валютних інтервенцій. Завдяки таким діям ситуація на валютному ринку і після зміни режиму залишалася контрольованою. Водночас після переходу до режиму керованої гнучкості суттєво зросли обсяги операцій банків без участі Національного банку. Це свідчить про збільшення глибини міжбанківського валютного ринку, а відповідно й посилення його стійкості до ситуативних чинників.

Міжнародна рейтингова агенція "Fitch Ratings" зберігала незмінною оцінку суверенного кредитного рейтингу України впродовж року, підтверджуючи для України довгостроковий рейтинг дефолту в іноземній валюті на рівні "CC" 20 січня, 23 червня та 08 грудня 2023 року. Водночас агенція "Moody's" знизила 10 лютого 2023 року довгострокові рейтинги України в іноземній і національній валютах і рейтинги пріоритетного незабезпеченого боргу в іноземній валюті до "Ca" з "Caа3" і змінила прогноз із негативного на стабільний. Міжнародна рейтингова агенція "Standard & Poor's" 10 березня 2023 року підтвердила для України довгостроковий рейтинг дефолту в іноземній валюті на рівні "CCC+", знизила його 06 квітня 2023 року до рівня "CCC", також змінивши прогноз із стабільного на негативний, а 08 вересня 2023 року підтвердила рейтинг на цьому самому рівні "CCC".

Надалі широкомасштабна військова агресія російської федерації та реалізація пов'язаних із цим ризиків може мати вплив на результати діяльності та фінансовий стан Національного банку, який на сьогодні не може бути визначено. Керівництво Національного банку ретельно стежить за поточним станом та розвитком подій і вживає необхідних заходів для послаблення впливу негативних чинників.

Розділ II.1. Фінансові інструменти

4. Облікова політика. Подання фінансових інструментів за категоріями оцінки

Цей розділ містить суттєву інформацію про облікову політику Національного банку

Операції з фінансовими інструментами

Національний банк класифікує всі фінансові активи в категорії за справедливою вартістю через прибуток або збиток та амортизованою собівартістю відповідно до визначених моделей управління фінансовими активами та характеристик грошових потоків. Національний банк не класифікує жодних активів у категорію за справедливою вартістю через прибуток або збиток з метою усунення або значного зменшення невідповідності в обліку. Національний банк не класифікує жодних активів у категорію за справедливою вартістю через інший сукупний дохід.

Фінансові активи Національного банку класифікуються таким чином:

Кошти та депозити в іноземній валюті за амортизованою собівартістю

Кошти та депозити в іноземній валюті розміщуються Національним банком у банках-контрагентах у межах моделі управління фінансовими активами, якою передбачено отримання грошових потоків, визначених умовами договору. Ці кошти не пов'язані з похідними інструментами, не котируються на ринку і підлягають поверненню на вимогу, на фіксовану дату або дату, що може бути визначена.

Боргові цінні папери за амортизованою собівартістю

До цієї категорії належать ОВДП із фіксованою ставкою купона, а також ОВДП, сума купона за якими розраховується як індекс інфляції за останні 12 місяців плюс визначена маржа (далі – інфляційні державні облігації), та ОВДП з плаваючою процентною ставкою, яка обраховується на основі середнього значення облікової ставки Національного банку за річний період, який закінчується першого числа місяця, що передуює місяцю здійснення чергових купонних виплат, та починається першого числа цього ж місяця попереднього року (далі разом – ОВДП з плаваючою процентною ставкою).

Боргові цінні папери за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках

До цієї категорії належать цінні папери нерезидентів. Національний банк управляє групою таких фінансових інструментів відповідно до задокументованої моделі діяльності, що використовується для управління фінансовими активами Національного банку і належить до інших типів моделей управління фінансовими активами, ніж модель управління фінансовими активами, якою передбачається отримання грошових потоків згідно з умовами договору (випуску), та модель управління фінансовими активами, якою передбачається як

отримання грошових потоків згідно з умовами договору (випуску), так і продаж таких активів.

Також до цієї категорії належать цінні папери, які не відповідають критеріям оцінки за амортизованою собівартістю або за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в інших сукупних доходах у зв'язку з отриманими результатами аналізу характеристик грошових потоків за фінансовими активами, що не передбачають погашення тільки основної суми та процентів.

Справедлива вартість цих цінних паперів визначається за ринковими котируваннями на головному або найсприятливішому ринку, а якщо немає котирувань – на основі моделей оцінки (примітка 21).

Кредити банкам та іншим позичальникам за амортизованою собівартістю

Кредити, надані банкам та іншим позичальникам, визнаються, якщо Національний банк надає кошти контрагентам – банкам та іншим позичальникам у межах моделі управління фінансовими активами, якою передбачено отримання грошових потоків, передбачених умовами договору і які є виключно платежами щодо погашення основної суми боргу та процентів.

Внутрішній державний борг за амортизованою собівартістю

Внутрішній державний борг – заборгованість за кредитами, наданими Урядом України (далі – Уряд) до 2035 року. Внутрішній державний борг є незабезпеченим.

Грошові кошти та їх еквіваленти

З метою звітування про рух грошових коштів до грошових коштів та їх еквівалентів уключаються готівкова іноземна валюта, авуари в СПЗ, кошти на вимогу, депозити в іноземній валюті з терміном погашення до трьох місяців з дати виникнення, використання яких не є обмеженим і може бути здійснене на першу вимогу та які мають незначний ризик коливання вартості.

Фінансові зобов'язання Національного банку класифікуються таким чином:

- банкноти та монети в обігу. Сума банкнот і монет в обігу – номінальна вартість банкнот і монет (розмінних, обігових, пам'ятних, інвестиційних), що є засобами платежу і випущені в обіг Національним банком після введення гривні у вересні 1996 року. Готівкові кошти в національній валюті, що зберігаються у сховищах і касах Національного банку, у тому числі передані Національним банком уповноваженим банкам на зберігання, не включаються до суми банкнот та монет в обігу;

- кошти банків. Ці зобов'язання не є похідними інструментами;
- кошти державних та інших установ є непохідними зобов'язаннями перед державними установами та іншими клієнтами;
- депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком;
- кредити отримані.

Усі фінансові зобов'язання Національного банку (крім похідних фінансових інструментів) оцінюються за амортизованою собівартістю.

Похідні фінансові інструменти

До похідних фінансових інструментів належать похідні цінні папери, операції своп, форвардні та ф'ючерсні операції. Похідні фінансові інструменти обліковуються за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках. Усі похідні фінансові інструменти відображаються як активи, якщо їх справедлива вартість позитивна, і як зобов'язання, якщо їх справедлива вартість від'ємна.

Визнання та оцінка фінансових інструментів

Первісне визнання фінансових інструментів здійснюється таким чином:

- операції з фінансовими інструментами відображаються в консолідованому звіті про фінансовий стан на дату розрахунку, тобто на дату набуття (передавання) права власності на них, крім похідних фінансових інструментів;
- боргові цінні папери, інструменти капіталу та інші фінансові інструменти за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках

первісно визнаються за справедливою вартістю на дату розрахунку;

- кошти та депозити в іноземній валюті, боргові цінні папери за амортизованою собівартістю, кредити банкам та іншим позичальникам і всі фінансові зобов'язання (крім похідних фінансових інструментів) первісно визнаються за справедливою вартістю на дату операції з урахуванням витрат на операцію;
- банкноти та монети в обігу визнаються зобов'язаннями за номінальною вартістю з часу видачі їх банкам і клієнтам Національного банку.

Подальший облік фінансових інструментів Національного банку здійснюється таким чином:

- боргові цінні папери, інструменти капіталу та інші фінансові інструменти за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках та похідні фінансові інструменти переоцінюються в разі кожної зміни їх справедливої вартості, але не рідше ніж станом на звітну дату. Результат від зміни справедливої вартості включається до складу фінансових результатів консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід у тому періоді, у якому він виник;
- кошти та депозити в іноземній валюті, боргові цінні папери за амортизованою собівартістю, кредити банкам та іншим позичальникам, а також внутрішній державний борг та всі фінансові зобов'язання, крім похідних фінансових інструментів, обліковуються за амортизованою собівартістю із застосуванням методу ефективної ставки відсотка;
- банкноти та монети в обігу обліковуються за номінальною вартістю і надалі не переоцінюються.

Станом на 31 грудня 2023 року фінансові активи розподілялися за категоріями оцінки таким чином:

	Активи за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках	Активи за амортизованою собівартістю	Усього
(у мільйонах гривень)			
Фінансові активи			
Кошти та депозити в іноземній валюті	–	367 508	367 508
Цінні папери нерезидентів	1 073 099	–	1 073 099
Авуари в СПЗ	–	35 570	35 570
Цінні папери України	729	727 089	727 818
Кредити банкам та іншим позичальникам	–	5 691	5 691
Внутрішній державний борг	–	1 347	1 347
Внески в рахунок квоти МВФ	–	102 521	102 521
Інші фінансові активи	5	155	160
Усього фінансових активів	1 073 833	1 239 881	2 313 714

Станом на 31 грудня 2022 року фінансові активи розподілялися за категоріями оцінки таким чином:

	Активи за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках	Активи за амортизованою собівартістю	Усього
(у мільйонах гривень)			
Фінансові активи			
Кошти та депозити в іноземній валюті	–	236 534	236 534
Цінні папери нерезидентів	695 506	–	695 506
Авуари в СПЗ	–	62 174	62 174
Цінні папери України	460	756 580	757 040
Кредити банкам та іншим позичальникам	–	40 781	40 781
Внутрішній державний борг	–	1 444	1 444
Внески в рахунок квоти МВФ	–	97 908	97 908
Інші фінансові активи	5	81	86
Усього фінансових активів	695 971	1 195 502	1 891 473

Політика зменшення корисності фінансових активів та принципи формування резервів під очікувані кредитні збитки

Під час визначення зменшення корисності та здійснення оцінки очікуваних кредитних збитків для фінансових активів (крім інвестицій до статутних капіталів асоційованих і дочірніх компаній) Національний банк керується вимогами МСФЗ 9 “Фінансові інструменти”. Оцінка та визнання зменшення корисності за інвестиціями до статутних капіталів асоційованих і дочірніх компаній здійснюються згідно з вимогами Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку (далі – МСБО) 36 “Зменшення корисності активів” та МСБО 28 “Інвестиції в асоційовані та спільні підприємства”.

Кредитні збитки Національний банк визначає як різницю між усіма грошовими потоками, які має сплатити контрагент/емітент/позичальник відповідно до умов договору, та всіма грошовими потоками, які Національний банк очікує отримати, що дисконтуються за ефективною ставкою відсотка. Грошові потоки, які враховуються, уключають грошові потоки від продажу заставного майна або інших джерел підвищення кредитної якості фінансового інструменту, що є невід’ємною частиною умов договору. Застосовується професійне судження/припущення щодо можливості достовірної оцінки очікуваного строку дії фінансового інструменту.

Національний банк визнає резерви під очікувані кредитні збитки за фінансовими активами (наданими депозитами, кредитами за амортизованою собівартістю, борговими цінними паперами за амортизованою собівартістю, дебіторською заборгованістю та договірними активами), за зобов’язаннями кредитного характеру та резерви під зменшення корисності (знецінення) за інвестиціями до статутних капіталів асоційованих і дочірніх компаній. Формування і розформування резервів під очікувані кредитні збитки здійснюються відповідно до рішення Правління Національного банку не рідше ніж один раз на місяць (за дебіторською заборгованістю та договірними активами – не рідше ніж один раз на квартал), резерви під зменшення корисності за інвестиціями до статутних

капіталів асоційованих і дочірніх компаній – не рідше ніж один раз на рік (станом на кінець останнього дня місяця/кварталу/року).

Резерв під очікувані кредитні збитки формується шляхом віднесення відповідної суми змін у резерві на витрати (у складі статей “Прибуток/(збиток) від відновлення/(зменшення) корисності за процентними фінансовими активами” та “(Прибуток/(збиток) від відновлення/(зменшення) корисності за іншими активами”).

Залежно від стадії зменшення корисності для фінансових активів формуються резерви під очікувані кредитні збитки в сумі очікуваних кредитних збитків:

- за період 12 місяців – для фінансових активів, що перебувають на першій стадії зменшення корисності;
- за весь строк дії фінансового інструменту – для фінансових активів, що перебувають на другій або третій стадії зменшення корисності.

Очікувані кредитні збитки за весь строк дії фінансового інструменту відображають очікувані недоотримані суми грошових коштів за весь строк дії, що можуть виникнути в разі настання події дефолту протягом усього строку дії після звітної дати, зважені на ймовірність певного діапазону можливих сценаріїв настання події дефолту (або погашення фінансового активу), оцінену на підставі кумулятивної ймовірності дефолту позичальника за весь строк дії фінансового інструменту, що залишився станом на звітну дату.

З метою визначення стадії зменшення корисності на кожну звітну дату для фінансових активів у розрізі окремих інструментів здійснюється індивідуальна оцінка кредитного ризику для встановлення:

- значного збільшення кредитного ризику з дати первісного визнання;
- об’єктивних свідчень зменшення корисності (знецінення).

Оцінювання значного збільшення кредитного ризику проводиться на основі кількісних та якісних чинників, беручи до уваги, зокрема, категорії внутрішнього кредитного рейтингу позичальників, що враховує зміну ступеня кредитного ризику станом на звітну дату.

Для резервних активів та нерезервних боргових цінних паперів (коштів на вимогу та строкових депозитів в іноземній валюті, цінних паперів, що оцінюються за амортизованою собівартістю) ознаками значного зростання кредитного ризику є, зокрема, прострочення хоча б одного платежу понад 30 календарних днів, відкликання всіх зовнішніх кредитних рейтингів для контрагента/емітента, зниження категорії довгострокових кредитних рейтингів для контрагента/емітента з дати первісного визнання більше ніж на три рейтингових пункти.

Для зобов'язань держави, номінованих у валюті цієї держави, та зобов'язань іноземного центрального банку, номінованих у валюті країни походження цього центрального банку, ознакою значного збільшення кредитного ризику з дати первісного визнання є прострочення хоча б одного платежу понад 30 календарних днів станом на звітну дату.

Для кредитів банкам та іншим позичальникам ознаками значного збільшення кредитного ризику з дати первісного визнання є, зокрема, прострочення платежів за договором від двох до семи календарних днів, фактичне зниження внутрішнього кредитного рейтингу позичальника з дати первісного визнання відповідно до матриці міграції рейтингів, фактичне зниження зовнішнього кредитного рейтингу позичальника за зобов'язаннями в національній валюті на чотири рівні, порушення позичальником визначених регуляторних вимог, віднесення позичальника до категорії проблемних.

Об'єктивним свідченням зменшення корисності (знецінення) фінансових активів є інформація стосовно таких збиткових подій:

- значні фінансові труднощі, що виникли в боржника або емітента;
- порушення боржником умов договору або порушення емітентом цінних паперів умов їх випуску;
- ймовірність банкрутства чи іншої фінансової реорганізації боржника або емітента;
- надання кредитором поступок у зв'язку з економічними або юридичними причинами, що пов'язані з фінансовими труднощами боржника або емітента, таких умов, які не були б надані за інших обставин (зміна процентної ставки, пролонгація тощо);
- наявність інформації про значне скорочення розрахункових майбутніх грошових потоків за групою фінансових активів з часу їх первісного визнання тощо.

Визнання об'єктивних свідчень зменшення корисності здійснюється на рівні фінансового інструменту. Підходом на рівні фінансового інструменту передбачається, що за наявності принаймні однієї ознаки об'єктивного свідчення зменшення корисності на рівні фінансового інструменту цей фінансовий інструмент та всі фінансові інструменти цього позичальника визнаються як такі, за якими є об'єктивні свідчення зменшення корисності. Подія дефолту є однією з ознак об'єктивного свідчення зменшення корисності.

Для всіх груп активів Національний банк визначає дефолт як неспроможність або небажання контрагента/емітента/позичальника виконати свої фінансові зобов'язання перед Національним банком, що призводить до прямих фінансових втрат від реалізації кредитного ризику.

Подія дефолту за фінансовими активами Національним банком визнається також за тими фінансовими активами, за якими на звітну дату є хоча б один прострочений платіж понад 90 календарних днів.

Якщо немає власних історичних даних або недостатньо історичних даних про збитки, то допускається використання історичних даних інших установ щодо порівняних груп активів. Також допускається використання професійного судження працівників Національного банку.

Власний досвід про збитки коригується на підставі поточної інформації та прогнозу майбутньої економічної ситуації з метою відображення впливу поточних та прогнозних економічних умов, що не діяли в період, до якого належать наявні історичні дані про збитки, і виключення впливу умов зазначеного історичного періоду, яких немає станом на звітну дату.

Інформація про фактичні та прогнозні значення майбутніх економічних умов (макроекономічні показники) використовується для визначення ймовірності дефолту з урахуванням впливу майбутніх економічних умов та під час вибору дисконтів, що застосовуються до вартості застави залежно від стадії економічного циклу.

Таким чином, застосовувані методи дають змогу використовувати історичні дані про збитки за групою активів зі схожими характеристиками кредитного ризику та актуальні дані, що відображають поточні умови та прогнози майбутньої економічної ситуації.

Національний банк здійснює оцінку збитку від зменшення корисності на індивідуальній та груповій основі.

Оцінка на індивідуальній основі проводиться для фінансових активів, за якими виявлені об'єктивні свідчення зменшення корисності, та активів, що є державними зобов'язаннями, зобов'язаннями, гарантованими державою, або зобов'язаннями державних підприємств та організацій (у тому числі

державних банків та Фонду гарантування вкладів фізичних осіб).

Оцінка на груповій основі проводиться за фінансовими інструментами, що мають спільні характеристики кредитного ризику (наприклад, депозити в іноземних банках групуються за кредитними рейтингами, установленними міжнародними рейтинговими компаніями "Fitch Ratings", "Moody's" та "Standard & Poor's", а кредити, надані банкам України для підтримання їх ліквідності, – за рейтингами, що визначені згідно з внутрішньою методологією Національного банку).

Для розрахунку очікуваних кредитних збитків Національний банк використовує такі три підходи:

1) оцінка на груповій основі (параметри кредитного ризику), згідно з якою очікуваним кредитним збитком є добуток експозиції під ризиком дефолту, ймовірності дефолту і рівня втрат у разі дефолту з урахуванням прогнозних сценаріїв, зважених на ймовірність;

2) оцінка на груповій основі (сценарії погашення) з урахуванням безумовної ймовірності їх настання, згідно з якою очікуваним кредитним збитком є теперішня вартість різниці між передбаченими договірними грошовими потоками, належними до сплати на користь Національного банку, за кредитними договорами, дискontованими за ефективною ставкою відсотка, та всіма грошовими потоками, які Національний банк очікує одержати, за ймовірними сценаріями погашення кредиту, дискontованими за ефективною ставкою відсотка;

3) оцінка на індивідуальній основі (кастомізований сценарій погашення), згідно з якою очікуваним кредитним збитком є теперішня вартість різниці між передбаченими договірними грошовими потоками, належними до сплати на користь Національного банку за кредитним договором, дискontованими за ефективною ставкою відсотка, та всіма грошовими потоками, які Національний банк очікує одержати за кастомізованим сценарієм погашення кредиту, дискontованими за ефективною ставкою відсотка.

Оцінка кредитних збитків за несуттєвою фінансовою дебіторською заборгованістю та договірними активами здійснюється за спрощеним методом.

У разі зменшення суми очікуваних кредитних збитків у зв'язку з подіями, що свідчать про зменшення кредитного ризику фінансового інструменту, відбувається відновлення корисності такого фінансового інструменту. Сума зменшення очікуваних кредитних збитків відображається в складі фінансових результатів у консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід.

За банкнотами і монетами в запасах готівки, оборотних касах та банкоматах, наявність яких непідтверджена та за якими втрачено контроль, визнається забезпечення під

втрати за готівковими коштами. Формування такого забезпечення відображається в складі фінансових результатів у консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід.

Списання фінансових активів

Фінансові активи, повне або часткове погашення яких неможливе, списуються за рахунок сформованого резерву під очікувані кредитні збитки після завершення всіх необхідних процедур щодо відшкодування активу, коли немає обґрунтованих очікувань щодо повернення договірних грошових потоків.

Зміна класифікації

Цінні папери, як виняток, можуть бути перекласифіковані між категоріями (за амортизованою собівартістю, за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках, за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в інших сукупних доходах) у разі зміни моделі управління фінансовими активами. Вимоги щодо класифікації та оцінки, що належать до нової категорії, застосовуються перспективно з першого дня звітної року, наступного за роком, в якому визнано зміни в моделі управління активами, що привели до перекласифікації.

Зміна умов (модифікація) фінансових активів

Якщо відбувається суттєва зміна умов за фінансовим активом, то Національний банк припиняє визнавати такий актив та визнає новий фінансовий актив за справедливою вартістю з відображенням результату в складі фінансових результатів у консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід.

Якщо зміна умов є несуттєвою, то за такими активами коригується валова балансова вартість. Сума коригування визнається як доходи/витрати від зміни умов (модифікації) фінансових активів у складі консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід.

Зміна умов (модифікація) фінансового активу, зокрема наданих кредитів, є суттєвою за наявності хоча б одного з таких чинників:

- суттєвої зміни якісних параметрів фінансового активу, тобто обсягів та сукупності (профілю) ризиків та вигід (наприклад, зміна валюти погашення, заміна позичальника, переоформлення кількох траншів в один, розподіл одного траншу на кілька нових);
- суттєвої зміни (за економічним змістом) одного або кількох кількісних параметрів фінансового активу (наприклад, суми, строку користування, номінальної процентної ставки, графіка погашення основної суми боргу та/або процентів);
- суттєвої зміни суми майбутніх грошових потоків за фінансовим активом (тобто зміни поточної валової балансової вартості фінансового активу на дату зміни умов не менше ніж на 10 процентів).

Операції репо

Кошти, сплачені за договорами купівлі-продажу цінних паперів із банками-контрагентами із зобов'язанням зворотного викупу (зворотне репо), відображаються як кредити, надані банкам. Різниця між ціною придбання та ціною подальшого продажу відображається як процентний дохід, що визнається за методом ефективної ставки відсотка протягом строку дії договорів.

Кошти, отримані за договорами купівлі-продажу цінних паперів (пряме репо), уключаються до статті "Кошти банків" консолідованого звіту про фінансовий стан. Цінні папери залишаються в складі активів Національного банку. Різниця між ціною продажу цінних паперів та ціною їх зворотного викупу відображається як процентні витрати, що визнаються за методом ефективної ставки відсотка протягом строку дії договорів.

Операції в іноземній валюті та монетарному золоті

Монетарні активи і монетарні зобов'язання в іноземній валюті та монетарному золоті первісно визнаються за офіційним курсом гривні до іноземних валют/обліковою ціною банківських металів на дату, яка настає раніше: або на дату розрахунку, або на дату нарахування монетарних активів і зобов'язань, і надалі переоцінюються під час кожної зміни офіційного курсу/облікової ціни.

Станом на 31 грудня 2022 року та в період до 02 жовтня 2023 року (включно) офіційний курс гривні до долара США зафіксовано на рівні 36,5686 гривні за 1 доллар США. Офіційний курс гривні до інших іноземних валют у 2023 році установлювався, облікова ціна банківських металів розраховувалася на підставі інформації про офіційний курс гривні до долара США та про котирування BFIX (значення середньозважених курсових/цінових котирувань Bloomberg Generic Price іноземних валют на ринку спот до долара США/долара США до іноземних валют за даними TIC BLOOMBERG) – для валют, за якими в день розрахунку офіційного курсу гривні TIC BLOOMBERG оприлюднила котирування BFIX.

Із 03 жовтня 2023 року в межах реалізації Стратегії пом'якшення валютних обмежень, переходу до більшої гнучкості обмінного курсу та повернення до інфляційного таргетування Національний банк здійснив перехід до режиму керованої гнучкості обмінного курсу та відновив розрахунок офіційного курсу гривні до долара США на засадах, на яких він розраховувався до початку повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну.

Отже, з 03 жовтня 2023 року офіційний курс гривні до долара США установлювався на підставі інформації про всі угоди з купівлі/продажу доларів США на умовах "тод", "том" і "спот" з обсягом від 100 тисяч доларів США до 5 мільйонів доларів США включно, що укладені на час розрахунку офіційного курсу банками на валютному ринку України з іншими банками і з Національним банком та інформація про які надавалася Національному банку торговельно-інформаційними системами із застосуванням двоступеневої системи відсікання угод з екстремальними параметрами.

Офіційний курс гривні до долара США у 2023 році установлювався кожного робочого дня.

Монетарне золото – запаси золота в зливках світового стандарту та монетах не нижче 995 проби, що належать Національному банку та входять до складу міжнародних резервів. Операції з монетарним золотом можуть здійснюватися тільки між органами грошово-кредитного регулювання різних країн або між цими органами та міжнародними фінансово-кредитними установами.

Золото, що належить Національному банку, але не є резервним активом, до монетарного не включається.

Монетарне золото обліковується за масою в тройських унціях і його вартістю в гривнях за обліковою ціною банківських металів. Облікова ціна банківських металів розраховується на підставі інформації про цінові котирування BFIX долара США до банківських металів, оприлюдненої TIC BLOOMBERG (або інформації про останню наявну ціну банківських металів, отриманої з офіційного Інтернет-представництва Лондонської асоціації учасників ринку дорогоцінних металів, або TIC) та офіційного курсу гривні до долара США.

Золото, розміщене в іноземних банках і на яке нараховуються проценти, включається до складу коштів та депозитів в іноземній валюті та банківських металах (нефінансові активи) і відображається в консолідованій фінансовій звітності за обліковою ціною банківських металів на дату складання консолідованого звіту про фінансовий стан.

Основні офіційні курси гривні до іноземних валют/облікова ціна банківських металів, за якими відображені монетарні статті консолідованого звіту про фінансовий стан, та монетарного золота були такими:

	31 грудня 2023 року (у гривнях)	31 грудня 2022 року (у гривнях)
1 доллар США	37,9824	36,5686
1 СПЗ	50,95983	48,667093
1 евро	42,2079	38,951
1 фунт стерлінгів	48,4883	44,0048
1 тройська унція золота	78 861,34	66 075,8

Результати переоцінки монетарних активів і зобов'язань в іноземній валюті та монетарному золоті, а також золота, що розміщене в іноземних банках, у зв'язку зі зміною офіційного курсу гривні до іноземних валют/облікової ціни банківських металів включаються до складу фінансових результатів консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід у тому періоді, у якому вони виникли.

Взаємні заліки

Взаємозалік фінансових активів і зобов'язань (із подальшим уключенням до консолідованого звіту про фінансовий стан лише чистої суми) здійснюється за операціями, за якими зобов'язання сторін припиняються зарахуванням зустрічних однорідних грошових вимог відповідно до законодавства України та/або умов договору.

Підхід до розкриття інформації про зміни в балансовій вартості фінансових інструментів за звітний рік

У цій консолідованій фінансовій звітності застосовується підхід до розкриття інформації на чистій основі:

- за фінансовими активами, що оцінюються за амортизованою собівартістю, зміни валової балансової вартості та резервів під очікувані кредитні збитки відображаються лише за тими фінансовими активами, за якими була непогашена заборгованість станом на початок та/або на кінець звітного періоду (примітка 10);
- зміни справедливої вартості відображаються лише за тими фінансовими активами за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках, що включені до рівня 3 оцінки справедливої вартості, за якими була непогашена заборгованість станом на початок та/або на кінець звітного періоду (примітка 21).

5. Основні оцінки та судження під час застосування принципів бухгалтерського обліку фінансових інструментів

Професійне судження/припущення – задокументоване обґрунтоване рішення працівників Національного банку, що базується на:

відповідності фактичних дій щодо визначення кожного з компонентів оцінки очікуваних кредитних збитків вимогам методики Національного банку з питань оцінки очікуваних кредитних збитків за фінансовими інструментами;

комплексному та об'єктивному аналізу всієї інформації, що впливає на визначення розміру компонентів і чинників (подій, ознак) оцінки кредитного ризику та очікуваних кредитних збитків;

власному досвіді Національного банку, що ґрунтується на надійних, безперервних, повних та цілісних статистичних даних, період накопичення яких становить щонайменше три останні роки поспіль;

забезпеченні повної, своєчасної та об'єктивної оцінки кредитного ризику й очікуваних кредитних збитків з дотриманням принципів, визначених методикою Національного банку з питань оцінки очікуваних кредитних збитків за фінансовими інструментами.

Оцінка очікуваних кредитних збитків для коштів на вимогу та строкових депозитів в іноземній валюті та монетарному золоті

Національний банк регулярно переглядає кошти на вимогу та строкові депозити в іноземній валюті та монетарному золоті, які обліковуються за амортизованою собівартістю, щодо можливого зменшення їх корисності.

Для визначення необхідності визнання витрат на формування резервів під очікувані кредитні збитки керівництво Національного банку використовує зведену статистичну інформацію міжнародних рейтингових агентств "Fitch Ratings", "Moody's" і "Standard & Poor's" за період, який дає змогу врахувати вплив економічного циклу (не менше 10 років) для оцінки ймовірності дефолту (probability of default, PD) та рівня втрат у разі дефолту (loss given default, LGD).

Кошти на вимогу та строкові депозити в іноземній валюті вважаються такими, що мають низький рівень кредитного ризику, якщо категорія довгострокових кредитних рейтингів контрагента за відповідним фінансовим інструментом на звітну дату є не нижчою ніж "BBB-", тобто належить до "інвестиційного класу", що підтверджує високу здатність контрагента виконувати всі свої контрактні зобов'язання найближчим часом (його високу поточну кредитоспроможність), навіть за умови, що несприятливі зміни економічного середовища та ділової активності в довгостроковій перспективі можуть, але не обов'язково, знизити кредитоспроможність такого контрагента.

Умовно позбавленими кредитного ризику вважаються кошти на вимогу та строкові депозити в іноземній валюті та монетарному золоті, що є прямими зобов'язаннями:

- Міжнародного валютного фонду (далі – МВФ) та Банку міжнародних розрахунків, номінованими в будь-якій валюті;
- держави, номінованими у валюті цієї держави, крім зобов'язань в євро;

- іноземного центрального банку, номінованими у валюті країни походження цього центрального банку, крім зобов'язань в євро;
- Європейського центрального банку, уряду Федеративної Республіки Німеччина та центрального банку Федеративної Республіки Німеччина, номінованими в євро.

Станом на 31 грудня 2023 та 2022 років усі кошти на вимогу та строкові депозити в іноземній валюті та монетарному золоті мали низький рівень кредитного ризику або були умовно позбавленими кредитного ризику.

Оцінка очікуваних кредитних збитків для цінних паперів, які оцінюються за амортизованою собівартістю

Національний банк регулярно переглядає свій портфель цінних паперів, які обліковуються за амортизованою собівартістю, щодо можливого знецінення.

Для визначення необхідності визнання витрат на формування резервів під очікувані кредитні збитки керівництво Національного банку застосовує професійні судження про наявність ознак, що свідчать про значне збільшення кредитного ризику (примітка 4) та зменшення майбутніх грошових потоків за портфелем цінних паперів. Такі ознаки можуть включати дані, що характеризують негативну зміну платоспроможності емітента.

Державні боргові цінні папери, номіновані в національній валюті держави-емітента цих цінних паперів, крім зобов'язань у євро, вважаються умовно позбавленими кредитного ризику. Для боргових цінних паперів, які вважаються умовно позбавленими кредитного ризику, ймовірність дефолту для періоду 12 місяців і для строку дії фінансового інструменту вважається несуттєвою, тобто такою, що наближається до нуля.

З метою оцінки очікуваних кредитних збитків за державними борговими цінними паперами України в портфелі Національного банку, номінованими в національній валюті, керівництво Національного банку використовує всю наявну внутрішню і зовнішню інформацію, що є доречною для цього фінансового інструменту.

Національний банк має особливий статус, функції, характеристики та обставини діяльності та відрізняється від усіх інших фінансових організацій країни. Зокрема, Національний банк веде рахунки Державної казначейської служби України, виконує операції з обслуговування державного боргу, функції депозитарію державних цінних паперів України, функції банку-депозитарію у відносинах України з МВФ, представляє інтереси України в центральних банках інших держав, міжнародних банках та інших кредитних установах, регулярно збирає інформацію, аналізує її та прогнозує динаміку макроекономічних, грошово-кредитних, валютних і фінансових показників, у тому числі складає

платіжний баланс, монопольно здійснює емісію національної валюти України. У межах членства України в міжнародних фінансових організаціях Національний банк разом із Міністерством фінансів України активно співпрацює з такими установами, як МВФ, Група Світового банку, Європейський банк реконструкції та розвитку, Чорноморський банк торгівлі та розвитку, Європейський інвестиційний банк.

Ураховуючи особливу роль Національного банку як центрального банку як на рівні країни в цілому, так і стосовно Уряду, будучи стороною, яка надає банківські та депозитарні послуги власній державі, Національний банк отримує та має практичну можливість оцінювати більш релевантну та своєчасну інформацію про емітента цінних паперів у режимі реального часу.

Під час здійснення аналізу ризику настання дефолту емітента за зобов'язаннями Національний банк ураховує як дані міжнародних рейтингових агентств, так і інформацію, що є доступною Національному банку, ураховуючи його особливу роль. Зокрема, Національний банк ураховує відсутність інформації щодо прострочень та неплатежів, що були допущені державою як у звітному періоді, так і в історичні періоди, коли за даними рейтингових агентств Україна була оцінена як близька до оголошення дефолту (1998, 2015 та 2022 роки), проте Уряд не допускав прострочень за виплатами за борговими цінними паперами в національній валюті, бере до уваги історичну інформацію та прогнози щодо формування й обслуговування державного боргу України, ураховує відмінності в економічній та політичній ситуації країн, що формують статистику дефолтів, яка наведена в офіційних даних зовнішніх рейтингових агентств тощо.

За результатами аналізу інформації, що доступна Національному банку, у тому числі статистики та прогнозів щодо державного боргу та Державного бюджету України (далі – Державний бюджет), дослідження динаміки кредитних рейтингів України в національній валюті, установлених міжнародними рейтинговими компаніями, у порівнянні з макроекономічними показниками України протягом усього горизонту наявності облігацій у портфелі Національного банку, з огляду на бачення Національного банку щодо поточного та майбутнього стану економіки України, позитивну динаміку окремих макроекономічних показників порівняно з 2022 роком, міжнародну підтримку та співпрацю з міжнародними фінансовими організаціями, а також можливості та плани Уряду щодо залучення коштів на внутрішньому ринку ознак значного зростання кредитного ризику за державними цінними паперами України в портфелі Національного банку не виявлено.

Керівництво Національного банку вважає, що емітент державних цінних паперів має потенціал виконувати свої договірні зобов'язання в національній валюті перед Національним банком у короткостроковій перспективі. Таким чином, станом на звітну дату ризик настання

дефолту за зобов'язаннями в національній валюті визначено як низький. Несприятливі зміни в економічних і політичних умовах можуть у довгостроковій перспективі, але не обов'язково, знизити здатність емітента виконувати свої зобов'язання. На підставі вищезазначеного керівництво Національного банку дійшло висновку, що державні боргові цінні папери України в портфелі Національного банку, номіновані в національній валюті, є такими, що мають низький кредитний ризик.

Під час аналізу очікуваних кредитних збитків (суми теперішньої вартості недоотриманих сум грошових коштів) Національний банк побудував кілька сценаріїв вірогідності кредитних збитків, серед яких були сценарії, за якими збитки не виникають, і такі, за якими результат оцінки ймовірних збитків був відмінний від нуля. Сума очікуваних кредитних збитків за такими сценаріями становила від 16 617 мільйонів гривень до 30 780 мільйонів гривень. Було оцінено ймовірності реалізації цих сценаріїв. За результатами здійсненого сценарного аналізу, висновку про низький кредитний ризик та враховуючи, що ознак значного зростання кредитного ризику немає, керівництво Національного банку вважає, що станом на 31 грудня 2023 року державні боргові цінні папери України в портфелі Національного банку, номіновані в національній валюті, є умовно позбавленими кредитного ризику. Відповідно керівництво Національного банку визначило, що сума очікуваних Національним банком кредитних збитків за державними борговими цінними паперами України в портфелі Національного банку, емітованими в національній валюті, є наближеною до нуля (примітка 9). Національний банк на щоквартальній основі будує/розробляє власний макроекономічний прогноз і публікує його в Інфляційному звіті, що дає змогу оперативно здійснювати перегляд стратегії управління ризиками. Національний банк регулярно, але не рідше ніж раз на квартал, у тому числі в процесі макроекономічного прогнозування, здійснює ретельний оперативний аналіз емітента, економічної та політичної ситуації в країні з метою підтримання в актуальному стані оцінок очікуваних кредитних збитків за зазначеними фінансовими інструментами.

Оцінка очікуваних кредитних збитків для кредитів, наданих банкам та іншим позичальникам

Національний банк регулярно перевіряє свій кредитний портфель щодо можливого зменшення корисності.

Більшість кредитів банкам та іншим позичальникам оцінюється на груповій основі за сценаріями погашення. Сценарії погашення, ймовірність їх реалізації розраховуються на підставі наявної в Національного

банку статистики щодо способів погашення наданих банкам України кредитів з урахуванням можливого впливу майбутніх економічних умов та регулярно переглядаються Правлінням Національного банку.

Кредити банкам, які перебувають у стадії ліквідації, визнані неплатоспроможними або мають значні фінансові труднощі (стадія 3), оцінюються на індивідуальній основі. Під час оцінки майбутніх втрат від знецінення за такими кредитами керівництво застосовує судження та розраховує майбутні грошові потоки переважно від реалізації застави.

Вартість нерухомості, отриманої як забезпечення кредитних операцій, визначається Національним банком за справедливою вартістю. Резерв під очікувані кредитні збитки зазнає впливу від застосування оціночної вартості заставного майна, що потребує здійснення професійних суджень. Облікові оцінки, пов'язані з оцінкою нерухомості, в умовах, коли немає ринкових цін, які формуються на активному ринку, є основним джерелом виникнення невизначеності оцінки, тому що: (i) їй властива висока мінливість від періоду до періоду та (ii) визнання зміни оцінок може потенційно справляти суттєвий вплив. Методика та припущення, що використовуються для оцінювання сум і строків майбутніх грошових потоків, постійно аналізуються для уникнення будь-якої розбіжності між розрахунковими і фактичними витратами.

Вивчення питання щодо списання заборгованості проводиться періодично, враховуючи консервативний підхід та беручи до уваги те, що Національний банк має особливий статус та є особливим центральним органом державного управління. Списання з балансових рахунків заборгованості за кредитами здійснюється згідно з рішенням Правління Національного банку за рекомендацією профільного колегіального органу Національного банку.

Зменшення або збільшення на 10% майбутніх дисконтованих грошових потоків за кредитами, що перебувають на стадії 3 та оцінюються на індивідуальній основі, яке можливе в результаті виникнення різниці в сумах і строках грошових потоків, призведе до збільшення очікуваних кредитних збитків у сумі 326 мільйонів гривень або до зменшення очікуваних кредитних збитків у сумі 326 мільйонів гривень відповідно станом на 31 грудня 2023 року (станом на 31 грудня 2022 року це призвело б до збільшення резервів під знецінення кредитного портфеля в сумі 365 мільйонів гривень або до зменшення резервів під знецінення кредитного портфеля в сумі 365 мільйонів гривень відповідно).

Розділ II.ІІ. Фінансові активи та зобов'язання

6. Кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах

	2023	2022
	(у мільйонах гривень)	
Фінансові активи за амортизованою собівартістю		
Готівкова іноземна валюта	41 278	39 474
Кошти на вимогу в іноземній валюті	293 879	197 060
Короткострокові депозити в іноземній валюті	32 356	–
Резерви під очікувані кредитні збитки за строковими депозитами в іноземній валюті	(5)	–
Усього фінансових активів за амортизованою собівартістю	367 508	236 534
Нефінансові активи		
Короткострокові депозити у золоті	5 932	4 970
Усього нефінансових активів	5 932	4 970
Усього коштів та депозитів в іноземній валюті та банківських металах	373 440	241 504

Станом на 31 грудня 2023 та 2022 років усі кошти та депозити в іноземній валюті не забезпечуються заставою.

Станом на 31 грудня 2023 року валова балансова вартість за коштами на вимогу в іноземній валюті становила 293 879 мільйонів гривень та змінилася протягом 2023 року переважно за рахунок збільшення залишків на кореспондентських рахунках у банках-нерезидентах та депозитів овернайт, що розміщені з ініціативи банку-кореспондента (станом на 31 грудня 2022 року – 197 060 мільйонів гривень).

Протягом 2023 та 2022 років кошти на вимогу в іноземній валюті перебували на стадії 1 для оцінки очікуваних кредитних збитків. Резерви під очікувані кредитні збитки за коштами на вимогу в іноземній валюті протягом 2023 та 2022 років не формувалися (примітка 5).

Станом на 31 грудня 2023 року валова балансова вартість за короткостроковими депозитами в іноземній валюті становила 32 356 мільйонів гривень, резерв під очікувані кредитні збитки – 5 мільйонів гривень (станом на

31 грудня 2022 року Національний банк не мав розміщених строкових депозитів в іноземній валюті).

Протягом 2023 та 2022 років строкові депозити в іноземній валюті перебували на стадії 1 для оцінки очікуваних кредитних збитків.

Для цілей консолідованого звіту про рух грошових коштів грошові потоки від строкових депозитів у золоті класифікуються як інвестиційна діяльність.

Аналіз коштів і депозитів в іноземній валюті в розрізі концентрації географічного ризику наведено в примітці 23, аналіз кредитного ризику – у примітці 24, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз процентного ризику – у примітці 26, аналіз ризику ліквідності – у примітці 27.

Інформація щодо класифікації коштів і депозитів в іноземній валюті та банківських металах на поточні та непоточні наведена в примітці 37.

7. Цінні папери нерезидентів

Станом на 31 грудня 2023 року цінні папери нерезидентів подані таким чином:

	Державні облігації	Цінні папери міжнародних агенцій, банків та інших емітентів	Усього
(у мільйонах гривень)			
Цінні папери нерезидентів за справедливою вартістю через прибутки або збитки			
Боргові цінні папери в розрізі емітентів:			
цінні папери емітентів США:			
номіновані в доларах США	889 466	362	889 828
цінні папери емітентів держав ЄС:			
номіновані в доларах США	263	109 723	109 986
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	–	1 927	1 927
номіновані в австралійських доларах	–	860	860
цінні папери інших емітентів:			
номіновані в доларах США	2 140	55 326	57 466
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	–	2 405	2 405
номіновані в австралійських доларах	437	–	437
номіновані в юанях Женьміньбі	–	7 766	7 766
номіновані в японських єнах	404	1 344	1 748
Усього боргових цінних паперів	892 710	179 713	1 072 423
Інструменти капіталу:			
акції Чорноморського банку торгівлі та розвитку	–	676	676
Усього інструментів капіталу	–	676	676
Усього цінних паперів нерезидентів за справедливою вартістю через прибутки або збитки	892 710	180 389	1 073 099

Цінні папери міжнародних агенцій, банків та інших емітентів уключають боргові цінні папери, випущені іноземними центральними та інвестиційними банками, міжнародними агенціями та іншими емітентами.

Аналіз цінних паперів нерезидентів у розрізі концентрації географічного ризику наведено в примітці 23, аналіз кредитного ризику за борговими цінними паперами – у

примітці 24, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз процентного ризику – у примітці 26, аналіз ризику ліквідності – у примітці 27.

Інформація щодо класифікації цінних паперів нерезидентів на поточні та непоточні наведена в примітці 37.

Станом на 31 грудня 2022 року цінні папери нерезидентів подані таким чином:

	Державні облигації	Цінні папери міжнародних агенцій, банків та інших емітентів	Усього
(у мільйонах гривень)			
Цінні папери нерезидентів за справедливою вартістю через прибутки або збитки			
Боргові цінні папери в розрізі емітентів:			
цінні папери емітентів США:			
номіновані в доларах США	583 952	–	583 952
цінні папери емітентів держав ЄС:			
номіновані в доларах США	946	22 302	23 248
номіновані в євро	–	975	975
цінні папери інших емітентів:			
номіновані в доларах США	–	55 652	55 652
номіновані в євро	–	9 701	9 701
номіновані в австралійських доларах	797	408	1 205
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	3 664	1 532	5 196
номіновані в юанях Женьмінбї	–	10 456	10 456
номіновані в японських єнах	409	4 088	4 497
Усього боргових цінних паперів	589 768	105 114	694 882
Інструменти капіталу:			
акції Чорноморського банку торгівлі та розвитку	–	624	624
Усього інструментів капіталу	–	624	624
Усього цінних паперів нерезидентів за справедливою вартістю через прибутки або збитки	589 768	105 738	695 506

Інформацію про номінальну вартість, купон та строки погашення боргових цінних паперів нерезидентів станом на 31 грудня 2023 року зазначено в таблиці нижче:

	Загальна номінальна вартість в іноземній валюті, у мільйонах	Загальна номінальна вартість у гривневому еквіваленті, у мільйонах гривень	Розмір купона, % річних	Періодичність сплати купона	Строки погашення
Боргові цінні папери за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках у розрізі емітентів					
Державні облигації:					
цінні папери емітентів США:					
номіновані в доларах США	23 642	897 997	0–5,471199	Щокварталу, кожні 6 місяців, без сплати купона	Від 2 днів до 1,6 року
цінні папери емітентів держав ЄС:					
номіновані в доларах США	7	266	0	Без сплати купона	2,7 місяця
цінні папери інших емітентів:					
номіновані в доларах США	56	2 138	1,75–7,125	Кожні 6 місяців	Від 23 днів до 9,7 місяця
номіновані в австралійських доларах	17	436	2,75	Кожні 6 місяців	3,7 місяця
номіновані в японських єнах	1 500	404	0,02	Кожні 6 місяців	1,5 року
Облигації міжнародних агенцій, банків та інших емітентів:					
цінні папери емітентів США:					
номіновані в доларах США	9	356	5,51–5,64	Кожні 6 місяців	Від 3,1 місяця до 8,7 місяця
цінні папери емітентів держав ЄС:					
номіновані в доларах США	2 972	112 898	0–6,318882	Щокварталу, кожні 6 місяців, без сплати купона	Від 1 місяця до 1,7 року
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	40	1 940	0	Без сплати купона	1,3 місяця
номіновані в австралійських доларах	34	870	0	Без сплати купона	Від 1,2 місяця до 5,7 місяця
цінні папери інших емітентів:					
номіновані в доларах США	1 500	56 981	0–6,601415	Щокварталу, кожні 6 місяців, 1 раз на рік, без сплати купона	Від 16 днів до 1,4 року
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	50	2 424	0	Без сплати купона	Від 16 днів до 3,6 місяця
номіновані в юанях Женьміньбі	1 450	7 756	0–3,4	Кожні 6 місяців, 1 раз на рік, без сплати купона	Від 22 днів до 1,6 року
номіновані в японських єнах	5 000	1 347	0,295	Кожні 6 місяців	9,7 місяця

Інформацію про номінальну вартість, купон та строки погашення боргових цінних паперів нерезидентів станом на 31 грудня 2022 року зазначено в таблиці нижче:

	Загальна номінальна вартість в іноземній валюті, у мільйонах	Загальна номінальна вартість у гривневому еквіваленті, у мільйонах гривень	Розмір купона, % річних	Періодичність сплати купона	Строки погашення
Боргові цінні папери за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках у розрізі емітентів					
Державні облигації:					
цінні папери емітентів США:					
номіновані в доларах США	16 183	591 782	0–2,75	Кожні 6 місяців, без сплати купона	Від 15 днів до 11,6 місяця
цінні папери емітентів держав ЄС:					
номіновані в доларах США	26	954	0–0,625	1 раз на рік, без сплати купона	Від 2,5 місяця до 3,9 місяця
цінні папери інших емітентів:					
номіновані в австралійських доларах	32	784	5,5	Кожні 6 місяців	3,7 місяця
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	84	3 674	0,125	Кожні 6 місяців	1 місяць
номіновані в японських єнах	1 500	410	0,02	Кожні 6 місяців	2,5 року
Облігації міжнародних агенцій, банків та інших емітентів:					
цінні папери емітентів держав ЄС:					
номіновані в доларах США	614	22 457	0–4,89514	Щокварталу, кожні 6 місяців, 1 раз на рік, без сплати купона	Від 17 днів до 1,2 року
номіновані в євро	25	974	2,593	Щокварталу	2,2 місяця
цінні папери інших емітентів:					
номіновані в доларах США	1 521	55 623	0–5,72271	Щокварталу, кожні 6 місяців, 1 раз на рік, без сплати купона	Від 3 днів до 2,3 року
номіновані в євро	250	9 738	0	Без сплати купона	Від 1,3 місяця до 2,6 місяця
номіновані в австралійських доларах	17	410	0	Без сплати купона	2 місяця
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	35	1 540	0	Без сплати купона	1,6 місяця
номіновані в юанях Женьміньбі	2 000	10 503	0–3,4	Кожні 6 місяців, 1 раз на рік, без сплати купона	Від 1 місяця до 2,6 року
номіновані в японських єнах	15 000	4 104	0–0,295	Кожні 6 місяців, без сплати купона	Від 5,2 місяця до 1,8 року

8. Операції з МВФ

Облікова політика

У відносинах України з МВФ Національний банк виконує функції банку-депозитарію.

У консолідованій фінансовій звітності Національного банку відображаються всі суми вимог України до МВФ і зобов'язань перед МВФ у частині отриманих Національним банком коштів.

Сума відповідних активів уключає:

- авуари в спеціальних правах запозичення (далі – СПЗ);
- внески в рахунок квоти МВФ (у тому числі резервна позиція в МВФ).

Сума відповідних зобов'язань уключає:

- вартість цінних паперів, випущених на користь МВФ Національним банком за квотою і його запозиченнями;
- кошти на рахунках МВФ № 1 та № 2. Рахунок № 1 призначений для проведення операцій з МВФ, включаючи сплату внесків за квотою, купівлю і викуп коштів. Рахунок № 2 використовується для розрахунків за операціями МВФ у валюті України.

Активи та зобов'язання, номіновані в СПЗ, у тому числі внески в рахунок квоти МВФ, перераховуються в гривні за офіційним курсом гривні до СПЗ на дату консолідованого звіту про фінансовий стан. Офіційний курс гривні до СПЗ розраховується на підставі інформації про курс СПЗ до долара США, установлений МВФ, та про офіційний курс гривні до долара США, установлений Національним банком. Національний банк класифікує авуари в СПЗ та внески в рахунок квоти МВФ у категорію за амортизованою собівартістю.

Доходи, отримані за авуарами в СПЗ, відображаються як процентні доходи, а витрати, сплачені за користування коштами МВФ, відображаються як процентні та комісійні витрати в консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід. Комісія за домовленістю про купівлю СПЗ, що сплачується на початку кожного 12-місячного періоду відповідної домовленості і яка підлягає відшкодуванню у разі отримання окремих траншів, відображається у складі інших активів. Невідшкодована комісія за домовленістю про купівлю СПЗ відображається як комісійні витрати. Амортизація витрат, пов'язаних з операціями з МВФ, здійснюється із застосуванням ефективної ставки відсотка та відображається як процентні витрати.

8.1. Авуари в СПЗ

Авуари в СПЗ – кошти до запитання в СПЗ на рахунку, який відкрито в МВФ для України.

Нижче наведено рух коштів за рахунками авуарів у СПЗ протягом 2023 та 2022 років:

	2023	2022
	(у мільйонах гривень)	
Залишок авуарів у СПЗ станом на 01 січня	62 174	510
Надходження коштів від МВФ:		
на користь Уряду	164 012	88 181
Надходження коштів міжнародної фінансової допомоги Україні від донорів:		
на користь Уряду	64 235	87 648
Купівля СПЗ	23 300	25 326
Інші надходження та платежі	321	26
Погашення кредиту:		
від імені Національного банку (примітка 8.3)	(59 107)	(53 316)
від імені Уряду	(33 671)	(14 161)
Сплата комісій, пов'язаних з операціями з МВФ	(1 240)	(441)
Конвертація СПЗ в інші іноземні валюти:		
на користь Національного банку	(155 394)	(71 884)
Сплата відсотків за користування позикою МВФ:		
від імені Національного банку	(7 190)	(4 912)
від імені Уряду	(18 742)	(5 351)
Сплата відсотків за користування коштами, отриманими за розподілом СПЗ:		
від імені Національного банку	(142)	(31)
від імені Уряду	(5 501)	(1 112)
Інші платежі	(2)	(1)
Доходи за авуарами в СПЗ	1 820	688
Курсові різниці	697	11 004
Залишок авуарів у СПЗ станом на 31 грудня	35 570	62 174

Упродовж 2023 та 2022 років коштів від МВФ за кредитними програмами на користь Національного банку не надходило.

У квітні 2022 року Рада директорів МВФ схвалила створення для України рахунку, що адмініструється МВФ, надаючи донорам безпечний засіб для спрямування фінансової допомоги Україні у формі грантів та позик. Упродовж 2023 року з цього рахунку на рахунок авуарів у СПЗ надійшли кошти на користь Уряду в сумі 1 305 мільйонів СПЗ, або 64 235 мільйонів гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на дату надходження

коштів (упродовж 2022 року – 2 081 мільйон СПЗ, або 87 648 мільйонів гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на дату надходження коштів), які зараховано на рахунок Державної казначейської служби України.

Аналіз авуарів у СПЗ у розрізі концентрації географічного ризику наведено в примітці 23, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз процентного ризику – у примітці 26, аналіз ризику ліквідності – у примітці 27.

Інформація щодо класифікації авуарів у СПЗ на поточні та непоточні наведена в примітці 37.

8.2. Внески в рахунок квоти МВФ

Сума квоти – спеціальний тип активу, який є внеском України як члена МВФ. Величина квоти залежить від економічного розвитку країни і визначається Радою керуючих МВФ. Квота визначає для країни-члена кількість голосів у МВФ, ліміти доступу до фінансових ресурсів МВФ та частку в розподілі СПЗ – одиниці обліку МВФ. Основна частина квоти України сплачена шляхом випуску Національним банком безпроцентного боргового зобов'язання на користь МВФ, а решта суми квоти – зарахована на рахунки МВФ № 1 та № 2 (примітка 8.3).

Станом на 31 грудня 2023 року загальна сума квоти України становить 2 012 мільйонів СПЗ (102 521 мільйон гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на кінець року) (станом на 31 грудня 2022 року – 2 012 мільйонів СПЗ, або 97 908 мільйонів гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на кінець року). Процент за квотою не нараховується.

Резервна позиція в МВФ – спеціальний тип активу, який утворюється в результаті обміну частини внеску в

рахунок квоти на ліквідні вимоги держави-члена до МВФ. Резервна позиція є частиною валютних резервів країни.

Станом на 31 грудня 2023 року резервна позиція України в МВФ становить 241 031 СПЗ, або 12,3 мільйона гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на кінець року (станом на 31 грудня 2022 року – 241 031 СПЗ, або 11,7 мільйона гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на кінець року). Сума резервної позиції включається до статті “Внески в рахунок квоти МВФ” Консолідованого звіту про фінансовий стан.

Аналіз внесків у рахунок квоти МВФ у розрізі концентрації географічного ризику наведено в примітці 23, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз ризику ліквідності – у примітці 27.

Інформація щодо класифікації внесків у рахунок квоти МВФ на поточні та непоточні наведена в примітці 37.

8.3. Зобов'язання перед МВФ

	2023	2022
	(у мільйонах гривень)	
Боргові зобов'язання перед МВФ за купівлею СПЗ	81 844	137 293
Зобов'язання перед МВФ за розподілом СПЗ	4 179	3 982
Рахунок МВФ № 2	4	4
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	86 027	141 279
Боргові зобов'язання перед МВФ зі сплати внеску за квотою	102 252	97 651
Рахунок МВФ № 1	257	246
Боргові зобов'язання перед МВФ зі сплати внеску за квотою	102 509	97 897
Усього зобов'язань перед МВФ	188 536	239 176

Зобов'язання перед МВФ за розподілом СПЗ – кошти, отримані Національним банком у результаті спеціального розподілу СПЗ.

Боргові зобов'язання перед МВФ за купівлею СПЗ – кредити, отримані від МВФ на рахунки в Національному банку. Упродовж 2023 та 2022 років надходжень від МВФ на користь Національного банку не було (примітка 8.1).

Рахунок МВФ № 1 – гривневий рахунок МВФ у Національному банку, що використовується для відображення операцій з МВФ, пов'язаних із використанням та поверненням кредитів МВФ; рахунок МВФ № 2 – гривневий рахунок МВФ у Національному банку, що використовується для надходжень та адміністративних видатків МВФ у гривні на території України. Упродовж 2023 року з рахунку № 2 було сплачено адміністративні витрати МВФ на суму 0,2 мільйона гривень (у 2022 році адміністративних витрат МВФ не було).

Боргові зобов'язання перед МВФ зі сплати внеску за квотою – зобов'язання зі сплати квоти.

Упродовж 2023 та 2022 років змін у розмірі квоти не було (примітка 8.2).

Упродовж 2023 року відбулося погашення зобов'язань перед МВФ на суму 1 211 мільйонів СПЗ (59 107 мільйонів гривень за офіційним курсом на дату здійснення платежу, або 54 861 мільйон гривень за річним курсом МВФ) [упродовж 2022 року відбулося погашення зобов'язань перед МВФ на суму 1 211 мільйонів СПЗ (53 316 мільйонів гривень за офіційним курсом на дату здійснення платежу, або 47 859 мільйонів гривень за річним курсом МВФ)] (примітка 8.1).

Аналіз зобов'язань перед МВФ у розрізі концентрації географічного ризику наведено в примітці 23, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз процентного ризику – у примітці 26 та аналіз ризику ліквідності – у примітці 27.

Інформація щодо класифікації зобов'язань перед МВФ на поточні та непоточні наведена в примітці 37.

9. Цінні папери України

	2023	2022
	(у мільйонах гривень)	
Цінні папери за справедливою вартістю через прибутки або збитки:		
в іноземній валюті:		
державні деривативи, номіновані в доларах США	729	460
Усього цінних паперів за справедливою вартістю через прибутки або збитки	729	460
Боргові цінні папери за амортизованою собівартістю:		
у національній валюті:		
ОВДП (з фіксованою процентною ставкою)	277 351	292 165
ОВДП (з плаваючою процентною ставкою)	449 738	464 415
Усього боргових цінних паперів за амортизованою собівартістю	727 089	756 580
Усього цінних паперів України	727 818	757 040

Відповідно до статті 54 Закону України “Про Національний банк України” Національний банк не має права купувати на первинному ринку цінні папери, емітовані Кабінетом Міністрів України, державною установою, іншою юридичною особою, майно якої перебуває у державній власності.

Проте із 07 березня 2022 року згідно із Законом України “Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану” від 03 березня 2022 року № 2118-IX дію цієї статті тимчасово зупинено на період дії воєнного стану в Україні.

Упродовж 2023 року Національний банк ОВДП не придбавав. У березні – грудні 2022 року Національний банк придбав на первинному ринку в емітента, Міністерства фінансів України, ОВДП з фіксованою процентною ставкою і ОВДП з плаваючою процентною ставкою загальною номінальною вартістю 400 000 мільйонів гривень. Ці ОВДП мають номінальну вартість 1 000 гривень кожна, у тому числі з фіксованою

процентною ставкою 120 000 мільйонів гривень, з плаваючою процентною ставкою – 280 000 мільйонів гривень.

Кожний державний дериватив має умовну суму в розмірі 1 000 доларів США або таку сукупну суму, яка є цілим кратним числом, що дорівнює 1 000 доларів США (далі – умовна сума). Виплати за державними деривативами залежать від досягнення певних показників ВВП та показника приросту реального ВВП за 2019–2039 роки.

Аналіз кредитного ризику за цінними паперами України наведено в примітці 24, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз процентного ризику – у примітці 26, аналіз ризику ліквідності – у примітці 27. Інформацію про розрахункову справедливу вартість цінних паперів України наведено в примітці 21.

Інформація щодо класифікації за цінними паперами України на поточні та непоточні наведена в примітці 37.

Інформацію про номінальну вартість, дохідність до погашення, купон та строки погашення цінних паперів України станом на 31 грудня 2023 року надано в таблиці нижче:

	Загальні номінальна вартість та умовна сума в гривневому еквіваленті, у мільйонах гривень	Загальні номінальна вартість та умовна сума в іноземній валюті, у мільйонах	Дохідність до погашення, % річних	Розмір купона, % річних	Періодичність сплати купона	Строки погашення
--	---	---	-----------------------------------	-------------------------	-----------------------------	------------------

Цінні папери за справедливою вартістю через прибуток або збиток:

в іноземній валюті:

державні деривативи	1 665	44	–	–	–	До 17,4 року
---------------------	-------	----	---	---	---	--------------

Боргові цінні папери за амортизованою собівартістю:

у національній валюті:

ОВДП (з фіксованою процентною ставкою)	265 018	–	11,30–19,35	8,12–19,75	1 раз на рік, кожні 6 місяців	Від 0,6 місяця до 13,3 року
ОВДП (з плаваючою процентною ставкою)	425 173	–	6,74–13,59	4,10–21,86	1 раз на рік	Від 9,4 року до 28,4 року

Інформацію про номінальну вартість, дохідність до погашення, купон та строки погашення цінних паперів України станом на 31 грудня 2022 року надано в таблиці нижче:

	Загальні номінальна вартість та умовна сума в гривневому еквіваленті, у мільйонах гривень	Загальні номінальна вартість та умовна сума в іноземній валюті, у мільйонах	Дохідність до погашення, % річних	Розмір купона, % річних	Періодичність сплати купона	Строки погашення
--	---	---	-----------------------------------	-------------------------	-----------------------------	------------------

Цінні папери за справедливою вартістю через прибуток або збиток:

в іноземній валюті:

державні деривативи	1 603	44	–	–	–	До 17,4 року
---------------------	-------	----	---	---	---	--------------

Боргові цінні папери за амортизованою собівартістю:

у національній валюті:

ОВДП (з фіксованою процентною ставкою)	279 572	–	12,27–22,28	8,12–21,33	1 раз на рік, кожні 6 місяців	Від 0,6 місяця до 14,3 року
ОВДП (з плаваючою процентною ставкою)	425 173	–	5,95–15,92	21,50–27,50	1 раз на рік	Від 10,4 року до 29,4 року

Станом на 31 грудня 2023 року валова балансова вартість державних цінних паперів становила 727 089 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2022 року – 756 580 мільйонів гривень). Протягом 2023 та 2022 років боргові цінні папери за амортизованою собівартістю (державні цінні папери) перебували на

стадії 1. Зміни валової балансової вартості протягом 2023 року зумовлені погашенням ОВДП (протягом 2022 року – переважно купівлею цінних паперів). Резерв під очікувані кредитні збитки за державними цінними паперами протягом 2023 та 2022 років не формувався (примітка 5).

10. Кредити банкам та іншим позичальникам

Кредити банкам та іншим позичальникам за цільовим призначенням класифікуються таким чином:

	2023	2022
	(у мільйонах гривень)	
Кредити, надані банкам для підтримання їх ліквідності:		
для стабілізації роботи банків	36 915	37 853
шляхом проведення тендерів Національним банком:		
довгострокові	2 480	36 899
короткострокові	282	1 542
інші	10	10
Кредити, надані в межах кредитних ліній для підтримання малих і середніх підприємств за рахунок коштів, отриманих від Європейського банку реконструкції та розвитку	21	21
Резерв під очікувані кредитні збитки за кредитами банкам та іншим позичальникам	(34 017)	(35 544)
Усього кредитів банкам та іншим позичальникам	5 691	40 781

Протягом 2023 року Національний банк підтримував ліквідність банків через постійно діючу лінію рефінансування (кредити овернайт), рефінансування банків строком до одного року шляхом проведення тендерів [протягом 2022 року – через постійно діючу лінію рефінансування (кредити овернайт), рефінансування банків строком від 14 до 90 днів та до одного року шляхом проведення тендерів].

Національний банк здійснює операції з рефінансування банків шляхом надання банкам кредитів овернайт і кредитів рефінансування та має непогашену заборгованість за кредитами рефінансування станом на 31 грудня 2023 та 2022 років. Національний банк надає банкам кредити овернайт та кредити рефінансування під заставу пулу, що може складатися з таких видів активів (майна): цінні папери [державні облигації України, облигації міжнародних фінансових організацій (емісія яких здійснюється відповідно до законодавства України), корпоративні облигації, розміщення яких здійснено під гарантію Кабінету Міністрів України, облигації внутрішніх місцевих позик], включаючи майнові права на майбутні надходження грошових коштів у національній та/або іноземній валюті як сплата доходу та/або погашення заставлених цінних паперів на окремі рахунки банку в Національному банку; депозитні сертифікати

Національного банку, включаючи майнові права на майбутні надходження грошових коштів як сплата доходу та/або погашення заставлених депозитних сертифікатів на окремі рахунки банку в Національному банку; іноземна валюта (долари США, євро, англійські фунти стерлінгів, швейцарські франки, японські єни); грошові кошти в національній та/або іноземній валюті, що перераховані як сплата доходу та/або погашення заставлених цінних паперів та/або депозитних сертифікатів, майнові права на майбутні надходження за якими передано в заставу.

Як забезпечення виконання зобов'язань за стабілізаційними кредитами, що були надані банкам для підтримання їх ліквідності до 2017 року та залишалися непогашеними станом на 31 грудня 2023 та 2022 років, приймалися цінні папери (державні облигації України, облигації підприємств, у тому числі ті, розміщення яких здійснено під гарантію Кабінету Міністрів України), іноземна валюта, акції власників істотної участі банку, нерухоме майно та майнові права за кредитними договорами. З 2017 року надання стабілізаційних кредитів Національний банк не здійснює. Замість стабілізаційних кредитів Національний банк може надавати банкам кредити для екстреної підтримки ліквідності, але такі кредити банкам ще не надавалися.

У валовій балансовій вартості за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, протягом 2023 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
(у мільйонах гривень)					
Валова балансова вартість за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, на 01 січня 2023 року	-	-	37 853	-	37 853
Придбані/ініційовані кредити	-	-	-	-	-
Переведення до стадії 1	-	-	-	-	-
Переведення до стадії 2	-	-	-	-	-
Переведення до стадії 3	-	-	-	-	-
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	-	-	(3)	-	(3)
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	-	-	-	-	-
Інші зміни (у тому числі часткове погашення)	-	-	(935)	-	(935)
Валова балансова вартість за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, на 31 грудня 2023 року	-	-	36 915	-	36 915

У резервах під очікувані кредитні збитки за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, протягом 2023 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
(у мільйонах гривень)					
Резерв під очікувані кредитні збитки за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, на 01 січня 2023 року	-	-	34 201	-	34 201
Придбані/ініційовані кредити	-	-	-	-	-
Переведення до стадії 1	-	-	-	-	-
Переведення до стадії 2	-	-	-	-	-
Переведення до стадії 3	-	-	-	-	-
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	-	-	(3)	-	(3)
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	-	-	-	-	-
Коригування процентних доходів за кредитами	-	-	(597)	-	(597)
Зміна параметрів/моделей, що використовуються для розрахунку резервів, та часткове погашення	-	-	58	-	58
Резерв під очікувані кредитні збитки за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, на 31 грудня 2023 року	-	-	33 659	-	33 659

У валовій балансовій вартості за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, протягом 2022 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
(у мільйонах гривень)					
Валова балансова вартість за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, на 01 січня 2022 року	–	–	38 955	–	38 955
Придбані/ініційовані кредити	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 1	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 2	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 3	–	–	–	–	–
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	–	–	–	–	–
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	–	–	(31)	–	(31)
Інші зміни (у тому числі часткове погашення)	–	–	(1 071)	–	(1 071)
Валова балансова вартість за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, на 31 грудня 2022 року	–	–	37 853	–	37 853

У резервах під очікувані кредитні збитки за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, протягом 2022 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
(у мільйонах гривень)					
Резерв під очікувані кредитні збитки за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, на 01 січня 2022 року	–	–	34 688	–	34 688
Придбані/ініційовані кредити	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 1	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 2	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 3	–	–	–	–	–
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	–	–	–	–	–
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	–	–	(31)	–	(31)
Коригування процентних доходів за кредитами	–	–	(689)	–	(689)
Зміна параметрів/моделей, що використовуються для розрахунку резервів, та часткове погашення	–	–	233	–	233
Резерв під очікувані кредитні збитки за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, на 31 грудня 2022 року	–	–	34 201	–	34 201

У валовій балансовій вартості за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, протягом 2023 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
(у мільйонах гривень)					
Валова балансова вартість за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 01 січня 2023 року	32 437	4 462	–	–	36 899
Придбані/ініційовані кредити	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 1	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 2	(913)	913	–	–	–
Переведення до стадії 3	–	–	–	–	–
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	(29 906)	(4 312)	–	–	(34 218)
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	–	–	–	–	–
Інші зміни (у тому числі часткове погашення)	(5)	(196)	–	–	(201)
Валова балансова вартість за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 31 грудня 2023 року	1 613	867	–	–	2 480

У резервах під очікувані кредитні збитки за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, протягом 2023 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
(у мільйонах гривень)					
Резерв під очікувані кредитні збитки за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 01 січня 2023 року	256	752	–	–	1 008
Придбані/ініційовані кредити	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 1	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 2	(38)	38	–	–	–
Переведення до стадії 3	–	–	–	–	–
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	(202)	(732)	–	–	(934)
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	–	–	–	–	–
Коригування процентних доходів за кредитами	–	–	–	–	–
Зміна параметрів/моделей, що використовуються для розрахунку резервів, та часткове погашення	(12)	(17)	–	–	(29)
Резерв під очікувані кредитні збитки за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 31 грудня 2023 року	4	41	–	–	45

У валовій балансовій вартості за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, протягом 2022 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
(у мільйонах гривень)					
Валова балансова вартість за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 01 січня 2022 року	88 852	–	–	–	88 852
Придбані/ініційовані кредити	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 1	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 2	(5 647)	5 647	–	–	–
Переведення до стадії 3	–	–	–	–	–
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	(48 172)	–	–	–	(48 172)
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	–	–	–	–	–
Інші зміни (у тому числі часткове погашення)	(2 596)	(1 185)	–	–	(3 781)
Валова балансова вартість за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 31 грудня 2022 року	32 437	4 462	–	–	36 899

У резервах під очікувані кредитні збитки за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, протягом 2022 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
(у мільйонах гривень)					
Резерв під очікувані кредитні збитки за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 01 січня 2022 року	24	–	–	–	24
Придбані/ініційовані кредити	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 1	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 2	(2)	2	–	–	–
Переведення до стадії 3	–	–	–	–	–
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	(18)	–	–	–	(18)
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	–	–	–	–	–
Коригування процентних доходів за кредитами	–	–	–	–	–
Зміна параметрів/моделей, що використовуються для розрахунку резервів, та часткове погашення	252	750	–	–	1 002
Резерв під очікувані кредитні збитки за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 31 грудня 2022 року	256	752	–	–	1 008

У валовій балансовій вартості за короткостроковими кредитами, наданими банком шляхом проведення тендерів, протягом 2023 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
	(у мільйонах гривень)				
Валова балансова вартість за короткостроковими кредитами, наданими банком шляхом проведення тендерів, на 01 січня 2023 року	1 260	–	282	–	1 542
Придбані/ініційовані кредити	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 1	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 2	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 3	–	–	–	–	–
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	(1 260)	–	–	–	(1 260)
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	–	–	–	–	–
Інші зміни (у тому числі часткове погашення)	–	–	–	–	–
Валова балансова вартість за короткостроковими кредитами, наданими банком шляхом проведення тендерів, на 31 грудня 2023 року	–	–	282	–	282

У резервах під очікувані кредитні збитки за короткостроковими кредитами, наданими банком шляхом проведення тендерів, протягом 2023 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
	(у мільйонах гривень)				
Резерв під очікувані кредитні збитки за короткостроковими кредитами, наданими банком шляхом проведення тендерів, на 01 січня 2023 року	22	–	282	–	304
Придбані/ініційовані кредити	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 1	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 2	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 3	–	–	–	–	–
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	(22)	–	–	–	(22)
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	–	–	–	–	–
Коригування процентних доходів за кредитами	–	–	–	–	–
Зміна параметрів/моделей, що використовуються для розрахунку резервів, та часткове погашення	–	–	–	–	–
Резерв під очікувані кредитні збитки за короткостроковими кредитами, наданими банком шляхом проведення тендерів, на 31 грудня 2023 року	–	–	282	–	282

У валовій балансовій вартості за короткостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, протягом 2022 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
(у мільйонах гривень)					
Валова балансова вартість за короткостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 01 січня 2022 року	6 296	–	282	–	6 578
Придбані/ініційовані кредити	1 259	–	–	–	1 259
Переведення до стадії 1	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 2	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 3	–	–	–	–	–
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	(6 295)	–	–	–	(6 295)
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	–	–	–	–	–
Інші зміни (у тому числі часткове погашення)	–	–	–	–	–
Валова балансова вартість за короткостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 31 грудня 2022 року	1 260	–	282	–	1 542

У резервах під очікувані кредитні збитки за короткостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, протягом 2022 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
(у мільйонах гривень)					
Резерв під очікувані кредитні збитки за короткостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 01 січня 2022 року	–	–	282	–	282
Придбані/ініційовані кредити	22	–	–	–	22
Переведення до стадії 1	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 2	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 3	–	–	–	–	–
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	–	–	–	–	–
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	–	–	–	–	–
Коригування процентних доходів за кредитами	–	–	–	–	–
Зміна параметрів/моделей, що використовуються для розрахунку резервів, та часткове погашення	–	–	–	–	–
Резерв під очікувані кредитні збитки за короткостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 31 грудня 2022 року	22	–	282	–	304

Станом на 31 грудня 2023 та 2022 років інші кредити були на стадії 3, валова балансова вартість становила 10 мільйонів гривень, резерв під очікувані кредитні збитки – 10 мільйонів гривень.

Станом на 31 грудня 2023 та 2022 років кредити, надані в межах кредитних ліній для підтримання малих і середніх

підприємств за рахунок коштів, отриманих від Європейського банку реконструкції та розвитку, та інші кредити перебували на стадії 3, валова балансова вартість становила 21 мільйон гривень, резерв під очікувані кредитні збитки – 21 мільйон гривень.

Нижче наведена інформація про валову балансову вартість кредитів банкам та іншим позичальникам за видами забезпечення станом на 31 грудня 2023 року:

	Кредити, надані банкам для підтримання їх ліквідності	Кредити, надані в межах кредитних ліній для підтримання малих і середніх підприємств за рахунок коштів, отриманих від Європейського банку реконструкції та розвитку	Внутрішній державний борг	Усього
(у мільйонах гривень)				
Кредити забезпечені:				
нерухомим майном	4 367	–	–	4 367
цінними паперами	2 125	–	–	2 125
майновими правами за кредитними договорами	634	–	–	634
іншими видами застави	813	–	–	813
Кредити незабезпечені	31 748	21	1 347	33 116
Усього кредитів банкам та іншим позичальникам	39 687	21	1 347	41 055

Нижче наведена інформація про валову балансову вартість кредитів банкам та іншим позичальникам за видами забезпечення станом на 31 грудня 2022 року:

	Кредити, надані банкам для підтримання їх ліквідності	Кредити, надані в межах кредитних ліній для підтримання малих і середніх підприємств за рахунок коштів, отриманих від Європейського банку реконструкції та розвитку	Внутрішній державний борг	Усього
(у мільйонах гривень)				
Кредити забезпечені:				
нерухомим майном	4 819	–	–	4 819
цінними паперами	36 790	–	–	36 790
майновими правами за кредитними договорами	666	–	–	666
іншими видами застави	1 845	–	–	1 845
Кредити незабезпечені	32 184	21	1 444	33 649
Усього кредитів банкам та іншим позичальникам	76 304	21	1 444	77 769

Аналіз кредитів банкам та іншим позичальникам у розрізі концентрації географічного ризику наведено в примітці 23, аналіз кредитного ризику – у примітці 24, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз процентного ризику – у примітці 26, аналіз ризику ліквідності – у примітці 27. Розрахункова справедлива вартість кредитів банкам та іншим позичальникам зазначена в примітці 21. Інформацію про класифікацію

кредитів банкам та іншим позичальникам на поточні та непоточні наведено в примітці 37.

Зобов'язання з надання кредитів

Станом на 31 грудня 2023 та 2022 років Національний банк мав зобов'язання з кредитування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у межах відкритої відкритої відновлюваної кредитної лінії на загальну суму 3 000 мільйонів гривень.

11. Інші фінансові активи

	2023	2022
	(у мільйонах гривень)	
Інші фінансові активи за амортизованою собівартістю:		
дебіторська заборгованість	130	51
резерв під очікувані кредитні збитки під дебіторську заборгованість	(11)	(17)
кредити працівникам Національного банку	29	37
резерв під очікувані кредитні збитки за кредитами працівникам	(11)	(12)
інші	18	22
Усього інших фінансових активів за амортизованою собівартістю	155	81
Інші фінансові активи за справедливою вартістю через прибутки або збитки:		
майнові права за кредитними договорами, права вимоги за якими перейшли до Національного банку	5	5
Усього інших фінансових активів	160	86

Інші фінансові активи є незабезпеченими.

Протягом 2023 та 2022 років кредити працівникам перебували на стадіях 1, 2 та 3 (примітка 24), переходу між стадіями та будь-яких інших суттєвих змін не відбувалося.

За операціями валютного свопу та своп процентної ставки станом на 31 грудня 2023 року похідних фінансових активів за справедливою вартістю не було. Похідні фінансові зобов'язання за операціями валютного свопу та своп процентної ставки з описом умов угод розкрито в складі інших фінансових зобов'язань (примітка 15).

Станом на 31 грудня 2023 року Національний банк не мав угод валютного свопу (протягом 2022 року Національний банк здійснював операції валютного свопу з іноземними банками з терміном виконання до одного місяця з метою управління міжнародними резервами).

Станом на 31 грудня 2022 року Національний банк мав дві угоди своп з іноземною валютою, суми активів до отримання за якими становили 1 834 мільйони гривень, а суми зобов'язань до постачання – 47,5 мільйона доларів США (1 737 мільйонів гривень за офіційним курсом на кінець року).

Аналіз інших фінансових активів у розрізі концентрації географічного ризику наведено в примітці 23, аналіз кредитного ризику – у примітці 24, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз процентного ризику – у примітці 26, аналіз ризику ліквідності – у примітці 27.

Інформація щодо класифікації інших фінансових активів на поточні та непоточні наведена в примітці 37.

12. Кошти банків

	2023	2022
	(у мільйонах гривень)	
Кореспондентські рахунки:		
у національній валюті	212 227	77 245
в іноземній валюті	–	66
Інші кошти банків на вимогу:		
в іноземній валюті	1 269	4 562
Кошти банків на рахунках із спеціальним режимом використання:		
у національній валюті	1 676	2 518
в іноземній валюті	425	671
Кошти, розміщені як грошове покриття для забезпечення погашення заборгованості банку перед Національним банком:		
в іноземній валюті	662	1 615
Кошти банків для забезпечення виконання зобов'язань перед Національним банком:		
у національній валюті	2	–
в іноземній валюті	–	193
Усього коштів банків	216 261	86 870

Станом на 31 грудня 2023 та 2022 років встановлення процентних ставок за залишками коштів у національній валюті на кореспондентських рахунках нормативно-правовими актами Національного банку не передбачено, а отже, відсотки не нараховувалися.

Інші кошти банків на вимогу включають кошти, що розміщені банками-резидентами в Національному банку згідно з нормативно-правовими та розпорядчими актами Національного банку, укладеними договорами. Станом на 31 грудня 2023 року на залишки інших коштів банків на вимогу в іноземній валюті встановлено процентну ставку 5,25% (станом на 31 грудня 2022 року – 4,25%).

Кошти банків на рахунках зі спеціальним режимом використання включають кошти для проведення розрахунків ліквідаційними комісіями в разі припинення діяльності банків і в інших випадках, визначених законодавством України та нормативно-правовими актами Національного банку.

Кошти, розміщені як грошове покриття для забезпечення погашення заборгованості банку перед Національним

банком, включають кошти банків-резидентів, розміщені на рахунках Національного банку як грошове покриття заборгованості за наданими кредитами відповідно до умов кредитних договорів та як гарантійне покриття за операціями своп процентної ставки.

Кошти банків для забезпечення виконання зобов'язань перед Національним банком включають кошти пулу активів (майна), що забезпечують виконання зобов'язань за кредитами рефінансування, перераховані як сплата доходу та/або погашення заставлених цінних паперів, майнові права на майбутні надходження за якими передано в заставу. Відсотки за цими коштами не нараховувалися.

Аналіз коштів банків у розрізі концентрації географічного ризику наведено в примітці 23, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз процентного ризику – у примітці 26 та аналіз ризику ліквідності – у примітці 27.

Інформація щодо класифікації коштів банків на поточні та непоточні наведена в примітці 37.

13. Кошти державних та інших установ

	2023	2022
	(у мільйонах гривень)	
Кошти бюджетів та бюджетних установ:		
у національній валюті	52 885	15 618
в іноземній валюті	85 060	36 632
Фонд гарантування вкладів фізичних осіб:		
у національній валюті	539	947
Інші:		
у національній валюті	867	714
в іноземній валюті	751	287
Усього коштів державних та інших установ	140 102	54 198

Національний банк обслуговує кошти Державного бюджету і місцевих бюджетів, які консолідовані на єдиному казначейському рахунку.

Відповідно до Закону України “Про Національний банк України” за залишками коштів бюджетних установ проценти не сплачуються, за коштами Фонду гарантування вкладів фізичних осіб станом на 31 грудня 2023 року встановлено процентну ставку 4,60% (станом на 31 грудня 2022 року – 4,49%).

Аналіз коштів державних та інших установ у розрізі концентрації географічного ризику наведено в примітці 23, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз процентного ризику – у примітці 26 та аналіз ризику ліквідності – у примітці 27.

Інформація щодо класифікації коштів державних та інших установ на поточні та непоточні наведена в примітці 37.

14. Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком

Депозитний сертифікат Національного банку – один із монетарних інструментів, що є борговим зобов'язанням Національного банку в бездокументарній формі, який засвідчує розміщення в Національному банку коштів банків та їхнє право на отримання внесеної суми і процентів після закінчення встановленого строку. Витратність (дохідність для банків) депозитних сертифікатів устанавлюється відповідно до Основ процентної політики Національного банку з урахуванням її поточних цілей.

Національний банк із 07 квітня 2023 року оновив операційний дизайн монетарної політики з метою посилення ринкових стимулів залучення банками строкових депозитів населення в національній валюті, зниження ризиків для валютного ринку та міжнародних резервів.

Зміни операційного дизайну протягом 2023 року торкнулись і депозитних сертифікатів Національного банку. Відбулося поступове зниження процентної ставки за депозитними сертифікатами овернайт з 23% річних до 20% з 07 квітня 2023 року, до 18% – з 28 липня 2023 року, до 16% – з 15 вересня 2023 року, до 15% – з 15 грудня 2023 року. У квітні 2023 року запроваджено розміщення лімітованих депозитних сертифікатів строком до 100 днів під фіксовану процентну ставку, яка розраховувалася на рівні облікової ставки Національного банку та з 07 квітня 2023 року становила 25% річних, з 28 липня 2023 року – 22%, з 15 вересня 2023 року – 20%. Надалі розрахунок процентної ставки зазнав змін і вона стала розраховуватися як “облікова ставка Національного банку + 4 в. п.” та з 27 жовтня 2023 року становила 20% річних, а з 15 грудня 2023 року – 19%.

	2023	2022
	(у мільйонах гривень)	
Депозитні сертифікати за амортизованою собівартістю:		
депозитні сертифікати овернайт	441 457	457 464
депозитні сертифікати строком до 100 днів	180 210	–
Усього депозитних сертифікатів за амортизованою собівартістю	621 667	457 464

Станом на 31 грудня 2023 та 2022 років в обігу перебували депозитні сертифікати номінальною вартістю 1 мільйон гривень кожен.

Інформацію про номінальну вартість, середньозважену витратність, розмір процентної ставки та строки розміщення станом на 31 грудня 2023 року наведено в таблиці нижче:

	Загальна номінальна вартість депозитних сертифікатів, у мільйонах гривень	Середньозважена витратність, % річних	Розмір процентної ставки, % річних	Періодичність сплати процентів	Строк розміщення, календарних днів
Депозитні сертифікати за амортизованою собівартістю:					
депозитні сертифікати овернайт	440 913	15,00	15,00	Один раз під час погашення	3
депозитні сертифікати строком до 100 днів	174 611	19,82	19,00–20,00	Один раз під час погашення	91

Інформацію про номінальну вартість, середньозважену витратність, розмір процентної ставки та строки розміщення станом на 31 грудня 2022 року наведено в таблиці нижче:

	Загальна номінальна вартість депозитних сертифікатів, у мільйонах гривень	Середньозважена витратність, % річних	Розмір процентної ставки, % річних	Періодичність сплати процентів	Строк розміщення, календарних днів
Депозитні сертифікати за амортизованою собівартістю:					
депозитні сертифікати овернайт	456 888	23,00	23,00	Один раз під час погашення	3
депозитні сертифікати строком до 100 днів	–	–	–	–	–

Аналіз депозитних сертифікатів у розрізі концентрації географічного ризику наведено в примітці 23, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз процентного ризику – у примітці 26 та аналіз ризику ліквідності – у примітці 27.

Інформація щодо класифікації депозитних сертифікатів на поточні та непоточні наведена в примітці 37.

15. Інші фінансові зобов'язання

	2023	2022
		(у мільйонах гривень)
Інші фінансові зобов'язання за амортизованою собівартістю:		
кредиторська заборгованість	623	183
резерви під зобов'язання за виплатами працівникам	650	648
інші	33	28
Усього інших фінансових зобов'язань за амортизованою собівартістю	1 306	859
Інші фінансові зобов'язання за справедливою вартістю через прибуток або збиток:		
похідні фінансові зобов'язання (валютний своп, операції своп процентної ставки)	1 223	4 453
інші	–	7
Усього інших фінансових зобов'язань	2 529	5 319

Станом на 31 грудня 2023 року до інших фінансових зобов'язань уключено похідні фінансові зобов'язання за операціями своп процентної ставки в сумі 1 223 мільйони гривень (на 31 грудня 2022 року – 4 390 мільйонів гривень за операціями своп процентної ставки, валютного свопу – 63 мільйони гривень). Похідні фінансові активи за операціями своп процентної ставки, валютного свопу та опис умов угод уключено до примітки 11.

Станом на 31 грудня 2023 року Національний банк мав 40 угод своп процентної ставки, загальна умовна сума за якими становить 8 970 мільйонів гривень із термінами виконання за умовами угод від трьох до п'яти років (із них: умовна вартість операцій строком до трьох років – 1 500 мільйонів гривень, строком до чотирьох років – 4 470 мільйонів гривень, строком до п'яти років – 3 000 мільйонів гривень).

Станом на 31 грудня 2022 року Національний банк мав 60 угод своп процентної ставки, загальна умовна сума за

якими становить 16 981 мільйон гривень із строками виконання за умовами угод від двох до п'яти років (із них: умовна вартість операцій строком до двох років становила 550 мільйонів гривень, строком до трьох років – 8 961 мільйон гривень, строком до чотирьох років – 4 470 мільйонів гривень, строком до п'яти років – 3 000 мільйонів гривень). 3 01 жовтня 2021 року в межах згортання антикризових заходів проведення цих операцій припинено.

Аналіз інших фінансових зобов'язань у розрізі концентрації географічного ризику наведено в примітці 23, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз процентного ризику – у примітці 26 та аналіз ризику ліквідності – у примітці 27.

Інформація щодо класифікації інших фінансових зобов'язань на поточні та непоточні наведена в примітці 37.

16. Грошові кошти та їх еквіваленти

	Примітка	2023	2022
(у мільйонах гривень)			
Готівкова іноземна валюта	6	41 278	39 474
Кошти на вимогу	6	293 884	197 068
Розміщені короткострокові депозити в іноземній валюті зі строком погашення до трьох місяців (крім депозитів у золоті)	6	32 285	–
Авуари в СПЗ	8.1	35 483	61 919
Усього грошових коштів та їх еквівалентів		402 930	298 461

Зміни в зобов'язаннях, зумовлені фінансовою діяльністю, за 2023 рік:

	Примітка	На 01 січня 2023 року	Випуск/ залучення/ (погашення) зобов'язань	Процентні витрати сплачені	Зміна валютних курсів	Процентні витрати нараховані	Інші	На 31 грудня 2023 року
(у мільйонах гривень)								
Банкноти та монети в обігу		715 330	49 268	–	–	–	–	764 598
Зобов'язання перед МВФ	8.3	239 176	(59 107)	(7 332)	8 667	7 047	85	188 536
Кредити отримані		–	–	–	–	–	–	–
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком України	14	457 464	158 636	(85 993)	–	91 560	–	621 667

Національний банк класифікує сплачені проценти як грошові кошти від операційної діяльності в консолідованому звіті про рух грошових коштів.

Зміни в зобов'язаннях, зумовлені фінансовою діяльністю, за 2022 рік:

	Примітка	На 01 січня 2022 року	Випуск/ залучення/ (погашення) зобов'язань	Процентні витрати сплачені	Зміна валютних курсів	Процентні витрати нараховані	Інші	На 31 грудня 2022 року
(у мільйонах гривень)								
Банкноти та монети в обігу		627 819	87 511	–	–	–	–	715 330
Зобов'язання перед МВФ	8.3	233 368	(53 316)	(4 943)	58 510	5 433	124	239 176
Кредити отримані		2 728	(2 925)	(15)	197	15	–	–
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком України	14	212 926	244 089	(40 317)	–	40 766	–	457 464

Розділ II.III. Фінансові результати за фінансовими інструментами

Облікова політика

Визнання доходів та витрат

Процентні доходи та витрати

Процентні доходи та витрати визнаються в консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід для всіх боргових інструментів (крім фінансових активів за справедливою вартістю через прибуток або збиток) за принципом нарахування з використанням методу ефективної ставки відсотка.

Національний банк обліковує інфляційні державні облігації як боргові інструменти з плаваючою ставкою відсотка та визнає процентні доходи за ними із застосуванням ефективної ставки відсотка, яка переглядається щомісячно на підставі фактичних показників інфляції за звітний період, а не на підставі майбутніх очікувань та прогнозів щодо рівня інфляції.

Національний банк обліковує державні облігації з плаваючою ставкою, яка обраховується, зважаючи на середнє значення облікової ставки Національного банку за річний період, як боргові інструменти з плаваючою ставкою відсотка та визнає процентні доходи за ними із застосуванням ефективної ставки відсотка, яка переглядається щомісячно на підставі фактичних значень облікової ставки Національного банку, що діяли протягом відповідного звітного періоду, а не на підставі майбутніх очікувань та прогнозів облікової ставки Національного банку.

Процентні доходи за борговими цінними паперами за справедливою вартістю через прибуток або збиток визначаються на основі номінальної процентної ставки та визнаються в консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід у складі результатів від операцій із борговими цінними паперами за справедливою вартістю.

Комісійні доходи й витрати

Інші комісійні доходи й витрати визнаються за принципом нарахування у звітному періоді, у якому надані або отримані відповідні послуги.

Доходи/витрати від переоцінки активів і зобов'язань

Нереалізовані доходи/витрати від переоцінки активів і зобов'язань в іноземній валюті (банківських металах) та монетарного золота визнаються у зв'язку зі змінами курсу гривні до іноземних валют, облікової ціни банківських металів протягом звітного року.

Курсові різниці, що визнаються на дату переоцінки справедливої вартості немонетарних активів в іноземній валюті, які обліковуються за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках/збитках (інструментів капіталу), відображаються в консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід у складі результатів від операцій із фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток/збиток.

Доходи/витрати від переоцінки активів і зобов'язань визнаються реалізованими під час вибуття або погашення відповідних переоцінених активів, зобов'язань у сумі кумулятивних нереалізованих переоцінок станом на дату такого вибуття або погашення.

Доходи/витрати від переоцінки іноземної валюти та монетарного золота, банківських металів визнаються реалізованими на кінець звітного місяця в разі зменшення загальної відкритої позиції в іноземній валюті та монетарному золоті, банківських металах, у сумі, що є пропорційною до суми такого зменшення.

Результати переоцінки монетарних активів і зобов'язань в іноземній валюті та монетарному золоті, а також золота, що розміщене в іноземних банках, у зв'язку зі зміною офіційного курсу гривні до іноземних валют/облікової ціни банківських металів, а також результати переоцінки активів і зобов'язань за справедливою вартістю через прибуток або збиток, уключаються до складу фінансових результатів консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід у тому періоді, у якому вони виникли.

17. Процентні доходи та витрати

	2023	2022
	(у мільйонах гривень)	
Процентні доходи		
Доходи за цінними паперами України за амортизованою собівартістю	105 860	90 626
Доходи за коштами та депозитами в іноземній валюті	14 897	2 842
Доходи за кредитами банкам	3 784	15 569
Доходи за авуарами в СПЗ	1 820	688
Доходи за внутрішнім державним боргом	119	126
Інші	3	3
Усього процентних доходів за ефективною ставкою	126 483	109 854
Процентні витрати		
Витрати за депозитними сертифікатами, що емітовані Національним банком	(91 560)	(40 766)
Витрати за операціями з МВФ	(7 132)	(5 557)
Витрати за коштами банків	(142)	(14)
Витрати за коштами Фонду гарантування вкладів фізичних осіб	(96)	(210)
Витрати за отриманими кредитами	–	(15)
Усього процентних витрат за ефективною ставкою	(98 930)	(46 562)
Процентні витрати за коштами на вимогу та строковими депозитами з від'ємною ставкою	–	(47)
Чистий процентний дохід	27 553	63 245

До інших процентних доходів віднесено процентні доходи за кредитами, наданими працівникам.

за ОВДП із плаваючою процентною ставкою в сумі 77 082 мільйони гривень (у 2022 році – 64 308 мільйонів гривень).

У 2023 році до складу доходів за цінними паперами України за амортизованою собівартістю включено доходи

18. Результати від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті

	2023	2022
	(у мільйонах гривень)	
Нереалізований результат від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	37 729	139 595
Реалізований результат від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	25 793	35 961
Усього результати від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	63 522	175 556

19. Результати від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток

	2023	2022
	(у мільйонах гривень)	
Цінні папери нерезидентів за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутках або збитках		
Процентні доходи	9 006	5 585
Нереалізовані доходи, що спрямовуються до резерву переоцінки фінансових інструментів до їх справедливої вартості	16 948	2 909
Нереалізовані витрати, що компенсуються резервом переоцінки фінансових інструментів до їх справедливої вартості	(1)	(144)
Нереалізовані витрати, що не компенсуються резервом переоцінки фінансових інструментів до їх справедливої вартості	(19)	(479)
Усього нереалізованих результатів від цінних паперів нерезидентів за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутках або збитках	16 928	2 286
Реалізований результат за цінними паперами нерезидентів за справедливою вартістю через прибуток або збиток (нереалізовані результати поточного року, що стали реалізованими)	15 807	(3 013)
Усього результатів від цінних паперів нерезидентів за справедливою вартістю через прибуток або збиток	41 741	4 858
Похідні фінансові інструменти		
Нереалізовані доходи, що спрямовуються до резерву переоцінки фінансових інструментів до їх справедливої вартості	2 323	–
Нереалізовані витрати, що компенсуються резервом переоцінки фінансових інструментів до їх справедливої вартості	–	(676)
Нереалізовані витрати, що не компенсуються резервом переоцінки фінансових інструментів до їх справедливої вартості	–	(3 485)
Усього нереалізованих результатів від похідних фінансових інструментів	2 323	(4 161)
Реалізований результат від похідних фінансових інструментів (нереалізовані результати поточного року, що стали реалізованими)	(864)	(1 182)
Усього результатів від похідних фінансових інструментів	1 459	(5 343)
Інструменти капіталу за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутках або збитках		
Нереалізовані доходи, що спрямовуються до резерву переоцінки інструментів капіталу до їх справедливої вартості	52	503
Нереалізовані витрати, що не компенсуються резервом переоцінки інструментів капіталу до їх справедливої вартості	–	(1)
Усього нереалізованих результатів за інструментами капіталу	52	502
Усього результатів від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутках або збитках	43 252	17

У 2023 році отримані проценти за цінними паперами нерезидентів, уключені в чисте збільшення цінних паперів нерезидентів консолідованого звіту про рух грошових коштів, становили 5 785 мільйонів гривень (у 2022 році – 7 076 мільйонів гривень). Нереалізовані доходи, що

спрямовуються до резервів переоцінки, та нереалізовані витрати, що компенсуються резервом переоцінки, подано на чистій основі в консолідованому звіті про зміни у власному капіталі.

20. Прибутки/(збитки) від відновлення/(зменшення) корисності фінансових та нефінансових активів

Прибутки/(збитки) від відновлення/(зменшення) корисності фінансових та нефінансових активів:

	2023	2022
	(у мільйонах гривень)	
(Збитки)/прибутки від (зменшення)/відновлення корисності за розміщеними депозитами в іноземній валюті за амортизованою собівартістю	(4)	4
Прибутки від відновлення корисності за вимогами за облигаціями інших державних установ за амортизованою собівартістю	–	37
Прибутки/(збитки) від відновлення/(зменшення) корисності за кредитами банкам	929	(1 238)
Прибутки/(збитки) від відновлення/(зменшення) корисності за кредитами працівникам	1	(7)
Прибутки/(збитки) від відновлення/(зменшення) корисності за процентними фінансовими активами	926	(1 204)
Прибутки/(збитки) від відновлення/(зменшення) корисності за дебіторською заборгованістю	3	(5)
Прибутки/(збитки) від відновлення/(зменшення) корисності за іншими нефінансовими активами	7	(12)
Збитки від зменшення корисності інвестицій до статутного капіталу асоційованої компанії	–	(5)
Прибутки/(збитки) від відновлення/(зменшення) корисності за іншими активами	10	(22)

Розділ II.IV. Справедлива вартість фінансових активів та зобов'язань

21. Справедлива вартість фінансових активів та зобов'язань

Ринок, на якому Національний банк, як правило, здійснює операції продажу активу або передавання зобов'язання, вважається головним ринком або, якщо немає головного ринку, найсприятливішим ринком. У Національного банку має бути доступ до основного або найсприятливішого ринку на дату оцінки. Національний банк оцінює справедливу вартість активу або зобов'язання, користуючись припущеннями, якими користувалися б учасники ринку, складаючи ціну активу або зобов'язання, та припускаючи, що учасники ринку діють у своїх економічних інтересах.

Якщо для активу або зобов'язання є головний ринок, то оцінка справедливої вартості представляє ціну на такому ринку (незалежно від того, чи ця ціна є безпосередньо відкритою, чи її оцінку отримано за іншою методикою оцінювання), навіть якщо ціна на іншому ринку є потенційно сприятливішою на дату оцінки.

Для визначення справедливої вартості фінансових інструментів, щодо яких немає інформації про ринкові ціни із зовнішніх джерел, використовуються такі методики оцінки, як дисконтування грошових потоків і аналіз фінансової інформації про об'єкти інвестування. Застосування методик оцінки може потребувати припущень, що не підкріплені ринковими даними. У цій консолідованій фінансовій звітності інформація щодо припущень розкривається в тих випадках, за яких заміна такого припущення можливим альтернативним варіантом може призвести до суттєвої зміни сум прибутку, доходів, витрат, загальної суми активів чи зобов'язань.

Національний банк застосовує методики оцінювання, що відповідають обставинам і для яких є достатньо даних, щоб оцінити справедливу вартість, максимізуючи використання доречних відкритих вхідних даних та мінімізуючи використання закритих вхідних даних.

Усі активи та зобов'язання, справедлива вартість яких оцінюється або розкривається в консолідованій фінансовій звітності, класифікуються в межах ієрархії рівнів справедливої вартості.

Національний банк визначає розрахункову справедливу вартість фінансових активів і зобов'язань, використовуючи ринкову інформацію (за її наявності) і відповідні методики оцінки. Проте для тлумачення ринкової інформації з метою визначення розрахункової справедливої вартості неодмінно потрібне професійне судження. Розрахункова справедлива вартість не завжди відповідає реальним сумах, за які Національний банк міг би реалізувати фінансові активи та зобов'язання з урахуванням поточних обставин, оскільки активність фінансового ринку України залишається низькою.

Фінансові активи та зобов'язання за справедливою вартістю

До фінансових інструментів за справедливою вартістю належать цінні папери нерезидентів, похідні фінансові інструменти.

Справедлива вартість боргових цінних паперів нерезидентів (крім інструментів капіталу) визначається на підставі котирувань на активному ринку (вхідні дані рівня 1), інших котирувань із торгово-інформаційних систем (вхідні дані рівня 2) або, якщо немає інформації про котирування на активному ринку, на підставі дохідного підходу та вхідних даних рівня 3 (дохідність цінних паперів під час їх первинного розміщення емітентом та припущення щодо незмінності цієї дохідності до дати погашення відповідних цінних паперів, ураховуючи короткі строки до погашення). Справедлива вартість інструментів капіталу визначена зовнішнім оцінювачем доходним методом на підставі вхідних даних рівня 3.

Справедлива вартість похідних фінансових інструментів (державних деривативів) визначається на підставі котирувань на активному ринку (вхідні дані рівня 1).

Під час визначення справедливої вартості таких похідних фінансових інструментів, як процентний та валютний свопи, використовується метод оцінки із застосуванням даних, що відкрито спостерігаються на ринку (рівень 2). Справедлива вартість визначається на основі моделей оцінки, заснованих на поточній ринковій і договірній вартості відповідних базових інструментів та інших чинників. Моделі включають різні дані, у тому числі форвардні та спотові курси валют, волатильність валютного курсу, індекси процентних ставок на міжбанківських ринках, криві дохідності тощо.

Фінансові активи та зобов'язання за амортизованою собівартістю

Національний банк визначив, що справедлива вартість певних фінансових активів і зобов'язань за амортизованою собівартістю суттєво не відрізняється від їх балансової вартості для цілей розкриття справедливої вартості. До цих фінансових активів і зобов'язань належать кошти та депозити в іноземній валюті, авуари в СПЗ та внески в рахунок квоти МВФ, інші фінансові активи, банкноти та монети в обігу, кошти банків, кошти державних та інших установ, депозитні сертифікати Національного банку, зобов'язання перед МВФ та інші фінансові зобов'язання.

До фінансових інструментів за амортизованою собівартістю, справедлива вартість яких може суттєво відрізнятися від їх балансової вартості, належать цінні

папери України, внутрішній державний борг у національній валюті, кредити банкам та іншим позичальникам. Усі ці фінансові інструменти не мають активного ринку.

Справедливу вартість тих фінансових активів і зобов'язань, для яких немає активного ринку, Національний банк розраховує для розкриття в консолідованій фінансовій звітності за методом дисконтування грошових потоків (дохідний підхід). Зазначена модель ураховує майбутні процентні платежі та погашення основної суми заборгованості, строки погашення та ставку дисконтування.

Справедливу вартість цінних паперів України, Національний банк визначає на підставі дохідного підходу та такої інформації:

для довгострокових інфляційних державних облігацій – вхідних даних рівня 2 (спот-ставок, розрахованих на основі кривої безкупонної дохідності, побудованої за даними фактично укладених та виконаних договорів з ОВДП із застосуванням параметричної моделі Свенссона, та фактичних значень індексу споживчих цін до попереднього місяця з квітня до листопада 2023 року) (2022 рік: з квітня до листопада 2022 року) та рівня 3 (консенсусний прогноз значень індексу споживчих цін на 2023–2028 роки із щомісячного видання FOCUSECONOMICS за грудень 2023 року та цільові значення індексу споживчих цін, визначених

Національним банком на період із 2029 до 2047 років) (2022 рік: консенсусний прогноз значень індексу споживчих цін на 2022–2027 роки із щомісячного видання FOCUSECONOMICS за грудень 2022 року та цільові значення індексу споживчих цін, визначених Національним банком на період із 2028 до 2047 років);

для інших державних облігацій України – вхідних даних рівня 2 (спот-ставок, розрахованих на основі кривої безкупонної дохідності, побудованої за даними фактично укладених та виконаних договорів з ОВДП із застосуванням параметричної моделі Свенссона, значень облікових ставок, визначених у прогнозі Національного банку).

Як ставка дисконтування для визначення справедливої вартості внутрішнього державного боргу в національній валюті використовується середньозважена ставка Національного банку за останніми угодами рефінансування (вхідні дані рівня 3) за звітний період.

Станом на 31 грудня 2023 та 2022 років як ставка дисконтування для визначення справедливої вартості кредитів, наданих банкам та іншим позичальникам, використана ринкова ставка [облікова ставка Національного банку, що визначена процентною політикою Національного банку як гранична процентна ставка (нижня точка діапазону) для кредитів банкам] на дату розрахунку (вхідні дані рівня 3).

Використані ставки дисконтування були такими:

	2023	2022
	Ставка дисконтування, у % річних	Ставка дисконтування, у % річних
Цінні папери України в національній валюті:		
ОВДП (з фіксованою процентною ставкою)	11,30–19,35	12,27–22,28
ОВДП (з плаваючою процентною ставкою)	6,74–13,59	5,95–15,92
Внутрішній державний борг у національній валюті (1994–1996 роки)	22,00	27,00
Кредити банкам та іншим позичальникам у національній валюті	15,00	25,00

У наведеній нижче таблиці подано балансову вартість та оцінку справедливої вартості фінансових активів, що не відображаються в консолідованому звіті про фінансовий стан Національного банку за їх справедливою вартістю:

	2023		2022	
	Балансова вартість	Справедлива вартість	Балансова вартість	Справедлива вартість
(у мільйонах гривень)				
Цінні папери України в національній валюті:				
ОВДП (з фіксованою процентною ставкою)	277 351	248 153	292 165	242 168
ОВДП (з плаваючою процентною ставкою)	449 738	396 526	464 415	474 623
Внутрішній державний борг	1 347	833	1 444	757
Кредити банкам та іншим позичальникам	5 691	5 735	40 781	42 754

Оскільки розрахунки оціночної справедливої вартості ґрунтуються на певних припущеннях, то слід ураховувати те, що надана інформація може не повністю відображати вартість, яка може бути реалізована.

Справедлива вартість фінансових інструментів за рівнями її оцінки розподілялася таким чином:

	2023			2022		
	Рівень 1	Рівень 2	Рівень 3	Рівень 1	Рівень 2	Рівень 3
(у мільйонах гривень)						
Активи, оцінені за справедливою вартістю						
Цінні папери нерезидентів, які обліковуються за справедливою вартістю	901 668	27 915	143 516	607 882	59 957	27 667
Цінні папери України за справедливою вартістю:						
державні деривативи	729	–	–	460	–	–
Активи, справедлива вартість яких розкривається						
Цінні папери України в національній валюті:						
ОВДП (з фіксованою процентною ставкою)	–	248 153	–	–	242 168	–
ОВДП (з плаваючою процентною ставкою)	–	268 588	127 938	–	311 705	162 918
Внутрішній державний борг	–	–	833	–	–	757
Кредити банкам та іншим позичальникам	–	–	5 735	–	–	42 754
Зобов'язання, оцінені за справедливою вартістю						
Інші фінансові зобов'язання за справедливою вартістю:						
своп процентної ставки	–	1 223	–	–	4 390	–
валютний своп	–	–	–	–	63	–

Упродовж 2023 року не було суттєвих переведень фінансових інструментів між рівнями 1 і 2 оцінки справедливої вартості, а також не було переведень фінансових інструментів до рівня 3 оцінки справедливої вартості або з нього.

Довгострокові інфляційні ОВДП, справедлива вартість яких розкривається, включені до рівня 3 оцінки справедливої вартості.

Зміну справедливої вартості цінних паперів нерезидентів, що оцінюються на дату звітності за справедливою вартістю та включені до рівня 3 оцінки справедливої вартості, подано таким чином:

Справедлива вартість цінних паперів нерезидентів, що оцінені за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках та включені до рівня 3 оцінки	
(у мільйонах гривень)	
Цінні папери нерезидентів станом на 01 січня 2022 року	16 949
Доходи/(витрати), визнані протягом звітного періоду в складі прибутків або збитків, у тому числі:	2 323
нереалізовані доходи/(витрати) від переоцінки фінансових інструментів до справедливої вартості	622
нереалізовані доходи/(витрати) від переоцінки у зв'язку зі зміною офіційного курсу гривні до іноземних валют	982
Придбані цінні папери нерезидентів	26 190
Погашені цінні папери нерезидентів	(17 795)
Цінні папери нерезидентів станом на 31 грудня 2022 року	27 667
Доходи/(витрати), визнані протягом звітного періоду в складі прибутків або збитків, у тому числі:	7 331
нереалізовані доходи/(витрати) від переоцінки фінансових інструментів до справедливої вартості	1 713
нереалізовані доходи/(витрати) від переоцінки у зв'язку зі зміною офіційного курсу гривні до іноземних валют	5 556
Придбані цінні папери нерезидентів	135 623
Погашені цінні папери нерезидентів	(27 105)
Цінні папери нерезидентів станом на 31 грудня 2023 року	143 516

Доходи та витрати від зміни справедливої вартості цінних паперів нерезидентів, що оцінюються на дату звітності за справедливою вартістю та віднесені до рівня 3 оцінки справедливої вартості, уключено до результатів від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті та до результатів від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід (примітка 18 та 19 відповідно).

Середньозважена модифікована дюрація за фінансовими активами за справедливою вартістю, що належать до рівня 3 ієрархії справедливої вартості (крім

інструментів капіталу за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках), становить 0,53 станом на 31 грудня 2023 року (0,19 – станом на 31 грудня 2022 року). Збільшення ставок дохідності, використаних для визначення справедливої вартості таких фінансових активів станом на 31 грудня 2023 року (вхідні дані рівня 3), на 100 базисних пунктів призведе до зменшення справедливої вартості відповідних активів на 763 мільйони гривень (станом на 31 грудня 2022 року – 52 мільйони гривень), а зменшення цих ставок дохідності на 100 базисних пунктів – до збільшення справедливої вартості активів на 763 мільйони гривень (станом на 31 грудня 2022 року – 52 мільйони гривень).

Розділ III. Управління ризиками

22. Управління фінансовими ризиками

Метою управління фінансовими ризиками Національного банку є обмеження потенційних втрат фінансових активів Національного банку, забезпечення своєчасного виконання його фінансових зобов'язань і захист його капіталу для сприяння досягненню стратегічних цілей та ефективному виконанню функцій Національного банку, визначених Законом України “Про Національний банк України”, підтримки його інституційної спроможності та незалежності.

Процеси управління фінансовими ризиками включають такі етапи:

- 1) організація системи управління фінансовими ризиками;
- 2) виявлення негативних подій/ідентифікація фінансових ризиків у процесах/продуктах Національного банку;
- 3) оцінка фінансових ризиків;
- 4) визначення і вжиття заходів у відповідь на фінансові ризики (реагування на фінансові ризики);
- 5) контрольна діяльність;
- 6) комунікації та звітування;
- 7) моніторинг системи управління фінансовими ризиками.

Етапи процесів управління фінансовими ризиками детально визначені в регламентах процесів та інших розпорядчих актах Національного банку з питань управління фінансовими ризиками.

Правління Національного банку відповідає за впровадження системи управління ризиками та забезпечення управління ризиками Національного банку.

Відповідно до Закону України “Про Національний банк України” Правління Національного банку створило Комітет з управління активами та пасивами Національного банку, якому делегувало повноваження щодо прийняття рішень з питань управління активами і пасивами, у тому числі золотовалютним резервом України, забезпечення моніторингу ризиків і фінансових результатів за операціями з активами і пасивами Національного банку.

Правління Національного банку або Комітет з управління активами та пасивами Національного банку в межах повноважень, делегованих йому Правлінням Національного банку, обирає та затверджує заходи у відповідь на фінансові ризики (реагування на фінансові ризики) відповідно до пропозицій підрозділів, які здійснюють операції з фінансовими інструментами та

Департаменту ризик-менеджменту шляхом прийняття рішень з питань управління фінансовими ризиками та/або включення таких заходів до нормативно-правових та/або розпорядчих актів Національного банку.

Підрозділи Національного банку, що відповідають за проведення та/або здійснюють операції з фінансовими інструментами, є “першою лінією захисту” у процесах управління фінансовими ризиками та відповідають за виявлення, оцінювання фінансових ризиків, визначення та вжиття заходів у відповідь на фінансові ризики та звітування щодо фінансових ризиків, пов'язаних з операціями, що належать до сфери відповідальності цих підрозділів.

Департамент ризик-менеджменту є “другою лінією захисту” у процесах управління фінансовими ризиками та відповідає за:

- 1) методичну, координаційну та організаційну підтримку процесів управління фінансовими ризиками в Національному банку, уключаючи актуалізацію політики управління фінансовими ризиками;
- 2) розроблення і супроводження порядків і методик, що використовуються для оцінки фінансових ризиків;
- 3) контроль, моніторинг та незалежний аналіз фінансових ризиків на рівні “другої лінії захисту” Національного банку;
- 4) здійснення на запити аналізу нових операцій з фінансовими інструментами, нових фінансових інструментів, змін до операцій з фінансовими інструментами щодо їх впливу на фінансові ризики Національного банку, надання рекомендацій щодо заходів у відповідь на виявлені фінансові ризики (реагування на ризики);
- 5) оцінку профілю фінансових ризиків Національного банку;
- 6) звітування щодо фінансових ризиків Національного банку Комітету з управління активами та пасивами Національного банку.

Фінансові ризики Національного банку поділяються на такі групи:

- фінансові ризики, пов'язані з політикою, яку визначає та здійснює Національний банк, що виникають у зв'язку з фінансовими інструментами та пов'язані з виконанням Національним банком своєї основної функції та інших функцій відповідно до статей 6, 7 Закону України “Про Національний банк України”, крім пункту 15 статті 7 Закону України “Про Національний банк України”;

- фінансові ризики міжнародних резервів України;
- інші фінансові ризики Національного банку.

Заходи, які Національний банк уживає у відповідь на фінансові ризики, залежать від толерантності Національного банку до відповідної групи ризиків.

До основних заходів, які Національний банк уживає у відповідь на фінансові ризики, належать:

1) уникнення або запобігання фінансовому ризику шляхом свідомої відмови від операцій та фінансових інструментів, що наражають Національний банк на ризики, рівень яких перевищує рівень толерантності Національного банку до відповідної групи ризиків;

2) обмеження або зменшення фінансового ризику за допомогою:

- диверсифікації;
- установлення лімітів на кількісні показники ризику;
- визначення умов та правил для якісних показників ризику;
- використання різних видів забезпечення виконання зобов'язань боржником або контрагентом і коригування справедливої вартості такого забезпечення з урахуванням знижок за ризики або коригуючих коефіцієнтів;

3) перенесення фінансового ризику за допомогою хеджування;

4) прийняття фінансового ризику шляхом створення резервів та покриття фінансових ризиків за рахунок власних ресурсів Національного банку.

Залежно від чинників, які призводять до відповідних фінансових ризиків, Національний банк виділяє кредитний ризик, ринкові ризики та ризик ліквідності.

Кредитний ризик

Кредитний ризик – імовірність виникнення збитків або додаткових витрат, або недоотримання доходів через неспроможність банку-позичальника, іншого боржника чи контрагента Національного банку виконати взяті на себе зобов'язання відповідно до погоджених умов. Кредитний ризик може мати такі прояви:

ризик дефолту – кредитний ризик, що виникає внаслідок неспроможності контрагента/емітента/боржника виконати свої зобов'язання перед Національним банком, у тому числі передрозрахунковий ризик (ризик дефолту контрагента до дати здійснення розрахунків за операцією з Національним банком) та розрахунковий ризик (ризик дефолту контрагента в день здійснення розрахунків за

операцією з Національним банком після виконання зобов'язань Національним банком, але до виконання зобов'язань контрагентом);

ризик зниження кредитного рейтингу контрагента/емітента нижче ніж мінімальний допустимий рівень кредитного рейтингу для врахування активів у складі міжнародних резервів.

Ринкові ризики

Ринкові ризики – імовірність виникнення збитків або додаткових витрат, або недоотримання доходів через несприятливі зміни ринкових цін, наприклад курсів іноземних валют, процентних ставок, цін фінансових інструментів і товарів. Ринкові ризики можуть мати такі прояви:

валютний ризик – ринковий ризик, що виникає через несприятливі коливання курсів іноземних валют;

процентний ризик – ринковий ризик, який виникає через несприятливі зміни ринкових процентних ставок, що негативно впливають на вартість боргових цінних паперів або інших інструментів з фіксованим доходом та вартість похідних фінансових інструментів (деривативів);

ризик кредитного спреду – ринковий ризик, що виникає через розширення (збільшення) кредитного спреду між дохідністю до погашення цінного папера або іншого фінансового інструменту з фіксованим доходом та безризиковою дохідністю до погашення з аналогічною дюрацією, що негативно впливає на ринкову вартість таких інструментів. Розширення кредитного спреду може бути пов'язане як зі зниженням кредитного рейтингу/кредитної якості емітента фінансового інструменту, так із загальними змінами ринкової кон'юнктури;

фондовий ризик – ринковий ризик, що виникає через несприятливі зміни ринкової вартості акцій та інших цінних паперів із нефіксованим доходом;

товарний ризик – ринковий ризик, що виникає через несприятливі зміни ринкової вартості товарів, включаючи дорогоцінні метали (наприклад, золото);

ризик волатильності – ринковий ризик, що виникає через несприятливі зміни волатильності ринкових цін, процентних ставок, ринкових індексів і валютних курсів, які призводять до зменшення вартості опціонів, у тому числі вбудованих в інші фінансові інструменти.

Серед ринкових ризиків найбільший вплив на Національний банк мають валютний та процентний ризики.

У наведеній нижче таблиці подано аналіз чутливості позицій Національного банку до валютного ризику, що розраховано на підставі припущення про 20% збільшення і зменшення курсу долара США, євро, СПЗ та інших валют відносно гривні у 2023 та 2022 роках відповідно. До

аналізу чутливості включено тільки суми в іноземній валюті (за винятком немонетарних активів), наявні на кінець періоду, під час конвертації яких на кінець періоду використовуються курси, змінені на 20% стосовно діючих на кінець 2023 та 2022 років.

Вплив зміни курсів на прибуток або збиток та прибуток за рік подано таким чином:

	31 грудня 2023 року		31 грудня 2022 року	
	+20%	-20%	+20%	-20%
	(у мільйонах гривень)			
Долари США	262 043	(262 043)	165 116	(165 116)
Євро	4 359	(4 359)	6 766	(6 766)
СПЗ	(10 108)	10 108	(16 781)	16 781
Англійські фунти стерлінгів	1 221	(1 221)	1 652	(1 652)
Інші валюти	2 897	(2 897)	4 641	(4 641)

У наведеній нижче таблиці подано аналіз чутливості позицій Національного банку до процентного ризику. Вплив на прибуток або збиток та прибуток за рік подано таким чином:

	31 грудня 2023 року		31 грудня 2022 року	
	+100 б. п.	-100 б. п.	+100 б. п.	-100 б. п.
	(у мільйонах гривень)			
Чутливість процентних фінансових активів	11 068	(11 068)	9 687	(9 687)
Чутливість процентних фінансових зобов'язань	(6 751)	6 751	(5 926)	5 926
Чистий вплив на прибуток або збиток та прибуток до розподілу	4 318	(4 318)	3 761	(3 761)

Визначення джерел процентного ризику здійснюється шляхом аналізу наявної структури процентних активів і пасивів. Національний банк здійснює оцінку процентного ризику за допомогою аналізу чутливості до зміни процентних ставок, тобто змін ринкової вартості інструментів та портфелів у результаті загальної зміни кривої дохідності на певну кількість базисних пунктів. Відповідно до методології використовуваних сценарії включають паралельне зміщення всієї кривої на один процентний пункт (+/-100 базисних пунктів). Чутливість до процентного ризику обчислюється на підставі сценарію, відповідно до якого всі криві процентних ставок вважаються такими, що змінюються однаково незалежно від фінансового інструменту або валюти. Оцінки включають процентний ризик за всіма позиціями Національного банку для інструментів з фіксованою та плаваючою процентною ставкою, як визначено за відповідною моделлю.

Ризик ліквідності

За характером прояву ризику ліквідності Національний банк розділяє:

ризик ліквідності міжнародних резервів, що проявляється в можливих складнощах швидко продати або достроково відкликати великий обсяг активів, у які розміщені міжнародні резерви, іноді також за несприятливих ринкових умов, що призводять до зниження вартості таких активів;

ризик ліквідності Національного банку в іноземній валюті, що проявляється в неспроможності Національного банку виконати свої зобов'язання в іноземній валюті в установлені строки.

У зв'язку з тим, що відповідно до пункту 2 статті 7 Закону України "Про Національний банк України" Національний банк монополює здійснює емісію національної валюти України та організовує готівковий грошовий обіг, для нього не є властивим ризик ліквідності в національній валюті України, тобто ризик неспроможності виконати свої зобов'язання в національній валюті України в установлені строки.

Управління ризиком ліквідності Національного банку здійснюється шляхом:

- утримання певних нормативно визначених обсягів коштів у грошовій формі на кореспондентських рахунках;
- утримання достатнього обсягу високоліквідних фінансових інструментів, що можуть бути швидко переведені в грошові кошти;
- установлення вимог до ліквідності активів, у які Національний банк розміщує міжнародні резерви.

Детальну оцінку фінансових ризиків наведено в примітках 23–27.

23. Аналіз фінансових активів і зобов'язань у розрізі концентрації географічного ризику

Станом на 31 грудня 2023 року фінансові активи і зобов'язання Національного банку в розрізі концентрації географічного ризику подані таким чином:

	Україна	Країни ОЕСР	МВФ	Інші	Усього
	(у мільйонах гривень)				
Фінансові активи					
Кошти та депозити в іноземній валюті	41 317	326 191	–	–	367 508
Цінні папери нерезидентів	–	1 048 635	–	24 464	1 073 099
Авуари в СПЗ	–	–	35 570	–	35 570
Цінні папери України	727 818	–	–	–	727 818
Кредити банкам та іншим позичальникам	5 691	–	–	–	5 691
Внутрішній державний борг	1 347	–	–	–	1 347
Внески в рахунок квоти МВФ	–	–	102 521	–	102 521
Інші фінансові активи	57	1	102	–	160
Усього фінансових активів	776 230	1 374 827	138 193	24 464	2 313 714
Фінансові зобов'язання					
Банкноти та монети в обігу	764 598	–	–	–	764 598
Кошти банків	216 261	–	–	–	216 261
Кошти державних та інших установ	140 102	–	–	–	140 102
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	621 667	–	–	–	621 667
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	–	–	86 027	–	86 027
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	–	–	102 509	–	102 509
Інші фінансові зобов'язання	2 521	8	–	–	2 529
Усього фінансових зобов'язань	1 745 149	8	188 536	-	1 933 693
Чиста балансова позиція	(968 919)	1 374 819	(50 343)	24 464	380 021
Позабалансові активи та зобов'язання					
Активи до отримання за угодами своп	–	–	–	–	–
Зобов'язання з надання кредитів банкам та іншим позичальникам	3 000	–	–	–	3 000
Активи до постачання за угодами своп	–	–	–	–	–
Чиста позабалансова позиція	(3 000)	–	–	–	(3 000)
Чиста позиція	(971 919)	1 374 819	(50 343)	24 464	377 021

Станом на 31 грудня 2022 року фінансові активи і зобов'язання Національного банку в розрізі концентрації географічного ризику подані таким чином:

	Україна	Країни ОЕСР	МВФ	Інші	Усього
	(у мільйонах гривень)				
Фінансові активи					
Кошти та депозити в іноземній валюті	39 543	196 991	–	–	236 534
Цінні папери нерезидентів	–	653 181	–	42 325	695 506
Авуари в СПЗ	–	–	62 174	–	62 174
Цінні папери України	757 040	–	–	–	757 040
Кредити банкам та іншим позичальникам	40 781	–	–	–	40 781
Внутрішній державний борг	1 444	–	–	–	1 444
Внески в рахунок квоти МВФ	–	–	97 908	–	97 908
Інші фінансові активи	63	23	–	–	86
Усього фінансових активів	838 871	850 195	160 082	42 325	1 891 473
Фінансові зобов'язання					
Банкноти та монети в обігу	715 330	–	–	–	715 330
Кошти банків	86 870	–	–	–	86 870
Кошти державних та інших установ	54 198	–	–	–	54 198
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	457 464	–	–	–	457 464
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	–	–	141 279	–	141 279
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	–	–	97 897	–	97 897
Інші фінансові зобов'язання	5 198	118	–	3	5 319
Усього фінансових зобов'язань	1 319 060	118	239 176	3	1 558 357
Чиста балансова позиція	(480 189)	850 077	(79 094)	42 322	333 116
Позабалансові активи та зобов'язання					
Активи до отримання за угодами своп	–	1 834	–	–	1 834
Зобов'язання з надання кредитів банкам та іншим позичальникам	3 000	–	–	–	3 000
Активи до постачання за угодами своп	–	1 737	–	–	1 737
Чиста позабалансова позиція	(3 000)	97	–	–	(2 903)
Чиста позиція	(483 189)	850 174	(79 094)	42 322	330 213

24. Кредитний ризик

Нижче наведено інформацію щодо валової балансової вартості фінансових активів Національного банку за стадіями зменшення корисності та за кредитними рейтингами контрагентів, установленними міжнародними рейтинговими компаніями "Fitch Ratings", "Moody's" та "Standard & Poor's". У поданих нижче розкриттях на 31 грудня 2023 та 2022 років для кожного контрагента

враховується нижчий із двох кращих рейтингів, присвоєних йому вищезазначеними рейтинговими компаніями. Рейтинги наводяться відповідно до кодування рейтингової компанії "Fitch Ratings" із застосуванням таблиці відповідностей рейтингів інформаційної системи "Bloomberg".

Нижче наведена інформація станом на 31 грудня 2023 року:

	Кредитний рейтинг	Усього	% у статті фінансових активів	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3
(у мільйонах гривень)						
Кошти та депозити в іноземній валюті:						
кошти на вимогу в іноземній валюті	AAA	90 657	24,7	90 657	–	–
	AA+	153 187	41,7	153 187	–	–
	AA	4 374	1,2	4 374	–	–
	AA-	1 698	0,4	1 698	–	–
	A+	34 032	9,3	34 032	–	–
	A	9 822	2,7	9 822	–	–
	A-	70	–	70	–	–
	CCC-	39	–	39	–	–
короткострокові депозити в іноземній валюті	AAA	15 227	4,1	15 227	–	–
	AA-	1	–	1	–	–
	A	17 128	4,7	17 128	–	–
готівкова іноземна валюта	Без ризику	41 278	11,2	41 278	–	–
Усього коштів та депозитів в іноземній валюті		367 513	100,0	367 513	–	–
Цінні папери нерезидентів:						
державні цінні папери	AAA	437	–	437	–	–
	AA+	890 027	83,0	890 027	–	–
	AA-	1 540	0,1	1 540	–	–
	A+	706	0,1	706	–	–
облігації міжнародних агенцій, банків та інших емітентів	AAA	101 996	9,5	101 996	–	–
	AA+	27 311	2,5	27 311	–	–
	AA	27 529	2,6	27 529	–	–
	AA-	12 214	1,1	12 214	–	–
	A+	9 061	0,9	9 061	–	–
	A	1 602	0,2	1 602	–	–
Усього боргових цінних паперів нерезидентів		1 072 423	100,0	1 072 423	–	–
Цінні папери України:						
державні цінні папери	CCC-	727 818	100,0	727 818	–	–
Усього цінних паперів України		727 818	100,0	727 818	–	–
Кредити банкам та іншим позичальникам:						
кредити, надані банкам	Без рейтингу	39 687	99,9	1 613	867	37 207
кредити, надані іншим позичальникам	Без рейтингу	21	0,1	–	–	21
Усього кредитів банкам та іншим позичальникам		39 708	100,0	1 613	867	37 228
Внутрішній державний борг	CCC-	1 347	100,0	1 347	–	–
Інші фінансові активи						
	AAA	102	56,0	102	–	–
	AA	1	0,6	1	–	–
	CCC-	4	2,2	4	–	–
	Без рейтингу	75	41,2	67	–	8
Усього інших фінансових активів		182	100,0	174	–	8

Нижче наведена інформація станом на 31 грудня 2022 року:

	Кредитний рейтинг	Усього	% у статті фінансових активів	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3
(у мільйонах гривень)						
Кошти та депозити в іноземній валюті:						
кошти на вимогу в іноземній валюті	AAA	65 676	27,8	65 676	–	–
	AA+	93 709	39,6	93 709	–	–
	AA	13 126	5,6	13 126	–	–
	AA-	1 526	0,6	1 526	–	–
	A+	13 235	5,6	13 235	–	–
	A	9 656	4,1	9 656	–	–
	A-	63	–	63	–	–
	CCC-	69	–	69	–	–
готівкова іноземна валюта	Без ризику	39 474	16,7	39 474	–	–
Усього коштів та депозитів в іноземній валюті		236 534	100,0	236 534	–	–
Цінні папери нерезидентів:						
державні облигації	AAA	584 750	84,2	584 750	–	–
	AA+	945	0,1	945	–	–
	AA-	3 664	0,5	3 664	–	–
	A+	409	0,1	409	–	–
облигації міжнародних агенцій, банків та інших емітентів	AAA	7 868	1,1	7 868	–	–
	AA+	942	0,1	942	–	–
	AA	6 189	0,9	6 189	–	–
	AA-	6 714	1,0	6 714	–	–
	A+	27 817	4,0	27 817	–	–
	A	52 267	7,5	52 267	–	–
	A-	3 317	0,5	3 317	–	–
Усього боргових цінних паперів нерезидентів		694 882	100,0	694 882	–	–
Цінні папери України:						
державні цінні папери	CCC-	757 040	100,0	757 040	–	–
Усього цінних паперів України		757 040	100,0	757 040	–	–
Кредити банкам та іншим позичальникам:						
кредити, надані банкам	CCC	5 899	7,7	2 617	3 282	–
	CCC-	18 451	24,2	18 451	–	–
	Без рейтингу	51 954	68,1	12 628	1 180	38 146
кредити, надані іншим позичальникам	Без рейтингу	21	–	–	–	21
Усього кредитів банкам та іншим позичальникам		76 325	100,0	33 696	4 462	38 167
Внутрішній державний борг	CCC-	1 444	100,0	1 444	–	–
Інші фінансові активи						
	AAA	13	11,3	13	–	–
	AA	2	1,7	2	–	–
	A+	8	7,0	8	–	–
	Без рейтингу	92	80,0	83	1	8
Усього інших фінансових активів		115	100,0	106	1	8

Кредити, надані банкам, що не мають міжнародного рейтингу, складаються з кредитів, наданих банкам України для підтримання їх ліквідності, рейтинг яких визначено за внутрішньою методологією Національного банку.

Станом на 31 грудня 2023 року банки, валова балансова вартість кредитів яким становила 2 480 мільйонів гривень, мали внутрішні рейтинги: "BBB" у сумі 1 293 мільйони гривень, "BB" у сумі 167 мільйонів гривень, "B" у сумі 320 мільйонів гривень, "C" у сумі 700 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2022 року – 13 808 мільйонів гривень, з них: "A" у сумі 854 мільйони гривень, "BBB" у сумі 3 271 мільйон гривень, "BB" у сумі 6 106 мільйонів гривень, "B" у сумі 2 944 мільйони гривень, "CCC" у сумі 489 мільйонів гривень, "CC" у сумі 144 мільйони гривень).

Національний банк визначає внутрішні рейтинги таким чином:

рейтинг "AAA" – найвищий рівень кредитоспроможності контрагента. Фінансовий стан контрагента оцінюється як стійкий та стабільний у довгостроковій перспективі, спроможність вчасно й у повному обсязі виплачувати проценти й основну суму за борговими зобов'язаннями дуже висока;

рейтинг "AA" – дуже високий рівень кредитоспроможності контрагента. Фінансовий стан контрагента оцінюється як стійкий та стабільний у довгостроковій перспективі, спроможність вчасно й у повному обсязі виплачувати проценти й основну суму за борговими зобов'язаннями висока;

рейтинг "A" – високий рівень кредитоспроможності контрагента. Фінансовий стан оцінюється як стійкий і стабільний у середньостроковій перспективі, спроможність вчасно й у повному обсязі виплачувати проценти й основну суму за борговими зобов'язаннями не викликає сумніву;

рейтинг "BBB" – середній рівень кредитоспроможності контрагента. Фінансовий стан контрагента оцінюється як стійкий і стабільний у середньостроковій перспективі, боргові зобов'язання контрагента більше піддаються ризику невиконання порівняно з контрагентом із вищими рейтингами. Проте можуть виникнути труднощі зі своєчасною та в повному обсязі виплатою процентів та основної суми за борговими зобов'язаннями в разі несприятливих змін у комерційних, фінансових і економічних умовах, хоча найближчим часом імовірність невиконання контрагентом боргових зобов'язань незначна;

рейтинг "BB" – середній рівень кредитоспроможності. Фінансовий стан контрагента оцінюється як задовільний і стабільний у короткостроковій перспективі, на момент аналізу контрагент спроможний виплачувати проценти й основну суму за борговими зобов'язаннями, але має більш високу ймовірність дефолту за зобов'язаннями, ніж контрагент із рейтингом "BBB";

рейтинг "B" – рівень кредитоспроможності контрагента дещо нижчий, ніж середній. Основні показники фінансового стану контрагента оцінюються як задовільні й стабільні в короткостроковій перспективі, достатній рівень фінансової надійності. Своєчасність і повнота виплат за борговими зобов'язаннями значною мірою залежать від комерційних, фінансових та економічних умов;

рейтинг "CCC" – рівень кредитоспроможності контрагента нижчий, ніж середній. Основні показники фінансового стану контрагента оцінюються як задовільні, але їх стабільність у короткостроковій перспективі сумнівна, низький ступінь фінансової надійності. Платоспроможність банку-контрагента повністю залежить від внутрішньоекономічної ситуації;

рейтинг "CC" – низький рівень кредитоспроможності контрагента. Основні показники фінансового стану контрагента оцінюються як задовільні, але ймовірність їх погіршення в короткостроковій перспективі досить висока, дуже низький рівень фінансової надійності. Платоспроможність банку-контрагента повністю залежить від внутрішньоекономічної ситуації;

рейтинг "C" – дуже низький рівень кредитоспроможності контрагента. Фінансовий стан контрагента нестабільний і оцінюється як незадовільний. Виплати процентів і основної суми за борговими зобов'язаннями можуть бути зупинені контрагентом без досягнення згоди кредиторів щодо реструктуризації заборгованості до настання строку платежу. Платоспроможність банку-контрагента повністю залежить від внутрішньоекономічної ситуації.

Валова балансова вартість кредитів, наданих п'ятьом банкам із найбільшою сумою кредитної заборгованості, станом на 31 грудня 2023 року становила 29 413 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2022 року – 45 352 мільйони гривень), або 74% (станом на 31 грудня 2022 року – 59%) від загальної валової балансової вартості кредитів, наданих банкам та іншим позичальникам до формування резерву під очікувані кредитні збитки. Резерв під очікувані кредитні збитки, визнаний за кредитами, наданими цим п'ятьом банкам, становив 29 088 мільйонів гривень станом на 31 грудня 2023 року (станом на 31 грудня 2022 року – 22 364 мільйони гривень).

Нижче наведена інформація про чистий кредитний ризик у розрізі видів отриманої застави під забезпечення кредитів банкам та іншим позичальникам станом на 31 грудня 2023 року:

	Максимальний розмір кредитного ризику	Вартість застави, прийнятої як забезпечення	Чистий розмір кредитного ризику (кредити, надані банкам)	Чистий розмір кредитного ризику (внутрішній державний борг)
(у мільйонах гривень)				
Кредити забезпечені:				
нерухомим майном	2 432	4 444	2 432	–
цінними паперами	2 081	2 373	–	–
іншими видами застави	1 178	1 508	824	–
Кредити незабезпечені	1 347	–	–	1 347
Усього кредитів банкам та іншим позичальникам	7 038	8 325	3 256	1 347

Нижче наведена інформація про чистий кредитний ризик у розрізі видів отриманої застави під забезпечення кредитів банкам та іншим позичальникам станом на 31 грудня 2022 року:

	Максимальний розмір кредитного ризику	Вартість застави, прийнятої як забезпечення	Чистий розмір кредитного ризику (кредити, надані банкам)	Чистий розмір кредитного ризику (внутрішній державний борг)
(у мільйонах гривень)				
Кредити забезпечені :				
нерухомим майном	2 782	4 874	2 782	–
цінними паперами	35 771	66 766	–	–
іншими видами застави	2 228	2 831	871	–
Кредити незабезпечені	1 444	–	–	1 444
Усього кредитів банкам та іншим позичальникам	42 225	74 471	3 653	1 444

Максимальний розмір кредитного ризику відображає балансову вартість кредитної заборгованості на звітну дату. Вартість застави, прийнятої як забезпечення, – справедлива вартість застави, прийнята Національним банком під час розрахунку резерву на звітну дату.

Для банків та інших позичальників, що оцінюються на стадії 3 зменшення корисності, грошові потоки за якими очікуються лише від реалізації заставного майна, чистий розмір кредитного ризику дорівнює максимальному розміру кредитного ризику.

Для банків та інших позичальників, що оцінюються на стадії 1 та 2 зменшення корисності, чистий розмір кредитного ризику, розрахований як різниця між максимальним розміром кредитного ризику та вартістю застави, прийнятої як забезпечення.

Для інших фінансових інструментів Національного банку їх балансова вартість відображає найкращу оцінку максимальної вразливості до кредитного ризику станом на звітну дату.

25. Валютний ризик

Станом на 31 грудня 2023 року Національний банк мав такі валютні позиції:

	Гривні	Долари США	Євро	СПЗ	Англійські фунти стерлінгів	Інші	Немоне-тарні	Усього
(у мільйонах гривень)								
Фінансові активи								
Кошти та депозити в іноземній валюті	–	317 160	44 806	–	1 808	3 734	–	367 508
Цінні папери нерезидентів	–	1 057 280	–	–	4 332	10 811	676	1 073 099
Авуари в СПЗ	–	–	–	35 570	–	–	–	35 570
Цінні папери України	727 089	729	–	–	–	–	–	727 818
Кредити банкам та іншим позичальникам	5 691	–	–	–	–	–	–	5 691
Внутрішній державний борг	1 347	–	–	–	–	–	–	1 347
Внески в рахунок квоти МВФ	–	–	–	102 521	–	–	–	102 521
Інші фінансові активи	56	1	1	102	–	–	–	160
Усього фінансових активів	734 183	1 375 170	44 807	138 193	6 140	14 545	676	2 313 714
Фінансові зобов'язання								
Банкноти та монети в обігу	764 598	–	–	–	–	–	–	764 598
Кошти банків	213 906	2 002	347	–	2	4	–	216 261
Кошти державних та інших установ	54 291	62 867	22 659	196	31	58	–	140 102
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	621 667	–	–	–	–	–	–	621 667
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	–	–	–	86 027	–	–	–	86 027
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	–	–	–	102 509	–	–	–	102 509
Інші фінансові зобов'язання	2 436	84	8	–	1	–	–	2 529
Усього фінансових зобов'язань	1 656 898	64 953	23 014	188 732	34	62	–	1 933 693
Чиста балансова позиція	(922 715)	1 310 217	21 793	(50 539)	6 106	14 483	676	380 021
Позабалансові активи та зобов'язання								
Активи до отримання за угодами своп	–	–	–	–	–	–	–	–
Зобов'язання з надання кредитів банкам та іншим позичальникам	3 000	–	–	–	–	–	–	3 000
Активи до постачання за угодами своп	–	–	–	–	–	–	–	–
Чиста позабалансова позиція	(3 000)	–	–	–	–	–	–	(3 000)
Чиста позиція	(925 715)	1 310 217	21 793	(50 539)	6 106	14 483	676	377 021

Станом на 31 грудня 2022 року Національний банк мав такі валютні позиції:

	Гривні	Долари США	Євро	СПЗ	Англійські фунти стерлінгів	Інші	Немоне-тарні	Усього
(у мільйонах гривень)								
Фінансові активи								
Кошти та депозити в іноземній валюті	–	187 267	39 119	–	3 077	7 071	–	236 534
Цінні папери нерезидентів	–	662 852	10 676	–	5 196	16 158	624	695 506
Авуари в СПЗ	–	–	–	62 174	–	–	–	62 174
Цінні папери України	756 580	460	–	–	–	–	–	757 040
Кредити банкам та іншим позичальникам	40 781	–	–	–	–	–	–	40 781
Внутрішній державний борг	1 444	–	–	–	–	–	–	1 444
Внески в рахунок квоти МВФ	–	–	–	97 908	–	–	–	97 908
Інші фінансові активи	61	10	15	–	–	–	–	86
Усього фінансових активів	798 866	850 589	49 810	160 082	8 273	23 229	624	1 891 473
Фінансові зобов'язання								
Банкноти та монети в обігу	715 330	–	–	–	–	–	–	715 330
Кошти банків	79 763	5 580	1 522	–	2	3	–	86 870
Кошти державних та інших установ	17 279	17 655	14 442	4 809	7	6	–	54 198
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	457 464	–	–	–	–	–	–	457 464
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	–	–	–	141 279	–	–	–	141 279
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	–	–	–	97 897	–	–	–	97 897
Інші фінансові зобов'язання	5 250	37	18	–	1	13	–	5 319
Усього фінансових зобов'язань	1 275 086	23 272	15 982	243 985	10	22	–	1 558 357
Чиста балансова позиція	(476 220)	827 317	33 828	(83 903)	8 263	23 207	624	333 116
Позабалансові активи та зобов'язання								
Активи до отримання за угодами своп	1 834	–	–	–	–	–	–	1 834
Зобов'язання з надання кредитів банкам та іншим позичальникам	3 000	–	–	–	–	–	–	3 000
Активи до постачання за угодами своп	–	1 737	–	–	–	–	–	1 737
Чиста позабалансова позиція	(1 166)	(1 737)	–	–	–	–	–	(2 903)
Чиста позиція	(477 386)	825 580	33 828	(83 903)	8 263	23 207	624	330 213

Активи і зобов'язання в інших валютах переважно складаються зі статей у швейцарських франках, австралійських доларах, японських енах та юанях Женьміньбі.

26. Процентний ризик

Станом на 31 грудня 2023 року Національний банк мав таку структуру середньозважених процентних ставок за основними валютами для монетарних фінансових інструментів, за якими нараховуються проценти. Процентні ставки за кожним фінансовим інструментом розраховувались як середньозважені ефективні процентні ставки на звітну дату.

	Гривні	Долари США	Євро	СПЗ	Англійські фунти стерлінгів	Інші	Загальна середньозважена ставка
							(у %)
Фінансові активи							
Короткострокові депозити в іноземній валюті	–	5,53	–	–	–	–	5,53
Депозити овернайт, що розміщені з ініціативи банку-кореспондента	–	5,28	–	–	–	–	5,28
Цінні папери нерезидентів	–	5,14	–	–	5,47	2,87	4,44
Авуари в СПЗ	–	–	–	4,10	–	–	4,10
Цінні папери України	14,66	–	–	–	–	–	14,66
Кредити банкам та іншим позичальникам	16,07	–	–	–	–	–	16,07
Внутрішній державний борг	8,67	–	–	–	–	–	8,67
Фінансові зобов'язання							
Інші кошти банків на вимогу	–	5,25	–	–	–	–	5,25
Фонд гарантування вкладів фізичних осіб	4,60	–	–	–	–	–	4,60
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	16,40	–	–	–	–	–	16,40
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	–	–	–	6,73	–	–	6,73

Позначка “–” у таблиці означає, що Національний банк не має відповідних активів або зобов'язань у зазначеній валюті, за якими нараховуються проценти.

До складу цінних паперів України включаються ОВДП з фіксованою процентною ставкою та ОВДП з плаваючою процентною ставкою.

За змінною ставкою нараховуються проценти за авуарами в СПЗ та кредитом МВФ (процентна ставка переглядається щотижня).

Процентна ставка, за якою нараховуються витрати за коштами Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, не є фіксованою, її розмір відповідає середньозваженій процентній ставці закладами (депозитами) на вимогу фізичних осіб у національній валюті.

Проценти за цінними паперами нараховуються як за змінною ставкою, так і за фіксованою.

Станом на 31 грудня 2022 року Національний банк мав таку структуру середньозважених процентних ставок за основними валютами для монетарних фінансових інструментів, за якими нараховуються проценти. Процентні ставки за кожним фінансовим інструментом розраховувались як середньозважені ефективні процентні ставки на звітну дату.

	Гривні	Долари США	Євро	СПЗ	Англійські фунти стерлінгів	Інші	Загальна середньозважена ставка
							(у %)
Фінансові активи							
Депозити овернайт, що розміщені з ініціативи банку-кореспондента	–	4,30	–	–	–	–	4,30
Цінні папери нерезидентів	–	2,81	2,05	–	1,65	1,82	2,77
Авуари в СПЗ	–	–	–	2,92	–	–	2,92
Цінні папери України	18,90	–	–	–	–	–	18,90
Кредити банкам та іншим позичальникам	28,14	–	–	–	–	–	28,14
Внутрішній державний борг	8,67	–	–	–	–	–	8,67
Фінансові зобов'язання							
Інші кошти банків на вимогу	–	4,25	–	–	–	–	4,25
Фонд гарантування вкладів фізичних осіб	4,49	–	–	–	–	–	4,49
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	23,00	–	–	–	–	–	23,00
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	–	–	–	5,36	–	–	5,36

Аналіз фінансових активів і зобов'язань за строками перегляду процентних ставок

У наведеній нижче таблиці розкривається аналіз фінансових активів і зобов'язань за строками перегляду процентних ставок.

Для фінансових активів і зобов'язань із фіксованою процентною ставкою строковість визначалася з

урахуванням періоду від дати консолідованого звіту про фінансовий стан до дати погашення згідно з контрактом, для активів і зобов'язань зі змінною процентною ставкою – з урахуванням найближчого терміну перегляду процентних ставок чи дати погашення залежно від того, що настає раніше.

Станом на 31 грудня 2023 року фінансові активи і зобов'язання за строками перегляду процентних ставок відображаються таким чином:

	На вимогу та до 1 місяця	1–3 місяці	3–12 місяців	1–5 років	Понад 5 років	Безпроцентні	Усього
(у мільйонах гривень)							
Фінансові активи							
Кошти та депозити в іноземній валюті	326 191	–	–	–	–	41 317	367 508
Цінні папери нерезидентів	153 070	183 594	733 467	2 292	–	676	1 073 099
Авуари в СПЗ	35 570	–	–	–	–	–	35 570
Цінні папери України	2 642	7 325	452 665	49 218	215 239	729	727 818
Кредити банкам та іншим позичальникам	3 256	–	35	2 400	–	–	5 691
Внутрішній державний борг	–	52	147	599	549	–	1 347
Внески в рахунок квоти МВФ	–	–	–	–	–	102 521	102 521
Інші фінансові активи	4	–	–	6	12	138	160
Усього фінансових активів	520 733	190 971	1 186 314	54 515	215 800	145 381	2 313 714
Фінансові зобов'язання							
Банкноти та монети в обігу	–	–	–	–	–	764 598	764 598
Кошти банків	1 263	–	–	–	–	214 998	216 261
Кошти державних та інших установ	539	–	–	–	–	139 563	140 102
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	528 530	93 137	–	–	–	–	621 667
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	85 007	–	–	–	–	1 020	86 027
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	–	–	–	–	–	102 509	102 509
Інші фінансові зобов'язання	–	–	–	–	–	2 529	2 529
Усього фінансових зобов'язань	615 339	93 137	–	–	–	1 225 217	1 933 693
Чистий розрив	(94 606)	97 834	1 186 314	54 515	215 800	(1 079 836)	380 021
Сумарний розрив	(94 606)	3 228	1 189 542	1 244 057	1 459 857	380 021	
Позабалансові активи та зобов'язання							
Умовні вимоги з фіксованою ставкою за операціями своп процентної ставки	2 165	–	4 500	3 970	–	–	10 635
Умовні зобов'язання з плаваючою ставкою за операціями своп процентної ставки	1 523	7 535	–	–	–	–	9 058
Чистий розрив	642	(7 535)	4 500	3 970	–	–	1 577
Сумарний розрив	642	(6 893)	(2 393)	1 577	1 577	1 577	
Усього чистий розрив	(93 964)	90 299	1 190 814	58 485	215 800	(1 079 836)	381 598
Усього сумарний розрив	(93 964)	(3 665)	1 187 149	1 245 634	1 461 434	381 598	

Станом на 31 грудня 2022 року фінансові активи і зобов'язання за строками перегляду процентних ставок відображаються таким чином:

	На вимогу та до 1 місяця	1–3 місяці	3–12 місяців	1–5 років	Понад 5 років	Безпроцентні	Усього
(у мільйонах гривень)							
Фінансові активи							
Кошти та депозити в іноземній валюті	113 833	–	–	–	–	122 701	236 534
Цінні папери нерезидентів	127 855	211 453	349 953	5 621	–	624	695 506
Авуари в СПЗ	62 174	–	–	–	–	–	62 174
Цінні папери України	306 861	5 294	167 321	50 536	226 568	460	757 040
Кредити банкам та іншим позичальникам	3 653	282	956	35 890	–	–	40 781
Внутрішній державний борг	–	53	152	620	619	–	1 444
Внески в рахунок квоти МВФ	–	–	–	–	–	97 908	97 908
Інші фінансові активи	16	–	1	5	19	45	86
Усього фінансових активів	614 392	217 082	518 383	92 672	227 206	221 738	1 891 473
Фінансові зобов'язання							
Банкноти та монети в обігу	–	–	–	–	–	715 330	715 330
Кошти банків	4 551	–	–	–	–	82 319	86 870
Кошти державних та інших установ	947	–	–	–	–	53 251	54 198
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	457 464	–	–	–	–	–	457 464
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	140 012	–	–	–	–	1 267	141 279
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	–	–	–	–	–	97 897	97 897
Інші фінансові зобов'язання	–	–	–	–	–	5 319	5 319
Усього фінансових зобов'язань	602 974	–	–	–	–	955 383	1 558 357
Чистий розрив	11 418	217 082	518 383	92 672	227 206	(733 645)	333 116
Сумарний розрив	11 418	228 500	746 883	839 555	1 066 761	333 116	
Позабалансові активи та зобов'язання							
Умовні вимоги з фіксованою ставкою за операціями своп процентної ставки	1 603	190	7 821	8 970	–	–	18 584
Умовні зобов'язання з плаваючою ставкою за операціями своп процентної ставки	2 795	14 517	–	–	–	–	17 312
Чистий розрив	(1 192)	(14 327)	7 821	8 970	–	–	1 272
Сумарний розрив	(1 192)	(15 519)	(7 698)	1 272	1 272	1 272	
Усього чистий розрив	10 226	202 755	526 204	101 642	227 206	(733 645)	334 388
Усього сумарний розрив	10 226	212 981	739 185	840 827	1 068 033	334 388	

Станом на 31 грудня 2023 року частка цінних паперів нерезидентів зі змінною ставкою становила 0,9% від загального портфеля (станом на 31 грудня 2022 року – 4,7%).

27. Ризик ліквідності

Для оцінки ризику ліквідності фінансові активи групуються відповідно до контрактних на звітну дату строків отримання грошових потоків для їх погашення з урахуванням періоду, що залишився від звітної дати до контрактної дати погашення відповідного грошового потоку. Внески в рахунок квоти МВФ відображаються як активи на вимогу на підставі статті XXVI Статей угоди МВФ, але таке групування не означає наявності очікувань того, що Україна скористається цією статтею. Фінансові зобов'язання групуються за строками погашення з урахуванням періоду, що згідно з контрактом залишився від звітної дати до дати погашення.

Суми фінансових активів і зобов'язань, наведені в таблиці ризику ліквідності, відображають дисконтовані грошові потоки за контрактами, фінансових інструментів за справедливою вартістю. Похідні фінансові інструменти,

розрахунки за якими проводитимуться на підставі чистої суми, наведені за чистою сумою, що, як очікується, буде сплачена. Знецінені кредити включені до таблиці за балансовою вартістю на підставі очікуваних термінів отримання грошових коштів.

Цінні папери нерезидентів уключені до таблиці з урахуванням періоду, що згідно з контрактом залишився від звітної дати до дати погашення. Зважаючи на історичні дані, такі дати суттєво не відрізняються від очікувань щодо вибуття таких цінних паперів.

Якщо суми, що підлягають сплаті, не є фіксованими, то такі суми наводяться в аналізі ліквідності з урахуванням умов, що були на звітну дату. Позиції в іноземній валюті перераховані за курсами спот на звітну дату.

Оцінка ризику ліквідності Національного банку станом на 31 грудня 2023 року подана таким чином:

	На вимогу та до 1 місяця	1–3 місяці	3–12 місяців	1–5 років	Понад 5 років	Строк погашення не визначений	Усього
(у мільйонах гривень)							
Фінансові активи							
Кошти та депозити в іноземній валюті	367 508	–	–	–	–	–	367 508
Цінні папери нерезидентів	150 399	178 446	739 590	3 988	–	676	1 073 099
Авуари в СПЗ	35 570	–	–	–	–	–	35 570
Цінні папери України	2 642	7 325	2 927	49 217	665 707	–	727 818
Кредити банкам та іншим позичальникам	3 256	–	35	2 400	–	–	5 691
Внутрішній державний борг	–	52	147	599	549	–	1 347
Внески в рахунок квоти МВФ	102 521	–	–	–	–	–	102 521
Інші фінансові активи	133	–	–	6	12	9	160
Усього фінансових активів	662 029	185 823	742 699	56 210	666 268	685	2 313 714
Фінансові зобов'язання							
Банкноти та монети в обігу	764 598	–	–	–	–	–	764 598
Кошти банків	216 261	–	–	–	–	–	216 261
Кошти державних та інших установ	140 102	–	–	–	–	–	140 102
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	528 530	93 137	–	–	–	–	621 667
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	–	15 934	21 222	44 717	–	4 154	86 027
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	102 509	–	–	–	–	–	102 509
Інші фінансові зобов'язання	17	–	432	780	–	1 300	2 529
Зобов'язання з надання кредитів	3 000	–	–	–	–	–	3 000
Усього за фінансовими зобов'язаннями	1 755 017	109 071	21 654	45 497	–	5 454	1 936 693
Розрив ліквідності за фінансовими інструментами	(1 092 988)	76 752	721 045	10 713	666 268	(4 769)	377 021
Сумарний розрив ліквідності	(1 092 988)	(1 016 236)	(295 191)	(284 478)	381 790	377 021	

Оцінка ризику ліквідності Національного банку станом на 31 грудня 2022 року подана таким чином:

	На вимогу та до 1 місяця	1–3 місяці	3–12 місяців	1–5 років	Понад 5 років	Строк погашення не визначений	Усього
(у мільйонах гривень)							
Фінансові активи							
Кошти та депозити в іноземній валюті	236 534	–	–	–	–	–	236 534
Цінні папери нерезидентів	117 454	197 309	366 352	13 767	–	624	695 506
Авуари в СПЗ	62 174	–	–	–	–	–	62 174
Цінні папери України	2 749	5 294	7 018	50 536	691 443	–	757 040
Кредити банкам та іншим позичальникам	3 653	282	956	35 890	–	–	40 781
Внутрішній державний борг	–	53	152	620	619	–	1 444
Внески в рахунок квоти МВФ	97 908	–	–	–	–	–	97 908
Інші фінансові активи	30	–	16	5	19	16	86
Усього фінансових активів	520 502	202 938	374 494	100 818	692 081	640	1 891 473
Фінансові зобов'язання							
Банкноти та монети в обігу	715 330	–	–	–	–	–	715 330
Кошти банків	86 870	–	–	–	–	–	86 870
Кошти державних та інших установ	54 198	–	–	–	–	–	54 198
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	457 464	–	–	–	–	–	457 464
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	–	21 507	38 518	77 287	–	3 967	141 279
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	97 897	–	–	–	–	–	97 897
Інші фінансові зобов'язання	68	8	1 078	3 304	–	861	5 319
Зобов'язання з надання кредитів	3 000	–	–	–	–	–	3 000
Усього за фінансовими зобов'язаннями	1 414 827	21 515	39 596	80 591	–	4 828	1 561 357
Розрив ліквідності за фінансовими інструментами	(894 325)	181 423	334 898	20 227	692 081	(4 188)	330 116
Сумарний розрив ліквідності	(894 325)	(712 902)	(378 004)	(357 777)	334 304	330 116	

Суми, що зазначаються в наведених нижче таблицях, не відповідають сумам, відображеним у консолідованому звіті про фінансовий стан, оскільки подана нижче інформація включає аналіз за строками погашення

фінансових зобов'язань, що відображає загальну суму майбутніх недисконтованих платежів за договорами (включаючи виплату процентів), які не визнаються в консолідованому звіті про фінансовий стан.

Періоди виплат за недисконтованими грошовими потоками за фінансовими зобов'язаннями згідно з договорами станом на 31 грудня 2023 року подані таким чином:

	На вимогу та до 1 місяця	1–3 місяці	3–12 місяців	1–5 років	Понад 5 років	Строк погашення не визначений	Усього
(у мільйонах гривень)							
Фінансові зобов'язання (крім похідних фінансових інструментів)							
Банкноти та монети в обігу	764 598	–	–	–	–	–	764 598
Кошти банків	216 261	–	–	–	–	–	216 261
Кошти державних та інших установ	140 102	–	–	–	–	–	140 102
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	528 996	95 702	–	–	–	–	624 698
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	–	15 972	21 322	45 252	2 006	4 154	88 706
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	102 509	–	–	–	–	–	102 509
Інші фінансові зобов'язання	6	–	–	–	–	1 300	1 306
Зобов'язання з надання кредитів	3 000	–	–	–	–	–	3 000
Усього за фінансовими зобов'язаннями (крім похідних фінансових інструментів)	1 755 472	111 674	21 322	45 252	2 006	5 454	1 941 180
Похідні фінансові інструменти							
Зобов'язання за угодами своп, розрахунки за якими проводяться на нетто-основі:							
суми за угодами (до постачання)	(23)	(65)	–	–	–	–	(88)
Зобов'язання за угодами своп, розрахунки за якими проводяться на валовій основі:							
суми за угодами до отримання	–	–	–	–	–	–	–
суми за угодами (до постачання)	–	–	–	–	–	–	–
Усього сум до отримання/(до постачання) за похідними фінансовими інструментами	(23)	(65)	–	–	–	–	(88)
Усього майбутніх платежів за фінансовими зобов'язаннями	1 755 495	111 739	21 322	45 252	2 006	5 454	1 941 268

Періоди виплат за недисконтованими грошовими потоками за фінансовими зобов'язаннями згідно з договорами станом на 31 грудня 2022 року подані таким чином:

	На вимогу та до 1 місяця	1–3 місяці	3–12 місяців	1–5 років	Понад 5 років	Строк погашення не визначений	Усього
(у мільйонах гривень)							
Фінансові зобов'язання (крім похідних фінансових інструментів)							
Банкноти та монети в обігу	715 330	–	–	–	–	–	715 330
Кошти банків	86 870	–	–	–	–	–	86 870
Кошти державних та інших установ	54 198	–	–	–	–	–	54 198
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	457 752	–	–	–	–	–	457 752
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	–	23 345	42 568	81 949	1 156	3 967	152 985
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	97 897	–	–	–	–	–	97 897
Інші фінансові зобов'язання	5	–	–	–	–	861	866
Зобов'язання з надання кредитів	3 000	–	–	–	–	–	3 000
Усього за фінансовими зобов'язаннями (крім похідних фінансових інструментів)	1 415 052	23 345	42 568	81 949	1 156	4 828	1 568 898
Похідні фінансові інструменти							
Зобов'язання за угодами своп, розрахунки за якими проводяться на нетто-основі:							
суми за угодами (до постачання)	(89)	(242)	–	–	–	–	(331)
Зобов'язання за угодами своп, розрахунки за якими проводяться на валовій основі:							
суми за угодами до отримання	1 834	–	–	–	–	–	1 834
суми за угодами (до постачання)	(1 737)	–	–	–	–	–	(1 737)
Усього сум до отримання/(до постачання) за похідними фінансовими інструментами	8	(242)	–	–	–	–	(234)
Усього майбутніх платежів за фінансовими зобов'язаннями	1 415 044	23 587	42 568	81 949	1 156	4 828	1 569 132

Розділ IV. Управління капіталом

28. Управління капіталом

Функцією капіталу Національного банку є забезпечення економічної самостійності та здатності виконання ним функцій, визначених законодавством України. Загальна сума капіталу, управління яким здійснює Національний банк, станом на 31 грудня 2023 року становить 420 126 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2022 року – 328 158 мільйонів гривень). Для Національного банку немає вимог до розміру власного капіталу, крім розміру статутного капіталу та загальних резервів, установлених Законом України “Про Національний банк України”.

Статутний капітал

Відповідно до Закону України “Про Національний банк України” розмір статутного капіталу становить 10 мільйонів гривень. Його розмір збільшений до 100 мільйонів гривень за рішенням Ради Національного банку за підсумками 2007 року.

Загальні резерви

Національний банк створює загальні резерви, які використовуються на покриття його збитків, згідно з вимогами Закону України “Про Національний банк України”.

Загальні резерви, сформовані за звітний рік, повинні дорівнювати 10% від середньорічного обсягу грошово-кредитних зобов'язань Національного банку, які у 2023 році становлять 1 376 417 мільйонів гривень (у 2022 році – 996 750 мільйонів гривень).

Резервний капітал

Резервний капітал уключає резервний фонд, що формується дочірньою компанією Національного банку шляхом щорічних відрахувань від чистого прибутку

дочірньої компанії відповідно до Закону України “Про акціонерні товариства”. Відрахування до резервного фонду має бути не меншим ніж 5% суми чистого прибутку до досягнення резервним фондом 15% статутного капіталу дочірньої компанії.

Резерви переоцінки активів і зобов'язань

Відповідно до Закону України “Про Національний банк України” нереалізовані доходи від переоцінки іноземної валюти, монетарного золота у зв'язку зі змінами офіційного курсу гривні до іноземних валют/облікової ціни золота протягом звітного року, а також нереалізовані доходи від переоцінки цінних паперів, інструментів капіталу та похідних фінансових інструментів у зв'язку з їх переоцінкою до справедливої вартості, нереалізовані доходи або витрати від переоцінки банківських металів у зв'язку зі змінами облікової ціни банківських металів Національний банк спрямовує до статті “Резерви переоцінки активів і зобов'язань” розділу “Власний капітал” консолідованого звіту про фінансовий стан та консолідованого звіту про зміни у власному капіталі.

Сума резервів переоцінки використовується для компенсації сум нереалізованих витрат від переоцінки іноземної валюти, монетарного золота, цінних паперів, інструментів капіталу, похідних фінансових інструментів за справедливою вартістю, якщо вони накопичуються протягом звітного року.

Сума резервів переоцінки за іноземною валютою, монетарним золотом, цінними паперами, інструментами капіталу, похідними фінансовими інструментами, банківськими металами, що вибувають або зменшують відкриту валютну позицію, уключається до прибутку до розподілу у відповідних звітних періодах.

Станом на 31 грудня 2023 та 2022 років власний капітал Національного банку складався з таких компонентів:

	2023	2022
	(у мільйонах гривень)	
Статутний капітал	100	100
Загальні резерви	99 675	80 489
Нерозподілений прибуток	37 984	19 192
Резервний капітал	31	31
Резерв переоцінки іноземної валюти, монетарного золота	261 180	223 450
Резерв переоцінки банківських металів	1 330	1 409
Резерви переоцінки фінансових інструментів до їх справедливої вартості	19 826	3 487
Усього власного капіталу	420 126	328 158

29. Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до Державного бюджету України

Облікова політика

Згідно з нормами Податкового кодексу України Національний банк здійснює розрахунки з Державним бюджетом відповідно до статті 5¹ Закону України “Про Національний банк України”.

Національний банк перераховує частину прибутку до розподілу до Державного бюджету відповідно до Закону України “Про Національний банк України”. Прибуток до розподілу визначається шляхом зменшення прибутку на суму нереалізованих доходів звітного періоду, що спрямовуються до резервів переоцінки. Нереалізовані доходи, що стають реалізованими в наступних періодах, уключаються до прибутку до розподілу у відповідних звітних періодах. Національний банк компенсує суму перевищення нереалізованих витрат над сумою резерву переоцінки коштами прибутку поточного року, а в разі їх недостатності – коштами загальних резервів. Ці операції

відображені в консолідованому звіті про зміни у власному капіталі.

Після підтвердження зовнішнім аудитором та затвердження Радою Національного банку річної консолідованої фінансової звітності частина прибутку до розподілу, що залишається після формування загальних резервів, підлягає перерахуванню до Державного бюджету.

Станом на 31 грудня 2023 року сума зобов'язань Національного банку перед Державним бюджетом із перерахування частини прибутку до розподілу за 2023 рік становить 38 643 мільйони гривень (станом на 31 грудня 2022 року – 71 868 мільйонів гривень).

У квітні 2023 року Національний банк перерахував до Державного бюджету 71 868 мільйонів гривень (у 2022 році – 18 786 мільйонів гривень).

Узгодження показника прибутку від діяльності з показником прибутку Національного банку за 2023 рік:

	Доходи та витрати Національного банку	Консолідаційні коригування	Доходи та витрати за даними Консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід (у мільйонах гривень)
Чистий процентний дохід	27 520	33	27 553
Процентні доходи за фінансовими активами за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутку або збитку	9 006	–	9 006
Чистий комісійний дохід	527	–	527
Чисте зменшення резервів за активами та зобов'язаннями	1 031	–	1 031
Інші доходи і витрати	(5 222)	(22)	(5 244)
Прибуток від діяльності	32 862	11	32 873
Результати від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	63 522	–	63 522
Результати від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутку або збитку (за вирахуванням процентних доходів)	34 246	–	34 246
Результати від фінансових інструментів	97 768	–	97 768
Прибуток за рік	130 630	11	130 641

Чисте зменшення резервів за активами та зобов'язаннями включає статті “Прибуток/(збиток) від відновлення/(зменшення) корисності за процентними фінансовими активами”, “Вивільнення забезпечення під імовірні зобов'язання” та “Прибуток/(збиток) від відновлення/(зменшення) корисності за іншими активами” консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший

сукупний дохід. Інші доходи і витрати включають статті “Витрати на утримання персоналу”, “Витрати, пов'язані з виготовленням банкнот, монет, сувенірної та іншої продукції”, “Адміністративно-господарські та інші витрати”, “Витрати з податку на прибуток дочірньої компанії”, “Інші доходи” консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід.

Узгодження показника прибутку від діяльності з показником прибутку Національного банку за 2022 рік:

	Доходи та витрати Національного банку	Консолідаційні коригування	Доходи та витрати за даними консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід (у мільйонах гривень)
Чистий процентний дохід	63 225	20	63 245
Процентні доходи за фінансовими активами за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутку або збитку	5 585	–	5 585
Чистий комісійний дохід	277	–	277
Чисте збільшення резервів за активами та зобов'язаннями	(1 097)	–	(1 097)
Інші доходи і витрати	(5 676)	(24)	(5 700)
Прибуток від діяльності	62 314	(4)	62 310
Результати від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	175 556	–	175 556
Результати від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутку або збитку (за вирахуванням процентних доходів)	(5 568)	–	(5 568)
Результати від фінансових інструментів	169 988	–	169 988
Прибуток за рік	232 302	(4)	232 298

Зобов'язання з перерахування частини прибутку до розподілу до Державного бюджету, визначені відповідно до Закону України "Про Національний банк України", зазначені в розрахунку:

	Примітка	2023	2022
		(у мільйонах гривень)	
Прибуток від діяльності Національного банку		32 862	62 314
Реалізований результат від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	18	25 793	35 961
Реалізований результат від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	19	14 943	(4 195)
Нереалізовані витрати, що не компенсуються резервом переоцінки фінансових інструментів до їх справедливої вартості	19	(19)	(3 965)
Нереалізовані результати переоцінки минулих років, що стали реалізованими в поточному році, за цінними паперами та деривативами (фінансовими інструментами), що вибули		2 982	883
Реалізований результат за банківськими металами, що вибули		65	56
Результат безоплатного передавання активів		(17)	–
Прибуток до розподілу за рік		76 609	91 054
Формування загальних резервів		(37 966)	(19 186)
Частина прибутку до розподілу, що підлягає перерахуванню до Державного бюджету		38 643	71 868

Розділ V.I. Нефінансові активи та зобов'язання

30. Основні засоби та нематеріальні активи

Облікова політика

Основні засоби обліковуються за первісною вартістю за мінусом накопиченого зносу та збитку від знецінення.

Витрати на поліпшення об'єктів основних засобів, що призводять до збільшення первісно очікуваних вигід від їх використання, уключаються у вартість таких об'єктів. Витрати, що здійснюються для підтримання об'єктів основних засобів у придатному для використання стані та одержання первісно визначених майбутніх економічних вигід від використання цих об'єктів визнаються в міру їх здійснення. Витрати на заміну основних частин або компонентів основних засобів капіталізуються, а залишкова вартість заміненої частини включається до складу витрат в консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід звітного періоду.

У разі зменшення корисності основних засобів їх вартість зменшується до суми очікуваного відшкодування. Зменшення балансової вартості відображається в складі фінансових результатів у консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід. Витрати на зменшення корисності активу, визнані в попередніх періодах, сторнуються, якщо відбулася зміна оцінок, застосованих для визначення суми очікуваного відшкодування.

Результат від реалізації основних засобів, що розраховується як різниця між сумою отриманих коштів і балансовою вартістю активів, визнається в складі фінансових результатів у консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід.

Незавершені капітальні вкладення відображаються в обліку за первісною вартістю. Після завершення будівництва активи включаються до класу будівель і споруд за первісною вартістю. Незавершені капітальні вкладення не амортизуються до того часу, доки актив не буде готовий до використання.

Амортизація основних засобів та інвестиційної нерухомості

Нарахування амортизації (зносу) основних засобів починається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основного засобу став придатним для використання, та завершується під час вибуття або за

повністю амортизованими основними засобами (в останньому випадку строки корисного використання переглядаються та коригуються за потреби). Нарахування амортизації виконується із застосуванням прямолінійного методу з метою рівномірного зменшення первісної вартості до ліквідаційної вартості протягом таких установлених строків корисного використання:

будівлі та споруди	20–50 років;
транспортні засоби	7–28 років;
машини та обладнання	4–20 років;
інструменти, прилади та інвентар	4–10 років;
інші	2–25 років.

Земля і незавершені капітальні вкладення не підлягають амортизації.

Ліквідаційна вартість активу дорівнює нулю, якщо Національний банк має намір використовувати актив до кінця строку корисного використання.

Нематеріальні активи

Усі нематеріальні активи Національного банку мають визначений строк корисного використання і включають переважно програмне забезпечення та ліцензії на право користування програмними продуктами.

Придбані нематеріальні активи амортизуються за прямолінійним методом протягом очікуваного строку їх корисного використання, що становить від двох до двадцяти років та не повинен перевищувати періоду дії договірних або інших юридичних прав на ці активи, і надалі обліковуються за первісною вартістю за мінусом накопиченої амортизації та збитку від зменшення корисності.

Бухгалтерські оцінки та судження

Зменшення корисності основних засобів та нематеріальних активів

Керівництво Національного банку на кожну звітну дату переглядає основні засоби та нематеріальні активи щодо зменшення корисності, зважаючи на аналіз того, чи наявні певні події або зміна обставин, що свідчать про зменшення корисності.

	Будівлі та споруди	Транспортні засоби	Машини та обладнання	Інструменти, прилади та інвентар	Інші основні засоби	Незавершені капітальні вкладення	Нематеріальні активи	Усього
(у мільйонах гривень)								
Первісна вартість на 01 січня 2022 року	4 304	160	5 284	99	247	168	539	10 801
Знос на 01 січня 2022 року	(2 188)	(143)	(3 375)	(93)	(213)	(9)	(437)	(6 458)
Балансова вартість на 01 січня 2022 року	2 116	17	1 909	6	34	159	102	4 343
Надходження	–	5	116	1	22	41	14	199
Переведення до іншої категорії, у тому числі:	1	–	27	(1)	(12)	(14)	(1)	–
первісної вартості	1	–	27	(1)	(12)	(14)	(1)	–
Вибуття, у тому числі:	–	(1)	–	–	(1)	–	–	(2)
первісної вартості	–	(8)	(42)	(1)	(4)	–	(11)	(66)
зносу	–	7	42	1	3	–	11	64
Амортизація (знос), нарахована в поточному звітному періоді	(86)	(3)	(287)	(2)	(14)	–	(31)	(423)
Первісна вартість на 31 грудня 2022 року	4 305	157	5 385	98	253	195	541	10 934
Знос на 31 грудня 2022 року	(2 274)	(139)	(3 620)	(94)	(224)	(9)	(457)	(6 817)
Балансова вартість на 31 грудня 2022 року	2 031	18	1 765	4	29	186	84	4 117
Надходження	5	–	291	1	6	64	16	383
Переведення до іншої категорії, у тому числі:	8	(2)	(5)	2	13	(12)	(4)	–
первісної вартості	8	(2)	(5)	2	13	(12)	(4)	–
Вибуття, у тому числі:	(17)	–	–	–	–	(2)	–	(19)
первісної вартості	(26)	(1)	(14)	(1)	(3)	(2)	(2)	(49)
зносу	9	1	14	1	3	–	2	30
Амортизація (знос), нарахована в поточному звітному періоді	(86)	(3)	(302)	(2)	(14)	–	(30)	(437)
Первісна вартість на 31 грудня 2023 року	4 292	154	5 657	100	269	245	551	11 268
Знос на 31 грудня 2023 року	(2 351)	(141)	(3 908)	(95)	(235)	(9)	(485)	(7 224)
Балансова вартість на 31 грудня 2023 року	1 941	13	1 749	5	34	236	66	4 044

Первісна вартість повністю амортизованих основних засобів, які ще використовуються, становить 2 600 мільйонів гривень станом на 31 грудня 2023 року (станом на 31 грудня 2022 року – 2 369 мільйонів гривень).

За результатами проведених тестів на зменшення корисності станом на 31 грудня 2023 та 2022 років ознак зменшення корисності не виявлено.

Балансова вартість основних засобів та нематеріальних активів дочірньої компанії скоригована в частині сум амортизації (накопиченого зносу) відповідно до облікової політики Національного банку.

У 2023 році на виконання розпорядчих актів Кабінету Міністрів України відбулося безоплатне передавання об'єктів права державної власності зі сфери управління Національного банку до сфери управління інших органів, уповноважених управляти державним майном. Результат від передавання цих активів становить 17 мільйонів гривень та визнається в капіталі як операція із засновником.

Зобов'язання з капітальних вкладень

Станом на 31 грудня 2023 року Національний банк мав зобов'язання з капітальних вкладень, які стосувалися придбання, будівництва та поліпшення основних засобів і нематеріальних активів, на загальну суму 154 мільйони гривень (станом на 31 грудня 2022 року – 209 мільйонів гривень).

31. Інші нефінансові активи

Облікова політика

Банківські та інші дорогоцінні метали

Банківські метали – запаси золота, що не є монетарним, срібла, платини та паладію обліковуються за масою в

тройських унціях та їх вартістю в гривнях за обліковою ціною банківських металів.

Облікова ціна банківських металів, за якою банківські метали відображені в консолідованій фінансовій звітності, була такою:

	31 грудня 2023 року (у гривнях)	31 грудня 2022 року (у гривнях)
1 тройська унція золота	78 861,34	66 075,8
1 тройська унція срібла	924,01	871,97
1 тройська унція платини	37 993,79	37 284,98
1 тройська унція паладію	43 325,76	64 776,16

Нереалізовані результати переоцінки банківських металів у зв'язку зі зміною облікової ціни банківських металів уключаються до інших сукупних доходів у консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід у тому періоді, у якому вони виникли. Реалізовані результати переоцінки банківських металів уключаються до складу нерозподіленого прибутку.

Банківські метали, розміщені на депозитах в іноземних банках, за якими нараховуються процентні доходи, уключаються до статті “Кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах” (примітка 6). Результати переоцінки банківських металів, розміщених в іноземних банках, у зв'язку зі зміною облікової ціни банківських металів уключаються до складу інших сукупних доходів консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід у тому періоді, у якому вони виникли.

Дорогоцінні метали включають зливки золота, що не відповідають визначеним стандартам, брутт золота та інших металів і обліковуються за собівартістю в складі запасів матеріальних цінностей.

Банківські та дорогоцінні метали уключаються до статті “Інші активи” у консолідованому звіті про фінансовий стан.

Необоротні активи, що утримуються для продажу

Національний банк визнає необоротні активи такими, що утримуються для продажу, якщо балансова вартість активу відшкодуватиметься переважно в результаті операції з продажу, а не поточного використання.

Необоротні активи, які визнаються такими, що утримуються для продажу, обліковуються за нижчою з двох оцінок: або за балансовою вартістю, або за справедливою вартістю за вирахуванням витрат на продаж.

Інвестиційна нерухомість

До інвестиційної нерухомості належать:

- земля, подальше використання якої ще не визначене;
- будівля, що не зайнята Національним банком та призначена для надання в оренду за одним або кількома договорами про оренду;
- будівля, що перебуває у власності Національного банку або в розпорядженні за договором про оренду та надається в оренду за одним або кількома договорами про оренду;
- нерухоме майно, що будується або поліпшується для майбутнього використання як інвестиційна нерухомість.

Національний банк обліковує інвестиційну нерухомість за собівартістю. Нарахування амортизації інвестиційної нерухомості здійснюється із застосуванням прямолінійного методу.

Національний банк визнає нерухоме майно інвестиційною нерухомістю за такими критеріями:

- нерухоме майно, передане в оренду;
- виключення нерухомого майна зі складу майна, що використовується Національним банком, відповідно до розпорядчого акта Національного банку щодо прийняття рішення про передавання в оренду нерухомого майна;
- отримання економічних вигод, пов'язаних із відповідною інвестиційною нерухомістю;
- можливість достовірно визначити вартість нерухомого майна.

Витрати на поточне обслуговування інвестиційної нерухомості визнаються витратами в момент їх виникнення. Витрати на поліпшення об'єктів інвестиційної нерухомості, що призводять до збільшення первісно очікуваних вигод від їх використання, збільшують первісну вартість цих об'єктів.

Припинення визнання інвестиційної нерухомості здійснюється в разі зміни способу її функціонального використання.

	2023	2022
	(у мільйонах гривень)	
Інші нефінансові активи		
Банківські метали	2 919	2 984
Оборотні матеріальні активи	1 851	1 446
Дорогоцінні метали та каміння	1 231	882
Авансові платежі	245	175
Пам'ятні та інвестиційні монети, сувенірна та інша продукція	180	233
Інвестиційна нерухомість	44	44
Інвестиції в асоційовану компанію	37	35
Необоротні матеріальні активи, що утримуються для продажу	4	4
Інші	9	14
Зменшення корисності за іншими нефінансовими активами	(5)	(16)
Зменшення корисності (знецінення) інвестицій	(5)	(5)
Усього інших нефінансових активів	6 510	5 796

32. Інші нефінансові зобов'язання

Облікова політика

Забезпечення під імовірні зобов'язання

Забезпечення під імовірні зобов'язання Національного банку включають формування забезпечення за юридичними або конструктивними зобов'язаннями (унаслідок минулих подій), зокрема за судовими позовами, урегулювання яких із високим ступенем імовірності (більшою мірою очікується негативний розвиток подій, ніж позитивний) призведе до виходу ресурсів, що містять економічні вигоди і суму (витрати), за якими їх можна достовірно оцінити. Витрати на формування забезпечення включаються до складу фінансових результатів консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід у тому періоді, у якому вони виникли.

Судження

Забезпечення під імовірні зобов'язання за пред'явленими до Національного банку судовими позовами

Керівництво Національного банку аналізує судові позови, за якими він є відповідачем, з метою виявлення наявності високого ступеня імовірності настання можливих збитків, у результаті чого Національний банк повинен здійснювати виплати на користь іншої сторони – позивача. Національний банк визначає ступінь імовірності настання можливих збитків як високий переважно тоді, коли за відповідним позовом прийнято рішення суду апеляційної інстанції не на користь Національного банку.

	2023	2022
	(у мільйонах гривень)	
Інші нефінансові зобов'язання		
Кредиторська заборгованість	79	106
Забезпечення під імовірні зобов'язання	–	95
Доходи майбутніх періодів	1	1
Усього інших нефінансових зобов'язань	80	202

Умовні зобов'язання

Судові процедури

До Національного банку під час його діяльності пред'являються певні позови. Станом на 31 грудня 2023 та 2022 років є судові позови, за якими Національний банк оцінює ймовірність настання можливих збитків невисокою, але керівництво Національного банку вважає, що розкриття інформації щодо таких судових справ майнового характеру може завдати шкоди Національному банку в суперечці з іншими сторонами щодо предмета позову. За такими справами є умовні зобов'язання, забезпечення під імовірні зобов'язання не формувалося.

Станом на 31 грудня 2023 року позовів, за якими Національний банк оцінює ймовірність настання можливих збитків високою, немає. Станом на 31 грудня 2022 року Національний банк мав позови, за якими оцінював ймовірність настання можливих збитків високою та за якими визнане відповідне забезпечення на суму 94,7 мільйона гривень.

Протягом 2023 року відбулося розформування забезпечення під імовірні зобов'язання в сумі 94,7 мільйона гривень (протягом 2022 року – 129,0 мільйона гривень) унаслідок прийняття судового рішення на користь Національного банку, яке є остаточним і не підлягає оскарженню.

Розділ V.II. Інші доходи і витрати (крім фінансових результатів за фінансовими інструментами)

Облікова політика

Визнання доходів та витрат

Інші доходи й витрати визнаються за принципом нарахування залежно від стадії завершення певної операції, що оцінюється як відношення наданих (отриманих) послуг до загального обсягу послуг, передбачених договором.

Витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснювалися. Витрати, які неможливо пов'язати з доходом певного періоду, визнаються як витрати того звітного періоду, у якому вони здійснювалися.

Витрати, пов'язані з виготовленням банкнот, монет, сувенірної та іншої продукції

Національний банк здійснює виготовлення банкнот і монет національної валюти України. Витрати на виготовлення банкнот і монет (крім пам'ятних монет, виготовлених із дорогоцінних та недорогоцінних металів та інвестиційних монет) відображаються за рахунками витрат Національного банку в міру передавання готової продукції Банкнотно-монетним двором до Центрального сховища Національного банку. Витрати на виготовлення банкнот і монет включають амортизацію виробничого устаткування, витрати на оплату праці, інші виробничі витрати.

Вартість виготовлення пам'ятних монет із дорогоцінних і недорогоцінних металів та інвестиційних монет визнається активом у консолідованому звіті про

фінансовий стан Національного банку в статті "Інші активи" і списується на витрати в міру реалізації цих монет.

Витрати на утримання персоналу

Витрати на оплату праці, сплату єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, внески до КНПФ, а також підготовку кадрів та підвищення кваліфікації визнаються в тому періоді, у якому вони були понесені Національним банком.

Витрати на оплату щорічних (основних, додаткових та соціальних) відпусток, не використаних працівниками Національного банку за минулі робочі роки і перенесених на наступні роки, та здійснення інших майбутніх виплат працівникам визнаються як зобов'язання за виплатами працівникам.

Національний банк є засновником КНПФ, який є фондом із визначеними внесками. Національний банк сплачує внески до цього фонду на контрактній основі, а після перерахування коштів не несе зобов'язань щодо виплат. Внески до КНПФ визнаються в складі витрат на утримання персоналу в момент виникнення зобов'язання з перерахування коштів. Після виходу на пенсію працівників Національного банку всі виплати здійснюються КНПФ.

Податки, крім сплати частини прибутку до розподілу, які сплачує Національний банк, включені до складу адміністративно-господарських та інших витрат.

33. Інші доходи

	2023	2022
	(у мільйонах гривень)	
Доходи від продажу інвестиційних і пам'ятних монет, сувенірної та іншої продукції	886	473
Штрафи, пеня, неустойки, що отримані	757	293
Доходи від реалізації нерухомого майна	4	157
Частка участі Національного банку в прибутку асоційованої компанії	4	3
Доходи від реєстрації та видачі ліцензій	3	2
Інші	119	69
Усього інших доходів	1 773	997

34. Витрати на утримання персоналу

	2023	2022
	(у мільйонах гривень)	
Заробітна плата персоналу	2 685	2 668
Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та внески до недержавних пенсійних фондів	559	557
Матеріальна допомога та інші соціальні виплати	15	11
Інші	25	20
Усього витрат на утримання персоналу	3 284	3 256

До інших витрат на утримання персоналу віднесено витрати на підготовку кадрів і підвищення кваліфікації, витрати на добровільне медичне страхування працівників тощо.

35. Адміністративно-господарські та інші витрати

	2023	2022
	(у мільйонах гривень)	
Витрати Банкнотно-монетного двору, що не включаються до собівартості продукції	678	557
Амортизаційні відрахування	266	254
Експлуатаційні та господарські витрати	260	226
Витрати на утримання необоротних матеріальних та нематеріальних активів	183	163
Витрати за проблемними активами	67	3
Витрати на службові відрядження	57	92
Витрати на послуги та обслуговування телекомунікацій	52	40
Внески до Первинної профспілкової організації працівників Національного банку	33	33
Вартість реалізованих послуг комплексу очисних споруд	29	22
Виплати членам Ради Національного банку	24	23
Інші	93	108
Усього адміністративно-господарських та інших витрат	1 742	1 521

Сума амортизації за 2023 рік не включає амортизацію в сумі 171 мільйон гривень (у 2022 році – 169 мільйонів гривень), що нарахована на основні засоби, які використовуються для виготовлення банкнотного паперу, банкнот, монет та іншої продукції. Ця частина амортизації включається до витрат, пов'язаних із виготовленням банкнот, монет та іншої продукції.

До інших витрат віднесено витрати на сплату податків, зборів та обов'язкових платежів, консультаційні та юридичні послуги, витрати на утримання нематеріальних активів, матеріальну допомогу та інші соціальні виплати пенсіонерам тощо.

Розділ VI. Інші примітки

36. Операції з пов'язаними сторонами

Операції з пов'язаними сторонами. Судження

У своїй діяльності Національний банк здійснює операції з пов'язаними сторонами, головним чином із Урядом, банками та організаціями, які перебувають під контролем держави, провідним управлінським персоналом тощо. Відповідно до МСФЗ 9 фінансові інструменти під час початкового їх визнання визнаються за справедливою вартістю. Якщо немає активного ринку для визначення ринкових процентних ставок, то Національний банк

застосовує професійні судження. Підставою для таких суджень є ціноутворення щодо подібних видів операцій із непов'язаними сторонами та аналіз ефективної ставки відсотка, зазначені в примітці 21.

Умови операцій з пов'язаними сторонами

Під час розгляду всіх відносин, що можуть виникати між пов'язаними сторонами, увага приділяється суті цих відносин, а не лише їх юридичній формі.

Національний банк під час своєї діяльності здійснює операції з пов'язаними сторонами. Нижче зазначено залишки за цими операціями на кінець року:

Примітка	2023			2022		
	Уряд та організації під контролем держави	Асоційована компанія	Інші пов'язані сторони	Уряд та організації під контролем держави	Асоційована компанія	Інші пов'язані сторони
(у мільйонах гривень)						
Кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах	39	–	–	69	–	–
Цінні папери України (валова балансова вартість)	9 727 818	–	–	757 040	–	–
Кредити банкам та іншим позичальникам (валова балансова вартість)	3 007	–	–	22 468	–	–
Резерв під кредити банкам та іншим позичальникам	(3 000)	–	–	(3 006)	–	–
Внутрішній державний борг	1 347	–	–	1 444	–	–
Інші активи	83	32	–	52	30	–
Кошти банків	109 936	–	–	32 512	–	–
Кошти державних та інших установ (за виключенням коштів Фонду гарантування вкладів фізичних осіб)	13 139 401	91	11	53 183	4	8
Кошти Фонду гарантування вкладів фізичних осіб	13 539	–	–	947	–	–
Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до Державного бюджету України	29 38 643	–	–	71 868	–	–
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком України	261 374	–	–	145 683	–	–
Інші зобов'язання	724	1	–	2 326	–	–

До інших пов'язаних сторін статті “Кошти державних та інших установ” включено залишки на рахунку КНПФ.

Умови зазначених вище операцій були такими:

за довгостроковими кредитами державному банку (що включено до кредитів банкам та іншим позичальникам у наведеній вище таблиці) станом на 31 грудня 2023 року встановлена процентна ставка 7,00% річних (станом на 31 грудня 2022 року за довгостроковими кредитами державним банкам встановлена процентна ставка 7,00 % та 25,00% річних);

станом на 31 грудня 2023 та 2022 років Національний банк мав зобов'язання з кредитування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у межах відкритої

відкритої відновлюваної кредитної лінії на загальну суму 3 000 мільйонів гривень (примітка 10);

за залишками коштів у національній валюті, що зберігаються державними банками на кореспондентському рахунку в Національному банку (що включено до коштів банків у наведеній вище таблиці), станом на 31 грудня 2023 та 2022 років відсотки не нараховувалися (примітка 12);

на залишки інших коштів банків на вимогу в іноземній валюті (що включено до коштів банків у наведеній вище таблиці) станом на 31 грудня 2023 року встановлена процентна ставка 5,25% (станом на 31 грудня 2022 року – 4,25%) (примітка 12);

за коштами державних та інших установ станом на 31 грудня 2023 та 2022 років відсотки не нараховувалися (примітка 13);

за коштами Фонду гарантування вкладів фізичних осіб станом на 31 грудня 2023 року встановлена процентна

ставка 4,60% (станом на 31 грудня 2022 року – 4,49%) (примітка 13).

Умови операцій із внутрішнім державним боргом та цінними паперами України розкрито у відповідних примітках.

У наведеній нижче таблиці зазначено статті доходів і витрат за операціями з пов'язаними сторонами:

	2023			2022		
	Уряд та організації під контролем держави	Асоційована компанія	Інші пов'язані сторони	Уряд та організації під контролем держави	Асоційована компанія	Інші пов'язані сторони
	(у мільйонах гривень)					
Процентні доходи	107 530	–	–	96 968	–	–
Процентні витрати	(29 788)	–	–	(11 216)	–	–
Комісійні доходи	211	–	–	185	–	–
Комісійні витрати	(5)	–	–	(1)	–	–
Інші доходи	617	8	–	356	3	–
Результати від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	824	–	–	(3 223)	–	–
Витрати, пов'язані з виготовленням банкнот, монет, сувенірної та іншої продукції	(133)	–	–	(151)	–	–
Витрати на утримання персоналу та членів Ради Національного банку	–	–	(68)	–	–	(63)
Адміністративно-господарські та інші витрати	(94)	–	(70)	(22)	–	(66)
Прибутки від відновлення корисності за процентними фінансовими активами	4	–	–	685	–	–
Збитки від зменшення корисності за іншими активами	–	–	–	–	(5)	–

До інших пов'язаних сторін статті “Адміністративно-господарські та інші витрати” віднесено внески Національного банку до КНПФ.

Відповідно до Закону України “Про Національний банк України” послуги для Державного казначейства України надаються Національним банком безоплатно.

У 2023 році витрати на короткострокові виплати (заробітна плата і єдиний внесок на загальнообов'язкове

державне соціальне страхування) провідному управлінському персоналу становили 68,4 мільйона гривень, у тому числі винагорода членам Ради Національного банку – 21,9 мільйона гривень (у 2022 році витрати на короткострокові виплати провідному управлінському персоналу становили 63,2 мільйона гривень, у тому числі винагорода членам Ради Національного банку – 21,7 мільйона гривень).

Витрати на короткострокові виплати Голові та членам Ради Національного банку:

	2023, у мільйонах гривень	Період, відпрацьований у 2023 році, у місяцях	2022, у мільйонах гривень	Період, відпрацьований у 2022 році, у місяцях
Данилишин Богдан Михайлович	2,7	9,8	3,4	12
Барсуков Анатолій Зіновійович	3,3	12	0,3	1
Веремій Ігор Григорович	3,3	12	1,7	6,3
Горбаль Василь Михайлович	3,3	12	3,3	12
Каленський Микола Миколайович	1,0	3,6	3,3	12
Козюк Віктор Валерійович	1,7	6,2	3,3	12
Петрик Олександр Іванович	–	–	1,3	4,7
Фурман Василь Миколайович	3,3	12	3,1	11,2
Щербакова Олена Анатоліївна	3,3	12	2,0	7,2
Усього винагорода:	21,9	–	21,7	–
Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	1,8	–	1,7	–
Усього витрати на короткострокові виплати:	23,7	–	23,4	–

Витрати на короткострокові виплати Голові та членам Правління Національного банку:

	2023, у мільйонах гривень	Період, відпрацьований у 2023 році, у місяцях	2022, у мільйонах гривень	Період, відпрацьований у 2022 році, у місяцях
Пишний Андрій Григорович	7,6	12	1,5	2,8
Шевченко Кирило Євгенович	–	–	5,7	9,2
Рожкова Катерина Вікторівна	5,9	12	6,1	12
Гелетій Юрій Ігорович	5,7	12	6,0	12
Матузка Ярослав Васильович	5,7	12	5,9	12
Ніколайчук Сергій Анатолійович	5,8	12	5,9	12
Олійник Дмитро Ігорович	6,5	12	1,1	2,2
Шабан Олексій Володимирович	5,7	12	6,0	12
Усього винагорода:	42,9	–	38,2	–
Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	1,8	–	1,6	–
Усього витрати на короткострокові виплати:	44,7	–	39,8	–

37. Поточні та непоточні активи і зобов'язання

У наведеній нижче таблиці представлено класифікацію активів і зобов'язань за строками їх очікуваного відшкодування або погашення на поточні (до одного року) та непоточні (більше одного року):

Примітки	2023			2022			
	поточні	непоточні	усього	поточні	непоточні	усього	
(у мільйонах гривень)							
Активи							
Кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах	6	373 440	–	373 440	241 504	–	241 504
Цінні папери нерезидентів	7	1 072 423	676	1 073 099	694 882	624	695 506
Авуари в СПЗ	8.1	35 570	–	35 570	62 174	–	62 174
Монетарне золото		–	62 387	62 387	–	52 272	52 272
Цінні папери України	9	49 074	678 744	727 818	66 452	690 588	757 040
Кредити банкам та іншим позичальникам	10	3 291	2 400	5 691	4 891	35 890	40 781
Внутрішній державний борг		112	1 235	1 347	111	1 333	1 444
Внески в рахунок квоти МВФ	8.2	–	102 521	102 521	–	97 908	97 908
Основні засоби та нематеріальні активи	30	–	4 044	4 044	–	4 117	4 117
Інші активи	11, 31	3 661	3 009	6 670	2 808	3 074	5 882
Усього активів		1 537 571	855 016	2 392 587	1 072 822	885 806	1 958 628
Зобов'язання							
Банкноти та монети в обігу		764 598	–	764 598	715 330	–	715 330
Кошти банків	12	216 261	–	216 261	86 870	–	86 870
Кошти державних та інших установ	13	140 102	–	140 102	54 198	–	54 198
Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до Державного бюджету України	29	38 643	–	38 643	71 868	–	71 868
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком України	14	621 667	–	621 667	457 464	–	457 464
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	8.3	41 337	44 690	86 027	64 060	77 219	141 279
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	8.3	102 509	–	102 509	97 897	–	97 897
Інші зобов'язання	15, 32	1 827	782	2 609	2 217	3 304	5 521
Усього зобов'язань		1 926 944	45 472	1 972 416	1 549 904	80 523	1 630 427

Внески в рахунок квоти МВФ класифікуються до непоточних з огляду на те, що відповідно до статті XXVI Статей угоди МВФ країна-член має право в будь-який момент вийти з МВФ, але немає наявних очікувань того, що Україна скористається цим правом.

Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою класифікуються до поточних, оскільки відповідно до Статей угоди МВФ у МВФ є право вимагати, а в Україні зобов'язання сплатити кошти та погасити відповідні цінні папери. До цієї статті також включено кошти за Рахунком МВФ № 1, що відносяться до коштів на вимогу і класифікуються як поточні.

38. Події після звітної дати

Правління Національного банку ухвалило рішення знизити облікову ставку з 15% до 14,5% із 15 березня 2024 року. Подальше сповільнення інфляції, контрольована ситуація на валютному ринку, а також позитивні зрушення в питаннях отримання зовнішньої допомоги наприкінці лютого – березні дали змогу раніше відновити цикл пом'якшення процентної політики.

Протягом періоду з 01 січня 2024 року до дати підписання цієї консолідованої фінансової звітності Україна отримала від міжнародних партнерів на рахунки в Національному банку фінансової допомоги загалом в еквіваленті близько 7,9 мільярда доларів США, з них більше одного мільярда доларів США у вигляді грантів. Зокрема, у березні 2024 року отримано перший транш у сумі 4,5 мільярда євро на користь Уряду в межах схваленого Радою Євросоюзу 28 лютого 2024 року чотирирічного плану допомоги для України на загальну суму 50 мільярдів євро (програма Ukraine Facility).

Також у березні 2024 року на рахунок авуарів у СПЗ на користь Уряду надійшли кошти:

від Канади в сумі 1 109 мільйонів СПЗ, або 57 594 мільйони гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на дату зарахування коштів;

від МВФ у межах Механізму розширеного фінансування (Extended Fund Facility, EFF) у сумі 664 мільйони СПЗ, або 34 551 мільйон гривень за офіційним курсом до СПЗ на дату зарахування коштів.

До дати підписання цієї консолідованої фінансової звітності відбулося погашення:

ОВДП відповідно до графіка платежів на загальну суму 16 136 мільйонів гривень (сума номіналу – 9 500 мільйонів гривень, купона – 6 636 мільйонів гривень);

зобов'язань Національного банку перед МВФ відповідно до графіка платежів на суму 355 мільйонів СПЗ (18 151 мільйон гривень за офіційним курсом на дату здійснення платежу, або 17 500 мільйонів гривень за річним курсом МВФ).

Агенція "Standard & Poor's" 08 березня 2024 року знизила довгостроковий рейтинг України в іноземній валюті з "ССС" до "СС" унаслідок очікуваної реструктуризації зовнішнього боргу, підтвердивши водночас її короткострокові рейтинги в іноземній валюті на рівні "С".

39. Уведення нових та змінених стандартів і тлумачень фінансової звітності

Змінені МСФЗ та тлумачення, що набрали чинності та прийняті до застосування 01 січня 2023 року

Поправки до МСБО 1 "Подання фінансової звітності" – покликані забезпечити надання роз'яснень щодо розкриття облікової політики у фінансовій звітності (набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2023 року), застосовані до цієї консолідованої фінансової звітності з метою розкриття тільки суттєвої інформації про облікову політику Національного банку.

Зміни до МСБО 8 "Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки" покликані пояснити відмінності зміни в бухгалтерських оцінках від зміни в обліковій політиці. Набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2023 року.

МСФЗ 17 "Договори страхування" – новий стандарт фінансової звітності для договорів страхування, у якому розглянуто питання визнання та оцінки, подання та розкриття інформації (набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2023 року, проте дозволяється дострокове застосування).

Поправки до МСБО 12 "Податки на прибуток" – "Відстрочені податки, пов'язані з активами і зобов'язаннями, що виникають з єдиної операції". Набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2023 року.

Зміни до МСБО 12 "Податки на прибуток" – "Міжнародна податкова реформа – другий компонент типових правил" передбачають тимчасовий виняток із вимог щодо відстрочених податкових активів та зобов'язань, пов'язаних із податком на прибуток у межах другого компонента моделі оподаткування (набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2023 року).

Зазначені змінені МСФЗ та тлумачення не мали впливу на показники діяльності та фінансовий стан Національного банку.

Нові та переглянуті стандарти, що опубліковані, але ще не набрали чинності

Поправки до МСФЗ 10 "Консолідована фінансова звітність" і МСБО 28 "Інвестиції в асоційовані та спільні

підприємства" – "Продаж або розподіл активів між інвестором та його асоційованим чи спільним підприємством" (набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після дати, яка має бути визначена. Дозволяється дострокове їх застосування).

Поправки до МСБО 1 "Подання фінансової звітності" – "Класифікація зобов'язань як поточних або непоточних" покликані уточнити підхід до класифікації зобов'язань за МСБО 1 на підставі договірних умов, чинних на звітну дату (набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2024 року).

Поправки до МСБО 1 "Подання фінансової звітності" – "Непоточні зобов'язання з ковенантами" покликані додатково уточнити підхід до класифікації зобов'язань як поточних або непоточних (набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2024 року).

Поправки до МСБО 7 "Звіт про рух грошових коштів" та МСФЗ 7 "Фінансові інструменти: розкриття інформації" – "Механізми фінансування постачальників" додають вимоги до розкриття інформації та "показники" у межах діючих вимог до розкриття інформації, які вимагають від суб'єктів господарювання надавати якісну та кількісну інформацію про механізми фінансування постачальників (набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2024 року).

Поправки до МСБО 21 "Вплив змін валютних курсів" – "Відсутність конвертованості" вимагають від компаній надавати більше корисної інформації у своїх фінансових звітах, якщо валюту неможливо обміняти на іншу (набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2025 року).

Поправки до МСФЗ 16 "Оренда" – "Орендні зобов'язання в операції з продажу та зворотної оренди" покликані уточнити вимоги, які застосовує продавець-орендар для оцінки орендного зобов'язання, що виникає в операції зворотної оренди (набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2024 року).

Національний банк не застосував зазначені нові та переглянуті стандарти достроково. Керівництво Національного банку очікує, що застосування цих стандартів та поправок не матиме суттєвого впливу на показники діяльності та фінансовий стан Національного банку.

11 квітня 2024 року
Київ, Україна